in gregibus tu
te omnem langu
tate. egypti pessi
uisti non inferet t
hostibus tuis. xxv
bis oms populo

es oculus tuus

xeris in corde tuo

gentes [illegible] qua e[illegible]

porro delere eas. n[illegible]

s·d recordare que [illegible]

tuus pharaoni. et [illegible]

tis plagas maxim[illegible]

runt oculi tui. et [illegible]

[illegible]

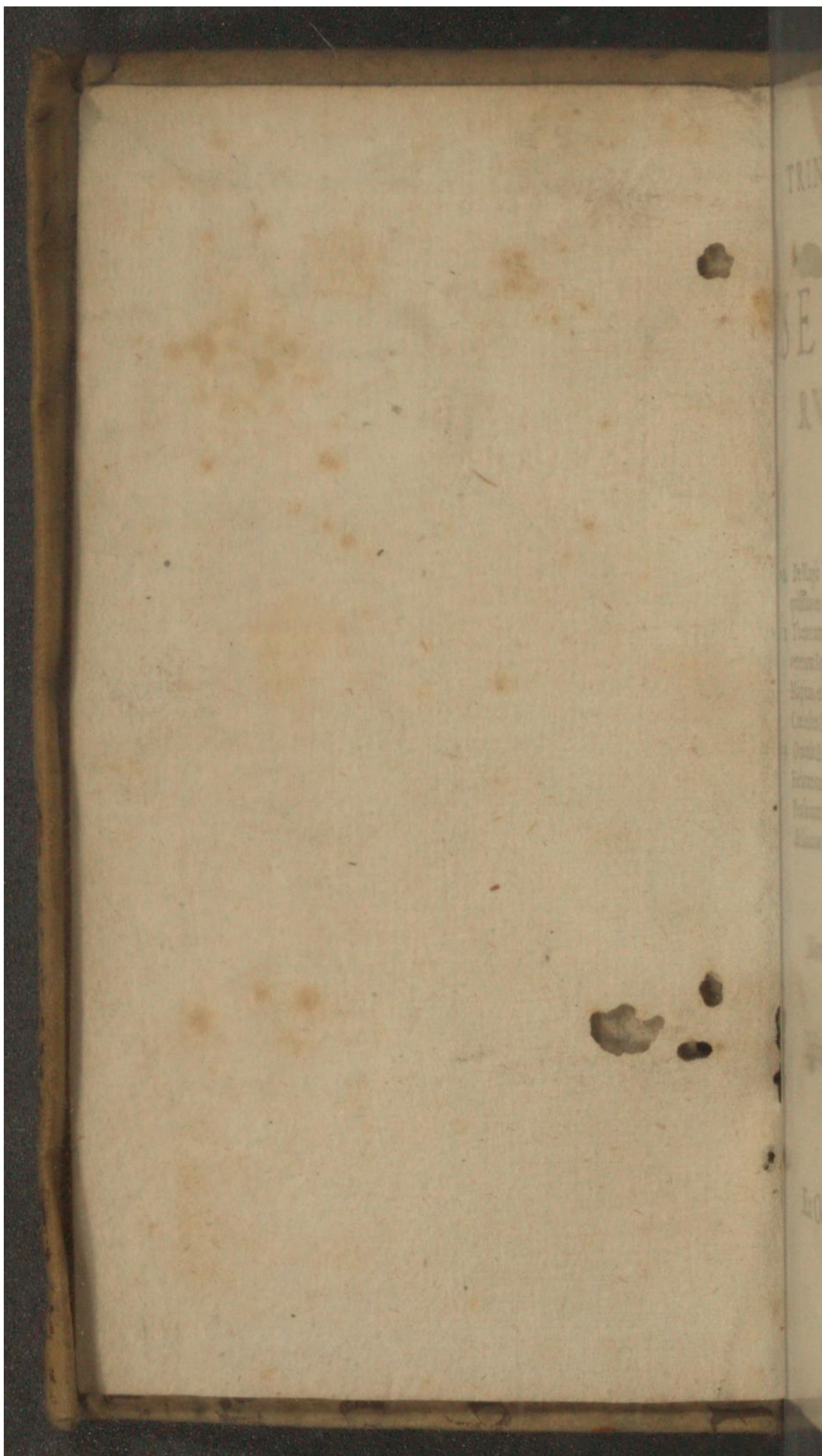

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 922
COLLECTION

um

TRINVM MAGICVM,

Siue

SECRETORVM MAGICORVM OPVS:

CONTINENS

1. De Magia Naturali, Artificiosa & Superstitiosa Disquisitiones axiomaticas.
2. Theatrum Naturæ, præter Curam Magneticam & veterum Sophorum SIGILLA & IMAGINES Magicas, etiam Conclusiones Physicas, Elementales, Cœlestes & Infernales exhibens.
3. Oracula Zoroastris, & Mysteria Mysticæ philosophiæ, Hebræorum, Chaldæorum, Ægyptiorum, Arabum, Persarum, Græcorum, Orphicorum, Pythagoricorum & Latinorum.

Accessere

Nonnulla Secreta Secretorum & Mirabilia Mundi.

Editum à CÆSARE LONGINO, PHILOS.

FRANCOFVRTI,

Ex Officina Typographica Antonij Hummii.

M. DC. XVI.

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

AFferimus vſui tuo, beneuole Lector, Trinum hoc Magicum, elaboratum ſtudio haud leui, & ita elaboratum, vt omnes tam Magiæ naturalis, quam artificioſæ, & præſtigiatricis arcana reſerat, probet, reiiciat, ponatque ob oculos, quid circa quamque eius ſpeciem tenendum, ſtatuendumue ſit idque axiomatice, compendioſe. Ad hanc antequam accedas paucis preliminaria quędam de Magica ſcientia accipe, ita enim fiet, vt paratior, inſtructiorque ad eius penetralia admittaris.

Non me latet, Magię vocabu-

lum honestum alias & nunquã satis laudatum, à plerisque pro ea tantum facultate, quam nos cum sanioribus omnibus, præstigiatricem & diabolicam dicimus, sumi & in deteriorem plerunque partem rapi solere: Verum tale quid qui sentiunt, rogatos nos volumus, ne has inter sese, siue species, siue genera cõfundant, sed audiant potius veterum de his doctrinam & sententiam, nec ante iudicandi potestatem sibi sumant, quam rem planius & plenius, imis è fontibus degustarint & diiudicauerint. Est Magia Platoni, Philosophorum illi Deo, Deorum cultus & apud Persas, qui circa diuina sunt sapientes eorumq; cultores, Magos appellitari

tari

tari ſcribit Porphyrius, idq; propria eius regionis dialecto ſignificari aſſerit. Huic aſtipulatur Ioan. Picus, & Pico anteriores Philo & Hermias, quorum prior Magum ſubſequentibus deſcribit: Veram quidem illam Magiam, hoc eſt, contemplatiuam ſcientiam, per quam clarius naturæ opera cernuntur, vt honeſtam atque expetendam non vulgus ſolum ſectatur, ſed maximi etiam Regum Reges, præcipue vero Perſæ tam ſunt harum artium ſtudioſi, vt regnare nemo poſſit, niſi inter Magos iudicatus: Itaq; Magus, vera ſui nominis interpretatione, nõ aliud ſibi vult, quã Dei cognitorem & cultorem. Cui nomini rem quoque reſpondiſſe apud

Magos Arnobii teſtimonio de Hoſthane Mago conſtat, Sic enim ille de Hoſthane Mago: Eorum Magorũ & eloquio & negotio primus Hoſthanes, & verum Deũ merita maieſtate proſequitur, & Angelos miniſtros, & nuncios Dei ſed veri eius venerationi nouit aſſiſtere: vt è nutu ipſo & vultu Domini territi contremiſcant. Idem & Dęmonas prodidit, terrenos, vagos, humanitatis inimicos. Plenius autẽ de Magis Proclus ait: Quicunq; vero & eſſe Deus & prouidentiam eos rerũ habere putant, & multa eorum quæ fiunt, poſſe etiã aliter euenire, hi & preces conuenienter approbant, & vitã noſtram dirigere confitentur. Atq; addunt, pro-

borum hominum preces cõue-
nire maxime: Quoniam nos di-
uinitati cõnectant. Simili enim
ſimile coniungi amat. Diis autẽ
probus vir ſimilimus eſt. Et
quia in cuſtodia ſint iis, qui vir-
tuti incumbunt, & à corpore
veluti à carcere cõprehenſi, de-
bent Deos cõprecari de trãſitu
ab hoc loco. Et quia veluti filii à
patribus diſtracti, precari eos
conuenit de regreſſu ad veros
eorum patres Deos. Et quoniã
veluti patre & matre carere
videntur ii, qui non curant pre-
cari, neq; ſeſe cõuertere ad prę-
ſtantiores. Et quia in omnibus
gentibus, ii qui ſapientia excel-
luerunt, circa preces ſtudioſi
fuerunt: Indorũ quidem Brach-
manes, Magi vero Perſarũ: Grę-

corũ vero, qui maxime Theologi fuerunt, qui & sacrificia instituerunt mysteria. Chaldæi vero & aliter diuina coluerunt, & ipsam Deorum virtutẽ, Deorum confitentes esse venerati sunt, tantum abest, vt ob virtutem sacra spreuerint. Et quidẽ non immerito hoc eis præconii tribuitur, volue oracula Zoroastris, quæ in fine huius libelli adiecimus, hauries non solũ Dei Patris, & Flii & Spiritus sancti cognitionem, sed & magnificas huius veri Dei audies laudes, celebrariq; eum factorem mundi ita vt hæc Magiæ pars fere nihil aliud videatur, quam Theologia, & religionis cognitio.

Alia Magiæ pars est cœlestium

um motuum atque virium cognitio. Per hanc influxus cœlorum in hæc inferiora percipiuntur, huius & Abrahamus peritus fuit: hæc in vniuersum totius naturæ cognitionem cõplectitur: hæc interspersas interseminatasq; mundo virtutes, è tenebris in lucem euocans, operanti naturæ famulatur, eamq; quæ vniuersi partib. inest Sympathiam promit, & in vsum de mundi recessibus naturæq; gremio profert.

Huius veræ Magiæ æmula est Goëtia illa, præstigiatrix Magia, prædictionib. humanorum euentuum singularium, superiori similis facta, & veræ naturalisq; Magię effectiones reprę-sentans, vt q̃ sunt, nõ esse videri

faciat, ad omnia opera dęmonũ adhibita. Si hęc circa defunctorũ corpora adhibetur, Necromantia dicitur, ſi ad ignem, aut aq̃ Pyromantia, aut Hydromãtia: ſi circa aerẽ, Mateotechnita vocatur, Pha macia vero eſt, quę cibo potuq; philtra resque amatorias procurare fingit, fingit & medicinas quaſdã ad morbos varii generis depellendos.

Hinc patet harum trium euidens diſcrimẽ, quod nos apertius in ipſo opere quæſtionibus & enodationib. perſpicuis enodauimus: Inprimis vero ad prę-ſtigiatricẽ quod attinet, eius effectus & operationes quales nã ſint, proponentes, ne iis tenere creduli decipiamur ab hoſte illo humani generis, & æternum ani-

animæ periculum incurramus. Tuum erit Lector diſcrimē hoc diligentius perpendere, & ad profligandos humani hoſtis impetus, vſui tuo accōmodare.

Simile fere iudicium tibi proponimus de imaginibus & ſigillis Magicis, decantatis adeo non ſolum à veteribus Sophis, ſed etiam recentiorum docto-rum quorundam virorum en-comiis in cœlū ſublatis. Quos effectus an reuera aſſequantur effigiata cōuenienti tempore & hora, & num citra hoſtis humani inſidias gerentis vſui cedant, ipſi viderint cū periculo vſum eorum coniunctum nos iudi-camus. Hæc te in veſtibulo huius opuſculi monere viſum eſt, Tu noſtris ſtudiis fruere & vale.

INDEX CAPITVM ET SECRETORVM HOC OPVSculo comprehensorum.

Tractatu Magico continentur

11 *An*

Appendice continentur.

Lite-

Smeg-

INDEX.

Argen-

Tractatu de virtutibus Herbarum continentur.

):():(Ius-

Tractatu de virtutibus lapidum continentur.

Tractatu de virtutibus animalium continentur.

Tuto

Tractatu de Cura Magnetica, continentur præter

Tractatu Oraculorum continentur.

MARCI

MARCI ANTONII ZIMARÆ TRACTATVS MAgicus.

PROOEMIVM.

CVm apud omnes fere Scriptores in confeſſo ſit, primum Magiæ inuentorem & cultorem, illius præcipue, quæ ſuperſtitioſa & diabolica, Zoroaſtrem extitiſſe, operæ pretium duximus, in veſtibulo huius operis, Franciſci Patricii, ſummi illius Philoſophi de eodem Zoroaſtre, nonnullis tamen omiſſis diſquiſitionem præfigere, ex qua quiſnam ille Zoroaſter, & quæ de illo ſcriptorum ſententiæ, quæq;

ſcripſerit, lector beneuolus haurire poterit. Sic autem Franciſcus ille Patricius.

Zoroaſtrem Magiæ inuentorem fuiſſe ſatis apud authores conuenire ſcribit Plinius. Sed vnus ne hic fuerit Zoroaſter, an & alius, non ſatis conſtare ait. Sane is, qui noſtra ætate ſacram Bibliothecam compilauit, Sixtus Senenſis duos fuiſſe Zoroaſtres tradit. Alterum ex Diogene Laertio, Perſem Magorum Principem, qui veræ Magiæ inuentor primus, Alterum Bactrianorum regem, qui ſit à Nino in bello victus, & qui primus veræ Magiæ fuerit corruptor, de quo Plinium, Iuſtinum, & Auguſtinum ſcripſiſſe aſſerit. Qui, ſi duo ſunt reuera, licet & tertium addere, de quo Clemens Alexandrius, *libr. 5. ſtrom*, ſic ſcribit: Erus iſte Zoroaſter eſt, qui de ſeipſo hæc ſcripſit: Conſcripſi Zoroaſter Armenii, genere Pamphilius qui in bello mortuus, ad inferos deſcen-

ſcendi, & à Diis hæc addidici.

Erum Plato *lib.10 de Republ.* 12, die poſtquam moruus fuerat, ſuper pyra poſitum reuixiſſe affirmat. Sed Plato idem Zoroaſtrem, Oromazi non Armenij filium facit in Alcib. 1, Aut tres ergo, aut quatuor, & non vnus videntur fuiſſe Zoroaſtres. Ioannes autem Goropius in *Gallicis*, Zoroaſtrem neminem vnquam fuiſſe autumat, ſicuti neque Hermetem Triſmegiſtum, neque Orpheum nominum horum etymis à neſcio qua Cimmeria lingua, qua & Adamum & reliquos Patres vſq; ad Noachum & Iapetum locutos, & ipſe credit, & ab aliis credi vult, deriuatis. Quorum nominum etymon, ſicuti fidem penes eum manere volumus, ita illud addimus, Iapetum ab eodem Goropio fuiſſe Zoroaſtrem nominatum, Cui Iapeto, quoniam Margiana & Bactriana poſt diluuium à patre obtigerint, à ſecunda hac Magiam or-

tam esse, affirmatque inde à Zoroastre Oromaze filio, id est, a Iapeto Noachi filio charissimo ad Persas venisse. In qua re patet multiplex Goropii error. Nam si Zoroaster nemo vnquam sua sententia fuit, qua ratione Iapetum Zoroastrem esse facit? Deinde apud Iosephum Bactra non Iapeto conditori tribuntur, sed Geteri, vni ex Arami filiis, hic autem Semi filius fuit. Persæ autem conditi sunt non à Iapeto, aut quopiam è suis, sed ab Elimo Semi filio alio, sicuti à fratre eius Arphaxado Chaldæi. Inter quas duas gentes Magia omnis & ortum habuit, & præcipue est versata. Itaque Iapetus ex historia nulla aut Bactrus, aut Persa, aut Chaldæus fuit. Didymo vero Alexandrino Zoroaster fuit Chamus. Aliis Chusus filius Chami. Sed ceteris omissis, nos Magorum illum Principem perquiramus, cuius & vitæ initium, & medium & finis tradun-

tur

tur admirabilia fuisse. Scribit enim Plinius, eum eodem met die, quo natus est, risisse: eidemque cerebrum ita palpitasse, vt impositam repelleret manum futurę presagio scientiæ: eundemque in desertis caseo vixisse annis 20. ita temperate, vt vetustatem non sentiret. Obiisse autem igne cœlesti concrematum, sicuti optauerat: Suidæ testimonio constat. Qui idem tradit, eum, vt diximus, sub Nino Assyriorum Rege floruisse, quod ab aliis non discordat. Nam & Epiphanius eum Astrologiæ, doctrinæ prauæ, & Magiæ inuentorem fere Nembroti Gigantis ætate fuisse asserit. Fuit enim Ninus Nembroti nepos, ex filio eius Belo genitus. Et Eusebius affirmat, eum iisdem temporibus cum Semiramide & Abrahamo vixisse, Semiramidem vero nemo ignorat fuisse Nini vxorem. Verum Magorum Princeps iste Zoroaster Persane fuerit, an alia è gente,

in dubium videtur verti poſſe. Plinius namq; & Laertius Perſam eum faciunt, Pletho, Ficinus, & alii recentiores Chaldæum exiſtimant. Scripta Zoroaſtris ſic enumerat Suidas, vt de natura ſint *lib.* 4. de pretioſis lapidibus 1. Aſtrorum contemplationis effecta 5. ſcripſit etiam de agricultura, ſcripſit & oracula, & alia multa, quæ Hermippus collegit ad vicies centum millia verſuum. In tanta autem veneratione fuerũt Zoroaſtris libri, vt confiderent multi, vel rationibus, vel authoritate, quæ eius eſſe crederentur, Platonis dogmata Theologica poſſe conuelli, & nouam in Theologia Chriſtiana hæreſin, vel conſtituere, vel conſtitutam confirmare. Hæc quoad primum Magiæ authorem paucis, nunc ad ipſa Magica theoremata properemus.

CAP. I.

Quid Magia quæ eius diuisio.

A Definitione omne principium recte duci, iamdudum apud omnes constat, quam nos regulam secuti, Magiam dicimus esse *scientiam, quæ vi quadam, non tamen supernaturali, sed creata, insolita quædam efficere potest, quorum causæ communem hominum captum exuperant*

Ab hac definitione vera omnia miracula digito Dei Omnipotentis effecta, tenore verborum illorum vi, non supernaturali, secludimus.

Diuiditur in *Naturalem*, *Artificiosam* & *Diabolicam* & sic vel *Bonam*, vel *Prauam*.

Illius definitionem posuimus, huius hanc ponemus. *Magia prohibita est scientia, qua vi pacti cum diabolo initi mira quædam & communem hominum captum superantia efficiuntur.*

Est hæc Diuinatio, Maleficium & Vana obseruantia.

Naturalis Magia in Operatricem & Diuinatricem diuiditur, prior in abditis & futuris inquirendis verſatur, Altera tota operationi dedita miros effectus producit.

CAP. II.

De Magia artificiali.

MAgia *Artificialis* eſt, quæ humana induſtria mira quędam perficit, dicitur etiam Magia artificialis operatrix: Eſt duplex Mathematica & Præſtigiatrix.

Mathematica nititur principiis Mathematicis, Geometricis, Arithmeticis, Aſtronomicis. Hinc variæ artificum operationes, olim Archimedis, Architæ, hodie recentiorum automata.

De *hac* ſciendum, eam nihil contra naturam efficere, ſed potius naturalibus mediis & cauſis agere, ſi in hac effectus ſupernaturales intueris, ad præſtigiatricem referendum.

Præſti-

Præstigiatrix ex effectis cognoscitur, hæc enim ludicra sunt, & non talia, qualia apparent. Exempla passim apud authores, & vbique obuia, & etiam in aulis, & congressibus festiuioribus.

CAP. III.

De Magia Diabolica.

SEquitur Magia *Dæmoniaca*, quæ diabolo authore nititur, & effectore.

Non autem bonis spiritibus tribui potest, nec diuisio Magiæ vniuersæ in albam & nigram subsistit, Reiicitur hæc etiam ab insigni Mago Agripp. *de van. scient*.

Huius generis est ars Planetaria, ars Almadel, notoria, Paulina, reuelationum, & libri alii superstitionum harum farragine repleti.

Ergo cum nulla alba Magia, quæ bonorum spirituum ope & effectoribus operatur, existat, remanet sola

Magia nigra: quæ in ſpecie Magia, de qua in hoc libro ſpeciatim.

CAP. IV.

De pacto in hac Magia, inter dæmonem & hominem intercedente.

MAgia hæc pacto cum diabolo nititur, quod Magus cum eo iniit, vt quotieſcunque libitum ei ſit aliquid efficere, adminiculo artis ſuæ dæmon ex condicto concurrat.

Huic noſtræ poſitioni ſuffragium ferunt, ſcriptores paſſim Theologi, Iuriſconſulti, Philoſophi, Medici, Hiſtorici.

Pactum hoc cum diabolo, vel *expreſſum*, vel *tacitum*.

Pacti *expreſſi triplex modus*, aut enim dæmon forma viſibili, & certa ſolemnitate comparet, resque coram teſtibus agitur, aut ſine teſtibus, altero modo, aut deniq; per vicarium,

magum

magum alium res peragitur, cum ſcilicet paciſcens dæmonis congreſſum fugit.

Tacitum pactum quando quis ſciens, & volens ſuperſtitioſis vtitur ſignis, quibus Magi vti ſolent, vel quando ex ignorantia iis vtitur, quia mala & à dæmone inſtituta eſſe neſcit.

Pactum vtriuſque ſpeciei vanum & irritum eſt, Pater enim mendacii dæmon, ex Chriſti ſententia, à quo veritatem expectare, ſummæ foret dementiæ: & hominis inimicus ab ipſo mundi exordio. Quin & periculoſum, & nocentius omnibus vulneribus, nec ſolum corporis hic periculum timendum, ſed & animæ. Exempla vbique obuia.

Pactum hoc intercedere dignoſcitur, vbi nec miraculi, nec naturæ vis, nec artificii ſolertia deprehenditur. Hoc eſt, ſi operatio naturalem facultatem excedit, ſi in operatione

 ali-

aliqua adhibeantur verba ignota, falſa, apocrypha, abſurda, ſacraue ad ſenſus alienos retorta, ſiq; operatio tribuitur certis quibuſdam & deſignatis ritibus, & denique ſi vis effectrix collocatur in obſeruantiis planè ſuperfluis & indifferentibus: ſi inquam, hæc, ſimiliaue adhibeantur, resque non eſt proportionata ad effectum producendum, magicis tribuatur incantationibus & artibus neceſſe eſt.

CAP. V.

Magiam præter apparentes & præſtigiatorios, etiam habere effectus veros.

EX Dei permiſſu quandoque dęmon effectus veros producere poteſt: Tum enim cauſis naturalibus vtitur, ex quibus verus ſequitur effectus. Eſt enim diuturna & multiplici experientia, ac cognitione qua-

quarumuis rerum & cauſarum naturalium exacta præditus.

Hinc duplices Magiæ diabolicæ effectus prodeunt: *Veri* & *Apparentes.*

Apparentium effectuum plurimi apud Hiſtoricos vbique, miri de Simone Mago apud S. Clementem *lib. 2. recogn.* & *lib. 6. conſt. Apoſtel.* & de Ziitone Boemo apud Dubrauium, *lib. 23.*

Effectus veri ſunt incantatio ſerpentum, incantationes Magorum Ægyptiorum.

Regulæ, quibus dignoſcuntur effectus veri à falſis hæ ſunto. Si effectus Magicus eiuſmodi ſit, qui ſoli diuinæ omnipotentiæ competat. Rationes circumſtantiarum diligenter aduertendæ, ſi nimirum non conſtat effectum viribus dæmonum ſuperiorem eſſe.

Hæc de Magia, eius diuiſione, ſpeciebus & pacto cum dæmone in ea intercedente, reſtat, vt de effectis huius agamus.

CAP. VI.

An cœli aspectus & influxus aliquid ad Magicos effectus conferant.

AD effectus Magicos producendos, plurimum posse & conferre cœlorum & superiorum corporũ influxus, Magi certo sibi & aliis persuadent, quod an verum sit, disquirendum.

Corpora, siue figurę cœlestes nullum habent influxum, seu efficaciam efficiendi & operandi in figuras & characteres à Magis dispositos.

Patet, quia nulla earum cum his antipathia, nec si esset, homini nota foret.

Hinc concluditur, Quod imagines ex metallo, vel cera, vel alia materia, ad certas constellationes fabricatæ, vel certo charactere, aut figura efformatæ, aut etiam baptizatæ, conſecra-

ſecratæue, ſecundum Magicam artem, & ſub certis diebus nō habeant efficaciam, aut virtutum admirabilem operandi Magicos effectus.

Hoc enim aſſerere fidei repugnat, blaſphemum eſt, Phyſicæ & Aſtronomiæ contrariatur, nec vim habent quicquam ex aſtris eliciendi, nec nouam qualitatū mixturam in ſubiectum inducendi, eſſentialemue formam imprimendi.

CAP. VII.

De imaginatione, & an tales effectus miros producere valeat.

VIs imaginationis maxima, inprimis quoad propriū imaginantis corpus: Imo poteſt omnia, quæ naturalem coordinationē cum imaginatione habent. Exemplum in noctambulis.

Num vero etiam quoad corpus alienum

lienum? Non puto, impossibile enim quod anima humana per imaginationem, aliamue potentiam mediantibus vel radiis, spiritibus vel speciebus, efficere possit.

Non tamen nego, quin per accidens possit aliquid imaginatio in vicinum corpus arcta quadam coniunctione & contactu ei copulatum, modo imaginatio intensa sit, & corpus illud vicinum ad effectum illum recipiendũ apte dispositum sit.

Huc faciunt exempla, Iacobi Patriarchæ, de quo in Genes. *cap.* 30. & ea, de quibus Isidorus *libr.* 12. *Origin. cap.* 2.

CAP. VIII.

Anne characterum, annulorum, sigillorum & imaginum ea vis sit, quæ à Magis illis tribuitur.

AFfirmant Magi & mordicus defendunt, characterum, annulorum

rum

rum vim magnam eſſe, & tantam, vt effectus illos adeo decantatos efficere queant, Aſſentiuntur his Platonici, & veteres & recentiores: Reſiſtũt alii, docentque nihil ex his ipſis fieri, contingereue poſſe; & ſi quid fiat, ex pacto & conſtituto vi dæmonũ permiſſa à Deo fieri: nec ſoli characterum figurę fidendum, aſcribendumue exiſtimant ſaniores noſtræ ætatis & Philoſophi, & Medici, & Theologi.

Sunt autem imaginum, ſeu figurarum Magicarum genera *tria*, *Primo* generi adhibentur ſuffumigationes, incantationes, & per Angelorum decantata illa nomina exorciſationes, quibus ceremoniis honor dæmoni manifeſte exhibetur & idololatria aperte committitur.

Alterum genus characteribus & ſculpturis nititur mere barbaris, in hoc genere conſpiciuntur, quatuor huius mundi cardinum principum

nomi-

nomina, & alia superstitionum mera figmenta.

Tertio generi adnumerantur figuræ cœlestibus figuris correspondentes, & subiectæ, quæ quia superstitiosis quibusdam nugamentis & circumstantiis adhibendis nituntur, reiiciendæ plane sunt, & ex iis effectum non sequi, tenendum.

Ratio est, quia Deus licet nomina quibusdam imposuerit, tamen iis efficaciam & vim tradidisse non legitur, & sic iuxta illud Magorum theorema, imagines sub certa constellatione formatæ & nominatæ, vim habent, non ratione figuræ, vel pronunciationis, sed virtutis & officii eius, quod Deus ad tale nomen, vel characterem ordinauit.

Eidē censuræ subiiciuntur annuli & sigilla Magica. In his enim æque idololatricus cultus interuenit.

Nec refert, quod speciosissimis Ange-

Angelorum nominibus prænotata conſpiciantur.

Ex his ſequitur nõ poſſe effectum vllum ex his ſequi, & ſi quis ſequitur ope dæmonum, qui talia interdum ex Dei permiſſu ad conſtabiliendam de hiſce opinionem agit, effici.

Idem iudicium de Numeris hic ſe offert, quibus etiam nonnulli miros effectus tribuunt, ſed firmiter tenendum, Numerum, qua numerũ, nullam neq; naturalem, neq; ſupernaturalem operandi poteſtatem habere.

Ratio, imaginarius tantum eſt numerus, & re ipſa nihil.

Nec obſtant, quæ de annis climactericis, & octimeſtri partu dicũtur, quoniã illud ab humorum & complexionis humanæ & ſic periodi cuiuſdam naturalis ratione dependet, hoc vero à ſeminis & fœtus naturalis circumſtantiis, debilitate ac robore contingit.

CAP.

CAP. IX.

An morbi verbis & incantationibus ſanari poſſint.

HAbet & hæc opinio ſuos adſtipulatores, Magos, & Medicos, & inter hos aliquos non infimi nominis. Nos nullatenus eam admittimus, & nulla vocabula naturalem vim ad depellendos morbos habere ſtatuimus.

Nec curandum quid aliqui de peregrini idiomatis vocibus, puta Hebraicis, aliiſue, quicquid etiam de incomplexis, complexis, certo orationis metriue genere traditis, & ſimilibus nugantur.

Similiter reiicimus, quidquid de præſentia, vel abſentia ægrotantis aſſeritur.

Ratio ſit noſtræ huius concluſionis, Naturalis effectus, à natura non producitur, niſi vel motu, vel mutatione. Sanitas autem fit mutatione

quod

quod cuique perſpicuum, quæ mutatio non poteſt contingere, niſi qualitatum actiuarum virtus ſubiectum aptum ad idoneè agendum rite præparet: niſi enim hoc, non ſequitur operatio.

Hæc cum non ſint in talibus incantationibus, & adhibitione magicarum vocum ad ſanandos morbos, vt cuiuis intuẽti accuratius apparet, etiam effectus ex his nullus ſequitur.

Accedit, quod verba vim nullam habent: Non artificialem, hæc enim nuſquam vllibi deprehenſa.

Non ſupernaturalem, quia hæc aut gratiæ, aut miraculi.

Hæc in Magos non cadunt, qui Deo exoſi.

Non naturalem: Verba enim ſcripta mortua ſunt, nullius efficaciæ, ore prolocuta, aera tantum feriunt, ſonus autem efficaciæ nullius. Non linguæ raritas, aut dignitas huc facit,

merum

merum enim ſathanæ ad decipiendum credulos commentum, & abuſus, quem Deus prohibuit, & nec gratiæ aliquid virtutisue ei elargiri promiſit. Nec nomina radii ſunt rerum, quibus impoſita cernuntur, quia multa nihil ſignificantia, multaq; diuerſum quid a natura rei, cui indita ſunt, notantia. Ratio dictorũ quia res corporeę naturaliter in corporis expers, è quibus ſunt nomina, agere non poſſunt. Nec complexio verborum propoſitionum ſcilicet & orationum, aliquid operatur: nec afflatus in ægrum, nec ordo ſcriptionis retrogradus, nec inſtrumentum adhibitum cui inſcribuntur, quę omnia nil niſi reticula, quibus dæmones imprudentes conſtringere gaudent.

CAP. X.

De amuletis & periaptis, an illa effectum decantatum præstent.

QVæritur, an amuleta & periapta vim ullam morbos & damna propellendi habeant, prout & veteres tum Græcorum, tum Romanorum existimarunt. In hac quæstione distinguendum censemus.

Aut enim materia, in qua amuleta talia exarantur, sympathiam, antipathiamve naturalem habet cum eo contra quod paratur aut non. Si habet talem, res plana est, fieri hoc effectu illius antipathiæ, vel sympathiæ. Si non, figuræ, characteres, verba, constellationesue effectum nullum naturalem habent.

Ratio, naturalis enim effectus causa sit naturalis, necesse est.

CAP. XI.

An Magi poteſtatem habeant aliquam in cæleſtes orbes, & ſidera.

ASſerunt Magi artem ſuâm poteſtatem, & in ſidera & orbes cœleſtes exercere, ſed falſo: Non enim ſiderum cœliue motum ſiſtere poſſunt ſicq; ordinem vniuerſi turbare, nec ordinatos à Deo curſus eorum impedire, vel retro agere, neq; etiam elemẽtum de loco ſuo in alium mouere, Quod tamen fallit de motu terræ, quos ciere de Dei permiſſu dæmon poteſt.

Eadem ratione poſſunt etiam Magi tempeſtates & tonitrua ciere, grandines, imbresque excitare & immittere.

Conſentit Lex 12. tabularum, ne quis fructus alienos excantaſſit. Reſiſtit Seneca, qui hæc ridet, ſcribens: Illud incredibile Cleonis fuiſſe publice

blice propoſitos, χαλαποφύλακας, ſpeculatores futuræ grandinis. Hi cùm ſignum dediſſent, adeſſe iam grandinem, quid expectas, vt homines ad penulas diſcurrerent, aut ad ſtoreas? Imo pro ſe quiſque, alius agnum immolabat, alius pullum, protinus illæ nubes alio declinabāt, cum aliquid guſtaſſent ſanguinis. Hoc rides? accipe quod rideas magis, ſi quis nec agnum, pullumue habebat, quod ſine damno fieri poterat, manus ſibi adferebat, & ne tu auidas aut crudeles exiſtimes nubes, digitum ſuū bene acuto graphio purgebat, & hoc ſanguine litabat. Nec minus ab huius agello grando ſe auertebat, quā ab illo, in quo maioribus hoſtiis exorata erat. Rationem huius rei quidam quærunt. Alteri, vt homines ſapientiſſimos decet, negant poſſe fieri, vt cum grandine aliquis paciſcatur, & tempeſtates munuſculis redimat, quamuis munera & Deos vin-

cant. Alteri ſupplicari ipſos aiunt, eſſe in ipſo ſanguine vim quandam potentem auertendæ nubis ac repellendæ. Sed quomodo in tam exiguo ſanguine poteſt eſſe vis tanta, vt in altum penetret, & illam ſentiant nubes. Quanto expeditius erat dicere, mendacium & fabula eſt: At Cleonę iudicia reddebant in illos, quibus delegata erat cura prouidendæ tempeſtatis, quod negligentia eorum vineæ vapulaſſent, aut ſegetes procidiſſent. Et apud nos in 12. tabulis cauetur: Ne quis alienos fructus excantaſſit. Rudis adhuc antiquitas credebat & attrahi imbres cantibus & repelli, quorum nihil poſſe fieri, tam palam eſt, vt huius rei cauſa nullius Philoſophi ſchola intranda ſit. Hæc prolixius Seneca, ſed ſi pacto hæc cum dæmone fieri comperiſſet, aliter haud dubie dicturus. Nec viribus humanis hæc perfici dicimus, quibus nec guttam aquę nedum im-

brem

prem grandinemue gigni poſſe credimus, ſed dæmonum, ex Dei permiſſu ope & poteſtate.

In his enim omnibus Dei permiſſio, qui eſt veluti cauſa primaria, & principalior efficiens, neceſſario & in tantũ requiritur, vt niſi illa accedente, nec Magus, nec dæmon quicquid poſſit vnquam.

Aſſentiuntur hic opinioni ſaniores & Theologi, & Iuriſconſulti, quinimo & ipſa ſacra Scriptura, quæ dæmonis ope & impulſu tempeſtatem in Iobi filios & domum excitatam commemorat. Itidem exempla & hiſtoriæ omnis æui. Olaus de Finnis & Laponibus, ſcribit, olim eos mercatoribus ventos venales exhibuiſſe, tres magicos nodos offerendo, quorum primo ſoluto placidum ventum, ſecundo vehementiorem, & tertio vehementiſſimũ eſſent habituri. Exempla grandinis & pluuiarum excitatarum plura Remigius

affert, qui de hoc *libr.* 1. *Dæmonolat. cap.* 25. sic inquit: Hoc certe memini, testatum spontanea & libera assertione plus minus ducentorum hominum, qui me Duumuiro damnante incendio crimẽ sortilegi luerunt: statis certisque diebus solitos se conuenire gregatim ad ripã, vel stagni, vel riuuli alicuius, maximeq; si quis esset, quem solitudo à prætereuntiũ oculis sepositum haberet, atque illic aquas, accepta à dæmone virga tantisper diuerberare, dum vapores fumosque abunde excitarent, quibuscum vna sublimes efferrentur. Illud deinde, quod sic esset excitatum, se in nubes dẽsas ac caliginosas inducre, quod postquam vna cum dæmonibus ei essent inuoluti, agerent, pellerentque qua erat libitum, ac tandem multa præcipitatum grandine in terras decuterent. Confirmat cõclusionẽ exemplum à Iouiano Pontano *lib.* 5. *bell. Neapol.* relatum, Ferdinandus

nandus (inquit) Neapolitanorum Rex Marcos oppidum, arci montis draconis ad Maſſicorum montium exitum ſitæ, ſubiectum, Andegauenſium factioni fauẽs, arcta obſidione premebat, & defectu aquarum prope ad deditionem compulerat, cum quidam impii ſacerdotes magicis artibus imbres elicere auſi ſunt. Inuenti enim ex oppidanis atque obſeſſis ſunt, qui nocturnis tenebris deceptis caſtrorum vigiliis, per aſperrimas rupes furtim profecti ad littus, trahentes ſecum imaginem affixi ad crucem Chriſti, maledictis illam prius ac diro proſecuti carmine, poſt in mare execrabundi immiſerint, cœlo, mari, terrisque tempeſtatem imprecati. Quo etiam tempore ſacerdotes quidam mortalium omnium ſceleſtiſſimi, dum ſatisfacere prophanis militum artibus ſtudent, ritum nefarium ſecuti, (quo, vt dictum eſt in huiuſmodi elici imbres putantur,)

asino præ ædis foribus constituto, tanquam agenti animam cecinere funestum carmen, post diuina Eucharistia in illius os palatumque iniecta, conclamatum asinum funereis cantibus, viuum tandem ibidem pro templi foribus humauere. Hic vero vix dum perfecto sacro, obnubescere aer ac mare agitari ventis cum cœpisset, diesque medius offundi tenebris, ac nunc cœlum micare ignibus nunc lux omnino eriperetur, tonitru cœlum terræque horrescerent, volitarent euulsæ ventis arbores, discissaque fulminibus saxa complerent auras fragoribus, prorumpit tanta è nimbis pluuia, imbresque tam validi, vt non cisternæ modo colligendis aquis satis non essent, sed arentia saxa, rupesque exustæ solibus, torrentes vndequaque prolapsos diffunderent. Ita Rex, quia sola in siti oppidi potiundi spem collocauerat, frustra ab ea habitus, ad Sanonem vetera in castra rediit. Quod

Quod de grandine & imbribus diximus, etiam de fulmine accipiendum, vt de hoc Andreas Cæſalpinus *in inueſt. dæm. c.* 11. ſic ſcribit: Viri reperti ſunt, qui non ſolum grandines, ſed & fulmina concitabant, non tamen lædere poſſe fatebantur, quoſcunq; vellent, ſed eos tantum, quos Deus permiſiſſet. Eorum quidam hunc modum obſeruabat. In campis Principem dæmonum inuocabat, orabatque vt ex ſuis aliquem mitteret, qui à ſe deſtinatum fulmine percuteret, cui poſtea in biuio pullum nigrum immolabat, & in aerem proiiciebat, quem cum poſtea dæmon aſſumpſiſſet, procellam acerrimam concitabat cum fulmine, ſed rarò in hominem deſignatũ cecidiſſe compertum eſt.

Quod idem poſſint in aerem, aquã, & flumina, quę & ad tempus ſiſtere poſſunt, notum eſt, & ex Plinii *libro* 2. *capit.* 103. lectione patet intuenti.

CAP. XII.

Quæ sit Magorum potestas circa Fortunæ Bona.

QVin Magi etiam vim suam exerceant circa bona externa, seu fortunæ, dubium non est, hinc videmus eos etiam armenta & greges perimere, idque variis modis, vel enim adhibito veneno, vel laudatione immodica, dæmone interim ea perimente, perficere constat: de quibus A. Gellius, 9. *Noct. Attic. c.* 4. & Plinius. *natur. histor. lib.* 7. vel motu locali, vt fit in transferendis segetibus, iuxta illud Ouidii:

Carmine læsa Ceres, sterilem vanescit in herbam,
Deficiunt læsi carmine fontis aquæ.
Ilicibus glandes, cantataq; vitibus vua
Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Aliquando etiam productione, ex pulueris à dæmone accepti, conspersione, locustarum muriumue, aut

aut similium noxiorum animalculorum segetes, arua, hortos & vineas depascunt, & vastare solent. Exempla apud Scriptores, & quotidiana experientia vbiuis obuia.

Solent etiam interdum exhibere conuiuiorum apparatus, vel apparentes & præstigiatorios, quibus finitis accumbẽtes naturali fama mox torquentur, vel veros & naturales cibos aliunde suffuratos exhibere.

Possunt etiam aliquando Deo sic permittente, è carceribus captiuos eximere. De hoc narratio extat apud Trithemium *in Chron. Hirsaug.* quam hic apponere libet. Anno Domini 1323. Fridericus Dux Austriæ, qui cõtra Ludouicum Bauarum Imperator delectus erat, inter Ordingam & Mulodorffium magno prælio victus & Ludouico traditus, qui in arcem munitam eum asseruandum misit. Magus interim quidam Lupoldo fratri eius in Austria promisit, se sua

arte Fridericum incolumem eductu-
rum vnius horæ spacio, si digna sibi
merces numeraretur. Dux liberali-
ter promisit. Ergo dæmon ad Fride-
ricum ablegatus auolat in Bauariam,
formaque peregrini assumpta, custo-
diam ingreditur, inquiens, si ex ca-
ptiuitate liberari vis, hunc equum
ascende, & te in Austriam ad Fratrē
tuum Lupoldum incolumē perdu-
cam. Cui Dux, Quis es tu? ad quem
ille: Noli interrogare quis sim, quia
nihil ad rem, sed ascende hunc equū
quem tibi exhibeo. Hic cum Ducem
alioquin audacissimum, horror in-
uasisset, & signo sanctæ Crucis se
muniuisset spiritus cum equo nigro
disparuit, & vacuus ad mittentem
reuersus est, à quo increpatus, quod
non adduxisset captiuum, ordinem
rei gestæ narrauit.

Quæ in præliis ad victoriam obti-
nendam, Deo permittente, Magi
possint, apparet ex historiis, & præci-
pue

pue memorabili illa Tartarorũ contra Polonos victoria, cuius Cromerus *lib.* 8. *Histor. Polon.* his verbis meminit. Poloni Tartaros anno Christi 1240. ad Legniciam commisso prælio grauiter vrgebant, & fugientibus instabant, Erat in extremo Tartarorum agmine, inter alia signa, vexillum insigne, cuius pictura X literam præ se ferebat, in cuspide vero figura erat tetra nigraque capitis humani barbati. Id vexillum cum signifer vehementius quateret, fumum atq; nebulam densissimam atque fœdissimam exhalabat. Ea nebula non modo aspectum Polonis adimebat, verum etiam odore teterrimo eos enecabat. Incantationibus id quibusdam Tartari effecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibusque ceteris, cum alias, tum in bello plurimum vtuntur, ex humanis etiam extis de futuris euentibus coniectare soliti. Barbari, vbi Polonos trepidare

ſenſerunt, cohortati ſe inuicem, impreſſionem in eos faciunt, perturbatisque ordinibus magnam cædem ediderunt. Tantus eo prælio interfectorum Chriſtianorũ numerus fuit, vt ſingulis ſingulæ auriculæ à Tartaris præciſæ nouem ingentes ſaccos explerent.

Ad opes & diuitias quod attinet, eas etiam interdum largiri dæmon poteſt, ſed raro hoc facit, ac potius vana ſpe, & pecuniæ ſpecie credulos clientes ſuos decipit. Confirmatur hoc exemplis, quorum multa à Remigio adducuntur & inter alia *lib.* 1. *Dæmon. cap.* 4. his verbis: Sennel armentaria Duzę 1. Cal. Octobr, 1586. accepta dono à dæmone, vt ſibi videbatur, pecunia geſtiens domum propere rediit, eã vt numeraret, ſed excuſſo ſacco, nihil niſi teſtas & carbones reperit. Catharina Metenſis Duzæ prid. Non. Nou. 1586. ſuccerdam, Claudia Morelia Serræ 3. Non. Dec.

Dec. 1586. & alii permulti, arborum folia, Ioanna à Banno Manerii, 3. Non. Iul. 1585. cum aureũ nummũ charta inuolutum in via reperisset, vti dæmon euenturum prædixerat, atque eam marito cupide ostentaret, aduertit tandem non sine pudore, pro auro nactam se calculum ferrugineum, qui etiam contactu primo facile in frusta dissiliret.

Hinc videmus plerosq; huius vanitatis cultores, si diuites ante fuerunt, rei familiaris iacturam facere, si pauperes, ad vberiorem fortunam peruenire non posse.

Eadem ratione asseclas suos vana sępius spe inueniendorum thesaurorũ lactat, quos sic in casses pellectos crudeliter præfocat. Ex horum numero illud admiratione plenum est. Circa annum Christi 1520. Basileæ quidam sartor, ingenio simplex, voce balbus, incertum qua arte cryptum illam, quæ Augustæ Rauraco-

rum patet, ingreſſus, & vlterius, quã vlli alii vnquam poterant, progreſſus, miranda quædam ſpectra referebat. Cereo conſecrato accenſo in cryptam deſcendens primo per ferream portam, ſe tranſiuiſſe aiebat, inde ex vna concameratione in aliã atque etiam in hortos pulcherrime virentes. In medio aulam mirifice ornatam ſpectari, & virginem formoſiſſimam pubetenus, aureo diademate caput cinctam, & crinibus ſolutis, inferne in horridum ſerpentem deſinentem, à qua manu ad ſcrinium ferreum deductus fuerit, ſcrinio duos moloſſos nigros incubare, & terribili latratu accedentes arcere. At virginem minabundæ ſimilem eos compeſcere. Tum clauium faſce, quem collo alligatum geſtaret, ſoluto, arcam recludere, & omnis generis numiſmata, aurea, argentea, ærea depromere. Quorum non pauca virginis liberalitate ex ipſa crypta

ſe retu-

ſe retuliſſe oſtendebat. Addebat, virginem narrare ſolitam, diris imprecationibus ſeſe, cum regio orta eſſet ſtemmate, iam olim deuotam in tale monſtrum mutatum fuiſſe, neque aliam ſalutis recuperandæ rationem ſupereſſe, quam ſi ab illibati pudoris adoleſcente ter deoſculata fuiſſet: tunc enim formam priſtinam ſibi reſtitutum iri, & dotis nomine theſaurum omnem, qui eo loco lateret, liberatori ceſſurum. Affirmabat quin etiam bis ſeſe virginem deoſculatum bis tam horribiles geſtus in ea præ gaudio ſperatæ liberationis obſeruaſſe, vt ſibi ne viuus ab ea diſcerperetur, metuendum fuerit. A quibuſdam nepotib. in ganeum deductus, nunquam poſtea aditum ad cryptam inuenire potuit, nedum ingredi.

Aſſentitur Andr. Cæſalpinus in ſua *dæmon. inueſtig c.* 12. theſaurorum quidem (inquit) indagatores per magicas facultates multos nouimus, ſed

qui

qui aſſecuti fuerint, compertum non habeo. Piſis tentauerunt quidã noſtris temporibus effodere, ſed rei difficultate victi ab opere ceſſarũt. Tandem anno elapſo locum, in quo Neronis ędificia extitiſſe ferunt, hodie autem ſacris virginibus dicatum, effodere ceperunt, vbi erat ingens pini arbor, ſed à dæmonibus adeo infeſtati ſunt, vt præ timore ab incepto deſiſtere coacti fuerint.

Hanc difficultatem nemo melius, prudentiusue enucleatam reddidit Paulo Grillando, cuius verba huc transferre libuit. Arte huiuſmodi (inquit) iactãt ſe poſſe inuenire theſauros, in locis valde remotis & ſubterraneis abſconditos, & quandoq; inducũt homines in talem inſaniam, vt foueas quam ingentes conficiant, pro inueniendis huiuſmodi theſauris: & iſta videtur mihi, quod ſit vna ex turpioribus illuſionibus, quas dęmon homini faciat: quia in rei veritate

tate nunquam legi, vidi, nec audiui, quenquam ex necromanticis, magis aut ſortilegis huiuſmodi, vnquam inueniſſe theſauros, aut alias aurum vel argentum, ſed quamplurimos vidi huic operi incumbentes, qui mirabiliter conati ſunt, velle experiri, qui poſt multos labores, & diabolicas obſeruantias, demum nihil viderunt, nec inuenerunt, niſi terram. Et ratio eſt, quia Deus non permittit, nec vult, dæmonem poſſe theſaurizare, quia alias ſequeretur, quod iſti Magi, Necromantici, ac cæteri diabolicæ fidei profeſſores, eſſent cæteris Chriſti fidelibus ditiores, ac præſtantiores, ac quamplures reperirentur, ex ipſis Chriſti fidelibus, qui animo ditandi proſequerentur illos, nec curarent Chriſtianam ipſam propagare fidem, vt magno theſauro abundarent, & venerarentur ab omnibus. Quinimo videmus hodie totum oppoſitum, quod iſti ſortilegi,

Magi, Negromantici, & similes sunt ceteris Christi fidelibus pauperiores, sordidiores, & viliores, & in hoc mundo, Deo permittente, calamitosam vitam communiter peragunt, demum vero infelici morte pereunt, & æterni ignis incendio crucientur, vt *in cap. firmißime. extra de hæretic. & c. nec mirum. 26. quæst.* 5. Et ea argutia, qua dæmon illos decipit, eadem & similibus promissionib. ipsi nos decipere student, sed non capiunt, nisi aliquos, qui sunt simplicis cognitionis, & carent intellectu & ratione, vel qui sunt nimium creduli, & curiosi, qui auiditate quadam impudenter appetunt scire ea, quæ nulla ratione, aut honesta causa competit sibi inuestigare. *d. c. nec mirum. §. anguria vers. potentis.*

CAP.

CAP. XIII.

Quæ sit Magorum potestas circa animalia bruta.

MAgnam esse Magorum potentiam etiam circa animalia bruta, patet ab exemplis, quæ vbiq; apud Scriptores de serpentibus habentur. Sic Seneca *in Med act.* 4.

----triste læua complicans sacrum manu
Pestes vocat, quascunq; feruentis creat
Arena Libyæ, quasq; perpetua niue
Taurus coercet frigore Arctoo rigens
Et omne monstrum. tracta magicis cantib.
Squammea latebris turba desertis adest.
Hic sera serpens corpus immensum trahit,
Trifidamq; linguam exsertat, & quærens quibus
Mortifera veniat, carmine audito, stupet,
Tumidumq; notis corpus agrestis plicat,
Cogitq; in orbes.

& Manil. *lib.* 5.

Non inimica facit serpentum membra creatis

Accipient finibusq; suis peploq; fluenti,
Osclaq; horrendis iungent impune venenis.

Putamus tamen in his & similibus actibus, ad incantationem dæmones aduolare, & serpentes vel exarmare, vel sopire, vel necare, vt ex Magi Saltzburgensis interitu patet.

possunt etiam dæmones, & per eos Magi animalia imperfecta, vt sunt vermes, muscæ, ranæ, actiua passiuis applicando producere, & quidem tanta celeritate, vt astantes de nouo creari putent.

Fallere hoc puto in animalib. quę ex putrefactione nasci non possunt, sed tantum ex parentum semine,

Reiicienda hic Cæsalpini sententia, sine semine bruta perfecta, boues, equos, &c. ex solis calore & putredine sola gigni posse, Præparatio enim materiæ à virtute seminaria, & formatrice depēdet, habetq; ad perfecti animalis conformationem non

solum

ſolum primarum qualitatum mixturam, & temperamentum, quod à cœlorum influxu & ſolis calore recipit, ſed etiam perfecti animantis exigit cooperationem.

CAP. XIV.

An dæmones incubi & ſuccubæ ſint, & an ex tali coitu proles gigni poſſit.

QVæſtio in vtramq; partem plauſibilis, proponitur, An dęmones ſpecie incuborum & ſuccubarũ actum venereum exerceant, Negarunt permulti, nobis affirmantium choro accedere placet, Dubitandũ enim non eſt, quin dæmones defunctorum corpora ſibi aſſumere, vel de nouo ex aere ad humani ſimilitudinem efformare, quorum ſub ſpecie, & forma tam incuborum, quam ſuccubarum viris fœminiſque illudere poſſint, & ad maiorem & euidentio-

rem

rem ſimilitudinis rationē effingendam, etiam verum ſemē aliunde exceptum, naturali emiſſione eius imitata, adferre.

Addo quod etiam ex tali coitu hominis & dæmonis incubi proles gigni poſſit.

In hac neceſſe eſt, interuenire verum ſemen humanum, quod dęmon aliunde, pro ſua qua præditus eſt, agilitate, & rerum naturalium peritia, allatum calore naturali prolifico conſeruato, eo tempore matrici, quo ad concipiendum optimè diſpoſita eſt mulier, exhibet.

Hinc pater, ex ſua propria ſubſtantia eos gignere non poſſe. Non enim verum habēt ſemen, nec prolificum. Ratio quia ſunt ſubſtantiæ incorporeæ, ſemen autem de ſubſtantia corporea prouenit, & eius pars eſt.

Sequitur, tunc dæmonem non eſſe verum natæ prolis patrem, ſed hominem, cuius ex ſemine propagata eſt,

eſt, hoc eſt, generatio tum non dæmoni tribuitur, ſed homini, cui vis illa vitalis ineſt, abeſt autem à dæmone, qui vitæ expers origo eſt mortis.

Accedit ex confeſſione ſagarum, quod ſemen illud, quod dæmon immittit, frigidum eſt, & horrorem adferat ſummum cum dolore. Semen autem humanum aliunde exceptum cum impregnare ſagas intendit, verũ eſt ſemen & calidum, & tunc dæmon omnia ad generandum apta apte imitatur, quærit ſemen prolificum, inuentum conſeruat, & tanta perfert celeritate, vt vitalis ſpiritus non euaporetur, tum demum quando & quale oportet, infundit. Et ſic quoad omnia, naturæ ordo ſeruatur, quoad Phyſica generandi principia: quæ hoc duntaxat poſtulat, vt ex viri prolifico ſemine muliebri ſemini aptè commixto, proles naſcatur.

Non tamen puto prædicta vera, in dęmone ſuccuba. Ratio,

Ratio, ad prolis generationẽ matres longe plura conferunt, quam patres ſuppeditant, poſt conceptionẽ enim omnia reliqua ſolius ſunt matris, adde, quod temporis tractus requiratur, & cõtinua animæ vegetantis operatio in fœtu alendo, aliaque innumera, naturæ arcana, quæ dæmonem non poſſe, putamus.

Interdum etiam dæmon ſuccubæ forma homine abutens, verum fœtum aliunde homini ereptum ſibi ſupponit, vel etiam alius dæmon interim prolem ementitur. Prioris membri exempla eſſe puto, quæ de Meluſina Francorum hiſtoriæ referunt, poſteriores ſuppoſititios illos, Wechſelkinder.

CAP. XV.

An sagæ verè de loco ad locum transferantur, vbi & de earum nocturnis conuentibus.

NEgatiuæ hic astipulandum, quo ad translationem de loco ad locum, fit enim hoc phantasia hominis læsa, & illusione dæmonis, vinctis interioribus, vnctisque externis sensibus, adeo corporei sensus plane consopiuntur, & phantasticæ illæ imaginationes adeo animo obuersentur vt experrectę credant, se audiuisse, & vidisse, & fecisse, quæ nunquam contigerunt. Extant huius rei multa exempla, vbi corpora sagarum inuenta sunt sæpenumero eodem loco iacentia, nec inde mota fuisse. Inter alia, illud in vita S. Germani, de mulieribus conuiuantibus, vt videbantur, & tamen domi dormientibus.

Assentiuntur huic nostræ senten-

tiæ, Lutherus, Melanchthon, Alciatus, Duarenus, Æradius, Camerarius, Molitor, Leonhard. Varius *de fasc.lib.2.c.3.*

Est & alia opinio huic aliquo modo contraria, nonnunquam scilicet sagas vere transferri à dęmone de loco ad locum, hirco vel alio animali, vt plurimum phantastico, id est, dæmoniaco, vel arundini, scopis ue à dæmonibus subleuatis, insidentes, & corporaliter nefariis nocturnis conuentibus inesse.

Huic opinioni vtplurimum Romanæ fidei asseclæ adhærent, videntur etiam eam confirmare exempla, quorum aliqua hic supponere placet. In prouincia Deirorum haud procul à loco natiuitatis meæ, inquit Guilelmus Neubrigensis, res mirabilis contigit, quam à puero cognoui. Est vicus aliquot à mari orientali milliaribus distans, iuxta quem famosæ illæ aquæ, quas vulgo Vipsæ

vocant. Ex quo vico rusticus quidam ad salutandum amicum in proximo vico commorantem profectus, multa iam nocte minus sobrius remeabat. Et ecce de proximo tumulo quem sæpius vidi, & duobus vel tribus stadiis à vico abest, voces canentium, & quasi festiue conuiuantium audiuit. Miratus quinam in illo loco solemnib. gaudiis intempestæ noctis silentium rumperent, hoc ipsum curiosius inspicere voluit: Vidensque in latere tumuli ianuam patentem, accessit, & introspexit, viditque domum amplam & luminosam, plenamque discumbentibus, tam viris, quam fœminis, tãquam ad solemnes epulas. Vnus autem ministrantium cernens stantem ad ostium, obtulit illi poculum. Quo ille accepto, consulto noluit bibere, sed effuso contento & continente retento concitus abiit, factoque tumultu in conuiuio pro sublatione vasculi, & per-

ſequentibus cum conuiuis, pernicitate iumenti, quo vehebatur, euaſit, & in vicum cum inſigni præda ſe recepit. Denique hoc vaſculum materiæ incognitæ, coloris inſoliti, & formæ inuſitatæ, Henrico Seniori Anglorum Regi, pro munere oblatum eſt, ac deinde fratri Reginæ Dauid ſc. Scotorum Regi contraditum, annis plurimis in Scotorum theſauris ſeruatum eſt, & ante annos aliquot Henrico II. illud aſpicere cupienti, à Rege Scotorum Guilh. reſignatum.

Inunctæ autem vnguento ex variis rebus inſulſiſſimis, maxime vero vnguine infantum necatorum præparato, inſidentes baculo, furcæ, colo, ſcopis, arundini, tauro, hirco aut cani, à dæmone mirabiliter ſubuecto, ad ludum illum bonæ ſocitatis deferuntur, vbi ignis, vt plurimum accenſus, ſed teter ac horridus, ibi dæmon conuentus præſes in ſolio ſedet,

det, forma terrifica, vt plurimũ hirci, vel canis, ad illum accedunt adorandi gratia, non tamen ſemper eodem modo, interdum complicatis genibus ſupplices, interdum obuerſo tergo ſtantes, interdum cruribus etiam in altum iactis, nec capite in anteriorem partem prono, ſed reſupinato, tum candelis piceis oblatis, vel vmbilico infantuli, ad ſignum homagii eum in podice oſculantur. Inſuper liberos ſuos diabolo illic offerunt, His & ſimilibus flagitiis & abominationibus execrandis commiſſis, incipiunt menſis aſſidere, & conuiuari de cibis, quos dæmon ſuppeditat, vel iis, quos ſinguli attulere, Interdum tripudiant ante conuiuiũ, interdum poſt illud, ſolent diuerſæ menſæ eſſe, tres vel quatuor, cibis interdum delicatiſſimis, interdum valde inſipidis & inſulſis onuſtę, quibus pro dignitate, aut opibus, ſinguli locantur, aliquando ſuus cuiq; dęmon

 aſſidet,

aſſidet, aliquando maleficæ vna ex parte, & ſuus cuique dæmon ex adverſo. Nec menſæ ſua deeſt benedictio hoc cœtu digna, verbis conſtans plane blaſphemis, quibus ipſum Beelzebub & creatorem & datorem & conſeruatorem omniuṁ profiterentur, eadem eſt formula Gratiarum actionis, quam ſubdunt menſis ſublatis. Conuiuio huic interſunt facie interdum aperta, interdum velata larua, ſic enim perſonati frequētius poſt conuiuium quiſque dęmon ſuam quam cuſtodit diſcipulam manu prehendit, & vt omnia fiant ritu, quam ſunt abſurdiſſimo, dorſis inuicem obuerſis, & in orbem iunctis manibus iactantes capita more fanaticorum, choreas ducere, nonnunquam candelas accenſas manu tenentes, quibuſcum ante dæmonem oſculantes adorare, & cantare feſcenninos in honorem dęmonis obſcœniſſimos, vel ad tympanum, fiſtulam.

ſtulamue ſedentis alicuius in bifida arbore ſaltare, omniaque ridicule & contra ceterorum morem peragere, tum ſuis amaſiis dæmonibus fœdiſſime commiſceri.

Solent interdum etiam ſacrificia ab eis in honorem dæmonis fieri, eaque vel ante, vel poſt conuiuium. Narrant quoque in eius celebratione facinora, quæ quiſque abinde proximo habito conuentu peregerit, quæ quo atrociora ſunt, eo magis collaudantur: ſegnes interim ſæuiſſime vapulant: hinc accepto venenato puluere ad propria abeunt. Conuentus hi vt plurimum noctu ineuntur, nonnunquam meridiano tempore, de his Remig. *libr.* 1. *cap.* 14. Ad frequentandum autem hunc conuẽtum monentur vel à magiſterulo ſuo vel vocibus præteruolitantis comitatus reginæ ſagarum, nonnunquam & aliter, de quibus modis Spinæ. *cap.* 30.

Aſſentitur huic opinioni Grillan- *lib.2.de ſortil.quæſtio.1.* qui narrat ſibi inquiſitoris officio cum fungeretur, oblatam quandam Lucretiam, quæ dum ex congregatione quadam & conuentu domum deportaretur, & ſub auroram matutinus campanæ pulſus, quo ad orandum populus vocatur, auditus fuiſſet, ſubito illam à dæmone vectore prope fluuium in agris ſpinis obſitis fuiſſe derelictam; Forte iuuenis, bene ei notus, illuc tranſibat, eum ergo miſera nomine proprio aduocat, Iuuenis videns totam nudam, præter verenda, femoralibus contecta, & paſſis crinibus, accedere formidabat, perſiſtit illa blanditiis allicere, tandem appropinquauit, & quæſiuit habitus & moræ eo loci cauſam, illa vero primum alia omnia prætexere, & multa mentiri: donec iuuenis incredulus negauit ſe illi opem laturum, niſi vera fateretur, illa fidem ſecreti ſtipulata

lata confitetur, quid ſibi accidiſſet, & qua ex cauſa. Iuuenis eam ſecreto domum ſuam perducit, & multis ab ea muneribus donatur. Sed tandem datæ fidei immemor, rem vni atque alteri narrauit, ſic paulatim ſparſo rumore, & mulier capta, iuuenis teſtimonium veritati perhibere coactus Grillando Inquiſitori omnia hæc narrauit. Subditur aliud exemplum ab eodem Grillando: Mulier quædam (inquit) Sabinenſis diœceſis hanc profitebatur artem diabolicam, de qua cum maritus ſuſpicionem haberet, eam pluries interrogauit, quæ ſemper negauit. Maritus vero in ſuſpicione ſua perſiſtens, anxie veritatem perquirebat, qui adeo aſtute ſe geſſit, quod vidit illam quadam nocte ſe vngentem, qua vnctione peracta, vidit illam celerrimè, quaſi auem volitantem, recedere, & ex ſuperiore domus ſolario ad inferiora deſcendentem. Illam maritus ſequens, vt videret quo tenderet,

amplius eam non videt, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam, quæ res magnam ei præbuit admirationem. De vero sequenti iterum maritus vxorē interrogat, quod anxie scire cupiebat, & illa constanter, vt antea se nescire dixit. Maritus vero, vt amplius negare mulier non posset, aperte ei dixit omnia, quæ præterita nocte illam fecisse viderat, deinde fustibus illam grauiter percutit, & duriora minatur, nisi veritatem dixerit, quam si aperte exposuerit, veniam se illi daturum promisit. Mulier igitur se iam celare non posse intelligens, veritatem aperuit, & veniam à marito petiit, quam illi maritus hac conditione indulsit, vt illum ad tales congregationes adduceret: Illa vero vt veniam impetraret, facile petita promisit, & promissum ex licentia sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum, vbi ludi fiebant. ludum & choreas, & cetera omnia

con-

contemplatus eſt, & tandem ad menſam cum reliquis, vt veſceretur, ſedens, cum cibos inſipidos iudicaret, petiit ſibi dari ſal, quod in menſa deerat, & quamuis iterum atq; iterum petiiſſet, nunquam illi dabatur. Tandem, cum poſt importunam petitionem, prolixamque expectationem ſal illi daretur, dixit, Nunc laudetur Deus, quoniam iam nobis ſal datum eſt. Quibus verbis prolatis dæmones, quia laudes Dei audire refugiunt, ſtatim receſſerunt, & reliqui omnes diſparuerunt, luminaribusque extinctis manſit ille ſolus nudus, quouſque exoriente ſole, vidit, quoſdã paſtores, quos interrogauit, quęnam eſſet illa regio, in qua erat, illi vero reſponderunt, eſſe agrum Beneuentanum in regno Neapolitano: Qui locus diſtabat à loco habitationis ipſius per centum miliaria, ob quam cauſam, licet diues eſſet, coactus fuit per viam mendicare, vt

domum redire poſſet: Quo vbi peruenit, vxorem ſuam accuſauit, & totam rem geſtam, iudicibus expoſuit. Qui rem totam plene examinantes, accedente mulieris cõfeſſione pœnis debitis ſontem affecerunt. Quæ cum plurimorum confeſſione & exemplo comprobentur, reuera ſic ſe habere putandum.

CAP. XVI.

An corpora ex vna in aliam ſpeciem Magi transformare poſſint.

NEgo hoc, & reiicio commentitias & fabuloſas veterum metamorphoſes, item & de Lycanthropis dogma falſum. Ratio, quia anima humana corpus belluinum informare nequit, & è conuerſo, Ratio rationis eſt, quia quælibet forma ſubſtantialis, vt ſuum eſſe tribuat informando, peculiares requirit & cõuenien-

tes

tes ſibi diſpoſitiones, item & organizationem corporis propriam. Immortalis autem anima eſt, & à dæmonibus nec vulnerari, nec corrumpi poteſt. Hinc patet eã immutationem ex illuſione fieri, & quidem tam illorum, qui ſeſe transfiguratos putant, quam eorum qui eos vident.

Transfiguratio hæc etſi deluſoria eſt, habet tamen effectus veraces concomitantes. Exempla, ſtrages hominum, pecorum, per dæmonem illatæ, in corpore aereo, aut lupino, ſiue per homines lupi effigie tectos, vel ea non tectos, ſed humana ſpecie graſſantes, quod plerumque ex atræ bilis exceſſu fit. Quando autem tales non ſibi ſolum, ſed etiam aliis lupi, canes, aliæue beſtiæ videntur, dæmon diuerſimode decipere homines tunc ſolet. Interdum enim aliud corpus ſubſtituit, & illis abſentibus, & in loco aliquo ſoporatis, ipſe aſſumpto lupi corpore, vel ex aere for-

mato, & ſibi circumdato, talia gerit, quæ, interim alij putant ab abſente illo, dormienteue patrata eſſe, interdum hominibus ipſis ferarum exuuias circumdat, nonnunquam etiam aeream talis corporis effigiem membra membris coaptanda affingit, cõfirmatur exemplo ruſtici illius, qui cum filio adoleſcente in ſympoſio potitans, limis obſeruabat hoſpitam menſuras cereuiſiæ, quam propinabat bifurca creta notantem, diſſimulat nihilominus intereà dum compotatio ſoluitur, tum hoſpitam vocat, vt calculum expenſi ſubducat, petit iſta quantum creta notarat, negat ille, & multis vltro citroq; iactis conuitiis, pecuniam offert, quam ſuffi. ere ſciebat & diſcedit. Stomachabunda hoſpita, tu vero ait, non hinc hodie poteris domum, vel non ego quæ ſum: abit ille, contemnens minas; Vbi peruenit ad fluuium, in quo ſcapham reliquerat, nequit vna

cum

cum filio admodum valido summa ope eam à ripa cõtis depellere. Forte duo tresue milites illac iter habebãt, compellat rusticus, & contubernales, clamat, agite ferte suppetias, vt hunc lintrem de ripa deducamus; Parent, & ingressi quantum possunt protrudunt: sed frustra, anhelus vnus & sudans, quin sarcinas & onera hæc efferimus, inquit forte vacuum cõmodius deducemus: & quidẽ mercibus depositis, vident in sentina ingentem bufonem, scintillantibus oculis eos intuentem, non tulit vnus militum, sed gladii cuspide perforatum in aquas eiecit, ille quasi exanimis in tergum prouoluitur, ventre resupinato, vulnera natitanti imponunt ceteri alia, & repente nauis soluitur. Lætus rusticus auxiliatores milites ad idem vnde recesserat, hospitium reduci:, potum petit, præbet ancilla, quærit ille, vbi hospita, audit pessime habere, & animam in lecto

ag(e)re,

agere, Quid, inepta, ille, ebrium me putas? vix media pars horæ elapsa, cum ego illam isthic sanam & malam qualis tu, dereliqui, Eo & visam, quid hoc rei, ntrat in thalamum, inuenit collum & ventrem vulneribus confossam, laceramque expirasse. Vnde hęc exclamat vulnera? nescire se profitetur ancilla, nec domo illam, quod sciat, pedem extulisse. Itur ad magistratum, vulnera cæsim punctimque illata inueniuntur iisdem in locis, quibus bufonem, qui nusquā cōparebat, milites affecerant. De hisce plenius Binsfeld *de confess. malefic cōcus.* 3. Remig. *lib.* 2. *dæmonolatriæ cap.* 5.

Cap. XVII.

An Magi possint bestiis loquendi facultatem tribuere, & an voces bestiarum intelligant.

DE diuina virtute, quin hæc & maiora possit, dubium nullum,

sed

ſed & dæmon talia pſeudomiracula edit, Deo talia permittente, huc referatur illud, quod de Polycrito Phlegon Trallianus prodit, Polycritus inquit, poſt Locridem vxorem ductam, poſtquam tres noctes cum ea dormiuiſſet, tertio die vita functus, vx rem grauidam reliquit, quæ monſtrum ex duplici ſexu peperit, quod cum in mediam concionem populi ductum fuiſſet, ad conſultandum, quid id præſagiret, quidue de eo faciendum eſſet, comparuit in medio populi ſpectrum, Polycriti forma, & futuram Ætolis & Locrenſibus prædixit cladem, & impotente ad reſiſtendum populo, filium ſuum monſtroſum dempto capite deuorauit, & euanuit: mox & caput eandem cladem elocutum eſt. Apud Ethnicos item exempla paſſim obuia, geminæ columbæ Dodones loquaces, quercus Dodonea, equus Achillis, canis Simonis magi apud Clementē *in Itinerar.*

Verum

Verum etiam si dæmon efficere potest, vt animalia suis temporibus & locis apte quædam, personis & rebus accommodata loquerentur, animalia tamen casu duntaxat & fortuito id faciunt, eademque ratione Magus per dæmonem efficere potest, vt homo latrare, vlulare, &c. audiatur.

Par est difficultas de ea quęstione, An Magi bestiarum voces intelligāt, assentitur Porphyr. qui de Apollonio Tyanæo dici solitum asserit, illum cum audisset hirundinem cum multis vociferantem, sodalibus suis, quos secum habebat, exposuisse, indicare eam ceteris, asellum onustum frumento ante vrbem cecidisse, frumentumque effusum esse: Hæc tamen nobis non probantur, ratio, bestiæ ratione carent, & ob id discursu, qui ad sermonem ex instituto proferendum requiritur, destituuntur. Posset tamen dæmon, qui affectus corporis & appetitum, quem inui-

cem

cem bestiæ vocibus suis indicant, perfectissimum habet, magis indicare & patefacere, quod non adeo incredibile.

CAP. XVIII.

De Extasi & raptu Magico.

Extasis siue raptus Magicus à dæmone efficitur in homine, dum eius sensus exteriores duobus modis ligare solet: Aliquando enim tramites illos obstruit, quibus à cerebro spiritus sensitiui se ad exteriores sensus penetrant, veluti somniantibus contingere solet, Interdum eosdem spiritus sensitiuos ab externis sensibus ad interni sensus organa attrahit, & ibi retinet, ne ad externorum sensuum organa descendant. Sic cõtingit, vt in raptu ob nimiam internarum virium sensitiuarum applicationem, & spirituum sensilium ad interni sensus organa confluxum, adeo exteriorum sensuum munia impedian-

diantur, vt corpus viuum cadaueris & defuncti speciem præ se ferat. Et hæc naturalis est causa raptus, eumq; dæmon præstare potest: præstatque in Magorum & sagarum extasi, qua rapti vno in loco permanentes, soporati, varis in locis sese fuisse decepti falso autumant. Simile de Lappiis Magis Olaus *lib. 3. c. 18. Sept. Reg. descr.* refert: Si quis inquit, peregrinus cupiat de suorum cōditione certi quid cognoscere, præstant, vt intra viginti quatuor horarum spatium rescifcat, quid cum illis agatur, vel si trecentis miliaribus absint: hoc modo: Incantator postquam vsitatis ceremoniis Deos suos compellauit, subito collabitur, & exanimatur, quasi extincto illo reuera è corpore anima excedat. Neque enim aut spiritus in eo reliquus esse, aut restare cum vita sensus aliquis, motusue videtur: sed vt adsint semper aliqui oportet, qui proiectum & exanime corpus custodiāt,

quod

quod ſi nō ſit, dę mones id abripiunt. Horis viginti quatuor elapſis, reuertente ſpiritu, ceu è profundo ſomno, cum gemitu expergiſcitur exanime corpus, quaſi reuocetur in vitam ex morte qui conciderat. Poſtea ſic reſtitutus ad interrogata reſpondet, & vt fidem faciat percontatori, recēſet aliquid, quod agnoſcat ille, & certo ſciat in ædibus ſuis, aut cognatorum fuiſſe. Hæc de raptu.

CAP. XIX.

De dæmonum apparitionibus, ſiue de ſpectris, quæ dæmones hominibus obiiciunt.

IN confeſſo eſt multa vulgo haberi pro ſpectris, quæ tamen vel naturalia ſunt, vel artificio fiunt: Accedunt his, quæ vitio ſenſuum aut vitiatæ phantaſiæ imbecillitate talia, qualia non ſunt, apparent, Naturalia videnda apud Ariſtotel. *de admir. audit.*

dit Sen. *lib.* 3. *nat. quæst.* & Plin. *lib* 2. *natur. histor. c.* 95. *& lib.* 16. *c.* 1. Appone sonos mirificos ex vterinis suffocationibus ortos, qui imperitis medicis quandoq; imponere solent: quã do scilicet, vt ait Corn. Gemm. *lib.* 1. *Cosmocrit. cap.* 7. à venenato spiritu inflatæ arteriæ diductęque in amplitudinem, secundum longitudinem contrahuntur, vnde necesse sit aliquando mulierem strangulari, inde & voces mirandas ex imis visceribus exaudiri, nunc velut ranarum coaxatus, nunc serpentum sibilos, nunc crocitus coruorum, gallorum cantus, latratus canum, &c. quæ tamen pro viarum & erumpentis spiritus proportione casus effingit.

Artificialia itidem sæpe spectatores decipiunt, & pro spectris, cum non sint, habentur, in horum numero sunt Dædali automata, Archimedis, Architæ & recentiorum artificiosissima & summe admiranda inuenta,

uenta, de quibus ſuo loco: Itidem & artificioſæ voces quorundam, quibus cum ſint præſentes, voces abſentium ſimulant.

Verum vt exactiorem ſpectrorũ cognitionem haurire poſſimus, de dæmonum variis generib. agendum prius ducimus: & quidem ex Trithemii *lib. quæſt. ad Maximilianũ Imper. quæſt. 5.* quæ hic ſubiungere placuit.

Primum genus dæmoniorum appellatur *Igneum*, quod circa ſuperiorem peruagatur aerem, nec vnquam ante iudicii diem ad inferiora demergitur, ſed continuo ſub regionibus permanentes ſublunaribus nullum habent cum hominibus in terra commercium, nullumque cum maleficis conſortium, quoniam cum demorentur in igne, propter ſubtilitatem ſuam nõ poſſunt corpus groſſum ſiue aereum inducere.

Secundum genus *Aereum* dicitur, quod in aere errans nobis propin-

quo commoratur. Hi quidem poſſent ad inferiora deſcendere, & aſſumptis de craſſiore aere corporibus, quandoq; hominibus apparere. Aera permittente Deo, ſæpius turbant, tonitrua & tempeſtates concitant, & omnes ſimul in perniciem humani generis conſpirant. More hominum affectionibus mouentur paſſionum, ſuperbia maximè & inuidia, tanguntur que perturbationibus aſſiduis, & nec ſolito veſtiuntur corpore, nec vno cõſiſtunt loco. Nec vnã omnes formam habent, ſed plurimas, eaſq; ſæpius mutant, ſecundum varietatem affectionum, quibus vel occurrunt maleficarum carminibus euocati, vel impulſi perturbatione ad nocendum. Habent enim violentum omninò & furioſum morem turbationibus plenum, vnde vehementer malefacti & perturbati repentinas plurimum machinantur inſidias, & dũ ſuas agunt incurſiones,

partim latere volunt, partim inferūt violentiam. Maleficæ horum dæmonum operatione suffultæ, tanto sunt ad maleficandū potentiores, quanto superiorem ex eorum ordine cōcurrentem fuerint assecutæ.

Tertium genus dæmonum *terrestrium* dicimus, quos delapsos è cœlo cum aliis, pro suis demeritis minimè dubitamus. Ex his autem dæmonibus alii versantur in siluis atque nemoribus, qui venatoribus ponunt insidias, alii vero patulis degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli demorantur in locis abditis atque cauernis, reliqui ceteris minus furiosi ac perturbati demorari cum hominibus in obscuro delectantur. Non vno ducuntur affectu, sed vario, quoniam alii sunt aliis minus deprauati, quanquam omnes sint malis perturbationib. pleni. Ex his quidam gaudent solis illusionibus territare homines, alii

D præ-

prædictionibus futurorum in admirationem sui trahere volunt audientes, nonnulli vero ad hoc summo conatu laborant, vt homines irrationabili furore turbatos, aut melancholia furentes terreant, lædant, vel occidant, quod experientia sæpiùs factum agnouimus. Commorantur tamen interdum, & pollicentur vesanis in vitro, aut crystallo siue speculo & carminibus cõcitati responsa dant mulierculis, & si quis venturus in via maledixisset, pronunciant.

Quartum genus dæmonum denominatur *aquaticum*, quoniam se humoribus immergens circa fluuios & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietum, & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigiaque demergens in profundum, multis vitã aufert in aquis. Et isti dæmones, quoties assumunt corpus visibile, in sexu frequentius appa-

apparent fœmineo, in maſculino rarius videntur, propterea quod in locis verſantur humidis, & molliorem vitæ ductum ſequuntur, nec virorũ ſchema facile ceterorum conſuetudine poſſunt aſſumere. Vnde Naiades, Nereidesq; Nymphas aquarum, non maſculino, ſed fœminino ſexu nominauit antiquitas.

Quintum genus *ſubterraneum* dicitur, quod in ſpeluncis & cauernis montiumque remotis concauitatibus demoratur. Et iſti dæmones affectione ſunt peſſimi, eosq; inuadunt maxime, qui puteos & metalla fodiunt, & qui theſauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratiſſimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosque flammiuomos ſuſcitant, & fundamenta ædificiorum concutiunt. Noctibus aliquando de montibus turmatim egreſſi mirandas ſtupendasque in campis ducunt choreas, & quaſi vnius ducis metuẽ-

tes imperium, ſubito euaneſcunt ad ſignum, & ad ſua diuerticula reuertuntur. Interdum nolarum inter eos auditur ſonitus, & ſe nonnunquam ſpiritus hominum vita defunctorum mentiuntur.

Ex his quoq; dæmonibus quidam incubones ſunt theſaurorum, quos auaritia mortalium in terra abſcondit, & ne rurſus in viſus hominũ perueniant, eos ſubducunt, furantur, & cuſtodiunt, & quandoq; de loco in locum tranſportant.

Sextum genus dæmonum appellatur *Lucifugum*, propterea quod lucẽ maximè horrent & deteſtantur, quia nec diebus vnquam apparent, nec alio modo corpus, quam de nocte poſſunt accipere. Genus dæmonum imperſcrutabile, ac penitus tenebroſum, paſſionibus frigidis agitatum, malitioſum, inquietum & perturbatum, quod occurrentes homines violenter comprimit nocturnis horis,

horis, sæpiusque Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut contactu.

Hæc, additis tamen nonnullis, de dæmonum generibus Trithemius, nos singula exemplis & historiarum authoritate confirmabimus.

Dæmones ab Hebraicis Malachimraaim, vocati, olim pluribus, quam nunc, formis apparuerunt, vnde nata illa veterum de infernalium Deorum multitudine opinio, quorum præcipuos videamus.

Hecate triuiorum & quadriuiorum præses, triplici facie, equi dextra, sinistra canis, media fœminæ, ea aduentante terra tremebat, & tædarum fulgor cernebatur, etiam Empusa dicebatur, fuit vxor Plutonis, & eadem quæ & Proserpina.

Pluto, Deus diuitiarum, qui & Mammon Hebræis, Ægyptiis Serapis.

Charon, de quo Virg. 6. *Aeneid.* Homer. & Sen. *in Herc. fur.*

Cerberus, canis terræ, eo enim nomine dæmones à Zoroaſtre vocantur.

Alaſtores, admodum truculenti, forte iidem cum Nemeſi, quæ vltrix ſcelerum.

Satyri, horum princeps Faunus, iis terribiles & inopinati ſoni tribuebantur, pro quibus auerruncandis Ioui Fauno priſci immolabant, eratque ei dicata ædes in Auentino. Dicuntur & Ægypanes, capripedes, quales à poetis finguntur, horum tripudia ſæpe in Atlante monte viſa feruntur.

Eurynomus, dæmon longis & prominulis dentibus, corpore liuido ac cadaueroſo formidabilis, pelle vulpina tectus, veſcitur cadaueribus mortuorum, eaque vſque ad oſſa deuorat.

Succedunt *Sphynx* illa adeo decantata, de qua Strabo *libr. 9*. Apollod.

lib. 3.

lib.3.Biblioth. Harpiæ. de quibus Hesiod. *in Theog.* Apollod. *lib.1.Biblioth.* *Gorgones* tres, *Sirenes*, quæ & *Erinnyes*, siue *Eumenides* tres, Nymphæ, eæque vel aereæ, vt Sibyllæ, vel terrestres, vt Oreades, Napeæ, Dryades, Hamadriades, vel denique aquaticæ, vt Nereides, Naiades, quas omnes dæmonum spectra fuisse constat. Huc spectant nutricum terriculamenta, quibus infantes terrent.

CAP. XX.

De Diuinationibus.

DE Magia hactenus in genere, & dæmoniorum speciebus variis, sequitur Diuinatio, quæ est *significatio occultorum ex pactis conuentis cũ dæmone*, estque tam futurorum, quam præteritorum & præsentium, modo illa occulta sint, & ab hominum cognitione remota, nec natura, arteue perficitur, sed pacto cum dæmonib.

inito: estque illud pactum itidem vel expressum, vel tacitum.

Sciendum, dæmonem nõ omnia, sed tantum quædam diuinatione reuelare posse: nec enim certo aliquid præscire potest, sed ex verisimilibus præ se fert præscire, apud eos, qui ei seruiunt. Certo enim prædicere non potest ea, quæ omnino libere sunt futura, qualia sunt, quæ à voluntate Dei sola dependent, itidem quæ ex humani arbitrij libertate, & denique quę omnino & proprie futura sunt contingentia, quamdiu causam certam & determinatam non habent. Potest tamen ex his, quæ certo non nouit, multa probabiliter tantum & per coniecturas prædicere, ob summam scilicet experientiam, & ingenij acumen, quo naturalium rerum facultates, voluntates hominum, & affectus præclare nouit.

Potest & ea prædicere, quæ à causis necessariis dependent, & ab aliis causis

causis naturalibus nequeunt impediri: Quæ vero non necessario, sed vt plurimum duntaxat, eueniunt, & ab aliis naturalibus causis impediri possunt, per coniecturas cognoscit, & probabiliter prædicere solet. Itidem & ea certò quæ à Deo sibi permissa nouit, prædicere potest. Pollet etiam præteritorũ exacta cognitione, quoad præsentia vero, quæcunque actu exteriore sunt prædita, nouit etiam & præfari potest. Quin imo, si cogitationes hominum vultu, vel membri alicuius motu, aut mutatione, vel alio extrinseco signo prodantur, peritissime eas reuelare & prædicere potest. Solet etiam homines interdũ phantasmatibus immissis adeo perturbare, vt vix ad aliud aduertere, vel cogitare possit, quam quod tali modo ei suggestum est, & sic etiam cogitationes hominis prædicit. Solet etiam interdum ea celeritate in prædicendo vti, vt ea quæ alibi longo in-

tertuallo gesta sunt, celeriter annunciet, vt diu ante prædicta ab ignaris existimentur: Ambigue tamen plerunq; respondere solet, vt in vtramvis partem flecti & interpretari eius dicta possint, quod in veterum oraculis fit manifestum.

Diuinatio autem superstitiosa & illicita est, inprimis si dæmoni cultus latriæ vel duliæ exhibetur: quod & Alcimus ille Auitus agnouit, qui *libr. 2. carm. c. 15.* sic canit:

Nec minus hos pulsat temeraria cura sciendi,
Angit præscitus ducti quos terminus æui;
Cum tamen eductas inferni sedib. vmbras
Colloquiū miscere putēt, & nota referre:
Spiritus erroris, qui tum bacchatur in illis,
Ad consulta parat, vanis responsa figuris.
Ne vero multis dicamus singula verbis,
Præsenti illusus, damnabitur ille perenni
Iudicio, quisquis vetitum cognscere tentat.

CAP.

CAP. XXI.

De ſpeciebus Diuinationis.

DIuinationum ſpecies duæ ſunt, in quibus ſcilicet apertum pa-ctum, ſiue inuocatio interuenit, Dæmonomantia ſcilicet, & Mangania, Dæmonomantiæ, ſiue oraculorum, & vaticiniorum exempla ſunt, ora-cula Iouis Dodonæi, Ammonis, A-pollinis Delphici, Deli; Veneris Ga-zenſis, fiebantque hæc oracula ple-rumque per maleficos, maleficasue, tales fuere Pythię vates Colophonii, Trophonii, forſan & Sibyllæ, tales & Extatici, qui à dæmone extra ſe rapti, motu & ſenſu priuati, mira enuncia-re ſolent.

CAP. XXII.

De Necromantia.

NEcromantia Manganiæ ſpecies præcipua, olim certis locis ſta-tis & certis ceremoniis exercebatur:

Hanc describunt inter alios, Poetæ Horat. *Sat. 8.*

---carminibus quæ versant atq; venenis
Humanos animos, has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
Protulit os, quin ossa legãt, herbasq; nocẽtes.
Vidi egomet nigra sui cinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passoq; capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem, (pallor vtrasq;
Fecerat horrendas aspectu (scalpere terrã
Vnguibus, & pullã diuellere mordicus agnam.
Cœperunt, cruor in fossam diffusus, vt inde
Maneis elicerẽt, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea, maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat seruilibus, vtq;
Iam peritura modo Hecaten vocat altera sæuam,
Altera Tisiphonem.

Tertullianus tamen docet, non defunctorum vmbras, sed ipsos dæmones

mones earum loco apparere, & operari sub earum prætextu ac specie. Operatio sane periculosa, & respondenti, & quærenti, cum vterque interdum vel mente abalienetur, vel à Dæmone rapiatur. Exempla apud scriptores obuia sunt.

CAP. XXIII.

De Hydromantia, & aliis Manganiæ speciebus.

HYdromantia, siue diuinatio per aquas, veteribus plurimum vsitata: inter alios Imperatori Andronico, qui ob ingentia flagitia cunctis sese inuisum sciens, totum permisit iis, qui futura ex aquis, quasi per caliginem coniiciunt, & imagine futurarum rerum, velut ex vmbra solarium radiorum, consectantur. Ac ipse quidem iis nocturnis sacris interesse noluit, metu famæ, sed illud Hagiochristophoritę Stephano mandauit. Is Setho adhibito, qui ab

ineunte ætate talibus oraculis deditus, oculos propterea Manuelis Imp. iuſſu amiſerat, certo ritu percunctatur, quis poſt Andronicum ſit imperaturus, malus genius in aquis primas nominis Iſaaci literas exhibuit, ſed ordine conuerſo, SI, pro IS, idq; ſecunda reſponſione addidit fore intra exaltationem crucis.

Variæ eius ſunt ſpecies, vna per annulum fiebat de filo in aqua ſuſpenſum, & vaſculi latera conſtitutis ictibus pulſantem, alia coniectis in aquam ſtatiuam tribus lapillis, & obſeruatis gyris, qui trifariam inuicem implexi, circa lapillos diffundebantur: alia ex aquæ colore ſumitur, & imaginibus in ea apparentibus. Statuebatur etiam interdum cyathus aqua plenus & verbis immurmuratis obſeruabatur, num aqua ſponte efferueſcens effunderetur. Aliqui itidem aquam in vitreum catinum effundunt, oleiq; guttulam admiſcent

& ſic

& ſic in aqua mira ſe cernere poſſe putant. Solebant mulieres Germanæ olim ſonum, vortices & circumuolutiones amnium notare, exque iis futura præſagire.

Sunt & alia Manganiæ genera: Lecanomantia, quæ hodie Turcis eſt familiaris: In peluim enim aqua plenam cum variis characteribus lapides pretioſos iniiciunt, vt & auri argentique laminas: quibus peractis reſponſum ex fundo peluis auditur.

Gaſtromãtia, quæ fiebat per phialas ventricoſas ſimiliter aqua plenas, & inſpectante puro puero, vel muliere prægnante, quibus reſponſi loco certæ figuræ & imagines apparebant.

Catoptromantia, quæ rerum quęſitarum figuras in ſpeculis politis exhibet, hac Iulianus Apoſtata Imper. vſus fertur.

Criſtallomantia huic ſimilis, niſi quod

quod in cristalli frustis, annulis, vel aliis vasculis inclusis, fiat, vel etiam nudis, & in cylindrum aut obeliscum conformatis, quibus etiam dæmon se inhabitare fingit.

Dactylomantia diuinat annulis ad certam cœli posituram cõstructis, vel incantatis, & super tripodem ad certa verba motis.

Onymantia, siue Onychomantia oleo ac fulgine impolluti pueri vnguem illinit, & quærentes vngue versus solem obuerso, certum quid submurmurantes, omnia quæ cupiebant, videbant.

Pharmacia, siue Pharmaceutria, qua vtuntur incantatores, qui diuinant solo freti dęmonis commercio, præter incantationes nihil adhibentes.

Coscinomantia, hac cribrũ imponebatur forcipi, forcipem binis digitis comprehendebant, & eleuabant, & præmissis verbis conceptis subde-

bant nomina eorum, de quibus suspicabantur eos furtum, vel aliud occultum crimen perpetrasse: reum vero illum putabant, quo nominato cribrum tremebat, nutabat, vel conuertebatur.

Axinomantia, qua securim rotundo infigebant palo, & ex eius motu furem deprehendi putabant.

Cephalomantia priscis Germanis in vsu fuit: fiebat capite asini super prunas asso.

Est & alia species, quæ fit per clauem, cui circumdabãt chartulam inscriptam nomẽ suspecti, deinde clauem alligabant sacræ Scripturæ codici, hunc virgo sustentabat, & verbis certis murmuratis chartula ad nomen criminosi vertebatur, mouebaturque.

In hisce speciebus omnibus verba Magica interuenire solent, ideoque non dubitandum, quin pactum cum dæmone interueniat.

CAP.

CAP. XXIV.

De Haruſpicina.

HAruſpicum diuinatio erat ex viuæ adhuc victimæ obſeruatione, dum vei producebatur, vel ad aram ſiſtebatur, attrectabatur vel vinum ei infundebatur, iuxta illud Senec. *in Oedip.*

Appellite aris candidum tergo bouem
Curuoq; nunquam colla depreſſum iugo,
Optima ſanctas victima ante aras ſtetit.
---Huc propere admoue
Et ſparge ſalſa colla taurorum mola.
Placidone vultu ſacra, & admotas manus
Patiuntur?---
Vnone terram vulnere afflicti petunt?
Vtrum citatus vulnere anguſto micat,
An lentus altas irrigat plagas cruor?

Succedit Extiſpicina, qua motum & ſingula mactatæ hoſtiæ membra rimabantur, maxime autem iecur: de hac, idem Seneca *in eadem Tragœd.* ſic ait:

Geni-

Genitor, quid hoc eſt? non leui motu, vt
ſolent
Agitata trepidare exta, ſed totas manus
Quatiunt nouiſq; proſilit venis cruor,
Cor marcet ægrũ penitus, ac merſum latet
Liuentq; venæ, magna pars fibris abeſt,
Et felle nigro tabidum ſpumat iecur.
Ac ſemper omen vnico imperio graue,
En capita paribus bina conſurgunt thoris
Sed vtrumq; cæſum tenuis abſcondit caput
Membrana, latebram rebus occultis negãs.
Septemq; venas tendit: has omnes retro
Prohibens reuerti limes obliquus ſecat,
Mutatus ordo eſt, ſede nil propria iacet,
Sed acta retro cuncta.

Eſt & Pyromantia, in qua interdum pix trita in ignem ſpargebatur, interdum tedæ pice illitæ accendebantur, & certis characteribus ſignabantur, ſi flamma tedarum in vnum coibat, proſperum, ſi lambens & diuiſa apparebat, infelicem, ſi tricuſpis aſſurgebat, glorioſum euentum, ſi varie diſperſa, ægro mortem, * ſano mor-

morbum, si crepitans infortunium, si subito extincta, ingens periculum ominabantur. Interdum hostiam in ignem coniiciebant, & considerabãt flammam ignis, victimarii, vtrum scilicet in vnam coiret pyramidem, quod prosperum putabant, an verò diuideretur, hoc enim aduersum: An etiam flamma cito victimam comprehenderet, an subito extingueretur. De hac idem Poeta.

Tir. *Quid flamma? largas iamne comprehendit dapes?*
Man. *Subito refulsit lumen, & subito occidit.*
Tir. *Vtrũne clarus ignis, & nitidus stetit,*
Rectusq; purum verticem cœlo tulit,
Et summam in auras fusus explicauit comam?
An latera circumserpit incertus viæ,
Et fluctuante turbidus fumo labat?
Man. *Nõ vna facies mobilis flammæ fuit,*
Imbrifera quales implicat varios sibi
Iris colores, parte quæ magna poli

Cur-

Curuata picto nunciat nimbos sinu.
Quis desit illi quisue sit dubites color.
Cærulea fuluis mista oberrauit notis
Sanguinea rursus, vltimũ in tenebras abit:
Sed ecce pugnax ignis in partes duas
Discedit-----
Immugit aris ignis, & trepidant foci.

Est & alia species Captromantia obseruatrix fumi, Vel enim grana sesami, vel papaueris nigri in ardentes prunas iiciebant, & inde surgentem fumum notabant, vel sine huiusmodi granis solum fumum obseruabant, de quo Dion Cassius. Huc illud pertinere puto de Nymphæo prope Apolloniam: Ibi & oraculum (inquit) editur, idque hoc modo. Thure accepto, precibus eius rei ergo, quam volunt, factis, ipsum thus, vt secum eas preces deferat, ad ignem proiiciunt, tum si ratum sit futurum votum, ab igni thus è vestigio corripitur, at si thus extra ignem forte deciderit, accurrens ignis id abripit &

consumit, sin irritum erit votum, neque accipitur ab igni thus, & si in ipsam flammam coniiciatur, recedit ab ea, atque effugit: Ita in vtramque partem ignis futura prædicit, morte nuptiisque exceptis.

Solet etiam diuinatio interdum ex cineribus fieri sacrificiorum: Et hodie quoque viget eius vestigium, cum res, quæ ad diuinandum proponitur, digito, vel bacillo cineri inscribitur, & cinis aeri puro permittitur, & attenditur ad literas, quæ in cinere agitato apparent. Vel cum aliquē tres personas cogitare iubēt, quibuscum matrimoniū inire optet, tum tres ducunt sulcos in cinere, ille vero iubet singulis personis suū sulcum deligere, tū auersus stare, ne sulcos videat, quos interea alter tamdiu forcipe ostendit, donec eorū vnus ab illo te deligatur, & quam illi sulcus destinabat, ea spondetur ipsi vxor futura.

Consideratur etiam aliquando

colo

color vtriusq; laticis in ſacrificiis fuit, hinc *Aen.4.Virg.*

Vidit thuricremis cū dona imponeret aris
(Horrendū dictu) latices nigreſcere ſacros
Fuſaq; in obſcœnum ſe vertere vina cruorē.
Hoc viſum nulli.non ipſe effata ſorori.

Solent etiām Turcæ hodie diuinationis ſpecie quadam vti, cum ceram liquant, & aquā guttatim inſtillant, figurasq; inde ortas obſeruant.

Ex lauri quoque ramis diuinatio ſumebatur, ſi enim obſtrepebat cum fragore, proſperum ſignum exiſtimabant, contra, ſi taceret extincto aduſta foco.

Succedit Botanomantia, cùm ex verbenæ Lunariæ, ſaluiæ, myricæ, ficus & aliorum ſimplicium foliis, ramiſue, conſignatis quærentium nomine & quæſtione, futuri cognitio petitur. De hac per tamaricen Cœl. Rhod. *lib. 8. ant. lect. cap. 29.* Apollo myrica vates ſanxit prænūtiare mortalibus futura, propterea inſignem

fruti-

fruticē hunc Nicander vatem vocát. Quin & Magi item Scythæ myricino vaticinantur ligno. Sed & in Lesbo Apollo myricæ ramum tenet: &c.

Est & alia species diuinationis, ῥαβδομάντεια dicta, quæ multiplex, de ea sic Rhodig. *lib. 7. antiq. c. 29.* Virgas in rebus diuinis eximii cuiusdam vsus fuisse veteribus, ex plerisque coniectare licet. Nam qui Persicos ritus diligentius animaduersos literis mandarunt, illorum Magos, qui sacrificiis perficiuntur, carnes super myrto & lauro positas tradunt subtilib. virgis adurere, mox oleum lacte melleque commixtum conspergere, ac comprecari, fasciculos ex myrica pertenues manutenentes. In Pyrethiorum meditullio surrecta stabat ara, vbi inextinctus seruaretur ignis, fierentque itidem comprecationes non sine myricinis virgis. Sicut in Scythia quoq, vbi vaticini tradũtur plures, salignis virgis diuinatio concipi-

cipitur, quas diſſoluunt, ac ſeparatim ſingulis humi conſtratis vaticinantur, interim virgas comprehendentes componentesq;. Narees vero, quos eſſe Androgynos putat Herodotus, tiliam ſcindentes trifariã, digitosq; implicando ac reſoluendo præcinunt futura.

Prętet has ſpecies alię itidem multæ occurrunt, quæ ad ſuperiores reduci poſſunt, & communiter ab omnibus ſanioris religionis myſtis damnantur.

CAP. XXV.

De Augurio & Auſpicio.

SEquitur Augurium & Auſpicium, ars incerta & illicita, ab omnibus Chriſticolis, meritò damnanda, & eſt obſeruatio cunctarum rerum ſubito, & ex inopinato, & inſolito accidentium, inſtituta ad cognitionem futurorum, vel occultorum.

Species, eius quinq; ſunt *Primum* ex cœlo, *Secundum* ex auium volatu, vel garritu, *Tertium* ex tripudio pullorum, *Quartum* ex quadrupedibus, *Quintum* ex diris & portentis ſumitur.

Primum genus è cœlo captato ab augure proſpectu, & cœli regione deſignata, exemplum auſpicium, nempe tonitru, vel fulmen, ſiue fulgetrum, quorum alia bruta, quæ nulla ratione naturæ nitebantur, & vana prorſus erant, alia Fatidica, de quibus multa Plinius & Senec.

Secundum ab auibus petebatur, Auium aliæ ſunt oſcines, quæ cantu, ſeu garritu, alię præpetes, quæ volatu prædicere putabantur, harumque variæ differentiæ, funebres, cliuiæ, arculæ, volſeræ, remoris, inebræ, &c.

De pullorum tripudio tertium. Duo à pullariis pulli in cauea ſeruabantur. Primo diluculo, imperato de more ſilentio, puls aut offa, cauea re-

clusa pullis obiiciebatur, si negligerent cibum, sinistrum auspicium, si auide depascerentur, ita vt aliqua ex rostro deciderent, & terram ferirent, dicebatur Solistimum tripudium, & habebatur secundum.

Ex quadrupedibus quartum sumitur, vocabatur auspiciũ pedestre, vt apud veteres Germanos ex equorum fremitu: Proprium gentis, (inquit Tacitus) Germanæ, equorum quoque præsagia ac monitus experiri. Publicè aluntur iisdem nemoribus ac lucis candidi, & nullo mortali opere contacti, quos pressos sacro curru sacerdos ac rex, vel princeps ciuitatis comitantur, hinnitusque ac fremitus obseruant, nec vlli auspicio maior fides: vid. Tiraq. ad Alex. ab Alex. *gen. lib. 5. c. 3.*

Quintum sunt omina, quæ itidem ad auguria pertinet, ex Claudiani sententia, vbi sic canit:

Nullaq; dies non triste minatur

Augurum quoties flauentia serta comarũ
Sponte cadunt? quoties exudat ab vbere sanguis,
Larga vel inuito prorumpũt flumina vulsu,
Iniussæque manus mirantia pectora tundunt?
Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt.
Tympana si quatiam, planctum mihi tympana reddunt.
Ah vereor ne quid portendant omina veri.

Huc referuntur omnia prodigia & ostenta, quatenus quis vanam quandam ex his instituit diuinationẽ. Horum certa interpretatio à diuina reuelatione dependet, non autem licet ea ad fortuitos euentus certo prædicendos trahere.

CAP. XXVI.

De sortibus illicitis.

AD Manganiæ species etiam sors refertur, estque triplex, Diuinatoria,

toria, Consultoria, & Diuisoria.

Diuinatoria multiplex est, interdum eadem cum oraculo, vt sortes Deliæ, interdum à materia, cui inscribuntur, nomen mutuantur, vt quæ bacillis, talis, oscillis, pilulis, aut tabellis inscriptæ in altum, vel vrnam coniiciuntur. Est & aleatoria, de qua apud Propertium:

Me quoq; per talos Venerem quærente secundos,
Damnosi semper subsiliere canes.

De Germanis Tacitus, Sortium, inquit, consuetudo simplex, virgam fructiferæ arbori decisam in surculos amputant, eosque notis quibusdam discretos, super candidam vestem temere ac fortuito spargunt, mox si publice consulatur, sacerdos ciuitatis, sin priuatim, ipse paterfamilias precatus Deos, cœlumque suspiciens ter singulos tollit, sublatos secundum impressam ante notam interpretatur.

Sequitur Geomantia, quæ ſedecim figurarum in abaco nomina diſpungit, ex ſedecim additis diuerſis punctorum coordinationibus, quæ nomina ſuis aſtris putant reſpondere.

Eſt & Stoicheomantia, quæ fiebat aperto libro Homeri, vel Virgilij, & attento primo, qui obuius erat inſpicienti verſu. Hodie, ſed impie, fit aperto Bibliorum ſacrorum codice.

Alia itidem eſt ſpecies ſortium, quando definitus locus in partes æquales deſcribitur, & vnicuique ſingulæ alphabeti literæ inſcribuntur, deinde ſingulis literis gramen frumenti imponitur, poſtea ad hoc enutritus gallinaceus introducitur, qui grana comedat, & notantur literæ, quarum primum granum depaſcitur. Hac vſus & deceptus eſt Imper. Valens in inquirendo regni ſucceſſore.

Sequi-

Sequitur Pythagoricum commẽtum, cum petitur ex nomine consulentis per elementa nominis diuersimode collocata, & quasi per anagrammatismum faustum quid, vel sinistrum indicantia, futuri boni, maliue præcognitio.

Huic affinis est numerorum diuinatio, siue sors, quæ per numeros fit, vbi valor literarum consideratur, & futurus victor indicatur, cuius nomẽ maiores numeros continet. Paululum circa hanc distat Chaldæorum operatio, qui Alphabetum distribuunt in tres decades, quibusdam literis repetitis, & nomina petentiũ resoluta commutant in numeros, singulosque numeros suis planetis attribuunt.

Circa has sortium species notandum, vt & reliqua auguria, grauiter in illarum obseruantia peccari, maxime si quis per ea futura contingentia prædicere conatur, & semper pe-

riculosum est, iuxta illas actiones vitamque suam instituere, solet enim sæpissime Deus iusto iudicio permittere, vt tales obseruatores male pereant. Exempli loco sit, quod Bucananus *lib. 4. rer. Scot.* narrat de Nataloco Scotorum Rege, illum scilicet ipsum, à quo Rex cæsus, ad diuinos missum, vt de victoria, de vita Regis, ac regno eius percontaretur, responsum à quadam anu accepisse, regem non diu victurum, nec periculum ei ab hoste, sed à familiaribus instare. Cum ille vrgeret à quo, anum, à te, subiecisse. Ille mulierem execratus, cum domum rediret, subijt animum illa cogitatio, nec responsum celari posse, nec edere tutũ esse, ne se apud Regem hominem prauum, & suo timori indulgentem, suspectum redderet. Itaque tutius esse, tyrannum cum multorum gratia interficere, quam cum grauissimo capitis proprij discrimine incolumem seruare. Statim

tim igitur vbi domum rediit, impetrato ad responsa diuinorum expromenda, secreto, cæso rege, patriam seruitio, & se periculo exemit.

CAP. XXVII.

De Coniectatione.

Coniectatio sequitur sortium doctrinam, estque & licita & illicita, & quidem vel Physica, siue naturalis, vel politica.

Naturales coniectationes sunt, quæcunquæ causis naturalibus vere innituntur, vt sunt coniectationes agricolarum, nautarum, medicorum &c.

Coniectatio quæ ex astris sumitur duplex est, Astronomia, quæ licita, & nititur principiis vniuersalibus, & incommutabilibus, & assequitur scientiam artis suæ futurorum, veluti reuolutionis annorum, eclipsium &c. Astrologia, quæ principiis communibus & variabilibus nititur, &

prædicit effecta euentuum futurorum, non necessariorum, sed contingentium, quasi ab astris necessitudine aliqua dependentium.

Huius sunt partes quatuor, *Prima* circa reuolutiones versatur, & prædicit totius anni bello paceque vicissitudines, aeris salubritatem, morbos, &c. *Secunda* themata natiuitatum continet, docens quid homini tota vita sigillatim obuenturum sit. *Tertia* electionum appellatur, docens quid in singulis rebus consulto & vtiliter faciendũ, omittendum, quandoque quibusue locis singula agenda. Quarta est imaginum sculpendarum, præstigiosa & incerta, quoque longius à principiis communibus astronomiæ canonibus recedit, eo mendacio vanitatique propius accedit.

Pro certitudine tamen horũ subsequentes regulæ obseruandæ 1. Astronomus non recedens à suis vniversa-

verſalibus, commenſuratis, & immediatis principiis, poteſt iuxta regulas artis ſuæ certo prædicere, etiam multis antequam eueniat annis, vniuerſales illos artis ſuæ euentus. 2. Aſtrologiæ ſpecies illa prima non eſt ſuperſtitioſa, ſi tantum profitetur opinionem cum formidine contrarii. Secunda non eſt ſuperſtitioſa ſi tantum profitetur ſuſpicionem. Tertia non eſt ſuperſtitioſa, ſi tantum dicat ſe æſtimare, quod res bene ſit ceſſura, & reuera animo ſuo non plus tribuat, quam verbis præ ſe ferat. 3. Aſtrologia vllo iſtorum modorum vlterius tendens, & prædicens aliquid vt certo euenturum, illicita eſt & ſuperſtitioſa, totaque eiuſmodi * diuinatio incerta eſt & vana, nec artis aut ſcientiæ nomine digna.

Peccatur autem in his, quando Chriſtianæ fidei myſteria aſtrorum diſpoſitioni ſubiiciuntur, quando futura contingentia ex aſtris certo

præſciri poſſe quis putat: & quando interrogationes & electiones cœleſtibus corporibus ſubiiciuntur, vt certæ cauſæ, & tanquam legis decreto.

Improbatur autem à Deo ipſo, Schola Theologorum Iuriſcõſultorum, Medicorum, Philoſophorum, Hiſtoricorum & Poetarum: & inter alios egregię Ennius poeta:

Non habeo deniq; nauci Marſum augurẽ,
Non Vicanos haruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm
Nõ.n.ſunt, ij aut arte diuina, aut ſcientia,
Sed ſuperſtitioſi vates, impudẽtesq; arioli,
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat:
Qui ſui quæſtus cauſa fictas ſuſcitant ſententias.
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam,
Quibus diuitias pollicentur, ab his drachmam petunt:

De his

De his diuitiis sibi deducant drachmā, reddant cetera.

CAP. XXVIII.

De coniectatione ex elementis, meteoris, plantis, arboribus, brutis.

Coniectationes hæ, de quib. ſub titulo, omnes ſub naturalibus comprehenduntur, & de iis apud Philoſophos abunde ſatis. Ad ea etiam aliquo modo, quatenus ſcilicet ex naturalibus principiis oriuntur, prædictiones & coniectationes medicorum etiam referri poſſunt, de his in genere ſciendum. Signa ex quibus medici coniecturam capere ſolent, eſſe vel proba, quæ naturalibus principiis & vera experientia comprobantur, vel vana vel ambigua, Proborum quędam ſanam integramque valetudinem teſtantur, quædam degenerantē, quędam ſuccumbentem, & iam victam, quędam

ſe recolligentem & victricem, non tamen vlla tam certa ſunt quin aliquando fallant: hinc prouerbialis illa locutio: præſtat à ſexaginta medicis, quam à ſcabinis ſex damnari & morti addici.

CAP. XXIX.

De Phyſiognomonica prænotione.

PHyſiognomus ex pilorũ & membrorum corpris colore, habitudine & proportione, de temperie, valetudine, quædam etiam de moribus, ingenio & animi affectionibus ſe ſcire putat, præcipue autem frontem conſiderat, & faciem. Huic affinis eſt chiromantia, quæ proprie manuum lineamenta conſiderat.

Hanc phyſiognomiam veteres medici, inprimis Hippocrates & Galenus diligenter excoluerunt, quin & Ariſtoteles integro libro, & Polemon in libro de naturæ ſignis.

Artis

Artis fundamenta varia ſunt, primum petitur à quadam cum animātibus ſimilitudine, verbi gratia qui paruis ſunt oculis, inuidi cenſentur, quia ſimię tales ſunt, qui magnis, ſtupidi, ſicut boues & aſini, ratio horum affertur, quia cum Deus autor naturæ gnarus eſſet, qua quodq; animal indole donaſſet, ſingulis etiam ea addidit inſtrumenta quæ huic indoli quam aptiſſima forent: ferocibus vt leoni, apro, tauro, vngues, dentes, cornua, timidis ac fugacibus, vt lepori & ceruo, artus celerrimæ fugæ neceſſarios, fortibus araturis, vel onera baiulaturis gibbum, dorſi humerorumque robur, vt Camelo, boui, equo & ſimilibus.

Secundum fundamentum à moribus gentium atque prouinciarum deſumitur, quæ cum certo ſint corporis habitu, vt plurimum quoque ingeniis moribusque diſcrepant, verbi gratia Phyſiognomi definiunt

nimi-

nimium fuſcos ſtupidos ac pertinaces eſſe, quoniam Æthiopes ſunt huiuſmodi.

Tertium à ſexu, verbi gratia, quia mulieres candida, vt plurimum & molli ſunt cute, ſuntque pauidæ ac leues, ideo candidos, & molli cute, moribus iisdem obnoxios cenſent. Huius ſecundi & tertii fundamenti ratio ſumitur à complexione. Cum enim eadem temperies cutis cauſa ſit huiuſmodi: ratiocinantur in quocunque cutis ſit talis, talem etiam eſſe temperiem. Quare ab eadem eiusdem temperiei ratione, ſimiles mores expectandos eſſe.

Quarto rimantur affectus animi, à motu membrorum & corporis affectionibus, tale eſt illud Hippocratis: Oculi non nictantes ſunt iracundi, quoniam irati fixis & immotis oculis intuentur: ſic Martialis argumentatur.

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læſus, Rem

Rem magnam præstas zoile, si bonus es.

Quintum fundamentum petitur ex collatione signorum cum signis, & quibusdam alia colligunt, verbi gratia, inuidiam ex iracundia cui tristitia & animi prauitas sit adiuncta.

Hinc infertur Canon talis:

Physiognomica consistens intra cancellos naturalis philosophiæ licita est, & habet aliquid probabilitatis.

Probatur quia positorum fundamentorum aliqua sunt probabilia, quædam minus, quædam amplius.

Probatur secundo ex sacris literis, in quibus virorum robustorum facies dicũtur similes, faciei leonum. Item, quod in facie prudentis lucet sapientia.

Tertio ex iuris interpretibus, quorum communiore calculo receptũ, quando plures de aliquo crimine sunt accusati, & capti, primum quæstioni subiici debere illum, qui facie

defor-

deformior eſt, quoniam credendus talis quoque animo prauior & corruptior.

Quarto ſententia Philoſophorum probatur. Pythagoræ, Socratis, Platonis, Ariſtotelis, Ciceronis & aliorum infinitorum.

CAP. XXX.

De coniectatione ex ſomniis.

SOmnium eſt motus, aut figmentum animæ multiforme, futurorum bonorum, vel malorum ſignificatiuum.

Huius prædictionis fundamentum eſt experientia, & quędam ſimilitudo proportionis rei ſomniatæ ad euentum. Experientia eſt, ſi vnus, vel plures, cum hoc, vel illud ſomniasſent, talem euentum ſint poſtea experti: Similitudo proportionis inueſtigatur primo ex quodam more ac conſuetudine, vt radi caput honeſtum eſt monacho, ergo ſi monacho

acci-

acciderit id ſomnium, proſperum ei erit, ſi coniugato, infelix; Secundo ex vocabuli ſignificatione, veluti ſi quis audit, vel legit Serapidis nomen, morietur, quia Serapis idem qui Pluton & Orcus. Tertio ex rei ſignificatione Hieroglyphica, vt ſi quis ſibi viſus ſit catena ad templum alligari, fiet ſacerdos. Quarto à fabuloſis narrationibus, veluti viſus eſt ſibi aliquis vagus in Iſthmo filium quærere, peribit filius merſione, iuxta fabulam Melicertis. Quinto de aliqua ratione aſtronomica, vel phyſica, longe petita, velut ſomniauit quis ſe lumen à luna petere, cœcus fiet, quia luna proprio lumine caret.

Huius artis tales concluſiones obſeruentur. Prima, Quædam ſomnia verum euentum prænuntiant, quædam nullum, vel illuſorium, hinc quædam obſeruare licet, quædam non item.

Secunda, Tam certa ſunt ſomnia,

quam

quam eorum certa causa, si hæc effectum certum certo producit, etiam somniorum prædictio certa, si probabiliter, probabilis, si fortuito, fortuita & fallax. Hinc Theologi somnia diuidunt, in Diuina, Naturalia, & Dæmoniaca, Naturalia exurgunt, vel, à causa intrinseca somniãti, vel extrinseca, Intrinseca nascuntur, quædam ab anima inprimis, & dicitur causa animalis, aut moralis, quædam potissimum à corpore, & vocatur corporalis, Intrinseca causa animalis est, quando somnia obueniunt de rebus, quibus cogitatio vigilantibus valde fuit intenta.

Corporalis intrinseca causa nascitur à præsenti dispositione ac temperamento corporis, quod vel inedia exhaustum, vel crapula repletum, vel humore aliquo nimis prædominante ægrescit, vel alio vitio interiore laborat. Ex his causis, vel pacata, vel turbida, vel multiformiter varia somnia

mnia naſcuntur. Quibus ſanguis eſt copioſior, roſas ſomniant, choreas, cõuiuia, & læta omnia. Phlegmatici, mare, aquas, balnea, nauigationes, ſubmerſiones, onera grauantia. Cholerici, colores flauos, rixas, pugnas, incendia. Melancholici fumos, caliginem, tenebras, nocturnas oberrationes, ſpectra, mortem & cuncta triſtia. Quibus veſica humore plena, ſomniant de lacubus, fluuiis, imbribus. Quibus dominantur ſinceri puriq; ſucci, putant in ſomnis volutari ſe inter odoratos ſuaueſq; floſculos, contra in ſordidis verſari ſeſe, quorũ in corpore humores fœtidi putridiq; coaceruantur. Quibus viſcido humore affectæ, obſtructæque ſunt partes cerebri poſteriores, illi comprimi ac ſuffocari, ſibi in ſomnis videntur: Hic morbus Ephialtus ſiue Incubus à Latinis vocatur.

Naturalis extrinſeca ſomniorum cauſa eſt, quando dormientis imagi-

natio

natio ab agente extrinſeco mouetur. Huiuſmodi agens duplex eſt, alterum aer ambiens, alterum impreſſio, ſiue influxus corporum cœleſtium.

Hinc tertia concluſio. Somniorum ex naturalibus cauſis deriuatorum, eatenus licita eſt obſeruatio, & interpretatio, quatenus cauſæ naturales effectibus cauſæ ſuæ coniunctis ſunt adæquatæ.

Diabolica ſomnia ſunt, quæ mali ſpiritus inſidioſe ſpiritibus dormientibus immittunt, vel ad perturbationes animi ciendas, vel ad occultorũ, aut futurorum ſignificationem. De his hæc obſeruetur concluſio, Dæmoniaca ſomnia obſeruare, vt fraudem dæmonis caueas, licet, ad occultorum ſcientiam, vel euentus futuros, nec licet, nec expedit.

Diuina ſomnia nobis à Deo miniſterio angelorum bonorum immittuntur, exempla horum in S. Scri-

ptura obuia habentur : de his conclusio talis. Diuinorum somniorum obseruatio licita est, sed interpretatio solis conuenit illis, quibus à Deo facta est reuelatio interpretationis.

CAP. XXXI.

De sorte diuisoria.

DIuisoria sors olim Romanis in frequenti vsu erat, & eius mentio habetur *c. 1. 26. quæst. 2.* In ea, vt peccatum caueatur, quatuor subsequentes regulæ seruentur. *Primo*, debet euentus à Deo expectari, non à causa, vel fortuna, astrisue. *Secundo*, debet adhiberi simplex sors, sine vlla superstitione vel abusu rerum sacrarum, vel sacræ Scripturæ. *Tertio*, necesse est, vt illi qui sortiuntur, æquali iure nitantur. *Quarto*, vt principalis intentio sortes mittentium non sit inquirere voluntatem Dei modo extraordinario, sed principua intentio debet esse, vt auferantur lites, discordiæ, querelæ, inuidiæ, qua-

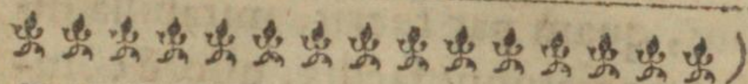
re si

re si aliter concordia posset iniri, res sorti non esset committenda, sin vero aliter nequit discordia sopiri, bonum pacis permittit sortem, conditionibus tamen prædictis seruatis.

Hæc de Magica doctrina hactenus proferre libuit, breuiuscule quidem, & quasi certa per axiomata, quæ tamen totam illam illius disquisitionem indicant, perstringunt, & rimantur, iuxta quæ etiam alias abstrusiores & occultiores quæstiones, quæ hanc circa materiam verti solent, enodari ac iudicari possunt.

Summopere autem in hisce omnibus cauendum, ne dæmonum astutia decepti, incauti operam illicitis hisce artibus adiungamus, & tandem cum iis in æternos abripiamur cruciatus.

APPEN-

APPENDIX

DE MIRANDIS QVIBVSDAM NATVRALI MAGIA factis operationibus.

Ex lib. 2. Mag. nat. Ioan. Bapt. Port.

Varii fructus & vina medicata.

VEteres illi ſummo ſtudio, diligentiaque ſunt enixi, quonam modo diuerſis antidotis vinum conderent, vſuique, ſi opus foret, accommodarent, neq; hoc iniuria factum, vt nil commoditati præſtantius: & monſtrat, quod eorum pars maior multa memoriæ prodidit, & curio-

ſius, quam par fuerit, mirabilia dictu, operatuque facilia, quorũ commeminit Theophraſtus. Apud Heracliam Arcadiæ fit vinum, quod epotum viros dementat, & mulieres infœcundas reddit. Ei ſimile, quod in Træcenſi agro ab Athenæo comprobatur. Et apud Thraſum vinum fit ſomniferum. Et aliud arte quadam conficitur, quod epotum vigilantiorem facit, variæque vinorum condituræ, quas apud diligentes rei medicę & agriculturę ſcriptores inuenies, nec ſcitu difficiles, nec ijs arduum fore credo, qui ſimplicium vires nouerint, & coniectura conſequuntur ea denique operantur, quæ ex loci eueniunt proprietate, & vtiliſſimũ fore puto, vt iis adhibeantur, qui medicamenta timent, & horreſcunt, vt prius iucunde abſorbeant, quam odiſſe velint. Sitque primo:

Vitis Theriaca.

Pangendum ſarmentum, vt docet Floren-

Florentinus primo, & secũdo Georgicorum suorum; radice tenus quatenus digitorum latitudine sit ima parte fissum, ablatis medullis, ipsius vice veratrum inseratur, ac stricto vimine, & terræ mandetur: vuas hoc modo dabit, quarum esus, aluum præmollit, & euacuat.

Vel si efficacius vis vacuent, eadem sarmenta antidoto satiata, scyllæ bulbo inserendo terra recondito, semper medicamentum infundendo assidua effusione, & succo satientur imbibendo, ne tam cito senescat vis.

Si autem propomata sponte vis nasci, vt Palladius docet: E vitibus ipse sarmenta ponas in vas aliquod semiplenum potionibus vel conditis absynthiatis, vel rosatis, vel violatis: inde terram simul resoluas ad lixiuii modum, donec sarmentorum oculi in germen nouę frondis erumpant, tunc sarmenta ea, quouis loco

vitium cæterarum more depones, & tales dabit fructus.

Vinum Phthorium, id est, quod partus enecet, & abortus faciat, sic fiet: Scammonium, vel niger elleborus in vite inseratur, terebra vitem pertundito, & vitigineos ramos illos, quos voles, & fiet.

Vel circa ipsam agrestis cucumis seratur, inde vim detrahens, & combibens. Vel si vino veratrum maceramus, idem præstabit, & sic diuersarum mixturarum vires adsciscit. Et

Ficus

Quarum esus, aluum lęuigat, habebis, si radicibus veratrum, cum tithymalo tritum inieceris, vel inserueris, talia dabit poma. Nec ignorandum sępius transplantata, & insita antidotum elanguescere, tu denuo semper addito, Mire aluum inaniunt cucurbitæ, & cucumeres, si eorum semina antequam seras triduo, vel biduo dictorum succo maduerint

rint & enati cucumeres hoc præstabunt. Sic habebimus

Pruna purgatoria, & somnifera.

Si somnum, & alui deiectionem moliri affectas, sic fuerit præstantius: Ramum, vel totam plantam terebra, inde scammonio, vel opio impleas, papyro, vel corticibus recte inuolutam relinquito, cumque matura fuerint poma vẽtris deiectionem, & somnum molientur.

Vel si citius idem affectabis, Caricas ficus, quas Ischiadas Græci appellant, & passas vuas vino, vel aqua per diem macera, dum tumescant: vbi prius scammonium, vel opium dissolueris, & si amarorem quendam resipiunt, dulce aliquod admisce, & insolatis vtitor. Sed de vinis hactenus medicatis.

Florum & fructuum conditura,

TAnta est siderei caloris inconstantię vis, vt omnia, quę ambit, & sublunaris complectitur mundus,

ad finem tendant, nec à motu deſiſtant: ſed non adeo hominum mentes caligant, hebeſcuntque ſenſus, quin multa fere obnoxia euadant. & ſi gratæ fructus figuræ, iucundi ſaporis, inſignisque coloris lenocinio venuſtauimus, ne tam celeriter eorum depereat gloria, cœlique improbus variantis motus tabefaciat, & exanimet, ſic conſtantes reddes contra tenorem algoris, æſtusue: nec fies inglorius, ſi pro virib. ambientis aeris, & per cuncta meabilis ab iniuriis vindicabis, qui naturæ agnatione calidę, quod in pomo reperit, allicit, vt ſe miſerum innata prius frigiditate laceſſitum, quam naturalis abrepti caloris exinanitum ſentiat, eoq; fluccescente, ſiccesſit. Plurimũ quoque ad hoc confert loci ſitus. Feneſtras ergo patentes Septentrioni dirige: claudendę enim ſunt, quæ ad Auſtrum vergunt: Auſtri enim afflatu rugis decutiuntur non tamen ſine

fori-

ſoriculis, ne pertinaci vento, cum humorem amiſerint, vieta fiant, vel putrilaginis labe putreſcant poma. Nunc etiam tradamus modum in floribus fructibuſque. Et primo ex Anatolio: & reliquis, vt

Roſæ & Lilia vegeta ſeruentur:

Legantur roſæ, reliquique flores, non iam ſatiui, cum iam patefacti perennant: ſed flore iam dehiſcente, cæſuram in liquidam picem immerge, & arundine fiſſa condantur, rite picentur, & ſub die obruantur accliui loco, ne labẽs aqua pluuia noxam afferat.

Vel arundinem iam viridem findito, roſam vel florem intus condito, & fiſſuram vt coeat curabis, ſic ouãs habebis, quod optas.

Lilia vt talia inueniantur, qualia condantur, id facito. Cum occluſa ſileant, decerpas, prius quam dehiſcentia ſe pandant & arundinibus vel lagunculis opertis, & bene picatis,

ne expirent, recondantur: ſic cum e-xegerit vſus, relaxato ſpiramento, detrahes, nam vegeta toto anno ſeruabis.

Aliter: vas fiat quernum, hoc floribus reple, & roſis quæ nondum oſcitent, bene operculato, & picato, ne intro fortaſſe aqua permeet, putei, vel ciſternæ aquis immergat, vel currentibus, quo minus putrefiant, ibique multum durabunt virides occluſi: cum omnes dihiſcant velis, pediculum in malum figito, aut aceto immergito, Soli oſtendendo. Nunc modum tradamus quomodo

Poma in vigore diu maneant.

Præcocia, pyra, mala, cotonea, ſed muſtea ſpernenda, ficus, tuberes, & zizipha cum ſuis frondibus legito omnia immatura, non tamen percruda, caduca ſunt ſeparanda, vndique diligenter inſpiciendo, ſint ne integra, nec manibus quaſſentur, inciſos eorum tenaces, calida cures ambu-

amburi pice, parum tangendo, nam facilius principium putrefactionis exhiberent: inde canapi, stupaue inuoluendo, feruenti cera circumlinea & circumlita melle demergantur, vt sint omnia submersa, & separata custodi, ne simul commisceas, ne se mutuo contingant: alterum enim ab altero corrumpitur: operculo imposito, operculatumque vas pellicolato, & per annum viridia semper habebis: & sic omne pomum in melle seruari potest, quod in vetustatem reponitur. At virides ficus seruare docet African. Ex viridibus cucurbitis è lateribus eximito partes, quæ spleniis existunt similes, & excaua velut loculos, & vaginas, inde in singulis singulas ficus appones cum petiolis, vt durabilius integræ sint allatæ, quippe quæ diutius durent integræ, inde obturato, & vmbroso suspendito loco, ne ignis, vel fumus inspiret.

Vel mala in vigore decerpta conditiua è Sotionis ſententia, ſi gypſo ſubacto illeueris, vel figulorum creta ſingula cruſtabis: vbi occalluerint, incolumia diu ſeruabis, cumque vti libet, dulci aqua perluito.

Vuas quoque ſic immarceſſibiles habebis: ſi ſingulis fictilia vaſcula penſilia appoſueris occluſa, in imo vero pertuſa, & impoſito ceſpite pluuiam arcebis muniens, ne vel trunco mutuo rumpantur, vel alio munimine ambito.

Sic pinſito vitro ſi circumuoluantur & obruantur, lõgo tempore conſeruantur. Multa quoque in picatis doleis muſto immerſis. Sic myrteas virgas cum baccis, & ficulneos ramos in amurca ſeruabis. At ſi vis

Poma in arbore diu immorare.

Ramulos intorqueri iube, ne matureſcens humor in ipſa dilabatur & ea incolumia ſeruabuntur contra æſtiui caloris blandimenta, tali maxime

me pacto punica seruantur: ne hiantia dispereant, Aliter seruamus

Sorba & pyra

Paulo amœnius lecta, sed duriora non decidua, fictilibus vasis condito, & operculato, quæ picari pariter & gypsari facias, bipede effossa scrobe inuerso ore obruito, superinducta terra, spissius supra pedibus calcata, decliui loco, per quem perennis aqua decurrat. At

Vuas & punica

Seruare si volueris: Sint vuæ duracinæ, & illæsas legi iube, ne sint acerbitate duræ, neque maturitate defluentes, tactu molli cum iucunditate calloso, & si qua sunt putrida, resecari debent: sic in feruentem aquam dimitte tempore exiguo, ne excoquantur, sed temperamento quodam opus est: dein sublata in vmbra suspendantur. Neq; hoc prætermittendo, quod aduertit Columella, vt seruari omnis possit vua:

Decrescente luna post horam, cum insolata iam est nec roscida, viti detrahatur, & seruetur, Si vis

Vua in vite vt seruetur

Ex Beritii præcepto: Iuxta vitis radices vmbroso & accliui loco, vt facile pluuia aqua dilabatur, scrobem ad erecti hominis altitudinem effodito, arenam pauimento consternas, vt siccitatē melius conseruet, supra calamos & hastilia defigas, & sarmenta luxans illæsis botryonibus assidue obtorqueto, & adnexantur dependeantque ex radicis ne pauimentum tangant, & contignatione tegito, vt eo imber penetrare non possit, & reseruatur vsq; ad ver perpetuum per annum clausa. Rebus his finem imponendo, remanet

Arbores necare

Si volumus, sic possumus: Corticem in orbem detrahamus, cortice enim spoliata interit omnis arbos, sed tardius & celerius: vt tilia, & robur

robur ocius, tardius cautē infirmiores. Refert quoque quibus fiat anni temporibus Martio & Februario statim emoriuntur, hyeme autem robustis arboribus diuturnior est interitus. At subero corticē detrahere oportet, ne deterior fiat. Sic pastinacæ marinę radius omnium caudici præfixus occidit. Et menstruatus pannus radicibus admotus, præsertim iuglādi nuci, vt placet Democrito. Platanus autem circumdolata, quæ in Antrando & Philippis euenerat, si reuixit, & cortex iterum circumtexit, fuit pro ostento habita. Aruspex enim tunc persuasit, vt sacrificarent custodirentque arborem vtpote factam ostendo fausto.

Nunc verbasci proprietatē quandā enarrare superest: Mane cum flores aperit, si planta leuiter cōcutitur, paulatim flores siccescentes defluunt ad terram omnes, nec fuerit qui id inspiciet, quin magicis precaminib.

euenire credat, si quis decusserit, inania quędam obmurmuret verba.

Ex omnibus quæ adhuc narrauimus coaceruatis, vnam nouimus arborem, sæpe loci gratia deliciarum horti arborē dictam: erat enim crassitudinis & proceritatis non ingratæ, apto vase obsita, præpingui, rigo, & superfœtante solo, vt tum plantæ vigore, tum humi vbertate, frugalitateque; insitis alimentum suppeditaret. Erat trifurca, in vno vuam vinaceis vacuam, discolorem, & medicatam gerebat, quarū altera soporem, altera alui deiectionem moliebatur. Affert secundus ramus persicum, ex persico & nucipersico interuallis pluribus æque distinctum, exossem, & ramulo nunc persicum, nunc nucipersicum protuberans, si aliquod pomum nucleum habebat, dulcem vti amygdala dabat, & nunc hominum, nunc animalium faciem eu-ētiebatur, diuersaque demonstrabat linea-

lineamenta. Dat alter cerasia exossa, acida, dulciaque, dat mala aurea, cortex floribus, rosisque consita, fructus debitam omnem superantes magnitudinē, dulciores, odoratiores, verno tempore efflorescentes, debitum vltra tempus fructus producentes: diutiusque immorabātur, continuæ fæcunditatis orbem perpetuum annum ministrabant, per quosdam gradus poma sibi succedebant, fœtura interpolabatur, brachia ponderibus inclinata procumbebant, & denique sic cælum fauebat, vt pulchriorē non conspexerim. De huiusmodi re iam satis: longius enim euagati sumus, quam par fuerat, quorum aliqua ex maiorum monumētis excerpsimus, tempori regionique accommodantes, quæque multis erant experimentis cognita multis præterea ingeniosis, & vtilissimis auximus.

Diuer-

Diuersa ignaria parandi ratio.

FOrtuito eueniſſe narrat Vitruuius quod diuerſę arbores, crebroq; ventis & tempeſtatibus exagitatæ attritu valido ramos terentes, colliſis inter ſe partibus & rarefactis calorem euocarint, vnde magna ſucceſſit flamma, efferati, & agreſtes homines inde perterriti, terga fugæ dedere, ſic iam ſopita flamma, propius cum acceſſiſſent, & magnam inde humanis corporibus perpendiſſent accedere commoditatē, ignem conſeruabant: ſic vrbanitatis, conſuetudinis, & ſermonis cauſas præbuiſſe, inde paſtorum in ſolitudinibus, & militum in caſtris explorauit neceſſitas, diuerſa quomodo parari ignaria poſſint, cum ſemper abſtruſum ignem ad excutiendum ſilicis occaſio nō detur, & docuerunt quęnam ligna eſſēt vſui accommodata; & quanquam terebrum & conceptaculum ex eodem fieri nonnunquā euen-

eueniat, tamen ex vno, quod agat, atque efficienti vim retineat, ex altero vero, quod patiatur, ex molli vno, forti altero faciendum censent. Exemplo.

Ligna, quæ attritu ignem concipiunt,

Sunt quæ maxime calida, vti laurus, rhamnus, ilex, & tilia. Menestor vero morum addit, & coniiciunt, quod ascias ilico retundent, & hebetent, ex his omnib. terebrum faciũt, vt attritu acrius resistat, & pertinacius opus expediat, conceptaculum vero ex molli: vti hedera, ferula, syluestri vite, & similib. arefactis, & penitus humore omni exinanitis: ad summũ ea deteriora ad ignariũ vsum veniunt, & reiiciuntur quæ vmbrosis contectisq; locis assurgunt. Et sic commodius expedies, nec referre arbitror, si laurum lauro, vel hedera enudata, ferulam ferula confricaueris, & (quod præstantius est) fune super eam celeriter & vehementer

moto,

moto, & vbi fumum eleuabit, adiecto minuti sulphuris momento, fomitem admoueris, prout arida nutrimenta, quæ ex materia parabis aridi fungi: foliorum excocti velleris, circa tussilaginis radices reperti: ocyus enim ignem concipiunt retinentque. Ex ignariis olea vt inepta reiicitur, pinguiori materia, & immodico humore referta. At cum hominum mens raro in eisdem repertis subsistat, sed nouis reperiendis altius viam inuestiget, eius industria repertus est

Lapis, ignem humido quouis excitans,

Huiusmodi faciũdi ratio hæc est: Magnetem lapidem in ollam, vel aliud consimile vas coniice, viua calce immersum, meliusq; fuerit si colophoniam adieceris cum calce pari: cum vas expleueris figulari creta circumlito spiramento, fornaci inditur, donec percoquatur: inde detrahatur, & in nouam ollam coniiciatur,

crēta denuo illita imponatur fornaci, alternis eadem prosequēdo, dum vehementer inalbuerit & torrefiat: cum opus fuerit, aqua vel saliua superinfusa flammam eleuabit, qua sopita loco calido ad vsum recondito. Est quoque

Alia faciendi ratio:

Si viui sulphuris, salnitri vocati repurgati pari pondere, caphuræ duplum, nouę calci addantur, ac omnia mortario conterantur vsque adeo tenuia, vt in auras euolare possint, simul stricte linteolo deligata conuoluantur, testaceo vase clausa, superillita argilla, feruenti desiccentur sole, figulorum imponatur fornaci, cumque figilinum vas fuerit excoctum, in quo maxima est adhibenda diligentia, in lapidis duritiem coeunt, & rediguntur, extracta ad vsum ministrantur. Sic

Aliter idem

Hoc efficies: Sumatur magnetis lapi-

lapidis prænarrata calx, salnitri sæpe purgati quadruplum, æquali pondere caphura, viui sulphuris ignem nondum experti, & terebinthinæ resinæ oleum, & vini fæces concretæ, quas semper tartarum vocabimus post hac, hæc omnia mola vel pila trita cribrentur, quæ infracta supersunt, denuo terantur cribrenturque: insuper austeri vini ardẽtem aquam paratam habeas, eamque infundas, vt superemineat, vitreo vase cond to & operculato, ne halitum expiret, fimo supponatur duobus vel tribus mensibus, denis vicissim diebus innouando, donec mellis crassamentum imitetur, nec vllum diuisionis iudicium prębeat, flagranti inde carboni inferuescat, dum humiditas omnis euolet, & penitus siccata in lapidem coeat. Si hoc cognoueris, vas frange, & exemptam iterum terito compositionem, aqua vel humore aliquo leniter superinfuso flamma e-

rige-

rigetur, & inter omnes principem hæc ſibi vendicat locum.

Variæ ignium compoſitiones.

Nec ſpernenda, vti non neceſſaria, nec viſu exiſtit iniucunda artificioſa ignium compoſitio, nec multum à ſuperioribus degenerat, de qua nos aliqua narrabimus experimenta, quæ quanquam ab ignaris & idiotis tractentur, ſubtilitatis tamen plurimum habent, nec ea recenſere pigebit. Et primo

Ignis mixtura, quæ ſub aqua ardeat,

Quomodo autem fieri poſſit, late patebit, multifaria eſt enim earum compoſitio, eaque dicemus, quæ pararu facilia cum ſint, citius opus expediunt: Puluis primo paretur pyrius (vt dicunt) ad bellicas machinas, quibus ab ardenti bombo, nomen bombardum, eſt inditum: hic mixtiones horum ſubintrat omnes, vtpote baſis & fundamentum: cui adiiciatur tertia colophoniæ pars,

communis oliuarum oleo quarta, sexta autem sulphuris, rite permisceãtur, ex omnibus resiccatis periculum sumunt, si valẽtius vritur quam quæritur, colophoniæ, & sulphuris, si remissius pulueris dicti plusculum suggeratur, horum mixtura in stramentis, & linteis obuoluatur pannis, vel ex iis confectis, strictius quam possit, inde funiculis & ligaminibus obuolutam feruenti imme gũt pici & resiccari curant, ac denuo straminibus munientes, illinunt pice vt eam ab aquæ humiditate tueatur, nec ignis vi disrumpi sinat, vbi autem rite fuerint insolata, paruo foramine peruia, ignem immittunt, & ardere incipiente, paulo morentur tempore, tum proiiciunt in aquam, nec se ab ea extingui sinit, nunc fundum, nunc aquæ superficiem petens, & in ea obuoluitur. Nec displicet, vt naphtam adiungant iis, quam petroleum vocãt: rapacissimus n. ignis est,
eoque

eoque longe viso dissilire cogit, vt magnes ferrum, & comburitur. Multumque bitumen hoc in aqua ardet, quod à natura artifices mutuati sũt, nec balneorum semper ebullientiũ alia reddi potest ratio, nisi quod bitumine intus ardeant, & aqua depascuntur, quæ continuæ sit causa ebullitionis. Bellica sæpe instrumenta huiusmodi compositionibus replentur, inde igneas quasdam emittunt pilas eminus, & disrumpuntur, quas sic parant: puluerem hunc obuoluunt stupa ac mixtura, quam diximus illinunt & implicant, & cõcauas machinas replent puluere, pilis, & mixtura vicissim inspersis igneque admoto in hostium congressib. pilæ per aera proiiciuntur accensæ. Quod olei vicem expleat, & ardentius exuratur, immittũ aliqui suillũ adipem, anserinum, sulphur ignem non expertum, sulphureum oleum, & naphticum, salnitrum sæpe pur-

gatum

gatum, ardentem aquam, terebinthinam resinam, liquidam picem, quam omnes Kitram vocant, vulgo dictam liquidam vernicem, vitellorum ouorum oleum, & aliquando vt molem his addat, & liquida inspisset omnia lauri scobem immiscent: ijs vitreo vase occlusis, illud sub fimo condito, per menses duos vel tres, alternis semper denis diebus innouando fimũ, & remiscendo, exemptæ inde compositioni, si ignem adieceris ardere non desinit, nisi tota fuerit absũpta, aquę n. aspersione nõ restinguitur, imo accenditur: veruntamẽ luto, terra puluere, & omnino quibusuis aridis suffocatur, si cassidi, clypeo & armatis hominib. inieceris igne candentes reddit, vt cõburi cogantur, aut arma exuere.

Aliud trademus, quod valentioris est operationis, terebinthinæ resinæ, picis liquidæ, & vernicis, inde picis, thuris, & caphuræ pares portiones,

tiones, viui sulphuris sesquitertium, salnitri purgati duplum, ardentis vero aquæ triplum, & tantundem napthici olei, sed salicis pollinis carbonum pusillum adiicias, hæc simul conficiantur & in globulos effingito, vel ollulas reple: sic exurit, vt extinguere sit vanum. Alia inter has reperitur *ignea mixtura, quã sol accẽdere potest.*

Maxime autem feruens in meridie, & in præcipue illis regionibus vbi sol flagrat, vel sub caniculæ ortũ, nec aliunde euenit, nisi accendibilium rerum compositione, hanc tamen sedulo parabis qualis est, quæ ex his constat: Caphura paretur, inde viuis sulphuris terebinthinę, ręsinæ iuniperi, & vitellorũ ouorũ, oleum, pix liquida, colophonia in puluerem redacta, salnitrum, & omnium duplum ardentis aquæ arsenici, & tartari pusillum, hæc omnia bene tusa, & remixta vitreo condas vase: quod per duos menses obrutum im-

morari oportet, fimum ſemper innouando, & remiſcendo eodemque (vt docebimus) eliciatur aqua vaſe, hæc inſpiſſetur, vel noſtro puluere, vel ſtercore colũbaceo, & tenuiter cribrato, vt ſtrigmenti formã habeat, ligna delinito, vel aliqua combuſtibilia, & æſtiuis Sole vtitur diebus. Hæc omnia Marco Graccho aſcribuntur. Vim retinet comburẽdi maximam columbaceum ſtercus. Refert Galenus in Myſica, quæ eſt Aſiæ pars, ſic domũ conflagraſſe. Erat proiectũ columbaceum, in propinquo feneſtram tangebat, vt iam cõtingeret eius ligna, quæ nuper illita reſina fuerant, cui iam putri, & excalefacto, & vaporem edenti, media æſtate cum Sol plurimus incidiſſet, accẽdit reſinam & feneſtram, hinc fores aliæ reſina quoque illitæ, ignem cõcipere, & ad tectum vſque ſubmittere incipiunt: vbi autem à tecto ſemel eſt accẽſa flamma, celeriter in totam graſ-

lata

ſata eſt domum cum maximam habeat inflammandi vim. Præterea

Ignẽ q. oleo extinguitur, & accẽditur aqua,

Fieri ſi opus ſit, ea sũt cõſideranda, quæ facilius in aqua ardent, vel in ea ſponte accenduntur, vti caphura, & viua calx, vnde ſi cera, naptha, & ſulphure mixtũ compoſueris, ignemq; concipiens, vbi oleũ inieceris, vel cœnũ extinguitur: reuiuiſcit enim, & maiorẽ concipit ignem infuſa aqua. Hac fiunt cõpoſitione faces, quæ fluminum traiectu, & pluuioſis locis non extinguũtur. Narrat Liuius, vetulas quaſdã in eorum ludis, accenſis facibus, ex his confectis, Tyberim tranaſſe, vt miraculum expectantibus, & cernentibus oſtentarent, Hinc pro itineribus fiunt

Faces, quæ ventis non extinguantur,

Quod è ſulphure euenit: difficulter enim extinguitur, vbi flammam concipit: vnde faces cera, & ſulphure viciſſim oblinitis, & confectis

ventis & tempeſtatibus innoxiè ferũtur.

Pro ducendis autem exercitibus, vel neceſſariis rebus aliis, vtuntur tali: Earum ellychinum ſalnitro ebulliunt, & aqua, & exiccatum ſulphure, & ardenti madefaciunt aqua, inde candelas hac efficiunt mixtura: conſtat enim ſulphure, inde caphuræ, & terebinthinæ reſinæ medietate colophoniæ duplo, ceræ autem triplo: quatuor efficiunt candelas, eas componunt ſimul, in medio autem viuum ſulphur iniiciunt, & pertinacius omnib. reſiſtit. Si candelam aliquam niue circumtexeris, vt pueri ſolent, & incẽdas, in niue flãma ardere videbitur. Sed vt facile accẽdatur,

Aqua ardens

Effici ſic rite poterit: Vetus validum, & nigrum vinum habeas, inde intus viuam immitte calcem, tartarum, ſal viuumque ſulphur, vitreis Chymiſtarũ organis (vt docebimus) aquam

aquám exugito, hæc mire ardet, nec ardere desierit, nisi tota consumetur, vel parum relinquat: si in patinam, vel aliud patentioris oris vas pones, & flammam admoueas, illico ignem arripit, si in murum proieceris, vel è fenestra noctu, innumeris scintillis, & igniculis accensum aerem videbis, id autem hic aduertito, si pluries distillabis minus ardere, id enim aceto contrarium aqua habet ardens. Si minus plegmate redundet vis, spongiam oleo madidam vasis ori in distillatione accommodato, phlegma autem penetrare non sinit. Si

Flammam eminus proijcere

Quæsieris, id commode faciunt colophonia, thus, & succinum præcipue, nam si flammam concipit, in altum se tollit, eminus flammam emittens, si inter digitos candelam continebis: in palma autem pinsitum puluerem dumque proiicis euolet

puluis per candelæ flammam, si optabis ab

Igne tueri aliquid, ne comburatur:

Ea considerato, quæ summe frigida, obstupent, & subtilia sunt, & ob substantiæ connexionem ab igne non vincuntur, vti amiantus lapis, quem plumeum alumen vocant, extincta calx, oui albumen, altheæ succus, hyoscyamus, psylli semen: hæc cum succis permiscentur, dum linimenti speciem assequantur, inde manus oblinito & illęsus ignem detinebis: non sic tamen, vt omnino tutus, & intrepidus pertrectare possis, vel per ignem ambulare. Ex amianto lapide mappæ texuntur, & si sordidatę igni proiiciuntur, candori pristino restituuntur. Inde autem si vis

Ignitus totus videri:

Prædicta vbi te liniueris mixtura, resiccari curato, & tritum subtilissime sulphur inspergito, flammam admoueas, vbi ardere incipiet, ignitus vide-

videberis totus. Si minus commodum fuerit ſulphur, ardentis aquæ irroratus aſpergine, quam diximus ignem admoue, & aliquantulum ſub ea tutus deges. Fitque

Puluis pyrius in bellicis inſtrumentis mira operans:

Si quis in vulgarem puluerẽ duodecimam argenti viui partem, marcheſitæ tantundem, & colophoniæ & recte pertuderit, & permiſcuerit, hoc puluere ſi bellica repleuerit inſtrumenta, vbi ignem admouerit, ingenti fragore diſſilit machina, vt aſtantium multos interimat. Contra autem ſi in pyrium hunc puluerem combuſta papyrus immiſceatur, vel quod idem explebit, vulgaris fœni ſeminis duplum, ſi optime trita immiſceantur, validiſſimam vim retorquet, vt nec flammam, nec ſtrepitum tam validum emittat: tali puluere mira ingenioſus excogitabat experimenta.

Qui fieri possit latex in tenebris refulgens.

Tu qui præauidus ad lectionem rerum accedis, quas larga, eademque prodiga Natura, humano vsui liberaliter fœneratur, abditas, & delitescentes, eumque curat tenebris innoxium reddere, quod non est profecto aspernabile, ex iis ingeniose require, quæ præstare possunt, pleraque etenim habes, quæ in noctibus sensum feriunt, & cient, multa Aristoteles, multaque passim experientia demonstrat: Ceu bestiolæ, ex insectorum genere, quas Græci πυγολαμπίδας, Latini nitedulas, siue cicindelas vocant. Sunt fungi, capita, & squamæ piscium, vti recentis trichiæ, & vulgo harengi dicti. Sic miluus, siue miluago, quod oculi noctu splendeant lucerna dicitur. Pectinum vngues in tenebris igne lucentes, & in ore mandentium. Sic luporum, & ælurorum oculi. Estque in Germaniæ saltu in Hercinia apparens

rens volucris, eius lucent pennæ ignium modo, earumque ſplendore viatores, per innumeras illas ſolitudines itinerum dubios moderantur euentus. Sic de ſpondylis, pleriſque oſtracodermorum generibus, vel ſuper eos inſidente muſco. Aglaophotidis marinæ, & terreſtris meminit Aelianus, tale nomen à ſplendore lucis inditum, aliaq; maris alumna animalia. *Sæpe* manibus marinam aquã exagitatam, igneis ſcintillis corruſcantem vidimus. Narrat Ioſephus vallem, in qua eſt locus Baraas, ex eodem radicis nomine dictus, igneo colore fulgurans. Sic nictegretum, cuius valde miratus eſt Democritus. Iam quercus præaridi caudices, ſitu que marcidi, argẽteo noctu ſplendore aſpectum mouent, & vulnerant. Carbunculus in tenebris rutilat, aerem circum ſecus pro corporis modo illuminando: & multa ſunt quoque noctu lucibilia, grauiſſimo-

rum authorum teſtimonio comprobata. At ſeries admonet doceamus inde humorem extrahere, ex quo latius d ffuſiusq; proficiſcatur lumen, & emanet, vt noctu videri poſſit. Iam infra pateſcit

Exemplum.

Nitedulæ igneo multum colore coruſcantes, inter omnia principatum obtinent. Nos earum caudam à corpore reſcindimus, præcauendo, ne alieni quippiam nitidis partibus immiſceatur, porphyretico lapide conterendo, diebus quindecim, vel pluſculis ſub fimo vitro condimus: fueritq; pręſtantius ne latera contingant, ſed pendeant: iam elapſis diebus, furno, vel calentis aquæ balneo vaſe impoſito, & accommodato, paulatim luculentum, & ſtillatitium laticem ſubiecta paropſide recipias, ac pellucido cryſtallino orbe condito, ſic cō clauis medio lucigena pendeat aqua, & aerem illuminabit, qui eſt

eſt circa illam, vt maiuſculæ literæ noctu poſſint conſpectari: dummodo à non magis ſplendido illuſtretur, ſic enim illius penitus exiguum lumen exoleſcit, vt interdiu videri nequeat. Cui congener, nec multũ diſſimilis eſt aqua, ex dictorum piſcium ſquamis ſedulo extracta, quam ſæpe ſeparari vidimus, nec à prima fere dignoſcitur, eademque in reliquis parandi ratio iam patet, eisque vtimur in dicendis.

Multa literarum experimenta, variaque ſcribendi latebræ.

De clandeſtinis literarum notis, quas vulgus zipheras vocat, duplicem ſtatuunt normam, viſibilium vnam, & per ſe dignum tractatu ſtudium habet, deliteſcentium vero alteram: iam poſcente hic loco, aliqua commentari cenſuimus, & quæ hæc conſequuntur, Magnatum & principum rebus conſulentes, dum abſentia curant, & commenti illius gnaro

conſcribunt. Nos paucula oculis ſubiiciemus exempla, non ea tantum recēſendo, quam quæ inde ſunt euentura, & ii noſcent, qui nonnihil addentes, coniungentes. vndiq; artificio contexta, & velata detegunt, ne in manus indocti, & gregarii peruenientia vileſcant: tunc enim chariora, cum arcana, & fido clauſa pectore diutius commorantur. Sed quæ iam ſæpius peruulgata in medium afferenda duxerim, ad rem redeuntes, dicamus, quonam fiant pacto.

Litera in tenebris conſpicua.

Si quis furtiuo ſcripto rei conſcio nouo aſtu excogitata quæpiam nunciare quæſierit, quæ tantum nocte intempeſta conſpici queant: prænarrato iam liquore graphice deſcribendo pagina ſaturetur, maxima adhibita ſedulitate, & ineffigiata interdiu apparebit. Si hoc minus fortaſſe tutum, magisque fuerit cordi

Literas

Literas lumine interpositas legere.

Hæc est scribendi inopinabilis latebra, nec vti cæteræ leuiter igni detegitur: Si colore corporeo albo scriptitaueris, vti cerussa liquido immixta gummi, vel consimili, sit chartæ concolor, neue aliquid sit discerniculi, vel coniectari possit, tunc oculo, & lumini interiecta, sideris vel candelæ, vbi descriptæ fuerint literæ, ocularibus radiis penetrari non sinunt, sic obscuriusculæ cõspiciuntur. Vel si velimus, vt

Literæ in nigro extemplo candicent.

Est, & occultius mentis conceptum proferendi ratio. Luteum, ouique albumen valide exagitatum, instar scriptorii atramenti liquescat, huiusmodi literas, vel lineamenta protrahe, iam exiccatis, colore atro papyrus superlinatur, & inquinetur: vbi vero literæ iam obrutæ liquescant velis, lato ferro, vel cultro leuiter eas erodendo, tenebricosum di-

lacerantes velum vti nebulas discutientes supra modum candore panduntur insigni. Sicque si

Literæ delitescentes conspiciantur & conspicuæ delitescant.

Optabis: poteris, si stillatitio calcánthi liquore vel ardenti aqua affusa donec solutum fatiscat: ac papyro literas duxeris: iam enim siccescentibus cælantur: porro combustam paleam ex aceto triturabis, & quæ sumus scripturi, in priorum interstitio versuum late describito. Omphacitis inde galla albo vino decoquatur, spongiam madida, cum cordi euenerit, leviter expergificãdo, & super eas inducta atterendo, vernaculus nobis color ater obliteratus delitescit, pristinus vero inuisibilis refricatus nobis fiet conspicuus. At

Literæ intercutaneæ, & indelebiles in membro quouis

Appareant si velis: sic cito expedies: Cantharides naturalis diei curriculo

riculo valida aqua, vel tritius auri ſeparationis madeant, inde graphio, vel apto ſtylo, ſumma cute brachii vel alterius membri characteres effigiabis, læſa humore caro inflatas ſurgit in veſiculas, exulceratur, ſic acris veſtigia aquæ vi, albas cicatrices perpetuo emarginat æuo, & nunquã euanſcentibus literis membrum inſignitur. Vel

Literas confeſtim loco quouis emergentes

Nigras & coloratas efficies: ſi aceto, vel vrina, clanculum in manibus vel alibi literas exarabis cum exiccatæ fuerint: nec veſtigia apparent & vis elucefcant, fuligine, vel colore, quem vbertim infectoriæ dant officinæ extricato, & nigricabunt valde, ſi eaſdem albas quæſieris charta, ficulneo lacte delineato, exiccatas carbonis polline inſparſo confricato, & detergito, At reddere

Literas igne, vel aqua viſibiles

Sic poſſumus, & literas in carmi-

num

num intercapedinibus, & syllabarum coagmentis, & distantiis protrahere: Contineat epistola inane quippiam, vt incōdite putet positas, & intercepte, aut nihil omnino, aut ægerrime sentient. Si citrii, medici mali, cæpæ, & omnium fere acrium succo descripseris, si igni inferuescit, eorum acrimonia deteguntur illico. Maius aliquantulum subtilitatis habet, si alumine aqua dissoluto, scripseris, cumq; lectioni accedis, aquæ immergendo, late euadent visibiles & elegantes. Si vero candicent velis, & lacteas sic facies: Lithargyris primo teritur & fictile aquam continens, cum aceto coniicitur, decoquitur, & decoctum per colum traiicito, serua, inde limonis succo citrigeri generis literas exarato: iam enim siccescentibus abduntur, si seruato liquore immerseris, lacteas & conspicuas videbis: Si mulierum vbera, vel manus ea madeant, prædicto insperso li-

ſo liquore lacte reſudabunt: vtitor, ſi inops aliquando eorum fueris. Si quoque literæ hirci adipe lapidi fuerint inſcriptæ, lapidiq; occultæ prorſus, ſi lapis idem aceto demergatur prodeunt ilico, & quaſi ſculptæ foras eminentes extabunt. Si autem abſoluta aqua perſcribendo, literas nigreſcere iubes, vt gnauius expeditiusque itineribus accingamur: Gallas & calcanthum ſubtiliter pinſito, inde pulucrem chartæ inſpergito, panno perfricato, recteq; expoliantur, & vt ſit chartæ concolor, & pertinacius inhæreat, contuſo iuniperi gummi, quod ſcriptoribus vernigo dicitur, addatur reliquis, cum vſu euenerit, aqua vel ſaliua ſcribito, & nigreſcunt: iiſq; ſimillime eueniunt technæ quas perlongum eſſet recenſere. At

Literas ouo inprimere

Africano ſic placuit: Alumen ex aceto ſubtiliter multumq; terito, &

corti-

cortici quicquid velis, affigurabis, feruenti ſoli exiccato, muriæ vel acri aceto impone tribus vel quatuor diebus, reſiccatum coquito, cumque fuerit toſtum cortice enudabis, & duro albumini ſcriptas literas reperies. Inde occurrit alterum: Cera circumlinito ouo, ſtylo literas exarando: fatiſcentes rimas humore reple, ac aceto macerari finito per diem, cum ceram ſuſtuleris decorticato, & peruium corticem, & ouo impreſſas leges literarum figuras. Nunc lege quæ improbo excogitatu neceſſitas explorauit, vt

Literæ conſtitutis diebus deciduæ ſint. & euaneſcant,

Quantum humanum ingenium, dum naturæ ſecreta pandit? Demerſetur tenuis elimatus chalybs in ſeparationis aquam, pondere iam triplicato, quibus liquidæ picis, vel terebinthinæ reſinæ fuligo addatur, vt nigrior fiat, & dolum cooperies: porphyri-

phyritæ multum teratur, ſcribe, & Conſeneſcentes decident. Hoc ſilentio prætereundum non putaui, quod maxime præcipuum & tanquã rei caput eſt, periculum frequenter facere: nam ſi diutius in charta commoratur, fortis aquæ pluſculum ſuggeratur, & ſi fueris ſedulus, ſubcrocea non remanebunt veſtigia: hac indicii norma frui poteris.

Sic aliud conſimile genus habebis, ſi ſic mentiri ſatius fuerit: Chryſocolla ammoniacus ſal, & alumen æquali pondere certent inter ſe, tuſa omnia fictili condantur, & forte ex calce parato lixiuium, & faucibus excepturi vaſis lineo panno obtento, colato: ſic igitur parum ebulliat, atramento immiſce, & vbi incolumes aliquantulum durabunt, iam flacceſcente fiunt caducæ, ad vſum recondito. Sed literas, maculas, vel

Literas penitus abſtergere

Si quæſieris: Calcanthi & ſalnitri

aqua

aqua calamo ſupra literas delineato.

Vel è ſale achali & ſulphure, paruis conglobatis orbiculis perfrica, ſic erodet, vt nec veſtigiũ remaneat. Literas vero diſco Lunæ obſeſſis nunciare, iam certiores facti conſcribemus, Hæc enim raptim perſcripſimus.

De conuiuiis & epulis mire apparatis.

Hæc ſilentio prætereunda cogitaueram, ganeonibus & bibacibus, coquis & popinariis relinquenda, vt à re ipſa plurimum aliena, & inconuenientia, & defœcatioribus auribus non mittenda. Sed omnibus ſatis faciendi gratia appoſuimus, aliquibus hæc reliquis gratiora , & iis ſimilia fuerint, nec gulæ & genio indulſiſſe vnquam pœniteat: ſic ſummatim perſcribẽtes, ne longiori narratione legentium animos detineamus, ad ea noſter ſe conuertat ſermo, vt conuiuia frugalesque cœnæ lautiores apparatu videantur. Et primo

Vini

Vini haustu nimio ne inebrietur accumbẽs.

Vel si cibo largius sumpto corpori noxam sentiet, sic discutiet, vt Cato docet. Initio, ac cænæ summo crudæ brassicæ quatuor vel quinque cymata esto, & crapulam sedat, vini noxam restinguit, & reddet quasi nil ederis, biberisque, adeo inter se perniciali diffident odio, vt satæ alteram altera discordante natura fugiat, Inde Androcydes sapientia clarus contra temulentiam valere iudicauit, & contra eam mandi præcepit. Nec omittam, quæ Nestor in Alexicepo suo dixerit: Brassicam enim Lycurgi lachrymam vocat: inquiens: Cum Bacchus eum reueritus mare subiisset, Lycurgum vite vinctum lachrymam emisisse, & è lachryma natam esse dicit, & ob id contrarietatem inter vinum & Brassicam esse. Idq; euenire tradit Aristoteles quod succum dulcem discutientemq; obtineat. Vnde Plutarchus in simposiacis

cis dulcia ait, si vino infundantur ebrietatem discutere. Euenit aliquando à capitis distillatione columellam in guttur laxari, tunc crudę brassicæ succus capiti impositus, vuam retrahit in sublimen oris partem. Inest & crambæ vino obsistendi vis: nam si vineto obseritur, dilutius prouenìet vinum: inde apud Aegyptios & Sybaritas solenne erat ante omnia crambem sumere coctam. Aliqui id amethystino vasculo facere consueuere ante compotationem, quo impune vino indulgere possint, ex Athenæo.

At si aliter vini noxam inhibere voles. maxime dilutiusculi, nam citius crapulam sens rint, quam qui meratius hauserint. Si multum poturus eris, Africanus docet in cibatu præmittas tres vel quatuor amaras amygdalas exiccantes, &humiditates absumentes, vinolentiam propulsabũt. Narrat Plutarchus Cheronæus apud

Drusum Tyberii Cæsaris filium medicum fuisse, qui cum bina senaue amara amygdala esitaret, in commestura bibendo superabat omnes, qui iam deprehensus, iisque deinde priuatus decertare amplius nec pauxillum valuit. Nec incassum pumicis farina, si potor in bibendi certamine præsumat eam. Affert Theophrastus periclitari, nisi vniuerso potu impleatur. Sic Eudemum in vigesimas secundas vices durasse, demum balneum ingressum nil reiecisse, ac ita cœnitasse vti si non bibisset, vi absumente siccifica, & in cadum musti bullientem coniecta, statim in totum vini feruor sedatur.

Ad auerruncandum quoque meri exitium antiquitus in compotationibus corollis floreis redimita capita ferebant.

Vnde Ouidius:

Ebrius incinctis phylira conuiua capillis
Solet & imprudens vtitur arte meri.

Et Valerius Martilis.

Pin.

Pinguescat nimio madidus mihi: Canus amomo
Lassenturque rosis tempora subtilibus.

Rationemque dicunt, quod nimia frigidiatate cranium frigescat, vt vinolentiam: & eius vim extinguat. Vnde Dionysium legimus discumbentibus hederEam instituisse coronam, quæ insita frigidifica vi vini potentiam retunderet, nam ea contra grassantis ebrietatis impetum obstrepit, calidum siquidem meri capitis poros patentiores reddit, frigidum enim sic contemperat, vt scandentes repercutiat vapores.

Est & altera priscorum patrum cura, vt crapulosa extinguantur, vt lactucis cœnæ fine vescerentur, cum insitam frigiditatem habeant maximam, nunc autem initio ea vtimur cęnæ ad conciliandum appetentiam Vnde Martialis:

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorũ
Dic mihi cur nostras inchoat illa dapes?

Dio-

Dioſcorides tanquam acrepulam nũcupare videtur, quod ebrietatem prohibeat. Vini autem poſtquam meminimus, de eo enarrentur, quæ viſa ſunt, quomodo oporteat

Vinoſos abſtemios facere.

Multi enim ſunt cum vinum liberalius hauriant, vt nil eis pernicioſius ſit, in morbos,& deniq; in mortem incidant: at eos aſpernari & abhorreſcere ſi voles, & Clitorius fons longe abeſt: Anguillas tres vel quatuor vino immerſas ſinito dum emoriantur: ebrioſo vinum admoueto, & pertedeſcet ſemperq; oderit, nec amplius bibet, vel quam minime modeſtius degens.

Mullum quoq; vino ſuffocatum (Athenæus memoriæ prodidit) ſi protinus à viro abſumatur, Veneris impediendæ poteſtatem habere, ſi à muliere, nunquam eam concipere. Fortaſſe alio modo placebit, vt hæc amplius deguſtent, idq; docet Iarcas,

vt in Apollinii vita demonſtrat Philoſtratus: Obſeruato vbi noctua niduletur, illius oua præripias, elixata infanti in commeſſatione præbeto, ſemper inde vina peroſuro. Sic è cæſa vite diſtillans aqua, multum potata ſobrium facit, vti Democritus docuit. Scire autem

Vinum an habeat ammixtam aquam.

Ex Democrito & Florentino condiſces: Mala vel ſylueſtria pyra vino immerge, ſi perfluitantia ſupernatauerint meri indicium, ſi merguntur, iam diluti.

Ex Sotionis experimento: Paleam arundinē, vel ſarmentoſum aliquod oleo illitum in dolium immittunt, extrahunt, & ſi aliquæ hærent guttæ aquam habet.

In calcem fundito, ſi calces diffundet aqua mixtione defraudatum & conglutinans meracum eſt.

Sic in linteum ſi diffunditur: & præ-

præterea multa extant. Si vero mixtum displicuerit, ecce

A vino aquam segregandi modus:

Cissibium paratum habeas, id est vas ex hedera tornetur, vel aliter cōficiatur, vinū cōiicies, & si qua mixta fuerit aqua, breui tēpore foras extillabit, quod contrarium antiquos omnes, & recētiores sensisse video: cui tum ratio, tum experiētia reclamat: nam cum foraminulentum sit lignū, multisque interpateat rimulis, aqua humorum omnium subtilissima ex Aristotele foras effluet, quod corpulento magis reseratur.

Est & alia segregādi ratio liciis vel penicillis ex gossipio vel lino dolio immersis, vt superemineant, ab eo aqua secernitur. Sic vino iniecta spongia & expressa, plus aquæ quam vini eiiciet. Sic breui temporis processu

Vinum diuerse odoratum

Reddes: Ardēti aquæ immergantur simplicia, cuiusmodi odoris quæsieris vinum: nam aquæ natura odo-

rem illico combibet, per colum traiicito, & defœcatum sinito vt considat, vino immisce, ab eo enim sapore non est dissimilis, & nimium perolentia relinquet. Nunc docetur

Aqua salsa quomodo reddatur potabilis.

Quod docet Aristoteles: Si enim vas cereum efformabimus vacuum, & in maris aquas immergimus, quæ per ceræ poros intro delabitur, fiet potabilis. Sic crudo fictili vase obstructo ore, quod. n. intro permeat perçolatum est, quod salsedinem facit per commixionem, secernitur.

Fit aliter vberius & celerius: Sabulonẽ fluminum in salsam aquam immittas, & paulisper immoraberis, & lineo panno subiecti vasis ori, obtento colatur, donec salsamentum amiserit omne & dulcescet: multa vtilia sileant. Nunc autem dicemus vtrum potuerit videri

Anser iam viuus excoctus.

Sæpe enim lautis opiparisq; mensis

ſis magnatibus apponuntur, ſic inuaſuit gulę luxus: cape conficiendi normam: Sit anas, vel anſer, vel aliud viuacius animal, ſed in hoc anſer omnibus anteſtat, capite colloque relicto, toto ſit implumis corpore, ſit hinc inde obuallatus igne, & circumſeptus, non arcte, ne ſuffocetur fumo, neue igne torreatur citius, non large, ne impunis euadat: intus paſſim pocilla, & ollulas aquæ plenas, cui ſal & mel adiicias, ibiq; lances elixatis malis ſint plenæ, & teſſalatim diſco concisis, ipſe totus, liquamine obductus & laridatus, vt eſculentior ſit, & facilius decoquatur ignẽ admoue, feſtinare nolito, vbi calore efferuere cœperit, circumambulando & fugiendo præſepit ignis & iter includit, ſic improbus aquam abſorbendo cõpeſcitur, cor, cæteraque membra refrigerando, medicamenti vi laxat aluum, abſtergit & exinanitur: & vbi inferbuerit, interiora decoquet, ſpongia

continuo cerebrum,& cor humecta-
to: vbi vero insania ferri & cespitare
conspexeris, deficit cordi humidum,
remoue, cõuiuis appone, euulsis sem-
per partibus vociferantem, vt fere
prius commessatus, quam mortuus
videatur. Nec visu iniucunda

Murena eodẽ tempore frixa, elixa, tostaq;

Erit: primo panni attritu eã excru-
ciatam veru infigas, & elixas & frixas
quasvis partes, ter, quater lineis ob-
uoluas linteolis, insperso in vino pi-
pere, in elixo petroselino, croco, mẽ-
ta, fœniculo, & passo contusis, aqua
& sale, vel iusculo madeant, frixas o-
leo, ad ignem volui iubebis, fascicu-
li aspergine origani semper hume-
ctando: vbi pars iam fuerit torrefa-
cta remoue, & optimum erit obso-
nium, epulaturis præbeto.

*Ouum vt hominis caput magnitudi-
ne superet,*

Reddere tam ingens si vis, extat
artificium, nec à naturali dignosci
potest:

poteſt; Decem vel plura boleta, & albumina inuicẽ ſeparabis, boleta leuiter cõmiſceto, & in veſicã immittito, rotundamque ligando imitaberis figuram, in ollam aquæ plenam immittas, & cum bullis intumeſcere cernis, vel cum duritiem traxerint, exime, & albumina addito accommodando, vt in medio inſideant, & iterum coqui ſinas, ſic corticibus enudatum habebis, quas ſic effinges: Ouorum cortices albas & elotas cõteres, vt in tenuiſſimum puluiſculum volent, forti aceto, vel diſtillato emacerari ſinito, dum molleſcant: nam ſi ouum in aceto diutius fuerit appoſitum, cortex eius diſſoluitur, & tenereſcit, vt facile per ſtrictum os phialæ poſſit immitti, vbi fuerit intromiſſum clara aqua in priſtinã reddit duritiem, vt demirari contingat. Cortices cum vnguenti formam pręſe tulerint, diſſolutæ penicillo aliquo, ſuper excoctum ouum corticẽ

inducas, & clara durescit aqua, tunc verum, & naturale habebis ouum. Si vis autem vt

Pisces charta frigantur:

Ex charta simplici frixiorum vas efformato, ibi oleum & pisces ardentibus prunis, quibus flammæ desint, imponantur, & citius, & commodius expediet. Nec superpondii modo addere pigeat, quod fortasse scisse non obfuerit. Si vis dissecta caro iterum coalescat: Symphyti, quod vulgo consolida maior dicitur, radices, quæ foris nigræ sunt, intus candidæ, & glutinosæ, vna cum concisis carnibus ipsis coquantur, & celerrime coniungentur, vt incisuræ non videantur. Nec inferior vis petrea simphyto inest, quod summe glutinet, sic quoq; de holosteo fertur. Si chalybis frustulum iniiciatur ignitum in deplumatũ, & exinanitum pullum & tegatur, ne calor euanescat, & si retro inficit odore, esui tamẽ bonum erit.

Sic

Sic pipionem exoſſum reddes. Si exenteratum acri aceto per naturalem diem ſines, bene lotum, & aromatibus repletum, elixabis, vel aſſabis, ſic eis caret, oſſa vt ſimul mandi poſſint.

Sic oua viuæ calci obruta, aqua experſa decoquuntur.

Si friabilem gallum, vel tenerum exoptabis: Iugulatus penſilis adhæreat ficus ramo, & maximam accipiet teneritudinem, quod Ariſtionis coquus dum Herculi immolatum gallum, qui fico pependerat, inter epulas attuliſſet, admiratus Ariſtio citam teneritatem, è durioribus periculum cœpit, & verum reperit. Liræ chordę minutatim conciſæ, nuper excoctæ carni reiectæ, vermiculari videbuntur. Et leporis excoctum, & congelatum ſanguinem in puluerem verſum ſuper carnem inſpargendo, ſanguinoſa videbitur caro, vt nauſeabundus eiicias: & multa, quæ guloſis re-

linquimus. Sat ſit tantum debacchatum eſſe.

De Mechanicis quibuſdam experimentis.

Quædam extant non ſpernendæ ſubtilitatis experimenta, ab omni mixturæ additamento ſecreta, quæ non iniucunda fore putauimus ingenioſis, & artificibus, vt omne liber hic ſuboleat. Extat & artificium, quod aliquibus

Draco volans

Vel Cometæ ſidus dicitur, cuius talis ſit conſtructio: E ſubtilioribus árundinum praxillis quàdrangulum conſtituatur, vt longitudo latitudini hemioliæ ſit proportionis, diametri duo, & ex oppoſitis partibus vel angulis immittuntur, quarum interſecatione funiculus illigetur, & eiuſdem quantitatis, cum duobus aliis iungatur, è capitibus machinæ prouenientibus: ſic papyro, vel ſubtili lino obtegatur, ne quod graue in ea ſit: inde è turris, montis, vel altioris

loci faſtigo, æqualibus & vniformibus ventis credenda, non validis ne diſrumpatur machina, nec leuibus ſi vndique ſilebit aura, nam eam non ſublimat, ventorumque ſegnicies irritum faciat laborem: ipſa recto non incedat tramite, ſed oblique, quod efficit funis tractus è capite vno ex altero longa cauda, quam è reſtibus effinges æquidiſtantibus, & papyris paſſim religatis, ſic leui tractu immiſſa, artificis manibus committenda, qui nec ſegniter, nec oſcitanter, ſed valide impellat: & ſic volitans carbaſus aera petit, vbi paululum fuerit eleuatum (hic enim ex domorum anfractu diſruptus eſt ventus) vt vix manibus compeſci, vel retineri queat. Laternam aliqui ſupra locant vt cometa videatur. Sclopum alii charta & pyrio puluere inuolutum, & cum in aere quieſcit, immittitur per reſtim accenſus funiculus, anulo, vel lubrico aliquo, ſtatimque velum

petens, ignem ori admouet, maximoque tonitru, in plures machina dissilit partes, & ad terram procumbit. Aelurum aliqui, vel catulum ligant, ac per aera immissas auscultant voces. Hinc auspicari poterit ingeniosus principia, quonam pacto, & homo volare possit, ingentibus alis cubito, & pectori deligatis, eas autem à pueritia paulatim iactare assuescat, loco semper sublimiori. Quod si quispiam id mirũ putauerit, aspiciat ea quæ Archytam Pythagoricum cõmentum esse, atque fecisse traditur: plerique enim nobilium Græcorum, & Fauorinus Philosophus memoriarum veterum exequentissimus, affirmatissime scripserunt, simulachrum columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam disciplinaq, mechanica factum volasse, ita erat scilicet libramentis suspensum, & aura spiritus inclusa, atque occulta concitum. Sic facere possumus, vt

Ouum

Ouum in aere aſcendat.

Oui corticem vacuum rore comple-
mus, & Maio menſe eum accipimus:
(alio enim tempore, vt æſtate & au-
tumno, verus ros non eſt, vt phyſicis
conſtat rationibus) & in meridie So-
li oppones, & ab eo eleuabitur, & ſi
difficilis aliquando fuerit aſcenſus,
baculi, vel tabulæ adminiculo, dum
aſcendere incipiat, facilius eleuabi-
tur. Altera quoque remanet ludicra
ſubtilitas, vt tres

*Schedulæ non tactæ ſitum per-
mutent.*

Quod illud penitus ignoranti,
fieri non poteſt, quin mirabile vi-
deatur: Tres fiant ſchedulæ longiu-
ſculæ è papyro, vel linteis, ſeque mu-
tuo æquali ſuperent longitudine: nã
capite vno æquatæ omnes, & æque
reuolutæ, deuoluuntur, diuerſique
ſitus reperiuntur, longior in medio,
vel primo loco, ſi longior eadem in
poſtremo fuerit loco, immobiles re-

manent, quod non eſt, qui non putet, à dæmonib. factum, ſed aliunde non euenit, niſi quia in reuolutionis fine remanet procerior, & extrema, à qua exoritur in reuoluendo remanent. Quorundam fuit error, qui verborum vi euenite putabant, ac de interrogatis omnibus, tanquam de oraculo reſponſa præbebant, nam ſi ſitum permutabant; rite auſpicari, effectusque propitiari, ſin minus infortunari: nec voluere rationibus, & experientiis fidem permutare, cum habitum in credendo effecerint. Eſt quoque artificium aliud, vt

Candela ardens ſub aqua deferatur,

Taliq; paratur arte: Longum habeto vas, & capacitatis non incommodæ, ori lignum applicetur, quo ardens candela inſideat immobilis, & inuerſo vaſe lumẽ fundum feriat, ſic totum aquis penitus immergas nec ſubintrabit aqua, cum aere repleatur, & ſub aquis ardebit multum,

tum, ſecundum vaſis capacitatem.

Nec admirationis minus extat experimentum, cum voles, vt

Vas inuerſum aquam hauriat.

Quod ſic efficies: Longiſſimi colli paretur vas, & quo longius, eo mirabilius, vitreum vero, & pellucidum, vt aſcendētem inſpicias aquam hoc bullientis aquæ expleatur, & vbi totum efferbuerit, vel igni fundum admoueto illico, ne frigeſcat inuerſo ore aquam tangat, & intro totam abſorbeat.

Sic naturæ rerum exploratores Solis radiis aquam hauriri, & abſorberi aiunt, è terræ concauis locis in montibus, vnde fontanea efficitur ſcaturigo: nec leuia inſurgunt hinc artificia in ſpiritalibus mechanicis, vt tradit Hieron, ſed vti ab hoc propoſito aliena, alio transferatur. Simile quoque à Victruuio de ventorum ortu affertur, nunc vero in domeſticum peragrauit vſum. Sic enim

Vas ventum proiiciens,

Confici poteſt, ſi fiat æolipila ærea, vel rei alterius, ſit caua, & rotunda, & in ventre punctũ habeat anguſtiſſimum, quo aqua infunditur, & ſi fors arduum fuerit, priori vtere experimento, ſi ad ignem accedens inferueſcit, cumque nullum habeat ſpiramentum, maximum inde eiicit ſpiritum, ſed vapidæ craſſitudinis humectum. Nunc ad alia tranſire nobis liceat.

Funis ſi manibus conuoluatur, vt ſe inuicem ſecet, leui brachii tractu rumpitur, & absque eo difficile.

Sic pugno later erectus percuſſus aliquantulum, vel marmor, in plures diſſilit partes, nec minus, ex fluminum volutationibus attriti, & rotundi lapides rumpuntur. Et leui ſecatur pomum ictu, ſi cultrum capite percuſſeris, illudq; parum ſecet.

Si in hordeo inueſtigaueris, ſylueſtris auenæ ariſtulam reperies nigram,

gram, & obtortam, locustæ pedibus similem, si eam paginæ cum cera ligaueris, mollisque aquæ asperg ne disseminaueris guttulas, vbi humidum senserit distorquebitur, vt liræ neruus, & erigitur charta, nec minus nummus styli acie volitabit.

De mulierum cosmetica:

Inter cetera circumferuntur, & expetuntur maxime experimenta, quæ muliebribus dehonestamentis, & speciei conferunt, multumque referre aiunt, nos ne alibi quærantur, hic scribere decreuimus. Primo autem

Capillos tingere

Docemus flauos, nigros, aureos, cuiusque placuerit coloris. Flauos enim reddes multum mellis oleo, & vitellorum ouorum. Nec minus lixiuio è sarmentitio cinere, hordei palea, liquiritio corticibus, rasura, & buxi frondibus, croco & cumino, si sępius capillos laueris maxime flauescent, aurique colorem imitabuntur.

Nigri-

Nigricabunt valde corticum ficus, gallæ, elates rubi, cupreſſi, & ſimilium lixiuio. Hoc tamen commode tinges modo, barbã, & capillos, ſi cui caneſcunt: Argentea ſpuma, combuſtum æs, fortis lixiuii quadruplo permiſcetur, dumque leuibus prunis in bullas erumpit, lauabis, & reſiccatos calida perlues aqua.

Sic nigreſcunt ſupercilia: Frigantur oleo gallæ, eas ſalis ammoniaci puſillo tritabis, inde aceto immiſcebis, quo rubi, & mori cortices ebullierint, illinantur ſupercilia: & per noctem immoraberis, inde ex aqua elevabis. At quia ſæpe accidit, vel locus pilorum multitudine deturpetur, vel glaber fiat, talia excipias

pſilothra,

Quibus perlitus locus glabreſcit illico, & diutiſſime partes omnes pube immunes ſeruari poſſunt. Si vulgari decocto perunxeris, viuæ calcis, auripigmenti tertio, fortique lixivio, &

vio, & dum coquitur, pluma experimentum capias. Columella vero iubet ranam luridam in aquã coquere, vſque dum ad tertiam partem decoxeris, eaque corpus vngere, ſi quod glabrum facere voles. Sunt & infinita, vti hederæ, & vitium lachryma, quæ veluti gummi eſt, & pſilothri effectum habent. Sed illud vt commodum ſatis faciet.

Et ſi nunquam rediuiuos quæris, glabras rite partes tali radicitus erues illitu: Vti formicarum ouorum, hyoſcyami ſucci, cicutæ; & pſyllii ſeminis, veſpertilionis, & teſtudinis ſanguinis. Alii aurea bractea ignita locum inpuberibus percurrunt, vt ne veſtigium remaneat, nec amplius lanuginoſum appareat. At

Pilos cito naſci

Si velis: combuſtarum apium cinis, cũm ſoricis ſtercore, ſi roſaceo illeueris oleo, naſcentur, & in manus palma, quibus & addere rite poteris

auel-

auellanæ, caſtaneæ, dactylorum, & reliquorum fabilium cinerem: ex omnibus enim renaſcendi vis deſtruitur, vel prodeunt molliores. Vnde Auguſtus ſolitus erat crura ſuburere nuce ardenti, quo mollior pilus ſurgeret. Si vero

Oculorum colorem permutare

Pueris velis, ſic id aſſequeris: Putaminum coryli nucis cinere, ex oleo ſinciput illinatur: puerorum albos oculos denigrari contingit, operatione iterata. Plæraque extant experimenta, albos, & glaucos oculos nigreficiendi, & varios, inducendi colores: ſed hęc miſſa faciant, cum non tam leuiter egentes oculis periculum capiant, nec experientiæ vti queritur, reſpondeant. Nunc

Genarum liuorem abſtergere

Sic poteris, præcipue mulieribus, tempore quo menſtrua patiuntur: Locus illinatur ceruſſa, fabarum puluere, aceto immixto: Velouorum bole-

boletis melle mixtis. Quædam sunt quoque

Smegmata mulierum,

Quæ nitorem, & leuorem faciebus inducunt. Vti mica panis in caprinum lac serum iniecta, extillata inde aqua faciem peniciſſabis, mirum admodum ad eam dealbãdam, & nitorem cuti conciliandum valet. Nec minus aſininũ candori confert, nam cutem erugat, polit, & molliculam facit, Ideo non temere Poppea Sabina Neronis vxor quingentas semper secum aſinas ducebat, ac balnearum solio lacte illo corpus totum macerabat. Vbi sic inalbueris,

Roseum faciei colorem conciliare

Poteris sic leniter, & fucum facies, qui non detegitur, omnesque artificiosa simulatione deludes: nam clara aqua puniceas reddes genas, diu, multũq; perdurãte colore, eoq; rutilantior fuerit locus, quo magis aqua laueris, & panno perfricaueris: Ex

Car-

Cardamomo, vel quæ pharmacopolæ paradisi grana dicunt, cubebis, garyophylis, brasili rasura, & ardenti aqua sæpius extillata (vbi aliquantulum fuerint immorata, vel igni lento, vel putri fimo) aquam elicies, qua sæpe facies madeat, dum operari incipit. Si diu vrticam ebullies aqua, sæpeque corpus laueris coloratum, & roseo colore insignitum reddes, si id diu continuabis.

Sic autem gingiuas, & labia tinges, alumen, coccos, brasili rasura triterur, aquaue perfusa omnia Soli exsiccentur, iis madeat bombax, quo labia & gingiuas perfricabis. Si autem

Aquæ ad faciem magonizandam,

Et accommodandam quæruntur, si fors fuerit res cordi, vt leuore splendeat, oui albumina coquantur & durescant, iis aquam extillabis, eritque vsui apta, sic rosmarini, fabęque florum & limonum succo.

Hæc

Hæc autem aqua omnium præstantiſſima, ſolertique cura excogitata: Talcum in minutiſſimum redigatur puluiſculum, ollæ indatur, & item coclearum multam immittes copiam, & operculato ne fugiant: nam alimento fraudatæ, immiſſum vorant talcum, concoquunt, vbi omne voraſſe noueris, cum teſtis tuſas vitreo accommodabis organo, aquam extillabis & ſeruabis ad faciem: Fæces noctu ſubdialibus locis ter opponito, ac denuo vaſi imponendo oleum accipies, quo nil præſtantius ad capillos fuerit. Sed

Furfures à facie abſtergere

Sic poterunt mulieres: Vaccinum hircinum, & caprinum fel, cum vitri puluere immiſceantur, & mollis facies illinatur, & eam maxime purgat & faciem venuſtat: Dracontеæ autem ſuccus maculas omnes emendat, præcipue ſi eis os dehoneſtatur. Aliqua nunc apponemus

Denti.

Dentifricia,

Quæ optima parabantur antiquitus, ex purpurarum & buccinarum testis crematis, nunc autem cito poteris vti combusti panis micis, pumicis polline, corallis rubeis, sepiarum testis, ceruino cornu, & iis similibus, quorum vnumquodque rite expolit & abstergit. Sic cocci granulis, si purpura perfricabis. Omnium tamen optime sulphuris oleo, nam expolit, leuigat, & maculas propulsat omnes, Fit quoque aluminis & salis aqua extillata, Possumus &

Mamillarum incrementum prohibere,

Si volumus: Contundatur cicuta, eiusque magmata cum aceto, virginum vberib, imponantur, & sic coercet, vt crescere non patiatur, præcipue hoc in virginitate, quanquam solito lac deneget tempore: Molles autem & relaxatas sic coerces: Alba argilla, oui albumen, omphacitis galla, mastiche, thus, tusa omnia calido

aceto

aceto immisceãtur, & illinantur mã-mæ, & integra nocte commorare oportet, & finito illic esse: si parũ fuerit efficax opus innouato. Iuuant & ad hoc mespili ossa immatura sorba, syluestria pruna, acacia & malicorium, balaustion, immaturæ nuces pineæ, syluestria pyra, & plantago, si aceto ebulliantur omnia, & mammis apponantur, aut aliqua. Sic autem poteris

Ventris rugas à partu abstergere.

Diu aqua immatura coquantur sorba, ouiq; immisceas alborem nec desit aqua, cui arabum gummi sit solutum, tali linteum pannum madeat aqua, & ventri accommodetur: Vel combustum ceruinum cornu, amiãtus lapis, ammoniacus sal, myrrha, olibanum, mastiche, in puluerem redacta omnia, cum melle permisceantur, & erugat omne.

Sed quærens Naturæ ostium restringere: ex partu enim relaxari so-

litum eſt, quod & ſi viro diſplicuerit, ſic reſarcies: Omphacites gallas tritato tenuiſſime, quibus garyophyllorum pulueris parum admiſceatur, vino ebulliant, quo pannum madeat, & loco applicetur.

Vel ſic meretricium & popularium reſtringes & coarctabis: Gallis, gummi, alumine bolo, draconis ſanguine, acacia, plantagine, hippociſtide balauſtis, lentiſco, ſimphyto maiori minorique, cupreſſi nucibus, vuarum acinis, glandium coſtis, vel cauo illo quo glans prorumpit, & dehiſcens nucleum oſtendit, maſtiche & lemnia terra. Si hæc omnia rubro vino vel aceto decocta ſint, & ſæpe madeat vulua, coarctatur & ſupprimitur valde. Vel hæc in puluerem redacta, intro per arundinem traiiciantur, vel iis ſuffimenta ſubſtituantur.

At ſi defloratam mulierē integræ virginitati reſtituere vis, tali pillulis

con-

constitues pacto: Alumen combustum mastiche adiecto calcanthis & auripigmenti momento in tenuissimum redigantur puluisculum, vt fere tactum effugiat: pluuiali aqua pillulas vbi coegeris, digitis comprimito, & tenuem resiccari curato, ac naturalium ostio hymenæi loco accõmodetur, vbi prius fuerit rupta, senis quibusue horis immutando pluuiali vel cisternina semper aqua fouendo, per naturalem id diem: & hinc inde vesiculas inducunt, quæ contactæ sanguinis inducunt profluuium, vt fere dignosci nequeat. Hirudine aliqui locum mordicus capi curant. sic crustulas inducunt, & fricatæ sanguinem mouent, vbi prius prælatis arctauerint. Si aliquando tale hoc placuerit specimen, vt

Facies fucata pallescat,

Et dignoscere quæris magonizatam faciem, sic fiat: Crocum dentibus commanducabis, & ore propius

mulieri inter alloquendum apposi-to, flatus deturpat faciem, & subcro-ceam reddit: si autem nullo fuerit circumlita fuco, innoxia remanet. Extat & alia

Aqua faciem denigrans,

Sępeque mulieres fallit: Iuglandis calloso, herbidoque putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, chy-mistarum organis clarissima eliciatur aqua, qua si facies vel manus madue-rint, nigrescunt paulatim, vt Aethio-pes videantur, quod si abiicere & pri-stinę albedini restituere vis: Acetum, limonis succum, & colophoniam extillabis, talisque lotura nigrum il-lud abiicit & propulsat.

De muliebribus quibusdam remediis.

Quædam prædictis succedunt ex-perimenta, expetibilia multum, cum sæpe accidant & vsu veniant, & si ali-quibus inhonesta & non scribenda videbuntur, late quærat medicorum libros, vt nil aliud fere tractent, id

autẽ vtilitatis hoc affert caput, quod si ea dubia aliquib. videbuntur, hæc experientia selecta scripsimus. Primo autem

Venereis in castris militare

Si quis vult fortiter, tali muniatur cibo, præcipue bulbis: omnes enim Venerem stimulant. Vnde Martialis.

Cum sit anus coniux, cum sint tibi mortua membra:
Nil aliud bulbis, quam satur esse potes.

Columella item in hortulo:

Quæq; viros acuunt, armantq; puellas
Iam Megaris veniant gentilia semina bulbi.

Sic eruca large sumpta, cicer, cæpe, pastinaca, anisum, coriandrum, pinearum nucum nuclei, inter hos satyrion large mouet semẽ, & fortius venerea in re obstat, & mulieribus libido acrius excitatur, venerisque vrticæ sunt. Sique nobis esset herba illa, quam Indus attulerat (cuius meminit Theophrastus (vt non solum edentibus, sed tangentibus iam geni-

talibus adeo vis increſcere, vt valerét quoties coire vellent, & qui ea vſi fuerant duodecies perfeciſſent, illum autem ad ſeptuageſimum coitũ perueniſſe affirmat, vt tandem guttatim eſſet ſpermatis emiſſio, & in ſanguinem deueniret. Vnde ſi ex omnibus vel aliquibus Venerem vis ciere, tali remedio vtere: Satyrii ſumito radices pineæque nucis nucleos, aniſum & erucam, & æquali certent pondere, ſcincorum medietas, moſchi parum, ſic electo & deſpumato melle conficiantur, nec remouendum paſſerum cerebrum, ornogloſſum, ſyluestris eruca, & iis ſimilia. Si quis autem certando vellet mulieris ſemen mouere, coli glandem, moſchi, & vulgo dicti zibeti, caſtorei, cubebarum, & olei bene aſpergine irrigato, vel horum vnum: coeuntes enim large mouent. Vterq; autem ſic delectabitur, longum piper, piretrum, galanga contundantur, pulueris puſillum

fillum cum melle conficiatur, eoque vtantur. At

Veneris desideria obtundere,

Contra sic poteris: Rutam commanducato & caphuram: destruit enim statum, quo erigitur virga: vt eunuchus vir euadat. Sic vitex inhibet Venerem, & si substerantur, bibatur vel manducetur semen desiccat. Vnde matronæ in Thermophoriis Atheniensiũ foliis iis cubitus sibi substernebãt, nec minus lactuca, quibus cõtinuo comeditur coeundi adimit facultatem: ideo Pythagoras vocabat ἄϐρωμον, quod verborum inuolucris innuunt quoq; Poetæ, Gallimachus cecinit Adonidem, cum lactucam comedisset, ab apro interemptum, atq; à Venere sub lactuca conditum, quod holere tali (Athenæus ait) Venus elanguescat, & impotentes viri ad concumbendum fiant.

Valet ad conceptionem leporis vterus, si mulier ederit, & ventri im-

posuerit: vbi vero conceperit ab his omnibus cauere debet, nam conceptum destruere possunt: Vti mentha naturalium hostio post coitum apposita: genitale enim semen corrumpit, & lacti apposita, nec coalescere, nec cohibere facit etiam adiecto coagulo, imo si mammis accesserit, nec densari lac patitur. Crocum concipiendi vim maxime amolitur. Salicis decoctum si ieiune bibatur, sterilem reddit, cum ocyssime salicta suum deperdat semen, vt in araneam prius abeat, quam maturitatē sentiat, Vnde Homerus frugiperdam appellat

Κλήτροις αἴγαιροι καὶ ἴτεαι ὠλεσικάρποι,

Sic mulæ vngulę fumigium, vrina, sudor, aqua, qua ferrū extinguunt fabri, hæc omnia post menstruorū profluuium. Sed inter hæc saltatio præualet, & præcipue obest ei, cum se nimium motitarit, post cum viro congressum, nam cum retinere nequeat genitale semen infusum, irritū

foras

foras prolabitur, & resilit, quod fortasse erat coalitum: Vti psalteria illa, quam narrat Hippocrates, quæ cum semen non conceptura retinere nollet, ne cōceptio ignobiliorem redderet, ad terram dissiliens, ac genitura exacta ad terrā eius defluebat semen.

Superstitiosi alii semptenarii numeri virtuti fortasse pythagorizantes, & occultæ proprietati ascripserunt: cum modo Hippocrates septies dixisset, id tamen falsum coarguitur, cū ocyus & tardius defluat, quod si magis saltauerit, scito minus concepturam. Sabinę succo hausto, ruta, scammonio pessu instar vuluæ indito, suffitus opoponacis, galbani, & viui sulphuris. Inter hæc nigro (quem vocant) sapone prolita gallinæ penna, vuluæ admota, nam illico abortum parit. Hæc omnia sunt maxime præcauenda, nam prægnantibus obesse solent.

De eluchniis, eorumq; præstigiis, & quomodo

modo homines equinis, aliorumue animalium capitibus videantur.

Diu multumque cogitaui, vtrum antiquis arcana huiusmodi ignorarentur, an veritati responderint, quæ de eis dicuntur, & ab impostoribus promittuntur, nec parum gauisus sum, cum inter antiquos multos compererim, quibus hæc fuere curæ, præsertim Anaxilao, Plinianæ assertioni fidem adhibendo: nec parum in his inueniendis desudauimus ad explendam nostram historiam, nec ab re fuerit eorum commeminisse, & in medium afferre experientiæ accommodando: iis primo assuescat operator, ad alia paulatim deueniẽs: docenturque primo, quomodo videri possit omne, &

Coloratum cubiculum.

Sed maxime id perpendendũ duco, luces omnes amouere, ne lumine illo impediatur, superetur q; è lampade color emanans, & frustretur illusio

sio, si die fuerit, claudantur fenestræ ne aliquod lumen irrumpens præstigium destruat.

Viride autem sic videbis: Sit viridis lampas, vitrea, & pellucida, vt pertranseuntes radii medii colore inficiantur, & (quod in hoc plurimum conducit) oleo, vel omni quo viuit humido, immisceatur ærugo, vna rite terantur, vt humor fiat viridis, lichnus ex linteo coloris eiusdem, vel è gossipio paretur vncto, lampade in illa peruratur, oppositum feriens lumen, viride omne, & intuentium vultus ostentat.

Nigrum autem omne, si videre desiderabis: atramentum immisce omni, fuliginem vel simile: melius autem è sepiis immissum atramentum, nam lucernis admotum, si accenditur atra luce flamma. Sic Anaxilaum lusisse fertur, sæpe enim ex atramento sepiæ astantes æthiopes reddebat & nigros.

Flauum ſi teres omne, vti auripigmentum, crocum, lupinorum cortices & oleo permiſcebis, & accendes in eo funiculum, flaua lampade, croceum, conſpicies omne.

Viride partim, flauum partim, & nigrum ſi præoptabis, hæc inſimul permiſceto: vti quoq; tradit Simeon Sethi, ſi quis thryallida, id eſt, lucernæ ſtupam, in ſepiæ atramento, & æris ærugine intinxerit, homines circumſtantes videri, partim æreos, partim nigros propter mixtarum rerum inſperſionem. At

Domum argenteam & luminoſam videre

Si præoptabis, ſic efficies: Nigris abſcinde lacertis caudas, & ſtilla è fractura emanans lucida excipiatur, è multis tamen plures adunabis, & papyraceum licium vel ſparteum infies, & ſi poteris oleo permiſceto, ſic argēteo colore omne videbis perfuſum. Idem in omnibus imitaberis.

De an-

De ſtanno, & eius medicinis primi ordinis.

Eſt plumbi ſpecies altera, & alba, quam ſtannum vocant, cum ab eo parũ differat: vnde ſæpe in plumbũ vertitur: & plumbum in ſtannũ, perfectius tamen plumbo eſt metallum. Eſt & argenti æmulum, ſimulq; multum colore communicant, hærentq;: ſuapte natura, ſtannum talem ſortitur colorem, vt alia maxime dealbet corpora, ſed frangit, & friabilia reddit, præter plumbum: quiq; artificio aliquo commiſcere callet, non minimum nanciſcitur opus. Pro viribus ergo argentũ imitari conemur, quod facile præſtabitur, ſi quæ inficiunt, infirmitates aboleſcimus, ac funditus eruimus ſtridorem, videlicet, ſurditatem, liuorem, & mollicie͂: non enim prius ignitum liquatur, ſed igni adhæreſcens eximie velox fluxũ facit: has impingunt notas, nec in meditullio coniunctę, ſed vti aduentitiis

titiis illud ſpoliare poſſumus, & primo docebimus:

Stanni ſtridorem tollere, & molliciem.

Non deſunt, qui id euenire tradãt cineribus, calce, oleis & deſtillatis aquis, ſi colliquatum extinguitur, nec minus bullitionibus: at ſic perfectius & commodius expedies: Igne ſtannum poſtquam fuerit ſolutum, argentum viuum iniice, amoue, & in vitrea cucurbita accommodato, cui venter in or em turgeſcat, & collum in longum porrigatur, atque curuetur, inferueſcat igni, eiusque vis argentum viuum ſublimet, & per vaſis collum ſuſpendatur, & deſcendat ſtillatim, vt prorſus abſumatur, remanet in fundo ſtannum, hoc identidem ter, quaterque efficito, dum penitus, vti glacies, nullum exhibeat ſtridorem.

Sic vero aliter rectius expedies: In calcem redigito, vti docuimus, vt fugitiuam illam, & non fixam argenti viui

ti viui ſubſtantiam deleat, vel ſulphuris potius illius cauſam: & ſi primam & ſecundam poſt vicem nõ eueniet, viciſſim tertio proſequere: in corpus cùm debitis reducens, voti fies compos, & ſic dureſcit, vt prius igne candens videatur, quam ſoluatur: nam vehemens ignis viui argenti humidum conſumit, quod facilem præbet fuſionem, vt durius igne ſoluatur, & ſic omnia poſſumus corpora mollia indurare vt ignjantur, ſed manifeſtius in ſtanno, quam in aliis metallis id experitur. Si vis autem

Stanno ſurditatem adimere:

Quia per ſe molle, eſt ſurdum: cedit.n. percutienti, metallis vero reliquis aſſociatum ſit magis durum, & ſonorum, ſed hoc opus hic laborerit: conſortium n. peruicax omnium reſpuit, niſi plumbi, & omne reddit fragile. Sed tali perficies artificio: Forti aqua ſolutũ ſatiſcat, ſic argentũ

rite purgatum plumbo, aliudue, vna misceatur aquæ & leui igne vas inferuescat, & vi redundantis caloris in vapore soluta, ad summa elata deuolet aqua, resiccatam extrahito, & in aliud transferatur, vas forti denuo infusa tantisper aqua donec cõiũcti, ac per minima complexata videantur: Vel vtrumque in aquam ex calce redigatur, & permisceatur: spirituum enim (vt aiunt) corporumque fit mixtio.

Si contingat ipsius lucem hebetari: Igne liquatum cyclamino demergatur: sic dulce, sonorum fungens, & optimum, quod vocant, habebis album. Commisceri quoq; poterit argento, & aliis stannum per viuum argẽtum, quod aliquos sensisse video, & optimum parant pseudargyron: In liquatum cum viuo argento stannũ immiscent argentũ, & diutius igne detinent, detrahunt, & sic fragile in figulariæ cretæ pilam inuoluunt, &

per diem ſub igne detinent, vel calidis cineribus. Facile quoque

Stannum in plumbum vertere

Quiſq; poterit, ſi ſæpius in calcem reducet, & præcipue, ſi conuenientẽ inductione illi adhibuerit ignem: ſtridorem enim amittens, facile in plumbum vertitur.

De auro, & argento, eorumque medicinis primi ordinis.

Nemo eſt, qui auro iis operetur, cum nobiliſſimum ſit metallum, ſed omnibus illud imitari conantur, cum raro quoque antiquitus miſceretur: vnde ſi de eo medicinas aliquas apponerem, non niſi dicta repeterem, argento tamẽ ſic illud imitari conabimur. Et

Argentum in aurum tingere

Dabitur ſic facultas: Lixiuium primo tale parabis acre: Calx immittatur in ollam, cuius fundum crebris foraminibus ſit ſolutum, tenuibusque: pervium ſupra lignum, vel tegulam

gulam accommodabis: inde puluerem & aquam paulatim infunde calidam, ac per arcta fundi foramina in ſubiectam fideliam mūdam defluat, aciterabis, vt acerrimum fiat, in hoc tritum immittas ſtibium, vt in tenues auras euolare poſſit, ocioſo igni ebullire ſinas: nam vbi inferbuerit, purpuraſcet aqua: tūc per lineam laciniam, in purum vas exprimito, in reſidentes pulueres denuo lixiuium immittas, & in prunas ſufferuefacias tantiſper, donec non amplius cruentata videatur aqua, coloratum lixiuium conferuefacito ſubiectis ignibus, donec euanuerit aqua, reſidentem vero reſiccatum puluerem, cum tartari oleo deſiccato, & diſſoluto, & ex auri, & argenti ponderibus æquis lamellis fictili fuſorio vaſe viciſſim inſpergito, carbonibus celato tantiſper, & opus innouato, donec perfecti coloris prærogatiua aurum æmulari videbitur. Æte combuſto,

ſic

ſic aureum colorem effinges: ſi ex calcantho, ſalnitro, alumine, cinnabari, & æruginе fortē facies aquam, ac ſolutum fatiſcat in ea combuſtum æs, in corpus reducendo, aurei coloris multum retinebit: Fit quoq; cyano ſæpius argentum inſpargendo, & ignibus committendo.

De viuo argento, & eius medicinis primi ordinis.

Iam Hydrargyri operationes aggredi non intempeſtiuum videtur, & illius congelationes minimas, quod incongelabile putaueram, veras autem poſterius: nunc, quæ aliquibus factitari non inutiliter ſolent, cupientib aperiemus, & primo

Argenti viui congelatio, cum odore

Metallorum, & præcipue plumbi, & nunc eo efficere libet: Purgetur plumbum, & à ſcoriis ſeparetur, liquatum in foueam proiicito, vbi iam frigeſcere incipiet, ligni præfixa cuſpide, & detracta, fluidū immittito aſ-

to argentum, & congelatur, pila tundito, & multoties reiterabis, vbi durum iam habes, sæpius colliquato, & in claram aquam immerso, tandiu opus iterabis, donec durum, & sub malleo ductile habes, nec tamen inutile fore censeas. Fit & alia

Argenti viui congelatio cum casside ferrea,

Vel patina, proiiciendo cum eo aquam, qua fabri ignitum extinguunt ferrum, ac illo duplum immittatur ammoniaci salis, calcanthi, & æruginis: vehementique igne sinas ebullire, ferrea semper spatula versando, & si absumitur bullitione aqua, calida paretur alia, & proiiciatur, ne sinat ebullire: sic diei quadrãte congelatum habes, inde linteo fisco, vel corio stricte manib. congelatum exugito, vt exudet quamtulumcunque habet, expressum denuo congeletur, dum omne perficiatur, sic in præsotum fictile dimittatur cum fontana

aqua detractis, quod pessum ierant sordibus, in eandem fideliam misceto, & cõfundito, donec lotum, & clarum habeas, sub dio tribus noctibus apponito, & in testæ duritiem crassescit. Illud autem

Argentum viuum congelatum in aurum tingere

Si vis, & pulchre: Infractis particulatim partibus, cum cadmiæ terræ pulueribus alternis fusorium vas, & testaceum compleas, quibus mixtura mediet, è schidiis, & passis vuis, & cyperi radice indica illa, quam officinæ curcumam dicunt, contusis, & inuolutis: expletum vas luto circumlinies, & Soli exiccabis, vel igni, vt Solis vicem penset, sic igni appones, vt ferueat horis sex, & incandescat, inde vi follium profletur, & maxime vexetur, vt fluxum faciat, & vbi fluxerit, frigescat carbonibus tumulatum, sic aurum coloratum, & splendidissimum reperies. Et aliter

Argen-

Argentum viuum cum æneis pilis

Fixum reddere possumus, & congelare: Aerea duo hemisphæria fabricemus, vt se inuicem penetrent, ne expirare possint: intus viuum argentum cum crystallini arsenici æquali portione, & tartari rite contusorum & cribro succretorum immittantur, luto foras commissuræ perlinantur, ne respirent: sic resiccescant, & carbonibus exaggerabis: & obrues quarta diei parte, postremo incandescat totum, inde extrahes, & aperias, & totum ænei vasis concauo coalitum inhærescere videbis, malleo percussum decidet, liquato, & proiicito, & optimum dabit argenti colorem difficileq; ab eo secernitur. Si æri immiscere placet, cũ eliquato æris triplo immisceas, & sine argẽto optimum ostendet album, dulce, & malleabile.

Vel aliter: Fictili ollæ æneum operculum imponatur, ac accenso igne

gne mire viuum argentum in operculo congestum reperies, & mirabilius congelabitur: alii & ferro, chalybe, argento, ac denique auro conficiunt, diuersisque vtuntur modis, in aliquibus vtile fuerit sciisse, nec meminisse obfuerit. Fit &

Argenti viui congelatio cum oleo

Alia, & sic factitatam à multis reperio; retinet tamen aliquid, & ingeniosa est valde: Ex argento, rubro arsenico, & aurichalco vas efformetur in sciphi speciem, quod rite operculum cooperiat, ne respiret, viuo argento reple, & iuncturæ luto muniãtur aliquo, oui albumine, vel resina pini, vt fit, & in ollam suspendatur, lini oleo plenam, & naturalis diei medietate finas ebullire, extrahe, & exemptum curio, vel stramine exprimito, & si quid incongelatum fuerit, opus iterato, & coagulari cogito. Si vas tarde coagularet, quantum ponderis amisisse vides, ex aurichal-

richalcho, & arſenico rependas, è pondere enim dignoſcere non poſſumus, & vtere. Iam poſcit ordo fixationes aliquas apponere, cum ſemper coagulationibus ſubſequantur, quæ plus aliquando, minusue retinent partium. Vnde

Argenti viui coagulati fixatio.

Hæc ſic procedit, nec abſque ratione: Teſtaceum vas, quod igni reſiſtat, parato, cuius fundo ſambuci radicum raſuram ſubſternas, manibus calcando & accommodando, aliud deinde ſternito pauimentũ è cryſtallino vitro, pila tuſo, & per incerniculum traiecto & ſubtiliſſimo: inde piperis, zinziberis, & cinnamomi aliud, malagma illud, vel congelatum argentum viuum imponas, inde vas reple pulueribus eisdem ordine præpoſtero, operculum imponito, ac luto munito, ſolique interdiu credendum. vt ad candorem reducatur. Sic vas inuertas, & leuib. ſub-

iectis

iectis prunis ſupra primum incandeſcat, per horam, inferius poſtea & colliquetur, & purum reperies argẽtum: ſi quid remanet alienum, omne non congelatum euolat, & ex omnibus, quas videre contingit, & experiri, fœliciſſima hæc ſucceſſit, omnib. vti poteris: vel in corpus illud fixat, quo fuerit congelatum.

Eſt & alia argenti viui fixatio, non vtilitate inferior, & vti poteris, ſi placuerit: Salnitrum & tartarum triturẽtur, & in pollinem redigantur: ignẽ intus admoto, flammã erigens, comburitur, remanens in aquam vertatur, & leui flamma euolet humidum, & ſal remanens cum chryſocollæ factitiæ combuſtæ (comburitur enim vt albumen) triplo permiſceatur, ſalis achali duplo, hoc congelatum inuolue vaſe duro, ignis ſupra admoueatur, inde circum, tandem inferius ſenis quibusue horis, & partes retinet congelati aliquas.

De medicinis ſecundi ordinis.

Dicemus nunc medii ordinis medicinas, illæ enim nobis dicuntur, quæ ſuper diminuta aliqua proiectæ corpora, alterant ſic corpus, vt parum ab omni abſint complemento, minimisq; diuerſificantur differentiis, nec vltimis expoſitæ obſtant examinibus, ſic primi ordinis medicinas ſuperantes, vt à maioris ordinis medicinis ſuperentur, parumq; deficit, vt ad eas tranſeant. Sed quia difficillimæ ſunt, & difficulter reperiuntur, nos pauculas probauimus, & appoſuimus. Et primo

Argentum in aurum tingere.

Docetur, & tinctura tam completa, vt vere credatur aurum: Ex argenti elimata ſcobe, cum argenti viui triplo igni malagma confice, ac vitreo in vaſe carbonibus inferueſcat, dum illud argenti viui euolet, quo argentum ſuperatur, inde ſal ammoniacus, & viuum ſulphur æquali argenti

pon-

pondere triturentur, ac vitreo in vaſe aliquo duas horas flagrantibus prunis immoretur, dum eius vis ſalem ammoniacum, ſulphur, inde viuum argentum ſublimet, & vaſis collo inhæreat, vas frange, & argentum aureo colore inſignitum, ſuiq; ponderis vel maioris ſeruato, talemque illico parato aquam: Romanum chalcanthum, cum duplo rubei, cyprii chalcanthi ſtillatitii, quod vocant coparoſam, & optima ſit, nam hinc omne dependet: ſic ſalnitri triplo, æruginis parte tertia, ac cinnabaris ſexta, & vitreis organis aquam ſtillatim exugit, cuius partes duæ cum ſeruato argento per naturalem diem lento igni bulliant, inde aucto deſtillationis igne, aqua omnis euaporet, & quod in fundo remanet, cum chryſocollæ calce, teſtaceo in vaſe fuſorio accommodetur, ore operto, & luto obſtructo, colliquationis ignem adhibeto, & habebis: lu-

teſcit enim argentum, maxime colore nunquam cariturum, vel eum permutaturum, vt examinibus omnibus auri expoſitum, coloris parum, vel nil amittat.

Sic aliter colorem auri æmulabitur perfecte & peculioſe: Meminiſſe iam debes è ſtibio confecti æris vſti, id cum argenti medietate colliquatum, perfectum auri dabit colorem, vt videri poſſit. Si auro commiſces, meliorem dabit, vt aliquorum patiatur examen.

Aliter quoq; fit optime. Si argenti viui congelationem, quam cum caſſide diximus, tertiæ argenti parti remiſcebis, argentum aureo colore inſignitum reperies, cum æquali auri portione colliquabis, in ollam impones, & per acre acetum fundas, ac per diei quadrantem ebullire ſinas, & colore augebitur magis, hoc autem extremo impones auri examini, ex cõmuni ſcilicet ſale, & laterum puluere, ad-

re, addito tamen chalcantho, aurumq; sic purgatum accipies & examinibus obstat omnibus, ac non solum in secundum, sed in tertium migrat ordinem.

De medicinis tertij ordinis.

Iam tertii ordinis medicinas aggredi oportunũ fuerit: siquidem scio multum animos ab huiusmodi lectione detinuisse, cum à libri initio nil aliud concupierint, sic pecuniæ luxus irrepit. Nunc profundiora naturæ mysteria panduntur, apud eos tamen, qui nummos exoptant, si fere aliquis est, qui eos non depereat. Et si alias ab antiquis tertii ordinis medicinas tradidimus, cum nobis non sit eorum copia, in aliud tempus fortasse differre censuimus. Multi sunt, qui multa periclitauere experimenta: quorum ea, quæ lucrosiora & expeditiora sunt, trademus, Et ex iis primo

Cinnabarim fixum reddere.

Qui id facere quæsierit, ita faciundum esse censeo: Cinnabaris confractæ partes ad magnitudinem iuglandium vitreo in vase capacitatis eiusdem argenti pondere iam triplicato, vel maiori disseminatas condito, & vicissim inspartsas, luto munias, & resiccari sinito, sin minus in Solem, vt reperas oportebit, inde cinerib. immersum tandiu lento igni decoquas, quousq; infractum plumbeo colore liuescit, quod si nec quidem, iugem operam impendas, dum ad id peruenerit: inde plumbi duplo eluas, ac elotum, examinib. omnibus expositũ, pertinacius obstabit, maioris ponderis & virtutis: & quo leuiori vteris igne, tanto facilius res peragetur.

Sic vero animatur argentum & amissum resarcietur: Sublimato viuo argento ex aceto, destillato bulliat, inde viuum argentum remiscebis, & vitreo recuruo vase viuum argentum

in ignem inferuefacto deuolet, & in receptaculum dilabatur, & seruetur: ponderis (si sapis) parum amisisse comperies.

Aliter sic, & citius, & lucrosius facies: Infractas cinnaberis partes ad tesserarum magnitudinem in oblongum linteum sacculum accommodabis, ollæ lateribus vndique distantem, inde lixiuium peraccerimum fundat ex alumine, tartari duplo, viuæ calcis quadruplo, & cineris roboris æquali portione confectum, vti fieri solet, vel ratione aliqua parandum: per diem ebullire finas, exime, & ebulliat cum oleo, iugem operam impendas, & integram cum nocte diem finito quoq; illic esse, & exemptas ex oleo cinnabaris partes, oui albumine subacto perlinito, ac in tertia parte elimatæ argenti scobis reuoluto, in fundo apti vasis substernito, rite figularia creta munitum, vt diximus, ignē adhibe diebus tribus,

& tam postremo augescat, vt igni cedat, & fere liquescat, detrahe, & ex fæcibus extremo argenti examine perluito, & ad verum, & naturale deducito.

Sic & aliter fixum reddere possumus: Si testaceo in vase rotundo vndique clauso, vbi exili spiramento cinnabarim immiseris, glutino ex omni albore parato illinas, ne vis ignis carbunculet, igni accõmodato, paulatim vigorando: vel lignorum serratura, quousque eundem contraxisse colorem cernes: ne festines, opus enim omne corrumpit, & sæpe à Philosophis præceptum nosces: sed hoc ministerium quærit maius. Nec aliter inutiliter fixum redditur, vsto ære insparso fictili in olla, prius tamen chalcantho disseminato, & calce expleta pertinaci muniatur luto, & triduo vitriariorum fornaci relinquatur, detrahe, & argentum æs retinebit, si recte hæc animaduertes, non-

parum nanciſceris lucri: omnibus enim anteſtat, qui tali parantur arte, facultate & fructu: nec pauca dixiſſe pœniteat. Id autem ingenioſorum reperit diligentia, vnius pharmacopolæ exemplo, qui cum cinnabarim conficere quæreret, in argentum caſu optime verſum inuenit. Vtilius ſirum redditur, ſi cinnaberis arte conficitur, ſulphure non tam aduſtibili, ac maiori parte.

Erit quoque voluptuoſum, ſi cui placuerit, è fixo cinnabari argenteam barbam elicere: Si vaſe eodem accommodabis, igne ſolum inferius lente admoto, argentum adhuc ſpirituoſum, nec plumbum expertum, vti ſylua erectum cernes capillamentum, vt nil fuerit viſu iucundius. Quæritur & apud Chymiſtas, non cinnabarim ſolum fixum reddere, ſed

Aurum ex argento extrahere.

Nec tam parum, quin ſumptibus

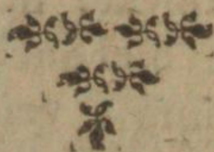
reficiens, multum non ſuperlucreris, hæc eſt eius conficiendi norma: Tenuis elimata ferri ſcobs in fuſorium vas, & durum igni tamdiu incandeſcat, dum ſoluatur: inde factitiam chryſocollam, qua auri ferrumini vtuntur aurifices, & rubeum arſenicum paulatim inſpargito, & poſtquam inſperſeris, æquali argenti pondere iniecto, exquiſite purgetur, vaſe è cineribus parato & forti, iam excluſis ſordibus omnibus auri, in ſeparationis aquam immergito, & aurum deorſum vaſis fundo procumbit, colliges, nec veridicum magis è multis, & peculioſum, & laborioſum reperimus, laboribus ne parcito, & rite miniſtrato, ne tempus & oleum teras.

De Phœbi & Pythonis pugna.

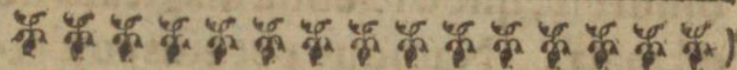
Remoueatur ſuo loco ingentis corporis Python, faciei horridæ, rutilis criſtulis, maximoque veneno minax, latiori aculeorum aceruo ſtipatus,

patus: ex omnibus acrior, quæ mater tellus producit, multumque loci conducit ſitus: vt hinc omne dependeat. Hic tabidi vi aeris, vipera virulentior, eminus duros infigit ictus: cum inimicum abſorbuerit, cœco demergatur antro, vbi primum obmutuerit, ne ſurgentis vi vaporis, ſtrangulantemque halitum eructans, aſtantes interimat, vnde conducit veſicis caput obulent, ſi fuerit quoque tutum, ſed tutius erit militantes relinquantur: ſic Phœbus ſuis paulatim confodiens ſagittis, ingentem ſternat Pythona, & ſic in fine percutiet, vt exhauſta ſit pharetra, venenumque effuſum, nec cœli deſit clementia, ſed longa imbrium procella ſæuientem compeſcat, humoremq; cupitum ipſe hauriat, multaque humiditate intereuntem, detineat: ſic Phœbi, Pythonisque, per diei quadrantem immoretur bellum, vel pluſculum,

quod nil referre arbitror, dummodo victoriam referat: sic populatis visceribus, prostrato hoste, exhausto exinanitoque veneno, ira Phœbi cesset, & si amplius reuiuiscit, aditus vitam repullulandi resecetur, & tantum pugnet, dum pugnando occumbat: tunc Phœbus frondibus & corollis caput redimitum, ferat insignis victoriæ præmium: nec lasciuum puerum iniuriis lacessat, & sat fecisse sciet. Neque hoc tamen me clam est, perpaucos esse, quos æquus amabit Iupiter, eisque propitiabitur, si ad clausum sensum eruendum prouehit inuestigatio, facilis tamen præ aliis, veris doctrinæ filiis patet:
semel tantum in seriis
ludere pla-
cuit.

TRA

TRACTATUS

DE VIRTUTIBUS HERBARUM, LAPIDUM ET ANIMALIUM:

Authore

ALBERTO MAGNO.

PARS PRIMA.

De virtutibus Herbarum.

SIcut vult Philoſophus in pluribus locis : Omnis ſcientia de genere bonorũ eſt. Veruntamẽ enim operatis aliquando bona, aliquando mala prout ſcientia mutatur ad bonũ & ad malum finem, ad quem operatur, ex quo concluduntur duo. Quorũ vnũ & pri-

mum est, quod scientia magicalis nō est mala. Namque per eius cogitationem potest euitari malum, & prosequi bonum. Concluditur etiam secundum, ex quo effectus laudatur propter finem, atque vituperatur etiam finis scientiæ, aliquando non ordinatur ad bonum vel ad virtutem. Ex hoc sequitur quod sciētia vel operatio aliquando bona vel mala. Quia igitur magicalis seu cognitio bona est, vt præsuppositum est, & mala aliquātulum existit in speculatione rationum, & in speculatione naturalium, secundum quod antiquis auctoribus examinaui & percepi, imo & egomet Albertus, vt in pluribus veritatem inueni, & veritatem suppono, quo ab aliquo ex Chyrandis libro, & libro Alchorat. Primo narrabo de quibusdam herbis. Post de quibusdam lapidibus. Tertio de quibusdam animalibus, & de virtutibus eorundem.

Nomi-

Nomina quarundam Herbarum.

Elitropia.	Lilium.
Vrtica.	Viscul⁹ quercinus.
Virga pastoris.	Centaurea.
Chelidonia.	Saluia.
Prouincia.	Nepta, Verbena.
Lingua canis.	Melysophylos.
Iusquiamus.	Rosa. Serpentina.

Prima herba apud Chaldæos vocatur *Ireos*: apud Latinos *Elitropia*. Cuius interpretatio dicitur ab Elios, quod est Sol: & tropos conuersio, quia conuersa est ad Solem. Huius autem virtus mirabilis est, quia si ista colligatur sole existente in Leone in Augusto, & inuoluatur in lauri folio, & simul addatur dens Lupi & feratur: nullus contra ferentem poterit habere vocem loquendi, nisi verba pacifica: Et si enim aliquis furetur, & in nocte sub capite suo ponat, videbit furem & omnes eius

con-

conditiones. Et iterum: ſi prædicta ponatur in aliquo templo, vbi ſint mulieres, quarum connubium parte ſui frangatur, nunquam poterunt exire de templo, niſi deponatur. Et hoc vltimum probatum eſt, & veriſſimum.

Secunda herba vocatur à Chaldæis *Roybra*, à Latino vel Gallicis *Vrtica* nuncupatur. Hanc herbam tenens in manu cum millefolio, ſecurus eſt ab omni metu, & ab omni phantaſmate. Et ſi id ponatur cum ſucco ſemperuiuæ, & vngatur manus & reſiduum ponatur in aqua, & aquam intret, vbi ſunt piſces, ad manus eius congregabuntur, & etiam ad piſcellum. Et ſi extrahatur ſtatim reſiliunt ad loca propria, vbi erant prius.

Tertia herba à Chaldæis *Lorumborat* dicitur, & à Latinis *virga Paſtoris*: Herbam hanc accipe, & cum ſucco mandragoræ diſtempera, & da cani vel

vel alteri animali, & impraegnabitur in ſuo genere, & habebit fœtum in ſuo genere. De quo fœtu, ſi accipiatur dens maxillaris, & intingatur in cibo vel potu, omnes qui inde potabunt, mox incipient bellum, & cum volueris delere, da eis ſuccum amantilæ, id eſt, valeriæ, & fiet ſtatim pax inter eos.

Quarta herba à Chaldæis *Aquilaris* dicitur, quia naſcitur tempore, quo aquilæ faciunt nidos ſuos, à Latinis *Chelidonia*. Iſta herba tempore, quo hirundines faciunt nidos, naſcitur quo etiam aquilæ. Hanc herbam, ſi quis cum corde talpæ habuerit, deuincit omnes hoſtes, omnes cauſas, & omnes lites remouebit. Et ſi prædicta ponatur ſuper caput infirmi, ſi debet mori, ſtatim cantabit alta voce, ſi non, lachrymabit.

Quinta herba à Chaldæis *Iteriſi* dicitur, à Latinis *Prouentalis* vel *prouiſa:*

uisa: illa enim puluerisata cum vermibus terræ circumuolutis, & cum semperuiuæ amorem inducit inter virum & vxorem si vtantur illo in cibariis. Et si compositio istorum cum aliquantulo sulphurius ponatur in stagno vbi sunt pisces, omnes morientur. Et si ad os bubali ponatur, statim crepabit per medium, & hoc experimentum est à modernis. Si iterum dicta confectio ponatur in igne, statim conuertetur in liuidum colorem.

Sexta herba à Chaldæis vocatur *Bieith*, à Latinis *Nepta*. Hanc herbam accipe, & misce cum lapide inuento in nido vpupæ auis, & frices ventrem alicuius animalis, & imprægnabitur, & habebit fœtum in suo genere nigerrimum. Et si eis ponatur ad nares, statim à terra cadent velut mortua, post modicum vero spacium curabuntur, & si prædictum compositum in vase apum ponatur, nun-

nunquam fugient, ſed ibi congregabuntur apes. Et ſi apes ſubmergentur, & quaſi moriantur, & in confectione prædicta ponantur poſt modicum temporis, vt per ſpacium vnius horæ, recuperabunt vitam. Nam & illud proportionatur qualitati deperditæ, & ſignum ad hoc eſt, quod muſcæ ſubmerſæ in cineribus tepidis ponantur, poſt modicum ſpacium vitam recuperabunt.

Septima herba à Chaldæis *Algeil*, à Latinis *Lingua canis* nuucupatur. Herbam hanc cum corde raniculæ & eius matrice, pone vbi vis, poſt modicum temporis congregabuntur omnes canes villæ. Et ſi prædictam ſub pollice pedis habueris, omnes canes obmuteſcent, nec poterunt latrare: Et ſi prædictam in collo alicuius canis poſueris, ita quod non poſſit ore attingere, ſemper vertetur in circuitu ad modum volubilis rotę, donec cadat in terram velut mortuus,

tuus, & hoc expertum noſtro tempore.

Octaua herba à Chaldæis *Manſeſa*, à Latinis vel Gallicis *Iuſquiamus* dicitur. Hanc herbam accipe & miſce cum Realgalis & Hermodatalis, & pone in cibo canis rabidi, & ſtatim peribit: & ſi ſuccum eius cum ſupradictis poſueris in ſcypho argenteo minutiſſime frangetur, & ſi ſupradictum cum ſanguine leporis iuuenis commiſcueris, & in pelle leporis conſerues, omnes lepores congregabuntur ibidem, donec remotum fuerit.

Nona herba à Chaldæis, *Augo* à Latinis *Lilium*. Si hanc herbam ſole exiſtente in Leonis ſigno colabis, & cum lauri ſucco commiſcueris, deinde ſub fimo tempore aliquo ſuccum illum poſueris, fient vermes. De quibus ſi fiat puluis, & ponatur circa collum alicuius, vel in veſtimentis ſuis, nunquam dormiet, vel dormire pote-

poterit, quousque depositum fuerit. Et si prædictum sub fimo posueris, & de vermibus inde nascentibus aliquem finxeris, statim inducetur ad febrem. Et si prædictum ponatur in vase aliquo, vbi sit lac vaccæ, & cooperiatur de pelle alicuius vaccæ vnius coloris, omnes vaccæ amittent lac suum, & hoc maxime expertum est tempore nostro à quibusdam fortilatoribus.

Decima herba à Chaldæis dicitur *Luperax*, à Latinis *Viscus querci*, & crescit in arboribus transforata arbore. Hæc herba cum quadam alia herba, quæ dicitur Martegon, id est, syluium, vt scribitur lingua Teuthonica omnes seras aperit: & si prædictum compositum in ore alicuius ponatur, & cogitetur de aliquo, si debet accidere, corde infigitur, si autem non, corde resilit. Sed si prædictum ad arborem suspendatur cum ala hirundnis, ibi congregabuntur aues bene per quinque milliaria,

liaria, & hoc vltimum tempore meo est expertum.

Vndecima herba à Chaldæis *Isiphilon* dicitur, Latinis, *Centaurea* vocatur. Hanc autem herbam dicunt Magi habere mirabilem virtutem. Si enim adiungatur cum sanguine vpupæ fœmellæ, & ponatur cum oleo in lucerna, omnes circumstantes credent se esse Magos, ita quod vnus alteri credat suum caput sit in terra, & pedes in cœlo, & si prædictum ponatur in igne stellis lucentibus, videbitur quod stellæ currant ad inuicem & debellent: & si iterum prædictum cataplasma ponatur ad nares alicuius, præ timore quem habebit, fugiet vehementer: & hoc expertum est.

Duodecima herba à Chaldæis *Colorio* vel *coloricon*, à Latinis *Saluia* communiter est nuncupata. Hæc autem herba putrefactum sub fimo in vase vitreo, procreat quendam ver-

rmem, vel auem habentem cau-
m in modum merulæ, de cuius
nguine ſi tangatur aliquis in pecto-
, amittet ſenſum per quindenam
plus. Et ſi prædictus ſerpens com-
uratur, & ponatur cinis in igne,
itim fiet yſitis tonitrui horribi-
. Et ſi prædictus puluis ponatur
lampade & accendatur, vide-
itur quod tota domus ſerpentibus
pleatur. Et hoc eſt expertum à
odernis.

Tertia decima herba à Chaldæis
lphanas, à Latinis *Verbena*, dicitur.
Hæc autem herba, vt referunt Magi,
ollecta ſole exiſtente in ſigno Arie-
s, & coniecta cum grano Peoniæ v-
ius anni, caduco à malo morbo cu-
at. Et ſi ponatur in terra pingui
oſt octo ſeptimanas generabuntur
ermes, qui ſi aliquem tetigerint ſta-
im morietur: Et ſi prædictum po-
atur in columbario aliquo, o-
nes columbæ congregabuntur ibi.

Et ſi

Et ſi puluis illorum in ſole ponatur, videbitur quod ſol ſit liuidus, Si autem puluis ponatur in loco vbi homines habitant, vel iacent inter duos amantes ſtatim fit lis, vel malitia inter eos,

Quarta decima herba à Chaldæis *Celeiros* dicitur, à Latinis *Meliſophilos*, de qua Macer facit mentionem. Hæc autem herba collecta viridis, & coniecta cum ſucco cypreſſi vnius anni poſita in pulmento, facit pulmentum videri plenum vermibus, & deferentem facit eſſe benignum & gratioſum, & aduerſarios deuincere. Et ſi prædicta herba ligetur collo bouis, ſequetur te quocunque ieris : & ſi prædicto ſucco corrigiam miſcueris, & de tertia parte ſutoris hominis ruffi, & deſub aſcellis ſtatim cingens crepabit per medium.

Quintadecima herba à Chaldæis *Eglerıſa*, à Latinis *Roſa* dicitur, & eſt herba cuius flos eſt notiſſimus. Accipe

cipe granum eius, & granum ſinapis, & pedem muſtelæ, hæc ſuſpende in arbore, & de cætero non fructificabit. Et ſi prædictum ponatur circa rete, congregabuntur ibi piſces. Et ſi magaris mortuum fuerit, & in commixtione prædicta ponatur per dimidium diem, licet tamen non acquiritur, recuperabit vitam. Et ſi puluis prædictus ponatur in lampade, poſtea accendatur, omnes videbuntur nigri ad modum Sathanæ, & puluis prædictus, admiſceatur cum oleo oliuæ & cum ſulphure viuo & de hoc vngatur domus ſole lucente, ipſa tota videbitur inflammata.

Sextadecima herba à Chaldæis *Cartulin*, à Latinis *Serpentina* vocatur. Hæc herba apud nos ſatis eſt nota. Hæc autem herba cum folio trifolii inhumata generat ſerpentes rubeos & virides, de quibus ſi fiat puluis, & ponatur in lampade

ardente, videbitur ibi copia serpentum si sub capite alicuius ponatur, de cætero id non somniabitur sibi.

Modus autem operandi omnium prædictorum est, vt effectus bonus sit in planeta bono, & malus in malo, id est, in horis & diebus eorum.

Virtutes herbarum septem, secũdum Alexandrum Imperatorem, & has quidem virtutes, habuerunt ipsę ab influentia ita planetarum. Contingit autem vnamquamque percipere virtutem suam à superioribus naturalibus

Prima autem herba *Saturni*, quæ *Asphodilus* dicitur: Succus eius valet ad dolorem renum & tibiarum, Et datur patientib. dolorem vesicæ, radix eius cocta parum: Et dæmoniaci vel melancholici ipsam deferunt in linteo mundo, & liberantur, nec dæmonem in domo patitur esse, & si ibidem fuerint.

Pro-

Producentes dentes pueri ſi eam ferant, ſine dolore eos producent, & eſt bonum vt homo deferat ſecũ de nocte radicem, quia non timebit, neque lædetur ab aliis.

Herba ſecunda *Solis* dicitur *Poligonia* vel *Corrigiola*, Hæc enim herba nomen ſuſcepit à ſole, nam eſt multum generans. Sic enim & hæc herba eſt multos faciens modos. Hanc quidem herbam alii appellauerunt Alchone quæ eſt domus ſolis. Hæc enim herba ſanat paſſiones cordis & ſtomachi.'

Qui attingit hanc herbam habet virtutem à ſigno ſuo planeta. Si quis autem ſuccum bibit, facit eum multum coire Et ſi quis deferat radicem eius, curat paſſiones oculorum. Et ſi antequam aliquam habuerit paſſionem portauerit ſecum, non ſuperueniet ei paſſio oculorum. Iuuat etiam Phreneticos, ſi eam ſecum deferũt in locis, id eſt, pe-

ctore. Iuuat etiam Peripneumaticos, & facit eis bonum anhelitum & facit etiam ad fluxum ſanguinis melancholici.

Herba tertia *Luna Chynoſtates* dicitur. Succus eius purgat exacerbationes ſtomachi, thoracis & caſtorem: quia oſtēdit ſe eſſe herbam Lunæ. Flos autem huius herbæ purgat ſplenes magnos & curat ipſos, quia iſta creſcit & decreſcit ſicut luna. Valet ad Ophthalmiam & facit acutum viſum, & valet contra ſanguinem oculorum. Si radicem eius tritam ponis ſuper oculum, mirabiliter viſum clarificas, quia lumē oculorum propinquatum eſt cum ſubſtantia Lunæ, etiam confert malum ſtomachum habentibus, qui non poſſunt cibum digerere bibendo ſuccum eius, amplius valet habentibus ſcrophulas.

Herba quarta *Arnogloſſa* dicitur. Radix huius herbæ valet contra dolorem

lorem capitis mirifice, quoniam opinatur esse domus Martis aries, quæ est caput totius mundi. Valet etiam contra malas consuetudines testiculorum, & vlcera putrida & sordida, quia domus est Scorpio: quia pars eius retinet sperma, id est semen, quod venit contra testiculos. Valet etiam succus ei⁹ dysentericis & homoptoicis, & ad vitia hemorroidarum & stomachi dum quis eum biberit.

Herba quinta *Mercurii* dicitur *Pentaphilon*, à quibusdam Pentadactylus, ab aliis sæpe declinantis, à quibusdam Calipendalo. Radix huius herbæ sanat plagas & duritiem, trita & emplastrata. Amplius scrophulas diluit velociter, si succus eius bibatur cum aqua. Sanat etiam farigos & passiones pectoris seu dolores si succus eius bibatur. Soluit etiam dentium dolores, & si succus eius ore teneatur, omnes oris curat passiones. Et si quis secum deferat, opus dat &

auxilium, Amplius si quis vult à rege vel à principe petere aliquid, copiam dat eloquentiæ, si secum eam habeat, & obtinebit quod voluerit, videlicet etiam in lithiasi & disuria succus eius habitus.

Herba sexta *Iouis* dicitur *Acharon*, à quibusdam *Iusquiamus*. Radix eius posita super bubones, eos dispergit, & obseruat locum à phlegmone, Si quis eam portauerit antequam ei passio superueniat, nusquam bubonem habebit. Confert etiam radix eius podagræ, dum ponitur trita super locum patientis, & hæc quidem operatur virtute signorum habentium pedes vel habentium aspectum super pedes: & succus eius si bibatur cum melle cum mellicrato, confert doloribus epatis, & omnibus eius passionibus, quoniam Iupiter tenet epar. Similiter confert volentib. multum coire. Et est vtilis vt eã deferant secum volentes diligi à mulieri-

bus

bus. Facit enim deferentes lætos & delectabiles.

Septima herba *Veneris* dicitur *Pisteriona*, quibuſdam *Hieroboram* dicitur, id eſt, herba columbaria & verbena. Radix huius herbæ poſita ſuper collum ſanat ſcorphulas & parocidas,& bubones colli, & ſtaphilion, id eſt, vrinæ diſtillationem, & yſmon ſi ponatur emplaſtrum, & eſt comparatum paſſionibus iſtius loci. Sanat etiam ſciſſuras & condylomata, id eſt, durities quæ naſcuntur in ano, & hemorroidas. Si ſuccus eius cum melle in aqua cocta bibatur, ſubtilitat ea quæ ſunt in pulmone. Et facit bonum anhelitum, nam detinet pulmonem. Valet etiam multum in affronidiſia, id eſt, coitu, quia ſuccus eius auget multum ſperma, cum quis vult coire addit ad deſiderium eius, & maior virtus ipſius herbæ eſt, quia ſi quis eam portauerit, eſt multum potens in coitu. Verumtamen non

teneat aliquid aliud nisi istam herbam tantum, si quis ponat eam in domo, vel vinea, vel in terris, abundantur habebit redditus. Amplius Radix ipsius valet omnibus illis qui volunt plantare vineas vel arbores, & infantes portãtes ipsum erũt bene disciplinati, & amantes doctrinam, & erunt læti, & gaudiosi. Confert etiam posita in purgationibus, & repellit dæmones omnes.

Prædictas tamen herbas à 23. die Lunæ vsq; ad 30. incipiendo collectionem ipsam leuare à Mercurio per totam horam dierum euellendo fac mentionem passionis vt rei, scilicet nomina passionem vel rem propter quam ipsam colligis, & ipsam accipe herbam : loca tamen ipsam super frumentum vel ordeum, & ea vtere ad opus tuum postea.

PARS

PARS SECVNDA.

De virtutibus lapidum quorundam.

CVm iam dictũ ſit de virtutibus herbarũ quarundam, & de modo agendi, nunc in præſenti capitulo dicendum eſt de *Lapidibus* quibuſdam & eorum eff ctibus, & qualiter poſſunt accipi magna mirabilia opera. Sunt autem

Magnes	*Eſmundus*	*Bena*
Obtarmius	*Amatiſtus*	*Iſthmios*
Onyx	*Berillus*	*Cabices*
Feripēdamus	*Celonites*	*Criſolitus*
Silonites	*Corallus*	*B ratiden*
Topazion	*Criſtallus*	*Nicomai*
Medo	*Chryſolitus*	*Quiriti*
M phytes	*Elotrepia*	*Rodianus.*
Abaſton	*Epiſtrites*	*Lipercol.*
Adamas	*Cal edonius*	*Vrices.*
Agates	*Chelidonius*	*Lazuli.*
Alectorius	*Gagates*	*Smaragdus.*
Iris.	*Echlites.*	*Sa hyrus.*

Balesia *Terpistretes* *Saunus.*
Galeriates. *Lachintus.*
Draconites. *Orires.*

SI vis scire vtrum mulier tua sit casta, accipe lapidem qui *magnes* vocatur. Est autem ferruginei coloris, & inuenitur in mari Indico, & aliquando in partibus Theutoniæ, in illa prouincia, quæ Francia Orientalis vocatur. Suppone ergo lapidem hũc capiti mulieris, & si casta est, ipsa maritum amplexabitur, si autem non, statim cadet à lecto. Ad hoc autem si lapis iste ponatur super carbones in quatuor angulis domus. Dico tritus, & super carbones sparsus, dormientes fugient ædes & relinquent totum, & tunc possunt fures respicere totum quod volunt.

Si vis fieri inuisibilis, accipe lapidem qui dicitur *Ophthalmius*, & inuolue in folio lauri. E dicitur lapis Ophthalmius, cuius color non nominatur, nam multorum colorum:

& est hic talis virtutis, quod visum circumstantium excęcat vel abortat. Constantius autē pugno clauso reddebatur per eum inuisibilis.

Si vis incitare tristitias, timores, & phantasias terribiles atq; lites, accipe lapidem qui vocatur *Onyx*, qui est nigri coloris, & inuenitur melius genus eius repletum albis venis, & venit de India in Arabiam, & si collo vel digito suspendatur, excitat statim tristitias in homine & terrores: & etiam in somno excitat phantasias terribiles, & etiam lites, & hoc apud modernos est expertum.

Si vis comburere manus alicuius, sine igne adhuc & fugare areticam. Accipe lapidem qui vocatur Feripendanus, qui est flaui coloris, qui si suspendatur collo alicuius, curat areticam: & iterum si iste lapis fortius stringatur, statim adurit manum, & ideo leuiter & suauiter vult palpari.

Si vis accendere animum alicuius ad

gaudia, & eius ingenium acuere. Accipe lapidem, qui *Sylonites* vocatur & nascitur in gremio testitudinis Indicæ: & esse varium dicetur albo rubeo, purpureoque colore. Alii dicunt hunc esse viridem, & in Persiæ partibus inueniri. Et dicunt etiam hunc crescere luna crescente, & è conuerso. Et addunt Philosophi antiqui, quod si gestetur, confert præsentiam quorundam futurorum. Si sub lingua ponatur præcipue prima Luna vna hora tantũ habet virtutem. Ideo autem vna existente decima habet hanc virtutem, in prima hora vel decima. Motus autem ordinis, quod cum est sub lingua, si coitur de aliquo negotio, vtrum debeat fieri an non. Si fieri debet cordi tenaciter infigitur, ita quod auelli non potest, si autem non, cor ab ipso resiliit. Fecerunt et ã Philosophi quod curet priscos & debiles. Si vis vt aqua bulliẽs statim exeat manu immissa: Accipe lapi-

lapidem, qui Topasion vocatur, à Topasi insula, vel quia auri similitudinem portendit, & sunt duę species. Vna est omnino similis auro, & preciosior est. Alia species est crocea magis tensibilis coloris quam sit aurum, & hęc est vtilior. Expertum autem est in nostro tempore, quę si in aqua bulliente mittatur, destruere facit, quod statim manu immissa extrahitur, & hoc fecit vnus de fratrib. nostris Parisiis. Valet etiam contra emorrhoicam, & stimaticam vel lunaticam passionem.

Si vis excoriare cutem manuum tuarum vel alterius. Accipe lapidem qui vocatur *Medor* à Medorum regione, & sunt duæ species, niger & viridis. Dicitur ab antiquis Philosophis, & modernis, quod si lapis qui niger est, frangatur, & in aqua calida resolutus fuerit, & aliquis manus suas lauerit, statim excortabuntur: & si quis ex ea biberit, perit vomendo

ſtatim omni cura remota & auxilio. Dicunt etiam Philoſophi, quod valet contra podagram, & oculorum cæcitatem, & quod oculos læſos & debiles fouet.

Si vis vt aliquis non ſentiat dolorem, nec crucietur. Accipe lapidem qui dicitur Mephytes, à ciuitate quæ dicitur Mephis: & eſt hic lapis talis virtutis, vt dicit Aaron & Hermes, quod ſi teratur, & aqua miſceatur, & detur potari illi qui deberet vri vel aliquos cruciatus pati, tantam inducit ille potus inſenſibilitatem, quod non ſentiat patiens pœnam neque cruciatum.

Si vis ignem perpetuum inextinguibilem facere, accipe lapidem, qui *Abaſton* dicitur, & eſt coloris ferrei & quamplurimum in Arabia reperitur. Si enim lapis ille accendatur nunquam poterit extingui eo quod habet naturam ſanguinis, quæ pluma Sala-

mandris

mandris vocatur, cum modico humidi vnctuosi pinguis, inseparabilis est ab ipso, & id fouet ignem accensiuum in eo.

Si vis deuincere hostes. Accipe lapidem, qui nuncupatur *Adamas*, & est coloris fulgentis durissimus, ita quod non potest frangi nisi sanguine hirci, & nascitur in Arabia vel Cypro. Et si sinistro latere alligetur, valet contra hostes, & insaniam, & indomitas bestias, & venenosas, & feros homines & contra iurgia & rixas, & contra venena, & incursus phantasmatum, & quidam vocant eum Dyamantem.

Si vis cuncta pericula euitare, & vincere cuncta terrena, & habere vires cordis. Accipe lapidem qui *Agates* dicitur. Et est niger habens venas albas, & alius eiusdem speciei similis colori albo. Et tertius nascitur in Creta insula habens venas nigras. Et is facit vincere pericula, &

con-

confert vires cordibus, & facit hominem potentem, palcentem, iucundum, acceptabilem, & iuuat contra omnia aduersa.

Si vis impetrare aliquid ab aliquo. Accipe lapidem qui *Allectorius* dicitur & est lapis gallinacei vel galli, & est albus vt Cristallus, & extrahitur de ventriculo galli vel gallinacei, postquam fuerit crastratus vltra annum quartum. Et vt quidam dicunt post annum extrahitur de gallo decrepito. Et ad quantitatem fabæ extat, ferentem gratum reddit & constanté: & sub lingua acceptum sitim extinguit, & hoc vltimum tempore nostro expertum est, & subtiliter percepi.

Si vis deuincere bestias, & omnia somnia interpretari, & de futuris prophetizare. Accipe lapidem qui *Esmundus* dicitur vel almadus, varii coloris est: omne venenum extinguit, & facit vincere aduersarios, & prophetizationem

tionem dat , interpretationem omnium ſomniorum & ænigmata intelligere facit.

Si vis habere bonum intellectum ſenſibilis, & non poſſe fieri ebrius. Accipe lapidem qui *amethiſtus* dicitur , & eſt purpurei coloris, & melior naſcitur in India, & valet contra ebrietatem & bonum in ſcibilibus confert intellectum.

Si vis deuincere hostes , & fugere lites, Accipe lapidem , qui vocatur *Berillus*, eſt pallidi coloris , lucis tranſparentis, vt lymphæ. Fer tecum & vinces omnes lites, & hoſtes fugabis, reddetque inimicum mitem. In moribus efficacem reddit poteſtatem, ſicut dicit Aaron , etiam dat bonum intellectum in ſcibilibus.

Si vis diuinare de futuris. Accipe lapidem qui vocatur *Celonytes*, , & eſt purpurei variiq; coloris, & inuenitur in corpore teſtudinis. Si quis autem hunc lapidem ſub lingua geſtauerit,

diuinabit & prædicet futura. Veruntamen non habet virtutem, nisi lucens prima cum fuerit accensa, & crescens monoytes in vltima descendente. Sic vult Aaron de virtutibus lapidum & herbarum.

Si vis pacificare tempestates & flumina pertransire. Accipe lapidem qui vocatur *Corallus*, & est rubeus, aliusq; albus. Et expertum est, quod statim restinguit sanguinem, & portantis pellit stultitiam, & perhibet sapientiam, & hoc à quibusdam tempore nostro expertum est, & valet contra tempestates, & pericula fluuiorum.

Si vis accendere ignem. Accipe *Crystallum*, & pone sub iuxta circulum solis, id est, contra solem, & appone iuxta aliquid combustibile, & statim lucente sole calido eliciet ignem, & si cum melle ponatur lac dabit.

Si vis acquirere sapientiam & fugare stultitiam. Accipe lapidem qui vocatur,

tur, *Chrysolitus*, & est lucidę viriditatis positus in auro pellit stultitiam, & sapientiam confert.

Si vis vt Sol appareat sanguineus. Accipe lapidem qui *Elitropia* dicitur, est viridis similis quasi Smaragdo, & est respersus sanguineis guttis. Hanc elitropiam appellant, nigromantici proprio nomine gemmam Babylonicam, quod si vnguatur succo herbæ eiusdem nominis, & in vas plenum aqua mittatur, facit videri solem sanguineum, sicut si videretur eclipsis. Cuius causa est quod totam aquam ebullire facit in nebulam, quę inspissando aerem impedit solem inde nisi quia rubeum in spisso colore, post modicum recidit illa nebula rorando quasi per guttas pluuiæ. Oportet autem ad hoc vt fiat, quod sit quoddam carmen sacrũ cum quibusdam characteribus, & sicut accepti principes, sic diuinando quædam prædicant propter templorum pontifices isto lapide

lapide maxime vtebantur in festis idolorum. Etiam gestatum hoc reddit hominem bonæ famæ, & incolumẽ, & longæ vitæ. Dicitur autem à philosophis antiquis quod vnctus herba sui nominis, vt prædixim⁹ pollet virtute: & inueniuntur plures in Æthiopia, Cypro & India.

Si vis refrigerare aquam bulliẽtem quæ stat super ignem Accipe lapidem qui *Epistretes* dicitur, qui in aqua appositus oculo radios solis igneos emittit: & dicitur ab antiquis Philoso. & à modernis, quod si ponatur in aqua bulliente, statim cessabit ebullitio: & post modicum refrigescet, & est lapis rutilans & rubicundus.

Si vis fugere illusiones omnesque phantasias, & omnes causas vincere. Accipe lapidem qui *Calcedonius* dicitur, & est pallidus, fuscus & aliquantulum obscurus. Si hic perforatur, & cum virtute lapidis, qui Sinerip dicitur collo suspendatur, valet contra omnes phan-

phantasticas illusiones. Et facit vincere omnes causas contra aduersarios vtriusque corporis conseruat, & hoc vltimum & apertum est moderno tempore.

Si vis esse gratus & placens. Accipe lapidem qui *Chelidonius* dicitur. Et est niger & rufus, & de ventre hirundinum extrahitur. Rufus inuolutus panno lineo vel corio vituli sub sinistra ascella portatus, valet contra insaniam & antiquos morbos & languores, contra litargiricam passionem & contra epidimiam. Euax refert quod iste lapis hominē facit facundum & gratum, & placentem eū reddit. Niger autem valet contra feras, & iras, & ad finem incepti perducit negotii. Et si inuoluitur in foliis chelidoniæ dicitur obfuscare visum, & debent extrahi mense Augusti, & frequenter duo in vna hirundine inueniuntur lapides.

Si vis esse victoriosus cōtra aduersarios.

Acci-

Accipe lapidem qui dicitur *Gagates*, & est diuersi coloris, &dicunt antiqui Philosophi fore expertum in Alcide principe, qui quandiu eum portauerit semper habuit victoriam, & est lapis diuersi coloris sicut pellis capreolæ.

Si vis præscire futurum aliquod. Accipe lapidem qui vocatur *Bena*, qui est sicut dens à bestia, & pone sub lingua tua, & sicut Aaron & antiqui philos. dicunt, quamdiu sic tenueris semper diuinando prædices futura, nec aliquo modo errabis diuinando.

Si vis vt fiat vestis incombustibilis. Accipe lapidem qui *Histmos* appellatur, qui vt dicit Isidorus, similis est croco, & in partibus Hispaniæ inuenitur, & iste lapis flabilis est propter ventositatem in ipso rarefactam iuxta Gades Herculis, & si de eo fit vestis, nullo modo potest vri, sed de igne nitet. Et huius speciei dicunt quidam Carbunculum album.

Si vis

Si vis gratiam habere & honorem. Accipe lapidem qui *Tabrices* vocatur, & est similis Cristallo, de hoc referunt antiqui philosophi vt Euax & Aaron quod præstat eloquentiam, gratiam, & honorẽ, ac cum hoc dicitur, quod curat omnem hydropisin.

Si vis fugare phantasmata & stultitiam. Accipe lapidem qui vocatur Crysolitus, & est idem in virtute cum Aetico, vt dicit Aaron ac Euax in *libr. de natur. herbarum & lapidum.* In auro positus ac gestatus fugat stultitiam & phantasmata expellit. Sapientiam conferre perhibetur, valet contra timorem.

Si vis iudicare opiniones & cogitationes aliorum, Accipe lapidem qui vocatur *Geratides* & est nigri coloris, & teneatur in ore. Facit etiam gestantem hilarem & gratiosum apud omnes.

Si vis habere victoriam & amicitiam. Accipe lapidem qui vocatur

tur *Nichomat*, & eſt idem quod Alabaſtrum, & eſt de genere marmorum, & eſt albus nitens. Et de hoc fiunt vnguenta ad ſepulchra mortuorum.

Si vis vt homo dormiendo tibi dicat quæ facit. Accipe lapidem qui vocatur *Quirim*, inuenitur lapis iſte in nido vpupæ, & eſt lapis proditorum.

Si volueris aliquid ab aliquo impetrare. Accipe tecũ lapidem qui vocatur *Radianus* & eſt niger translucens, qui cũ caput gallorum datur comedere formicis, inuenitur poſt tempora multa in capite galli, & eſt idem quod lapis Tonacides.

Si vis facere quod canes neq; venatores poſſunt nocere alicui animali quod venantnr. Pone coram ipſis lapidẽ qui vocatur *Iuperius*, & ſtatim id ad lapidem curret. Hic enim lapis inuenitur in Lybia, & omnes beſtię currunt ad iſtum lapidem tanquam ad ſuum defenſorem,

tem. Prohibet enim ne canes vel venatores noceant eis.

Si vis comburere manus alicuius sine igne. Accipe lapidem qui vocatur *Venices*, quem prius diximus principem Apii, quod est ignis, & est vt ignis.

Hunc lapidem, si quis stringit fortiter statim adurit manũ velut cõburat igne martiali, quod est mirabile.

Si vis curare melancholiam, vel quartanam in aliquo. Accipe lapidem qui dicitur *lapis lazuli*, similatur. n. colori cœlesti, & sunt intus corpuscula aurea, & est certum & expertum, quod curat melancholiam & quartanam.

Si vis acuere alicuius ingenium, vel opes augere suas, & etiam futura prædicere. Accipe lapidẽ qui *Smaragdus* dicitur, & est mundissimus translucens, & planus vel flauus est melior, & aufertur de nidis Grifonum, & confortat & conseruat. Et gestatus facit hominem bene intelligere, & memoriam bonam confert. Auget opes deferen-

tis. Et ſi quis ſub lingua ſua eum tenuerit, ſtatim prophetizabit.

Si vis facere Irim apparere. Accipe lapidem qui vocatur *Iris*, & eſt albus ad modum Cryſtalli quadratus ſeu cornua habens, ſi iſte lapis ponatur in radio ſolis ſtatim reflectendo facit apparere Irim in pariete vel muro, & inueniuntur plures in Sicilia, & in Æthiopia.

Si vis lapidem vnum, qui nunquam calefiat, accipe lapidẽ qui dicitur *Gallaſia*, & eſt habens grandinis figuram & colorem, & duritiem habet adamantis. Si lapis iſte in igne ponitur fortiſſimo, nunquam calefiet & eſt cauſa, quia habet poros ita cõſtrictos, quia calor ingredi non poteſt corpus lapidis. Dicit etiam Aaron & Euax, quod lapis geſtatus mitigat iram, luxuriam & cæteras calidas paſſiones.

Si vis ſcire vtrum vxor iaceat cum aliquo alio à marito. Accipe *Galerites* lapidem ſic appellatum, qui eſt idem

cum

rum Catabre, & inuenitur in Lybia & Britannia, & eſt duplicis coloris, ſcilicet nigri & crocei, & inuenitur glaucus tendẽs ad palliditatem. Curat hydropiſim, & fluentes ventres confirmat. Et dicit Auicenna, quod ſi iſte lapis teratur & lauetur ſiue lauandus detur alicui mulieri, ſi virgo non ſit, ſtatim vrinabit, ſi virgo eſt non.

Si vis hoſtes ac inimicos deuincere. Accipe lapidem qui dicitur *Draconites* è capite draconis. Et ſi de viuo lapis extrahatur, valet contra omnia venena. Et ferens eum in ſiniſtro brachio omnes hoſtes deuincet.

Si vis amorem generare inter aliquos duos. Accipe lapidem qui *Echites* dicitur & à quibuſdam dicitur Aquileus, quia Aquilæ in nidis ſuis collocant, purpurei coloris eſt, & inuenitur iuxta littora Oceani, & aliquando in Perſia, & in ſe ſemper continet alium lapidem, qui in ipſo ſonat quando

 moue-

moratur. Fertur ab antiquis Philosophis, quod hic lapis sinistro brachio suspensus conciliat amorẽ inter virum & vxorem, confert prægnantibus, abortum impedit, periculum perterritionis mitigat, & caducis dicitur valere. Et sicut dicunt Chaldæi, si in cibo sit venenum, & lapis prædictus ponatur in eo, prohibet ne possit deglutiri cibus ille, & si subtrahatur statim deglutitur. Et hoc vltimũ à quodam fratrum nostrorum sensibiliter examinari vidi.

Si vis reddere hominem tutum, Accipe lapidem qui *Terpistrites* nuncupatur, in mari generatur rutilans est & rubicundus. Et dicitur in lib. Alchorat, quod si ante cor gestatur, hominem reddit tutum, & omnes compescit seditiones. Dicitur etiam compescere locustas, volucres, nebulas, grandines, ac tempestatem à fructibus terræ. Et est expertum à modernis Philosophis, & à quibusdam frarum nostro-

ſtrorum, quod oppoſitus radio ſolis radios ingenitos emittit. Idem quod ſi lapis iſte, in aquam bullientem ponatur, ſtatim ceſſabit bullitio, & poſt modicum refrigeſcet.

Si vis vt peregrini pergant tuti. Accipe lapidem qui *Hiacynthus* vocatur, multorum eſt colorum. Viridis autem eſt melior, & habet venas rubeas, & vult in argēto collocari, & in lecturis quibuſdam dicitur, quod eius ſunt duo genera, Aquaticus & Saphyrinus. Aquaticus flauus eſt albeſcens. Saphyrinus autem flauus perlucens valde, nihil habēs aquoſitatis, & hic eſt melior, & de hoc ſcribitur in lecturis philoſ. quod digito vel collo geſtatus reddit peregrinos tutos, & gratos hoſpitibus. Et ſomnum prouocat propter ſuam frigiditatem, & hoc proprie habet Saphyrinus.

Si vis ſeruari à diuerſis caſibus & peſtiferis morſib. Acccipe lapidem qui *Orithes* vocatur, cuius tres ſunt ſpecies,

vna nigra, alia viridis, tertia cuius altera pars est aspera, altera plana, & color eius quasi ferri lamina est, sed viridis habet maculas albas. Hic lapis gestatus præseruat à diuersis casibus & periculis mortis.

Si vis conciliare pacem. Accipe lapidem qui vocatur *Saphyrus*, qui venit ab Oriente in Indiam, & flauus est melior non est tam lucidus pacem creat & concordiam, purum & deuotum ad Deum animum efficit, animum confirmat in bonis, & hominem refrigescere facit interiore ardore.

Si vis curare virginem. Accipe lapidem qui *Saunus* vocatur, à Sauna insula, mentem deferentis consolidat, alligatus manu parturiẽtis impedit partum, & ipsum continet in ventre. Idcirco prohibetur in re tali, ne lapis iste mulierem tangat.

In libro numeralium in Aaron & Euax multa similia & alia inuenies. Modus autem agendi in his in hoc consistit vt pro effectu bono deferens sit mundus ab omni corporis pollutione.

PARS TERTIA.

De virtutibus animalium quorundam.

Cum superius dictum sit de quibusdam effectibus causatis virtute lapidum quorundam, & de eroum mirabili efficacia siue operatione. Nunc dicendun

dum est in isto capit. de quibusdam effectibus causatis à quibusdã animalibus.

Aquila	*Eperiolus*	*Pellicanus.*
Casso	*Leo*	*Coruus.*
Bubo	*Foca*	*Miluus.*
Hircus	*Anguilla*	*Turtur.*
Camelus	*Mustela*	*Talpa.*
Lepus	*Vappa*	*Merula.*

Aquila auis satis nota est, à Chaldæis Vorax dicitur. Refert Aaron & Euax, quod mirabilem habet naturam siue virtutem, quia si eius cerebrum puluerisetur, & cum succo cicutæ misceatur, & ex hoc comedentes statim se capiant per capillos, nec se dimittent, donec acceptum portauerit. Huius autem effectus ratio est, quia cerebrum illud calidissimum est, ita quod generat virtutem phantasticam obturando meatus per fumum.

Casso est animal satis notum à Chaldæis vocatur Rapa. De hoc dicit Aaron, quod si pedes eius ab aliquo ferantur, nunquam vexabitur, sed semper progredi appetet. Itẽ gestans pedes eius semper vincet & ab inimicis suis timebitur: & dicit quod dexter eius oculus in corio lupi inuolutus reddet hominem placentem & gratiosum, & benignũ, & si ex prædictis rebus fit cibus vel puluis, in cibo alicui datus, multũ diligetur ab eo. Hoc autẽ vltimum tempore no-

ſtro expertum eſt: & ſi prædicta confectio ponatur in fimo, fiunt vermes venenoſi, de quibus ſi aliquis comederit, ſtatim dormiet, & non poterit excitari, donec ſuffumigetur ariſtologia, & maſtice.

Bubo auis eſt ſatis nota, & à Chaldæis Magis dicitur. Huius auis mirabiles ſunt virtutes. Si enim cor eius cum dextro pede eius ſuper dormiẽtem ponatur, ſtatim tibi dicet quicquid fecerit, & quicquid ab eo interrogaueris, & hoc a noſtris fratrib. expertum eſt moderno tempore: & ſi hoc iterum ſibi ponat quis ſub aſcella nullus canis ei latrabit, ſed obmuteſcet, & ſi coniunctio prædictorum cum ala ſua ſuſpendatur ad arborem aues congregabuntur ad arborem.

Hircus eſt beſtia ſatis nota, à Chaldęis Erbichi, Si ſanguis eius accipiatur tepidus cum aceto & fænationis ſucco, & ſimilis cum vitro bulliat. red-

reddit vitrum molle ad modum pastæ, poteritque proiici contra murum vel parietem, nec frangetur, & si prædictum compositum in vase ponatur, & de hoc vngatur facies, res mirabiles & horribiles apparebunt, & videbitur ei quod debeat mori, & si prædictum in ignem ponatur, & ibi sit aliquis caducus apposito lapide Magnete, statim cadet ad terram sicut mortuus, & si ei detur aqua anguillarum ad potandum, statim curabitur.

Camelus est animal satis notum, à Chaldæ s dicitur Cyboi. Si eius sanguis super caput ponatur in pelle stellionis, stellis lucentibus videbitur, quod ille sit Gigas, & quod eius caput sit in cœlo. Et hoc dicitur in libro Alchorat ab Hermete, Et similiter si ex hoc aliquis comederit, statim exibit de sensu. Et si lucerna eius sanguine vncta, accendatur, videbitur quod omnes homines circumstan-

tes habent caput Cameli, dum tamen non sit lumen extrinsecum alterius candelæ.

Lepus est animal satis notũ, à Chaldæis Veterellum nuncupatur. Huius virtus mirabilis refertur. Dicit enim Euax & Aaron, quod pedes eius iun-ⅽti cum lapide alias capite merulæ, mouent hominem ad audaciam, ita quod non timet mortem. Et si sinistro brachio alligatur perget quo voluerit, & tutus redibit absq; periculo. Et si cani detur comedendum cum corde Mustelæ, de cætero non vociferabit, etiamsi interficeretur.

Eperiolus est animal satis notũ. Vnguis eius si comburatur & consolidetur, & detur in cibo alicui equo, non comedet per triduum. & si prædiⅽtum ponatur cum aliquantulo terebintinæ, erit lucidũ, & secundo fiet quasi nubes ac sanguis, si proiiciatur in aquam aliquantulum, fiet tonitruum horribile.

Leo eſt animal ſatis notum, à Chaldæis Aalamus vocatur, à Græcis Beruth. Si ex eius pelle fiant corrigiæ, præcinctus ex illis, non timebit hoſtes, & ſi de eius carnibus quis comederit, ac de eius aqua biberit, per tres dies curabitur à febre quartana, ac ſi de eius oculis ſub aſcella ponatur vel portetur, omnes beſtiæ inclinato capite verſus ima terga fugam dabunt.

Foca eſt piſcis ſatis notus, à Chaldæis Daulaubur, à Græcis labor dicitur, hic piſcis eſt diuerſæ naturæ. Si enim lingua eius accipiatur, & cum aliquando corde eius in aqua ponatur, pro certo congregabuntur ibi piſces, & ſi ſub aſcella portaueris, nullus iudicio cotra te victoriam habere poterit, iudicem benignum & ſuauem habebis.

Anguilla eſt piſcis ſatis nota. Huius autem (prout vult Euax & Aaron) mirabiles ſunt virtutes. Si enim mo-

riatur defectu aquæ corpore integro remanente, & accipiatur acetum forte, & misceatur sanguini vulturis, & ponatur sub fimo in aliquo loco, omnes quotquot fuerint recuperabũt vitam, sicut prius habuerũt. Et si vermis eius anguillæ extrahatur, & in prædicta confectione ponatur per mensem vnum, vermis mutabitur in anguillam nigerrimam, de qua si quis comederit, morietur.

Mustela est animal satis notum, Si cor huius animalis comedatur adhuc eo palpitante, facit scire futura, & si de corde cum oculis, & lingua canis aliquis comedat, statim amittet vocem. Vpupa est auis satis nota, à Chaldæis Bori dicta. Oculi eius gestati faciunt hominem grossum, & si oculi eius ferantur coram pectore, omnes eius inimici pacificabuntur, & si caput eius in bursa tua habueris, non poteris decipi ab aliquo mercatore, hoc autem expertũ est à fratrib. nostris hodie.

Pellicanus eſt auis ſatis nota, à Chaldæis Voltri dicitur, Huius virtus mirabilis eſt. Si eius pulli interficiantur, dum tamen eorum cor non frangatur, & de eius ſanguine accipiatur, & tepidus ore pullorum ponatur, ſtatim ſumit vitam ſicut prius. Si ſuſpendatur ad collum alicuius auis, ſemper volabit donec cadat mortua, & dexter eius pes ſub calido, poſt tres menſes ex humore & calore, quem auis habet, generabitur viua, & mouebit ſe, & hoc teſtatur Hermes in libro Alchorath, & Plinius.

Coruus eſt auis ſatis nota, & eſt eius virtus mirabilis, vt recitat Euax & Aaron. Si enim eius oua coquantur, & iterum in nido ponantur, ſtatim coruus procedit ad mare rubrum in quandam inſulam, vbi eſt Aldoricus vel Alodrius ſepultus, & affert lapidem quo tangit oua ſua, & ſtatim fiũt cruda, ſicut prius erant. Mirabile eſt oua cocta ſuſcitare. Si autem lapis

iste supponatur in annulo supponẽdo sibi folium lauri, & tangatur vinctus catenis, & ianua clausa, statim soluetur vinctꝰ, & aperietur ianua. Et si lapis iste ponatur in ore, dat intellectum omnium auium. Vnus autem lapis est Indicus, quia in India reperitur secundum sapientes quosdam, & aliquando in mari rubro, varii coloris est, & facit omnes iras obliuisci, sicut supra diximus.

Miluus est auis satis nota, à Chaldæis Bysicus dicitur, si caput eius accipiatur, & feratur ante pectus, dat amorem & gratiam omnium hominum & mulierum, si suspendatur ad collum gallinæ, nunquam cessabit decurrere donec deponat illud, & si ex eius sanguine inungatur crista galli, de cætero non cantabit, in genibus eius inuenitur quidam lapis, si inspiciatur subtiliter, qui si ponatur in cibo duorum inimicorum fiunt amici, & erit optima pax inter eos.

Tur-

Turtur eſt auis ſatis nota, & à Chaldæis dicitur Mulona. Si cor huius auis feratur in corio Lupi, nunquam de cætero habebit ferens appetitum luxuriandi, & ſi cor eius comburatur, & ſupra oua alicuius auis ponatur, nunquam de cætero ex eis poterit generari fœtus. Et ſi pedes eius ſuſpendantur ad arborem, de cætero nõ fructificabit, & ſi eius ſanguine cum aqua talpæ decocta vngatur locus piloſus & equus, cadent nigri capilli.

Talpa eſt animal ſatis notum, huius animalis virtus mirabilis eſt, vt refertur à Philoſophis. Si pes eius inuoluatur in folio lauri, & ponatur in ore equi, ipſe fugiet præ timore, & ſi in nido alicuius auis ponatur, nunquã ex ouis illis exibit fœtus, & ſi talpas fugare volueris, pone eam in aula, & ſulphur viuum accenſum, & ibi conueniunt omnes aliæ talpæ, & a-

qua

qua decoctionis ipsius dealbat equũ nigrum.

Merula est auis satis nota, & est eius virtus mirabilis, quia si pennæ alæ dextræ eius suspendantur in medio domus cum filo rubeo, quod nunquã fuerit in vsu, nullus poterit dormire in illa domo donec deponatur. Et si cor eius ponatur sub capite dormientis, & ab eo quæratur, omnia dicet, quæ fecerit alta voce: & iterum si in aqua ponatur cum sanguine vpupæ, & cum misceatur, postea vngantur inde tempora alicuius, statim infirmatur vsque ad mortem. Modus agendi omnium prædictorum, vt effectus bonus sit & vtilis, est ꝙ fiat sub planeta beneuolo, vt Ioue & Venere. Et in malo effectu, sub planeta maleuolo, vt Saturno & Marte. Et hoc est scilicet diebus eorum & horis suis. Si quis autem hæc recte fecerit, proculdubio veritatem, & vtilitatem, & maximam efficaciam inuenit in prædictis

dictis. sicut sæpius vna cum nostris fratribus temporibus nostris sum expertus & vidi.

Consideret igitur hic qui prædictorum copiam inuenerit possidere vel dominium, efficaciam & virtutem, vtrum se habeant in effectu bono, seu sui contrario, quod bona sub beneuolo planeta experiantur, & mala sub maleuolo, & inueniet quod dictum est. Nam si in suis contrariis fierent, vt bonus effectus in signo maleuolo, vel è contra impediretur virtus & effectus eius propter suum contrarium, & sic bona & vera vilipenderent. Videmus enim quamplurimos falli in certis ac veris, qui si signorum vel temporum qualitates agnoscerent, & custodirent in supradictis, voluntatem consequerentur & effectum.

Si quis cor canis sinistra parte portauerit, omnes canes obmutescent.

Si quis oculum dextrum Lupi ligaue-

gauerit in manica dextra, neq; homines neque canes ei nocere possunt.

Et vt omnia, quæ superius dicta sunt, & etiam dicentur inferius, qui astrorum peritam non habent, ad effectum sui desiderii facilius possint accommodare: Primo notabis, quod hora sumitur dupliciter, videlicet æqualis & inæqualis. Hora æqualis est hora horologii, quæ semper æqualis existit. Inæqualis autem cõsideratur secundum quod dies maiorantur vel minorantur. Nam semper astrologi considerant tempus, quo Sol stat super horizonta suum, & illud vocant diem vel arcum diurnum, & vice versa noctem. Id autem tempus, quod diem appellant, in partes diuidunt duodecim æquales, quæ sunt horæ eiuscemodi diei, & quicquid de die dicitur, de nocte opposito modo intelligas. Et vt clarius percipias, ponamus quod Sol emergat horizõtem hora octaua horologii, habemus

vsq;

vſq; ad occaſum 7. horas horologii, quas multiplicemus per 60. prout 60. ſunt minuta cuiusq; horæ horologii, & habebimus noningēta ſexaginta minuta, quæ diuidamus per 12. prout 12. ſunt horæ diei, applicando cuilibet horę ſuam portionē, & habebimus 80. minuta hora qualibet: ergo hora talis diei habebit. 80. minutas, quæ capient horam vnam, & vnū tertium horæ horologii. Et toto illo tempore conſiderabitur dominium planetæ illius horæ, quemadmodum infra ſcripta tabula demonſtrabit. Quęlibet autem hora ſua noctis non habebit niſi 40. minutas. Quod ſic de reliquis ſuo modo intelligas, ſecundum videlicet ſolis ortum ſuper terrā, quia non ea hora, quæ media eſt inter noctē & diem dies dicitur, ſed dies proprie intelligitur cum Sol videri poteſt. Cum ergo voles cuiusq; planetæ dominium cōſiderare, nam vnaquaq; hora quilibet planeta ſuū habet dominium, horas ipſas ſupra

ſcrip-

ſcripto modo conſiderabis,& ſic poteris ad finem propoſiti peruenire. Conſideratur etiam diei initium à prima hora præcedentis diei poſt meridiem, ſi diuidatur dies dominicus in duas partes æquales, & ſic duodecim horas diuide in duas,erit ergo octodecim dimidium diei, & prima hora sequens erit initium diei Lunæ.

De aſtris & planetis rerum ſcias, quod dies dominicus habet aſtrum ſuum ſub Sole.

Dies Lunę habet aſtrum ſuum ſub Luna.

Dies Martis habet aſtrum ſuum ſub Marte.

Dies Mercurii habet aſtrum ſuum ſub Mercurio.

Dies Iouis habet aſtrum ſuum ſub Ioue.

Dies Veneris habet aſtrum ſuum ſub Venere.

Dies Sabbathi habet aſtrum ſuum ſub Saturno.

Nota

Nota quod omnis actus fieri debet sub suo planeta. Et melius est, si in proprio die illius planetæ, & in ipsius hora propria fiat, vt verbi gratia,

Sub Saturno, vita, ædificium, doctrina, mutatio.

Sub Ioue, honor, optatum, diuitiæ, indumentum.

Sub Marte, bellum, carcer, matrimonium, inimicus.

Sub Sole, spes, lucrum, fortuna, hæres.

Sub Venere, amicus, vel societas, via, amica, peregrinus.

Sub Mercurio, amissio, debitum, timor.

Sub Luna, palatium, somnium, mercatum, furtum.

De horis dierum & noctium.

ET primo de horis diei dominicę hora eius, 1. Sol. 2. Venus. 3. Mercurius, 4. Luna, 5. Saturnus, 6. Iupi-

ter, 7. Mars, 8. Sol, 9. Venus, 10. Mercurius, 11. Luna, 12. Saturnus.

Noctis vero prima eius hora Iupiter, 2. Mars, 3. Sol. 4. Venus, 5. Mercurius, 6. Luna, 7. Saturnus, 8. Iupiter, 9. Mars, 10. Sol, 11. Venus, 12. Mercurius.

Diei Lunæ, 1. eius hora Luna, 2. Saturnus, 3. Iupiter, 4. Mars, 5. Sol, 6. Venus, 7. Mercurius, 8. Luna, 9. Saturnus, 10. Iupiter, 11. Mars, 12. Sol.

Noctis vero 1. eius hora Venus, 2. Mercurius, 3. Luna, 4. Saturnus. 5. Iupiter, 6. Mars, 7. Sol, 8. Venus, 9. Mercurius, 10. Luna, 11 Saturnus, 12. Iupiter.

Dies Martis, 1. eius hora Mars, 2. Sol, 3. Venus, 4. Mercurius, 5. Luna, 6. Saturnus, 7. Iupiter, 8. Mars, 9. Sol, 10. Venus, 11 Mercurius- 12. Luna.

Noctis vero diei Martis prima eius hora Saturnus, 2. Iupiter, 3. Mars, 4. Sol. 5. Venus, 6. Mercurius, 7. Luna, 8. Saturnus, 9. Iupiter, 10. Mars. 11. Sol, 12, Venus.

DieiMercurii 1.eius hora Mercur. .Luna,3.Saturnus,4.Iupiter,5.Mars ;.Sol,7.Venus, 8. Mercurius, 9. Luna,10.Saturnus,11.Iupiter, 12. Mars.

Noctis vero Mercurii, 1.eius hora Sol,2.Venus,3.Mercurius,4.Luna,5. Saturnus 6. Iupiter, 7. Mars 8. Sol, 9. Venus, 10.Mercurius, 11, Luna, 12. Saturnus.

Dies Iouis, 1. eius hora Iupiter, 2. Mars,3.Sol,4.Venus,5.Mercurius,6. Luna.7 Saturnus,8.Iupiter,9. Mars, 10.Sol,11.Venus,12.Mercurius.

Noctis vero Iouis,1.hora Luna,2. Saturnus,3 Iupiter, 4.Mars, 5. Sol.6. Venus, 7. Mercurius, 8. Luna, 9. Saturnus,10.Iupiter, 11.Mars,12.Sol.

Dies Veneris, 1. eius hora Venus, 2.Mercurius, 3. Luna,4.Saturnus, 5. Iupiter, 6.Mars, 7 Sol,8. Venus,9. Mercu.10.Luna,11.Saturn. 12 Iupi.

Noctis vero Veneris, 1. eius hora, Mars,2.Sol,3. Venus, 4. Mercurius 5. Luna, 6. Saturnus, 7. Iupiter, 8. Mars,

Mars,9. Sol, 10. Venus, 11. Mercurius. 12. Luna.

Dies Sabbati. 1. eius hora, Saturn. 2. Iupiter, 3. Mars, 4. Sol, 5. Venus, 6. Mercurius, 7. Luna, 8 Saturnus, 9. Iupiter, 10. Mars, 11, Sol, 12. Venus.

Noctis vero Sabbathi prima eius hora Mercurius, 2. Luna, 3. Saturnus, 4 Iupiter, 5. Mars. 6. Sol, 7. Venus, 8. Mercurius, 9. Luna. 10. Saturnus, 11. Iupiter, 12. Mars. Et nota quod Iupiter, & Venus boni ſunt Saturnus & Mars mali. Sol vero & Luna mediocres. Mercurius autem cum bonis bonus, & malis malus. His cognitis, & ad uſum tuum Lector beneuole annotatis, alia itidem ſubiungenda duximus. Scribit Galenus, quod quando folia acetoſæ comeduntur, ſoluunt ventrem. Et dicitur, quod radix acetoſæ ſuſpenſa ſuper habentem ſcrophulas iuuat ipſum.

Et dicunt Philoſophi, quando vis vt redeat beſtia ad hoſpitium ſuum,

ine frontem eius cum ſepoſquilla & edibit.

Et Ariſt. dixit in libro de animal. Si ponat aliquis ceram contritam ſuper cornum vituli vaccarum, vadit cum eo vbicunque vult ſine labore, & ſi inungat aliquis cornua vaccarũ cum cera & oleo aut pice, recedit dolor pedum earum. Et ſi quis deliniérit caput tauri oleo roſarum, apotematur caput eius, & ſi liniatur cum eo caput vaccæ, moritur. Et ſi aliquis vnxerit linguam boum cum ſepo aliquo, non guſtant cibum, nec com edunt, ſed prius moriuntur fame, niſi abſtergatur cum ſale & aceto. Et ſi quis inungit anum galli cum oleo, nõ calcat gallinam, nec poteſt, & ſi quis vult, vt non vociferet gallus, caput eius inungat oleo, & frontem. In libr. Archigenis dicitur, quando cauilla leporis ſuſpenditur ſuper eum, qui patitur licam confert.

Et dixit Ariſt. qui ſedet ſuper pel-

lem leonis, recedunt ab eo hæmor-
roides.

Et dixerunt Philoſophi, ſi annu-
larem abortiui ſuſpēdit ſuper ſe mu-
lier, non concipit, donec permanea
ſuper ipſam. Et quando bibit mulie
vrinam arietum, nunquam cōcipiet
& quando bibit ſanguinem lepori
non concipit, Et ſi ſtercus leporis ſu-
ſpendatur ſuper mulierem, non con-
cipit, donec permaneat ſuper ipſan
& origanum modo tantum quando
teritur & pulueriżatur ſuper locum
formicarum, amittunt formicæ lo-
cum ſuum.

Dixerunt Philoſophi. Si ſuſpen-
datur caput capræ ſuper illum qui pa-
titur ſcropulas, ſanatur per ipſum. E
dicitur in lib. decorationis. Accip
Myrrham, & line pollicē pedis dextr
tui cum oleo de palleſtina trita, tun
tu concūbes dum illud permanet ſu
per pollicem. Et dicitur ibi, quod
tu accipis fel hirci & adipes, & ex
ſicc

ſicca vtraque, deinde tere ea, & calefac ambo cum puro oleo, & line cum ea Priapum in circuitu hora coitus, & nullum alium expetet præter te.

Dicunt etiam Philoſ. Si accipiatur medium pondus iii illius, & quinq; ex duobus teſticulis vulpium, & ex felle galli, & permiſceat vtraque, & portet ea continuo tribus diebus in vulua, ſi in die quarta futat eam vir, impræghabitur à maſculo.

Si ſuſpendatur cauda Adib, ſupra præſepe vaccarum aut pecudum, nõ appropinquabit lupus, donec permanebit illic, & ſi ſuſpenditur cauda lupi aut pellis, aut caput, ſupra præſepe, non comedent boues nec beſtiæ aliquid. Et mulier quæ ſe ſæpius inungit vrina Adib, nunquam concipiet.

Si vis vt mulier non corrumpatur, nec quærat viros. Accipe Priapum lupi & pilos palpebrarum eius & pilos, qui

ſunt ſub barba eius, & combure illud totum, & da ei in potu ipſa neſciente, nullum alium volet. Et dixerunt, quando mulier nõ vult virum ſuum, tunc accipiat vir eius aliquid de ſepo hircorum mediorum inter paruos & magnos, & liniat cum eo Priapum ſuum, & coeat, ipſa enim amabit eum nec coibit poſtea cum aliquibus.

Et dixerunt quod teſtudo quando venenatur, comedit origanum & ſanatur, & ideo ſcivit, quod origanum ſuccubuit cum veneno.

Dicitur etiam quod muſtela, quãdo venenatur à ſerpente comedit rutam, & ſciunt ex hoc, quod ruta eſt contrarium veneno ſerpentum.

Et mus ſuppoſitus puncturæ ſcorpionum liberat, quia contrarius eſt, & nihil timens eum.

Dicunt Philoſ. Quod ſi quis extraxerit calcaneum mulieris muſtelæ ipſa exiſtente viua, & ſuſpendatur ſuper mulierem, non concipit, donec

nec maneat ſuper eam, & quando remouetur, impręgnatur.

Et inuenerunt Philoſ. quod ſi aliqua mulier eſt ſterilis, quando apponunt rem facientem ſterilem, mulier fit non ſterilis, & è conuerſo.

Si accipiantur duo teſticuli muſtelæ, & ſtringantur & ligentur in crucem mulieris, & habeat eos ſecũ mulier, non concipit & dicitur, quod quando ſpongia proiicitur in vino mixta aqua, deinde extrahitur & reſtringitur & exprimitur, egreditur aqua ex eo & remanet vinum, & ſi non eſt mixtum, nihil egreditur.

Dicit Tabarienſis, quod ſi ſuſpenditur lapis ſpongiæ in collo pueri, qui tuſſit tuſſi vehementi, ſedatur tuſſis eius: & quando intromittitur in caput aſini aut anũ ſcarabeus ſincopizat, & non vertitur, donec extrahatur ab eo.

Et ſi homo comedit lentes ac mordeat, non ſanatur morſus, & quando

intromittitur in anum arietis cadit lana eius.

Dicitur etiam, quod si ligetur aliquis lapis cum cauda asini, non rudet nec ruget.

Si accipiãtur pili asini, qui sunt iuxta priapum eius, & dantur alicui in potu triti cum vino cuiuis, incipit statim pedere.

Similiter si aliquis accipit oua formicarum, & conterit ea, & proiecerit in aquam, & dederit eam in potu cuiuis statim non cessat pedere. Similiter faciunt cum vino.

Et dicitur, quod si feceris annulũ ex virga myrti recentis, & intromisceas in ipsum annularem digitum, sedat apostema sub ascellis.

In lib. Arist. radix Iusquiani albi, quando suspenditur super patientem colicam confert ei: & quando hauriat, nitrum salsum ponitur in vase, & ponitur super ipsum acetum, bullit fortiter absq; ingne.

Dici-

Dicitur etiam in libro Hermetis, quando proiicitur semen porri super acetum, redit acetositas eius.

Balbinus dicit, quando accipis albumen oui & alumen, & linis cum eo pannum, & ipsum abluis cum aqua salis, sicca eum, prohibet ignem comburere.

Dicit alius, quando accipitur Arsenicum rubeum & alumen, & terruntur ac conficiuntur cum succo semperuiuæ & felle tauri, & linit cum eo homo manus suas, deinde accipit ferrum ignitum, non comburit ipsum. Similiter si accipiatur ex magna & alumine iamenti & talo & aceto fortiet, & altea & contriueris ea contritione bona, & linias cum ea manus, non lædit eas ignis.

Et dixerũt in Carabe, quando multum teris ipsum & sufflas versus lampadem cum sufflatorio, inflammatur ex eo ignis magnus, & ab eo nihil õ-

tactum comburitur, & quando volueris, vt quæ ſunt in palatio videantur nigra, accipe de ſpuma maris, & calcato, & permiſce ea filis, deinde humecta cum ea licinium, & illumina cum eo lampadem.

Quando vis, vt quæ ſunt in palatio, videantur ſine capitibus, accipe ſulphur citrinum cum oleo, & pone ipſum in lampade, & illumina cum eo, & pone illud in medio hominum, & videbis mirum.

Et iterum dicit Belbinus, qui poſuerit portulacam ſuper lectum ſuũ, non videbit ſomnium nec viſionem penitus.

Et Ariſt. dicit, quod equæ, quando odorant fumum lampadis extinctæ abortiunt, & indignantur, & ſimiliter hoc accidit quibuſdam mulieribus prægnantibus.

Dicit Ariſtoteles, quod ſi quis ingeniatur Camelum coire cum matre ſua, & ipſe præſentit illud, ipſe proſequi-

ſequitur eum, donec interficit eum, & ingenietur equum aſcendere matrem ſuam & præſentiat illud, interficit ſeipſum, & necat intendens ad hoc.

Et dicunt Phil. quod ſi ſubmergas muſcas in aqua videntur mortuæ, & ſi ſepeliantur in cinere reſurgunt iterum, & quando ſubmergis Aombor moritur, & ſi roretur ſuper ipſam acetum viuificatur, & quando ſepelis ſcarabeum in roſis moritur, & ſi ſepelis in ſtercore, viuificatur.

Dixerunt & Philoſophi, quod quando pennæ aquilarum ponuntur cum pennis aliarum auium, conburunt illas, & mortificant eas, ſicut ipſa eſt vincens in vita ſua omnes aues & dominans. Pennæ aquilarum ſunt pernicioſæ omnibus pennis, & dicunt Philoſophi, quod ſi ponatur in aliquo loco pellis ouis cum pelle Adib, corrodit & conſumit: & qui induit pannum ex lana ouis, quę ō-

medit Adib, non cessat ab eo pruritus, donec exuat eum. Et si acceperis pilum equæ, & extenderis ipsum super ostium domus, non ingreditur ostium illud cinifex, donec super eo stat pilus.

Et si suffumigas domum aut locũ pulmone asini, mundas eum ab omni serpente & scorpione, & sciunt Philosophi ex hoc, quod valet contra venenum.

Tabariensis etiam dixit, si lingua vpupæ suspendatur super patientem obliuiosum reddit memorem.

Et in libro Cleopatræ dicitur: si mulier non delectatur cum viro suo, accipe medullam lupi de pede sinistro, & porta eam, ac nullum diliget nisi te. Et dicitur, quando accipitur coxa Sturionis masculi sinistra, & bulitum cum oleo, deinde liniuntur cum eo origines pilorum, nunquam renascuntur.

Dixit Architas si accipiatur cor,

dum

dum viuit & ſuſpendatur ſuper patientem quartanam, eradicat eam.

Et ſpolium ſerpentis, quãdo ſtringitur ſuper ancham mulieris accelerat partum, ſed cum parit, illico remoueatur.

Dentes omniũ ſerpentum, quando eradicas eos, dum viuit ſerpens, & ſuſpendantur ſuper quartanariũ, tollunt ab eo quartanam: & ſi ſuſpendatur ſerpens ſuper dolentem dentem prodeſt, & ſi ſerpens occurrit prægnanti, abortit: & ſi occurrit ei, dum parit, accelerat partum. Et dicũt ſi acceperis caninũ dentem crocodili ex palato eius ſuperiore ſiniſtro, & ſuſpendis eum ſupra febricientem, ſanat & redibit ad ipſum nunquam: & dixerunt, quod leo terretur ex gallo albo, & iterum timet ignem, & qui vngitur cum ſeuo renum leonis non timet ire inter beſtias, & omnes beſtiæ terrentur ex leone, & qui linit corpus ſuũ cũ ſtercore leporis terrentur ab eo lupi.

Et

Et si teritur arsenicum citrinum, & admiscetur lacrisi, non cadit super eum musca, quæ non moriatur.

Si acceperis dextrum pedem testudinis, & suspendis eum super dextrũ pedem podagrici, confert ei. Similiter si sinistrum sinistro, & sic manus ius confert manui, & digitus digito. Et accendatur ignis coram hermioso ex viridibus lignis ficulnearum, crepitant testiculi eius.

Et in libro Hermetis oculi vrsi ambo cum ligantur in panno lini super adiutorium sinistrũ, remouet quartanam, & dicitur quod si lupus viderit hominem, & ipse non videt eum, stupescit, & homo timet & rauescit. Et ideo si quis gerit oculum lupi, iuuat ad victoriam, ad audaciam & debellationem, & timorem aduersarii.

Et dicitur, quod si fiat annulus ex albis vngulis asini, qui induit ipsum epilepticus, non patitur epilepsiam.

Et

Et dixerunt, quando vis ne approximent muſcæ domo, tunc pone cōdiſim & opiam in albedine calcis, & inde albifica domum cum ea, tunc non egredientur muſcæ penitus.

Et quando vis, vt narret tibi mulier vel puella tua omnia quæ fecit, accipe cor columbæ, & caput ranæ, & exſicca vtraque & tere, & pulueriſa ſupra pectus dormientis, & narrabit omnia quæ fecit. Dum vero euigilauerit, exterge illud à pectore ne alleuetur. Et dicunt, quod ſi quis ponit adamantē capiti mulieris dormientis, manifeſtat ſi eſt adultera: quoniam ſi ſic eſt, reſilit territa de lecto: & ſi non, amplectitur virum ſuum cum grandi dilectione.

Et dicunt quod pellis aſini quando ſuſpenditur ſuper pueros prohibet eos terreri.

Et dicit Architas, quod ſi accipiatur cerumen auris canis ſiniſtrę, & ſuſpendatur febricitantibus periodice,

 con-

confert multum maxime quartanæ.

Et dicunt Philosophi, quod aliqua species vel indiuiduũ, quæ nunquam habuit ægritudinem, confert omni ægritudini: & cum nunquam affuerit dolor aliquis, succurrit & sanat hominem ab illo.

Et si suspenditur spuma maris super ancham mulieris sinistram, accelerat partum, & quando suffumigatur domus cum vngula muli sinistra, non remanent in ea muscæ.

Et si suspendatur cor vpupæ, aut oculus, aut cerebrum supra se ad collum suum, confert obliuioni, & subtilitat intellectum hominis.

Si mulier non potest concipere, accipe cornu ceruinum puluerisatũ, & misceatur cum felle vaccino, teneat mulier super se, coeat & statim concipiet.

Seta de cauda equæ posita super ostio non permittit intrare zanzalas.

Dens pulli vnius anni, positus in col-

collo infantis, facit eius dentes pro-uocari sine dolore.

Dens equæ positus super caput furentis, statim liberat eum.

Si mulier non potest concipere, detur ei nescienti lac iumenti, ea hora coeat, & statim concipiet.

Vnguis equi suffumigatus in domo effugat mures. Idem fit ex vngula muli.

Vt tota aqua calida exeat è calidario, atramentum, id est, terram franciscam cum pice proiice in aquam & tota exibit. Vt ignis de aqua extra eat, testam oui accipe, & sulphur viuum tritum impone, & calcem, & claude foramen, mitte in aquam, & incenditur.

Et dicitur, quod si ponatur Camphora super aquam, accenditur & comburitur in aqua.

Vt aues manibus comprehendas, accipe grana quæuis, in fece vini, & in succo cicutæ valde imbibita, & obii-

coniice ad aues, omnis auis, quæ inde gustat, inebriatur & perdit vires.

Si quæ mulier te ligauit maleficiis ad amorem suum, & vis illud dissoluere. Accipe Camisiam suam, & per capitium eius minge foras, & per manicam eius dextram, & non curabis de ea.

Vt mulier cum aliquo adulterare non possit, incide de capillis eius, & puluerem illorū tibi super feretrum sparge, ante tamen vnge feretrū cum male, & mox coeas cum muliere, & cum volueris soluere ex tuis capillis fac similiter.

Et dicunt, si aliquis inungatur lacte asinæ, congregabuntur in eo omnes pulices domus.

Literas quæ non leguntur nisi de nocte: cum felle testudinis scribe, aut lacte ficus, si ponatur ad ignem, aut cum aqua vermis lucentis de fero.

Si accipiantur multa albumina ouorum

uorum de gallina post mensem fiunt vitrum, & dura vt lapis: & ex hoc tali fit topatius sophisticatus, si prius cũ croco vel terra rubea liniatur. Similiter spuma, quæ inuenitur circa testiculos cerui, vel equi, vel asini fatigati, admisceatur cum vino: & illud vinum detur alicui potationi abhorrebit vinum per mensem.

Et si habueris plures anguillas in vase vini, & dimittantur in illo mori: si quis biberit ex illo, abhorrebit vinum per annum, & forte semper.

Et dicitur, quod si accipiatur funis aliqua, cum qua suspenditur fur vel suspensus est, & aliquantulum paleæ quam turbo venti aere suspendit, & ponatur in olla, & misceatur cum aliis ollis, illa omnes alias frangit. Item accipe aliquantulum prædicti funis, pone in instrumento cũ quo mittitur panis in furno, quando ille, qui mittere debet in furno mittet, non poterit immittere, sed extra exiliet.

Vt

Vt homines videantur ſine capitibus, accipe ſpolium ſerpentis & auripigmentum, & picem græcam, reuponticum, & ceram nouarum apum, & ſanguinem aſini, & tere omnia, & mitte in rudi olla plena de aqua, & facias bullire ad lentum ignem, & poſtea dimitte frigeſcere, & facias cęreum, & omnis qui illuminabitur eo, videbitur ſine capite.

Vt homines videātur habere quorumlibet animalium capita: Accipe ſulphur viuum & litargyrium, & iſtis ſimul puluerizatis, ſparge in lampade oleo plena, habeantq; candelam de cera virginea, quæ permixta ſit cū fæce illius animalis, cuius caput vis, vt videatur habere tenē; candelam accenſam de lampadis igne, & da bibere vinum cum valdimonia, & illi qui inde potabunt, videbunt ſe habere caput animalis.

Vt homines videantur habere vultum canis, accipe adipem de aure canis,

nis, vnge ex eo parum de bombycino nouo, pone in lampade noua de viridi vitro, & pone lucernam inter homines, & cernunt vultum canis.

Vt homines videantur habere tria capita, accipe de pilis asini mortui, & fac funiculum, & ficca, & sume medullam de osse principalis dextri humeri, & misce cum virga virginea, & line funiculum, & pone super liminaria domus: ingredientes domum tria capita habebunt, hi qui in domo sunt, intrantibus asini videbuntur.

Si vis vt caput hominis, caput asini videatur: tolle de segmine aselli, & vnge hominem in capite.

Si vis vt pullus aut res alia saltet in disco: accipe argentũ viuum, & puluerem calamitæ, & mitte in ampullam vitream sigillatam, & illam pone intra rem calidam, quia cum sit argentum viuum calidum, mouet se, & faciet eam saltare.

Si

Si vis videre quod alii nequeunt, accipe fel de masculo catto, & adipem gallinæ omnino albæ, & misce insimul, & oculos tuos inunge, & videbis.

Si vis intelligere voces auium, associa tecum duos socios in 5. Calendas Nouembris, & vade in quoddam nemus cum canibus, quasi ad venandum, & illam bestiam, quam primo inueneris, defer tecum ad domum, & præpara cum corde vulpis, & statim intelliges voces auium vel bestiarum, & si vis, vt aliquis intelligat, oscula eum, & intelliget similiter.

Si vis soluere vincula, vade in syluam, & prospice vbi pica nidum habuerit cum pullis, & quando eris ibi, ascende ad arborem, & foramen eius circumliga quocunque vis, quia cum videt te, vadit pro quadam herba. quam ponit ad ligaturam, & statim rumpitur, & tunc cadit herba illa in ter-

terram ſuper pannum, quem debes poſuiſſe ſub arbore, & tu ſis præſens & accipe.

In nido vpupæ eſt quidam lapis, qui eſt diverſorum colorum, defer tecum ipſum, & eris iuuiſibilis.

Vt homo ſemper eunuchus ſit, accipe ex vermiculo qui in æſtate lucet da ei bibere.

Vt mulier confiteatur, quæ fecerit, ranam aqualem cōprehende viuam, & tolle eius linguam, & remitte illam in aquam, & pone illam linguam ſuper partem cordis fœminæ dormientis, quæ cum interrogetur, vera dicet.

Si vis aliquem terrere in ſomno, capiti eius ſuppone pellem ſimiæ. Si vis capere talpam, in foramine eius cæpe vel porrum aut allium, & ſtatim egredictur ſine viribus. Serpens non accedit ad allium, nec canis guſtat aliquid tinctum cum allio.

Suffumigatio quam cum feceris, vide-

videbuntur omnes in forma elephātum, qui ſunt in domo, & equorum magnorum: Accipe ſpeciem quæ dicitur Alchachengi, & contere & conſice ipſam cum aliquantulo pinguedinis delphini, & fac ex eo grana ſicut citri. Deinde fumiga ex eis ſuper ignem ſtercoris vaccæ, quæ mulgetur, & non ſit in domo locus, ex quo egreditur fumus niſi portas, & ſit larga ſub terra deintus. Nam omnes qui ſunt in manſione videbuntur, quaſi ipſi ſunt homines magni in formis equorum, elephanrum, & eſt mirabile valde.

Suffumigatio alia, quam cum facis vides formas multiformes, & mirabilia infinitia, quæ præ multitudine nō diſcernuntur: Accipe Timar, i. vermilium & lapidem Lazuli, & pulegium montanum, & pulueriza totū, & cribella illud, & conſice illud, & cū pinguedine delphini, vel equi, vel elephantis, fac grana in modū ciceris & ſicca in vmbra, & ſuffumiga in eo,

quan-

quando volueris, & fiet quod dictum est.

Suffumigatio ad videndum in somno quod futurum est de bono & malo. Accipe sanguinem asini congelatum, & lupicerni pinguedinem, & storacem aggrega ui totum ponderibus æqualibus, & conficiantur, & fiant grana, & suffumigetur cum eis domus. Tu enim videbis in somno tuo, qui narrabit tibi omnia.

Modus faciendi licinium, quod quando accendes, videbis homines in quacunque forma volueris. Accipe oculos bubonis, & oculos piscis qui dicitur Affures, & oculos piscis, qui dicitur Libiniti, & fel luporum, contrita ergo à manibus commiscẽdo, pone ea in vase vitreo. Cum ergo vis operari eum, accipe adipem cuiuscunque vis bestię, quod fiat hoc in forma eius, liquefac eam, & permisce cum illa medicina, & inunge cum eo licinum quodcunq; vis, deinde ac-

de accende ipſum in medio ædis, videbuntur enim omnes homines in domo illa, in forma illius beſtiæ, cuius pinguedinem accepiſti.

Licinium aliud, vt homines appareant in forma Angelorum. Accipe oculos piſcis oculos filoæ, id eſt, frangentis oſſa, & contrita eos manibus malleando, & pone eos in vaſe vitreo ſeptem diebus, deinde pone in eis aliquid de oleo, & illumina cum eo in lampade viridi, & pone ipſum coram hominibus, qui ſunt in ęde: ipſi enim videbunt ſe in forma Angelorum ex igne accenſo.

Liciniũ aliud faciens apparere homines nigrarum facierum: Accipe lampadem nigram, & funde ſuper ipſam oleum Sambucinum vel argẽtum viuum, & funde in illo oleo vel argento viuo ex ſanguine flebotomatium, & pone in illo ſanguine Sambucinum vel argentum viuum. Aliud fit licinium ex pannis mortui,

ut ex pannis nigris, & accede in medio ædis. Nam tu videbis ex hominibus mirabilia, quando videbunt se ad inuicem cum illis formis.

Lampas mirabilis in qua apparent homines quantitatis terribilis, habens in manu virgam & territat hominē. Accipe ranam viridem, & decolla eam supra pannum exequiarum viridem, madefac ipſum cum oleo ſambucino, & pone ipſum licinium, & illumina cum eo in lampade viridi, videbis nigrum ſtatum, inter cuius manus erit lampas & mirabile.

Lampas quam cū aliquis tenet in manu, non videt aliquos eorum, qui ſunt ibi, & qui fuit poſt ipſum videbit tantum. Accipe piſcē qui dicitur Delphinus, deinde accipe pannū lini aut funeris, & ſparge ſuper ipſum aliquid extra Azimar, deinde funde ſuper illud ex illa pinguedine liquefacta, deinde ſtringe manū ſuper ipſum & inuolue pannum, & fac ex eo lici-

nium, deinde accende ipſum in lampade, & eris viridis, & fiet quod tibi dixi.

Lampas alia faciens apparere homines in forma fœda, & terrētur homines inuicem, & faciunt ipſum fingentes dæmonem. Accipe pilos ex cauda canis nigri, in quo non ſit albedo, & aliquid ex pinguedine eius, liquefac pinguedinem: Deinde accipe pannum exequiarum, & fac deinde licinium, deinde line ipſum cum eo quod feciſti, & illumina ipſum in lampade viridi cum oleo ſambuccino, & accende ipſum in domo, & nō ſit ibi licinium præter ipſum, & videbis mirabile.

Licinium pulchrum, vt domus videatur tota plena ſerpentū & imaginum, donec licinium permanet accenſum. Accipe pinguedinem ſerpētis nigri & ſpolium ſerpentis nigri, & pannum exequiarum, & fac licinium ex illo panno, deinde line ipſum cum

illa

lla pinguedine, & pone ſpolium ſerpentis in concauitate, ac illumina cum oleo ſambucino in lampade viridi aut nigra.

Aliud licinium, quod quando eſt accenſum, & infunditur ſuper ipſum aqua, inualeſcit, & quando oleum extinguitur accipe calcem, quam nõ inuenit aqua, ac permitte eam cum æquali pondere ſibi ex cera & medietatis eius ex oleo balſami, ex napta citrina, cum æquali ſibi ex ſulphure, fac licinium ex ea, ac rora ſuper aquam, & accendetur, ac rora ſuper ipſum oleum, & extinguetur.

Licinum aliud quod cum accenditur, omnia videntur alba & argentea; accipe lacertam, & abſcinde caudam eius, & accipe quod exit, quia eſt ſimile argenti viui. Deinde accipe licinium, & madefac cum oleo, ac pone ipſum in lampade noua, & accende, domus ei videbitur ſplendida & alba vel deargentata.

Operatio lampadis & mirabilis, quam si quis tenuerit, non cessat pedere donec dimiserit eam: accipe sanguinem testudinis, exsicca ipsum in panno lini, & fac ex ipso licinium, ac illumina ipsum in lampade, da ipsum cui vis, ac dic, illumina: nam ipse non cessabit pedere, donec dimiserit illud, & est mirabile.

Quando vis, vt videaris totus ignitus à capite vsque ad pedes, & non lædaris. Accipe maluauiscum album, confice cum albumine ouorum, deinde line cum eo corpus tuum, & dimitte donec exsiccetur, deinde line te cum alumine, & postea pulueriza super illud sulphur subtile, inflammatur enim ignis in eo, & non lædit, & si facis super palmam, poteris tenere ignem sine læsione.

Si vis, vt res proiiciatur in ignem & nõ comburatur, accipe glutem piscis partem vnam, & aluminis æquale illi permisceatur totum, & fundatur

ſuper ipſum acetum vini, & commiſceatur cum eo quicquid vis, proiice in ignem, & line cum hòc linimento, non comburetur.

Si vis facere contrarium, ſcilicet imaginem aliquam hominis aut alterius, & quando ponitur in aqua accenditur, & ſi extraxeris eam, extinguetur, accipe calcem nō extinctam, & permiſce eam cum aliquantulo ceræ & oleo ſiſami & napta, id eſt, terra alba & ſulphure & fac ex illo imaginem: nam quando tu rorabis aqua accendetur ignis.

Si vis facere, vt quando aperis manus tuas ſuper lampade extinguatur lumen, & quando claudis eas ſuper eam accenditur, & nō ceſſat illud facere. Accipe ſpeciem quę dicitur ſpuma Inda, tere eam, & deinde aperi eas in facie lampadis, delebitur lumē eius, & claude & reaccenditur.

Si vis videre rē ſubmerſam & profundam in nocte, & non oculturam

tibi plusquam in die legens libros de nocte nigra. Vnge faciem tuam cum sanguine vespertilionis, & erit quod dico.

Si vis albificare aliquid, suffumiga illud sulphure.

Si vis, vt arbor citri proiiciat omnes fructus vt cadant. Accipe quinque partes sulphuris citrini, & quinque nigri, & duas albi, & sinabrium: tere omnia & permisce & suffumiga, & cadent omnes fructus, forte est in aliis arboribus.

Si vis statim interficere serpentem. Accipe ex Aristolochia rotunda quātum uis, & tere illam bene, & accipe ranam syluestrem vel campestrem, & contere ipsam, & commisce eam Aristolochiæ, & pone cum eo aliquid ex incausto, & scribe cum eo in carta aut aliquod, quod plus amas, & proiice ad serpentes.

Si vis portare in manu tua ignem, vt non offendat. Accipe calcem dissolu-

ſolutam cum aqua fabarum calida, & aliquantulum magranculis & aliquantulum maluaueſci, ac permiſce illud cum eo bene, deinde line cum eo palmam tuam, & fac ſiccari, ac pone in ea ignem, non nocebit.

Dicunt Philoſophi, calx talis non comburit in igne, & glutem piſcis ſaluat ab igne, & alumen iamenum, & ſanguis ſalamandræ, & fuligo furni vel lebetis: quando igitur ex iſtis omnibus aut quibuſdam fit linimentum, non offendit ignis albumen oui & maluauiſcum, & habent iuuamentum in hoc.

Si vis vt tota domus appareat plena ſerpentibus. Accipe de pinguedine ſerpẽtis, & parum ſalis in ea pone, & accipe pannum exequiarum, ac ſcinde ipſum in quatuor fruſta, deinde pinguedinem, & pone ipſam in omni panno: ſi ſic facias quatuor licinia, & accende ea in quatuor angulis domus cum oleo ſambucino, & in

lampade noua, & fiet quod dixi.

Licinium quod cum accenditur in domo, videbis res volantes virides vt passeres, & aues, accipe pannum exequiarum recentem, & pone in eo cerebrum auis, ac pennas caudę eius, & inuoluendo fac eis licinium, ac pone ipsum in lampade noua viridi, accende ipsam in domo cum oleo oliuæ, & res quæ erunt in domo, fient virides valde, & videbitur quasi volant virides ac nigræ.

Vt domus videatur tota viridis & plena serpentibus, ac imaginibus timorosis: accipe cutem serpentis, ac sanguinem alterius serpentis masculi, & adipem alterius serpentis, aggrega illa tria, & pone ea in panno exequiarum, & accende ipsa in lucerna noua.

Si vis facere candelam vel liciniū, quæ cum accenditur, agitatur & ambulat, accipe cutem lupi, cutem canis, & fac ex vtrisque licinium, & ac-

cen-

cende ipſum cum oleo oliuæ, & ſtatim mouebitur.

Quando vis accendere lucernam, ex quo valde timeat quis. Accipe pannum lini nouum album, & fac ex eo licinium, & pone in concauitate eius cutem ſerpentis, & ſalem groſſum, & ſacratum oleum oliuæ, & da cui vis, & ſtatim cum accenſum fuerit ipſum, trepidabit, & timebit valde.

Dicunt Philoſophi, quod ſyncipút eſt prima pars capitis, & ex ſyncipite hominis parum poſt mortem generatur vermis, cumq; prætereunt ei dies ſeptem, vermes illi ſunt muſcæ, & poſt quatuordecim dies ſicut dracones magni, quorum vnus ſi momorderit hominem, morietur ſtatim: quod ſi tu acceperis ex ea, & coxeris illud cum oleo, & feceris ex eo candelam in lucernam æris cum licinio ex panno exequiarum, videbis ex eo rem magnam, & formas,

quę narrari non poſſunt cum timore forti.

Experimentum mirabile, quod facit homines ire in ignem ſine læſione, vel portare ignẽ, vel ferrum ignitum ſine læſione in manu. Recipe ſuccum biſmaluæ & albumen oui, & ſemen pſylii & calcem, & pulueriza, & cõfice cum illo albumine oui ſuccum raffani, ex hac confectione illinias corpus tuum vel manum, dimitte ſiccari, & poſtea iterum illinias, & poſt hoc poteris audacìter ſuſtinere ignem ſine nocumento.

Si autẽ velis vt videatur ardere illud linitum, aſperge de ſulphure viuo bene puluerizato, & videbitur comburi, cum accenditur ſulphur, & nihil ei nocebit, ſi flammæ candelæ, quam quis tenet in manu, colophoniam vel picem græcam inſufflaueris ſubtiliſſime tritam, mirabiliter auget ignem, & vſque ad domum porrigit flammam. Vt ignem illæſus portare poſ-

possis, cum aqua fabarum calida calx dissoluatur, & modicum tere reboæ de mislina, postea parum maluauesci adiicias, quibus insimul coniunctis vel commixtis palmam illinias, & desiccari permittas: & sic ignem illæsus portare poteris. Et est verum & experimentatum.

Aquam ardentem sic facias: recipe vinum nigrum, spissum, potens ac vetus, & in vna quarta ipsius distemperabis viuæ calcis, sulphuris viui, subtilissime puluerizati, tartari de bono vino & salis communis albi grossi, postea pones in cucurbita bene lutata, & desuper posito alembico, distillabis aquam ardentem, quã seruare debes in vase vitreo.

Ignem græcum sic facias: Recipe sulphurem viuum, tartarum, sarcocollam, picolam, sal coctum, petroleum, & oleum commune, fac bullire bene, & si quid imponitur, in eo accenditur, siue lignum, siue

ferrum,& non extinguitur nisi vrina, aceto vel arena.

Si vis facere, quod cesset omne mirabile, respice alias causas, scilicet agentem, sufficiens etiam patientem, quoniam si vtrumque respicis non miraberis, quia videbis tantam aptitudinem esse in vna sufficientia alterius, quod non facit admirari: quando enim vides, quod aqua frigida accendit ignem, & non extinguit ipsum, si tu respiceres causam agentem, mirareris semper, quia esset efficiens conueniens ad hoc, sed quando tu respicis materiam illius effectus, vt patet quia est calx & sulphur, quod est valde inflammabile, ita quod nimium agens inflammat ipsum, tu vides quod nihil est mirabile.

Similiter quando res aliqua si cõburitur igne, mirabile est, quando vna de causis inspicitur sola. Sed quando scitur natura patientis aut debilita

tas agentis, nihil mirum i maxima ergo radix experimentorum naturaliũ est in hoc, ſcilicet vt eligam materiam paratiſſimam ad aliquid, & hoc debile agens aut fortiſſimum, & materiam valde indiſpoſitam, & faciunt ſimiliter homines aſpicere ad illam cauſam, quæ non videtur poſſe illud facere, & de illa nihil dicunt. Et tu nota iſtud, quod ſecundum iſtum modum incidit multitudo experimentorum multorum mirabilium, & de hoc narrabo tibi quædam iſtorum, vt confirmeris in virtute prædicta, & ſcias etiam excogitare ingenia experimentorum.

Si vis facere carbunculum, vel aliquam rem lucentem in nocte: recipe noctilucas lucentes quamplurimas, & ipſas contritas pone in ampulla vitrea, & claude, in fimo equino calido ſepelias, & dimitte morari per quindecim dies, poſtea diſtillabis ex eis aquam per alembicũ: quam

repone vase de Cristallo aut vitro. Tantam enim præstat claritatē, quod in loco obscuro quilibet potest legere & scribere: quidam faciunt hanc aquam ex noticulis felle mustelæ, felle furonis, & canis aquatici, sepeliunt in fimo & distillant ex eis aquam.

Aquam ardentem sic facias, recipe serpentinam, quam distillabis per alembicum, velut aqua ardens exibit: etiam misce vino aut cui vis, & accenditur si appropinquas ei candelam.

Ignis volans: Accipe libram vnam sulphuris, libras duas carbonum salicis, libras sex salis petrosi: quæ tria subtilissime terantur in lapide marmoreo, postea aliquid posterius ad libitum, in tunica de papyro volante, vel tonitrum faciente, ponatur.

Tunica ad volandum debet esse

longa,

longa, gracilis, puluere illo optime plena, ad faciendum vero tonitrum breuis, groſſa & ſemiplena.

Ad congregandum mures vel ſerpentes. Accipe ſerpentem in aliquo vaſe, multis foraminibus perforato incluſum, & accende ignem de ſtipulis in circuitu, ſtatim ſerpens ſibilabit, ad cuius clamorem omnes concurrunt. Et ſic etiam de muribus intelligatur.

Nota, quod ſi coxeris vnum ſerpentem vel vermem, & de maſſa illius vermis detur alicui comedere, intelliget quando canunt. Hoc probatum eſt.

Dicitur etiam quod herba ſaponaria lauat maculas vnctuoſas de pannis.

TRA-

COMMENTATIO

DE MAGNETICA CVRATIONE VVLNERVM, CITRA SVperstitionem, dolorem, & remedii applicationem.

Authore

R. G. M. D.

QVæstio quam tractandam suscepi, versabitur in eo potissimũ, an vnguentum armarium, quo etiam vnum, duo vel plura miliaria vulneratus absens sanitati restituitur, telo seu instrumento, quo vulnus inflictum est, eo tantum delibuto, causam habeat in natura, an vero impostoriium sit, vel veneficum? Ac principio

cipio quidem non possum hic non meminisse, quod, cum essem in Suecia apud L L. quendam & Generosum Dominum, duo ex ipsius ministris poculis inuicem certantes à verbis ad verbera deuenirent, alterque alterius femur dextrum cultello satis profunde punctim vulneraret, cumque Chirurgus haberi protinus nō posset, erat enim aula ab vrbe remotior, ecce vxor Generosi illi⁹ Domini Fœmina nobilissima, naturæq; rerum non ignara, non applicato remedio ipsi vulneri, vllum citra dolorem id curauit, cultello tantum, quo vulnus erat inflictum, peculiari vnguento delibuto. Et vulgi experimētum notius est, cū aculeos vel clauos pedum plantis infixos detrahūt, lardoq; elixo immittunt, & ita partem sauciatā seu vulnus absq; inflammatione & dolore cōsolidant. Quęritur igitur, quid causæ habeat in natura actio hæc admirabilis? Non desunt, & in-

&inter eruditos quidam, qui naturaliter id fieri posse plane negant. Alii astruunt, vulnus quidem ipsum naturaliter curari, ceremonias a. magicas esse, impostorias, ludicras & ad speciem confictas. Verum cum ab illis etiam frequentissime istam adhiberi curam sciam, qui religiosissimi & re ac fama essent, & nullum nec dicto nec facto in diuina oracula fiat delictum, nondum video, quomodo superstitio vel impostura hic locum habere possit. Superstitionem enim quamcunque deliram esse, & inanem religionem in confesso est, quotiescunque scilicet homo dicit vel facit boni consequendi, vel mali cuiuspiam vitandi causa, quod neq; naturalem, neque præternaturalem vim habet ad effectum intentum, vt si quis in flumine seminet, vel littus aret, dicendus esset operari vanitatem, quia seminandi & arandi finis est messis, quem finem hæc eius actio con-

consequi nequit. Sic superstitione & vanitate non caret, cum aqua benedicta bibitur contra infirmitatem, & spargitur ad fertilitatem, balnea adhibere in vigilia natiuitatis contra febres & dentiũ dolores, non comedere carnes in die natiuitatis Domini contra febres, honorare S. Nicolaum pro acquirendis diuitiis, ire ad S. Valentinum contra morbum caducum, pellere eundem prolatis gestatisue his carminibus.

Caspar fert Myrrham, thus Melchior, Balthasar aurum.
Hæc tria qui secum portabit nomina Regũ,
Soluitur à morbo Christi pietate cauduco.

Dentium item dolores mitescere, si quis, dum sacrum fit, dentes contingat, hæc efferens verba, os non comminuetis ex eo: portare crucem per campos inuere circumquaque contra tempestates, vti amuletis ad collum suspensis, quibus inscriptum est symbolum Apostolicum, vel initium

tium Euangelii Iohannis, vel Pſalmi alicuius particula contra incantamẽta & dæmonum ſpectra, vti denique exorciſmis & coniurationibus, quæ abſque ſuperſtitioſa aliqua ceremonia adhiberi non poſſunt, quia ſcilicet non eruuntur ex ſignis & notis naturalibus, à natura ad ſignificandum aliquid deſtinatis, vt ita dixiſſe non liceat, cur & vnde creditas habent vires. Ac eiuſmodi anilium deliramentorum exempla vbique terrarum occurrunt fere quotidie, quæ lubens ſilentio prætereo, vt vana enim & ſuperſtitioſa, ab inſtituto noſtro, prodigioſæque naturæ limitibus ſunt arcenda. In vnguento autem armario actionem in lucem prodire ſine vlla ſuperſtitione, fuco & impoſtura, tum ex ipſo operandi modo, ſi quis ſcilicet eo vtatur, tum ex iis etiã, quæ à me in medium proferentur, innoteſcet. Nullæ hic audientur nugæ, nulla ænigmata, nulla commen-

ta, fabulosum nihil, insulsum nihil, sed augustissimæ naturæ Magnalia omnem fere fidem excedentia, eam vel maxime ob causam non occultanda, non reticenda, quod ad summam Dei potentiam ac sapientiam laudandam venerãdamque nos sint excitatura. Itaque in intima naturæ latifundia nos demittemus, aliamq; quam superstitionis prætextum, exquiremus eruemusq; causam, cuius inquisitio, quę difficultate non caret, & à plerisq; ignoratur, ex sequentib. petenda est principiis.

Omnibus & cunctis vniuersi reb. congenitam quandam inter se esse consortii aut dissidii proprietatem, qua citra visibilem cõtactum mutuo alterantur & afficiuntur, experientia testis est, & qui negat,

Ostendi Solem postulat ille sibi.

Harum qualitatum, viriumq; abstrusarum, ac in naturæ maiestate penitus occultarum exploratio & co-

gnitio, magia naturalis est, ex sympathia rerum orta, quarum consensum dissidiumque qui nouerit, Magiæ dicetur peritus, iisque vtens occulte, admiranda potest producere & incredibilia vulgo, vt non nisi auxilio dæmonum talia facta esse putentur, propterea quod modus efficiendi nō vtique est manifestus. Est enim hoc mysterium aliud nihil, quam Sympathiæ Antipathiæque superiorum & inferiorum scientia.

Sympathia mutua quædam consensio est inter res Physicas, qua se amice amplectuntur: alii compassionem vocant. Galenus *3. de simpl. med. cap. 5.* vtitur nomine amicitiæ. Plin. *l.37. cap. 4.* vocat concordiam. Cic. *de fat.* grauissimis verissimisque verbis conuenientiam naturæque continuationem, licet enim dissita sunt ferri & magnetis corpora, ita tamen natura in iis continuatur, vt etiā conueniant in vnum. Idem naturæ cogna-

gnationem dixit. Bapt. Porta consensum: alii concentum & symphoniam per Metaph, alii naturalis beneuolentię nexum. Antipathia rerum mutua quædam affectio est, qua se auersantur. Gal & Plin. pugnantiam vocant atque discordiam: alii dissensum, inimicitiam, dissidium, simultatem: qui vero etiam per qualitatem infestã eam definiunt, qua mediante mutuis ac cæcis dissidiis se res naturales quædam afficiunt, non procul à veritate recedunt, vt nec hi, qui resistentiam, quæ videlicet resistit vel impedit, ne actio ab agente in patiẽs possit introduci.

Quemadmodum igitur ex sympathia superiorum & cœlestium virtutum oritur attractio, & in locum terrenum inferioremq; deductio, ita ex antipathia resistentia. Vnde Platonici Magiam vocarunt attractionem vnius rei ab altera, ex naturæ quadam cognatione ortam.

Iam

Iam vero mundi huius partes omnes, ceu vnius animalis membra, ab vno pendentes authore & principio, vnius naturæ coniunctione inuicem copulãtur, ideo ſicut in nobis cerebrum, cor, pulmones, iecur, & reliqua à ſe trahunt inuicem aliquid, mutuoq; ſe iuuant, vt vno illorum aliquo patiente compatiantur, ita etiam ingentis huius animalis membra, id eſt, omnia mundi corpora cõnexa ſimiliter mutuant inuicem naturas & mutuantur, & ex communi hac cognatione communis naſcitur amor, & ex amore, communi communis attractio. Hinc magnes ferrum, Sol flores multos ad ſe trahit, hinc plantæ heliotropię ad Solis, Selinetropię & Luniſequæ, ad lunę motum vertuntur.

Quamobrem in terra aſpicere licet quidem Solem, Lunã & reliqua, ſed pro qualitate terrena, in cœlo autem & lapides, & plantas, & animalia ſed pro natura & modo cœleſti, vt ita in

infi-

nfimis ſuprema, & hæc in illis ſint ignoſcenda & quęrenda. Fatali enim lege Deum ſanciuiſſe, ut inferiora ſupernis ancillentur, formamq; vnicuiq; ſuam ſidereo lapſu viribus cumulatam immiſiſſe, & ne continua deſiſteret rerum procreatio, ſingula ſemen proferre iuſſiſſe, vt quæ mutationibus obnoxia eſſent, continua ſerie, & lege generarentûr, ac corrumperentur, nemo inficiaturus eſt, niſi ſacris pariter & profanis monimentis contradicturus, naturæque ordinem deſtructurus, vt ita ſpectabilem illam in animalibus, mineralibus & vegetabilibus ſympathian ac antipathian, non aliunde dependere quam ex cœleſti ſiderum influxu impreſſioneque, pro vniuſcuiuſq; ſpeciei conſtitutione, indiuiduis vel omnibus, vel pro ſingulari complexionis gradu aliquibus tantum ſpeciei eiuſdem congenita, omnino ſtatuendum ſit. Vnde cum Sapphyrus

oculos non lædat, repertus tamen vnus est, qui prima applicatione aciē visus obtudit. Et in Austria Gemelli solis obiectis ad ianuam corporis lateribus seras aperiebant, quod certe admiratione non caret.

Verum quib. mediis res quædam naturales sibi copulentur inuicem, difficile est hic dicere ex Philosophia communi. Quod enim alteri coniunctum est, aut est eius essentia: aut essentiæ proprietas, aut inest ei vt forma subiecto, aut id attingit, vel sicut transmutans, id quod transmutatur, vel sicut ars subiectam sibi materiam. Moses dilucide quinque inuicem connexa expressisse videtur: Cœlum & terram, terram & inanitatem, abyssum & tenebras, Spiritum Dei & aquas, lucē & corpora. Primus igitur connexionis modus designatur per terram inanaem & vacuam. Vacua enim & inanis terra est materia sua, nisi formis aliunde adimpleatur.

Secun-

Secundus connexionis modus per tenebras significatur super faciem abyssi.

Tertius per lucem corporibus obortam.

Quartus per cœlum & terram, illud enim huic coniungitur, vt efficiens patienti, & transmutans causa corpori transmutando.

Quintus per Spiritum Domiin

Sed videamus quomodo hæc se habeant in nobis. Terra terrenum corpus est, inane vita, vacuum sensu, superque ipsum sunt tenebræ, torpor, mors, insensatio, immobilitas.

Lux vita est, quæ illud vegetat, mouet, excitat, sensuque reddit præditum.

Cœlum animus est & fons illius lucis.

Spiritus Dei intellectus est, lumen diuini vultus. Ratio igitur huius cō-nexionis & consequentiæ est, cor-

pus esse inane ex se, suas habere tenebras, tum proxime iungi luci, per lucem connecti cœlo, per cœlum substantiæ spiritali, vt videre est ex sequentibus.

Abyssus.
Tenebræ.
Inanis vita.
Terra vacua sensu.
Lux vegetans, vitamque reddens.
Cœlum lucis fons.
Spiritus.

Viden' quo ordine res creatæ affinitatem inuicem consequantur? Viden' naturalis beneuolentiæ nexum ac copulam? Ecquænam vero hæc Philosophia est, inquit aliquis? Non certe vulgaris illa, quæ ex sensu, materia, & qualitatibus manifestis omnia diiudicat, sed cœlestis, abstrusior scilicet & profundior.

Inter corpus & animam substantias longe inuicem distantes, opus certe

terre fuit medio vinculo, quod tam distantes naturas inuicem copularet, cui muneri delegatum est tenue illud & spiritale corpusculum, quod & Medici & Philosophi Spiritum appellant. Hunc Spiritum copulantem diuiniorem esse quam elemẽta, cœloq; respondere proportione ipse Aristoteles scribit. Et quemadmodum omnis cœlorum virtus vehiculo lucis transfertur ad terram, ita omnis animi virtus, omnis potestas, vita scilicet motus & sensus, lucido Spiritu intercedente ad corpus terrenum commeat & transfunditur. Vt autem ea quæ dixi, maiorem mereantur fidem, memorabilia quædã antipathias ac sympathias exempla, ex non leuis authoritatis authoribus in medium sunt producenda. Quod dum facio, rogo vt audiar benigne & cum attentione.

Ac primo quidem spectabilis antipathia in venenis cernitur. Non e-

nim omni veneno, teste Gal. *l. de antid.* quodlibet aduersatur antidotum: vt enim sua cuiusque veneni species, ita sua cuiusq; est antidotus.

Contra toxicum Scytharũ, quod constabat sanguine humano & sanie viperina, quo sagittas & telas inficiebant, irremediabile scelus, mortem leui tactu accelerans, Cantharides peculiarem habere vim traduntur, quibus si aduersus alia venena quis vteretur, nihil certe efficeret: testante eodem *l. de antid. c. 29.* Paulo Ægineta *l.* 5. & Dioscor. circa *libr.* 6 *initium.*

Pastinacæ marinæ seu Trigonis radio super caudam eminente, nullum vsquam est venenum arboribus execrabilius, radici enim infixum eas enecare, armaque vt telum perforare, vi ferri & veneni malo, Plin. *l. 9. c.* 48. fi... t hor est.

Aconito rutham aduersari maxi... e idem *l.* 20. *c.* 13. Laserpitium telo-

rum

rum & serpentum venena extinguere, *l.* 22. *c.* 23. adamantem venena facere irrita madendo, lymphationesque abigere *l.* 37. *cap.* 4. prodidit. Et authoritati suffragatur experientia. Scribit Galenus *l. de theriaca ad Pison.* trifolium coctum demorsis à vipera impositum dolores tollere: at sano cuipiam impositum dolores afferre, quales à vipera læsi patiuntur. Scaliger *exerc.* 353. *sect.* 5. huius secreti reddit quidem rationem, sed magis pro ingenio suo subtilem, quam veram. Hæc de venenis.

Sed quid dicam de inuicta illa adamantis vi, duarum violentissimæ naturæ rerum contemtrice, quæ hircino rumpitur sanguine, nec aliter quā recenti calidoque macerata.

An non hoc præclarum naturalis dissidii specimen est? Cuius hoc ingenio inuentum? quoue casu repertum? aut quæ fuit coniectura saltem experiundi rem immensi secreti, &

quidem in animalium ſordidiſſimo nimirum hirco. Numinum profecto muneris talis inuentio omnis eſt, inquit Plinius, nec quærenda in vlla naturæ parte ratio eſt, ſed voluntas.

Cum magnete quoque adamantem tantum diſſidere graues authores tradunt, vt iuxta poſitus ferrum non patiatur abſtrahi, aut ſi admotus magnes apprehenderit, rapiat atque auferat.

Leo cunctis animalibus tremendus, qui nec tygrim metuit, nec vrſum, gallum tamen his longe imbecilliorem expaueſcit. Quærit aliquis cauſam naturalem? An quia in oculis galli eſt vis quædam, vt quidam exiſtimant, oculis leonis contraria? Certe huius rei cauſam non à materia, non à ſenſibus licet aſſignare, aliàs in labyrintheas perplexitates deuolueremur, ſed ſolum ab ordinis ſuperni contemplatione. Proclus *libr. de Mag.* hanc affert veritatem.

tem. Sunt, inquit, animalia ſolaria multa, vt leones, galli, luminis cuiuſdam ſolaris participes. Gallus igitur timetur à Leone, quia præſentia luminis ſolaris magis conuenit gallo quam Leoni, quod inde apparet, quod gallus quibuſdã quaſi hymnis applaudit ſurgenti ſoli: quandoque etiam dæmones ſolares viſi ſunt leonina fronte, quibus cum obiiceretur gallus, repente diſparuerunt, quod quidem inde procedit, quia ſemper, quæ in eodem ordine conſtituta inferiora ſunt, cedant ſuperioribus ſeu reuerentur ſuperiora. Hæc Proclus.

Aranei cum bufone & ſerpentibus diſſidium notum eſt: hoſte enim conſpecto, filo ſe librat in caput ſerpentis porrectæ ſub vmbra arboris ſuæ, tantaq; vi morſu cerebrum apprehendit, vt ſtridens ſubinde, vertigineq; rotata, nec filum deſuper pendentis rumpere, adeoque fugere nequeat, nec finis ante mortem.

Fraxini & ſerpentis antipathia tanta experimento prodita eſt, vt ne matutinas quidem, occidentesue vmbras etiam longiſſimas, arboris huius ſerpens attingat, adeoque ipſam procul fugiat, ſique arboris fronde gyro claudatur ignis & ſerpens, in ignem potius quam in fraxinum fugiat ſerpens.

Sed ad vegetabilia pergo, inter quæ conſpicua quoque & euidens ſimultas eſt. Nam quercus in olitueto nata fugit, introrſum commeat, & exareſcit, olea vero in quercetu radices maxime relinquit noxias, quercusque enecat. Eadem iuglandem iuxta ſata aut emoritur ipſa, aut infirma ſemper eſt, aut iuglandem nucem talem efficit. Quin & nucis vmbra omnibus ſatis eſt inimica, & quęcunq; attigerit, veneno invadit ilico, nocetque ſtillicidii ratione, cum humor è frondibus diffunditur.

Sic braſſicæ & vitis odium ſpectabile

bile eſt. Vitis enim cum intortis claviculis omnia ſoleat cõplecti, ſolam refugit braſſicam, nam prope eam ſentiens, in aduerſam ſe torquet partem, dumq; coquitur braſſica, vinũq; vel ſi pauciſſimũ inſtilles, nec coquitur, nec color ipſius conſtat: ipſum vero olus cyclamino & origano peraresſcit, & vitis lauri odore euadit deterior, cicutaque vino obtunditur.

Polipodium cancro adeo eſt antipatheticum, vt hic illi admotus, tum ingentes cruſtas, tum vngues abiiciat à pedibus. Filix & arundo in tantum ſibi aduerſantur, vt neutra iuxta ſe alteram ferat, vnde nec in arundinetis filices, nec in filicetis arundines videntur.

Alyſſum, hypericum, & moly herbas in tantum malignis ſpiritib. antipatheticas eſſe, vt quemadmodum luporum capita ianuis affixa, ſic has herbas in ædibus ſuſpenſas, ad ho-

minibus & pecore veneficia, ne fascinentur, arcere, grauissimi authores tradunt, Homer. Odyss. 10. 11. Plinius *l 28. cap.* 10. Dioscorid. *l. 3. cap.* 17. Vnde Homerus Magiæ peritissimus, Mercurium contra veneficia, Circes Moly herba Vlyssem muniuisse cecinit. Et in Historia Tobiæ, vt sacra etiam huc referamus, legitur, angelum cordis particulam piscis, è flumine extracti docuisse Tobiam super carbones proiicere, sicque excitato fumo omne dæmoniorum genus extricari tam à viro quam muliere. Proinde his & similibus Periaptis & amuletis, quæ ratione nituntur naturali, fides non est deroganda, de quorum scilicet substantia, profluuia inspirata vires corporis reficere, venenisque possunt resistere.

Sic Peoniæ albæ radix & alcis vngula epilepsiæ, semen melanthii catarrhis antipathetica sunt, stercus lupi doloribus colicis, non quidem vt

inepte

inepte & inſcite quidam putant, incantationis viribus, ſed quod ab illorum ſubſtantia, vapores quidam velut atomi defluant, qui inſpirati cerebrum ſiccent, morbique cauſam ſuis viribus alterent. Vnde Galenus experientia horum edoctus, periaptis inquit, ſic confidere oportet, vt ſubſtantia ipſorum, non incantationis verba, iuuet, *l. 6. & 10. de ſimplic. medic.*

Contacta tridente torpedine marina, piſcatoris manus obſtupeſcere, & Echneida piſciculum, quamuis velocem, ventorum agitatæ procella nauis curſum ſiſtere videmus, non quidem incantationis verbis, ſed ob cauſas modo commemoratas. Stupendum certe naturæ miraculum, minutiſſimum etiam piſciculum, qui maris & terræ portenta ſua natura ſuperat, remis veliſque concitatam nauim quantumuis magnam, non alio modo quam adhærendo remorari,

Videatur Plin. *l. 9. cap. 25.* & *l. 23. c. 1.* Fertur Actiaco Marte tenuiſſe imperatoriam nauem Antonii, properantis circuire & exhortari ſuos, donec tranſiret in aliam, ideoque Cæſariana claſſis, impetu maiore protinus venit. Tenuit & noſtra memoria Principis Caii ab Aſtura Antium remigantis. Quin & auſpicalis piſciculus eſt, ſiquidem nouiſſime in vrbem reuerſus Imperator ille, ſuis telis confoſſus eſt. Nec longa fuit illius moræ admiratio ſtatim cauſa intellecta, cum è tota claſſe quinqueremis ſola non proficeret, exilientibus protinus, qui id quærerent, circa nauim inuenerunt adhærentem gubernaculo, oſtenderuntque Caio, indignanti hoc fuiſſe, quod ſe reuocaret, quadringentorumque remigum obſequio contra ſe incederet. Conſtabat peculiariter miratum, quomodo adhærens tenuiſſet, nec idem polleret in navigium receptus. De

hoc

hoc Laurentius Lippius Oppiani interpres erudite lusit his versibus.

Pellebant velis, pellebant remige nauem,
Ventus erat, cœptum sum remoratus iter.
Solus ego Actiacam potui retinere carinã,
Et potui Cai rostra tenere ducis.
Semipedalis ego: quis hæc corpuscula credat,
In cursu tantas detinuisse rates?

Fatendum certe, naturam hic abstrusam, & sensibus inexplicabilem. Prẹter enim ea, quẹ dicta modo sunt, fatale quoddam indicium & præsagium in eo obseruatum est, quasi futuri mali prææscio periculum imminens cupienti auertere. Tenuit legatos Periandri de castrãdis pueris nobilibus, tanquam indignum iudicante natura, homini id, quod conseruationi ipsius donatum esset auferre, iccirco nauem inhibuit, & à cursu reuocauit. Tenuit nauem Caii Cæsaris non multo post Romæ interfecti,

condolens misero Cæsaris exitio, ipsa natura cupiit ab ipso malum auertere, atque ab infausto cursu revocare. Hæc de Echneide fere omnia ex Plinio.

Cæterum in experimentis est, hirundinis cor palpitans deuoratū memoriam deperditam restituere, adq; ingenium valere & intelligentiam.

Cor turturis viuū calensq; comestū ad febres intermittentes omnes.

Anatem viuam ventri admotam compescere tormina.

Viuentem aranceam iuglādis testis inclusam colloq; subnexam, pellere quartanam: ranarum oculos ante Solis ortum erutos, viuis illis in aquā dimissis, alligatos, sicut & vnguium præsegmina in pedibus & manib. febricitantis, cancri viui dorso superligata, cumque eo in aquam fluentem proiecta, tertianas febres.

Talpæ viuentis dentem odontalgian sanare contactu.

Hominis caluam mederi epilepsiæ.

Ossi-

Officulum è poplite leporis nephritidi & ſpaſmo flatulento.

Inteſtinum lupi colicis doloribus.

Cor corui geſtatum ad inhibendum ſomnum, cor veſpertilionis ad eundem valere ad accerſendum.

Oſſa capitis equæ fugare erucas palo in hortis affixa.

Graminis genus, 7. habens internodia, efficaciſſime contra capitis dolores adalligari.

Herbam, canis vrina irrigatam, euulſam, ne ferro tangatur, luxatis mederi celerrime.

Florente cicuta & violis, ſi qui morbi homini acciderint, quoties florere eas herbas contigerit, licet ſanatum, recidiuam tamen quandam eorum ſentire compertum eſt. Non prætereunda hic, quæ Plin. *l. 24. cap. 17. & 19.* Item *l. 25. cap. 4.* & *l. 26. cap. 4.* ex Pythagora, Cravetta, Democrito, Apollidoro, Cleopatre Medico & aliis recenſet, de mira quarum-

rundam herbarum efficientia ac virtute. Adamantide herba, Armeniæ, & Cappadociæ alumna admota, leo-
& Cappadociæ alumna admota, leo-
nes reſupinari cum laxo hiatu.

Arianide, quæ in Arianis naſcitur colore ignea, collecta Sole exiſtente in Leone, ligna accendit tactu oleo peruncta.

Aeſchynomenem, appropinquante carpentis manu contrahere folia.

Theangelide in Libano Syriæ, Babylone, & Suſis Perſidis prouueniente, pota, homines diuinare.

Gelotophyllide in Bactris & circa Boryſthenem naſcente, pota cum myrrha & vino, varias obſeruari ſpecies, ridendique finem non fieri, niſi potis nucleis pineæ nucis, cum pipere & melle in vino palmeo.

Aethiopidē in Meroe creſcentē hydropicos vtiliſſime bibere è mulſo.

Ophiuſam in Elephantine Æthiopiæ conſpicuam, potam, terrorem ac

muntm

metũ ſerpentũ imprimere & quandoq; ex eo mortem, obq; id ſacrilegos cogi illam bibere: aduerſari autem vinum palmeum.

Helianthe in Ciliciæ montib. maritimis cum adipe leonino decocta ac inuncta, corpus aſpectu reddi iucundum ac venuſtum, Perſarum Regibus in frequenti olim vſu.

Crocidis cõtactu phalangia mori.

Oenotherides è vino aſperſu omnium animalium feritatẽ mitigari.

Herbam in capite ſtatuæ natam, alligatam in lino ruffo, capitis dolores ſedare confeſtim.

Herbam quæ naſcitur ſupra fimeta ruris, efficaciſſime pollere contra anginas ex aqua potam.

Contra ſumma veneficia pollere Moly laudatiſſimam herbarum Homero, circa Pheneum, & in Cyllene Arcadiæ prouenientem: & dodecatheon herbam omnib. mederi morbis aqua potam, quæ maximam etiam

iam à Moly authoritatem obtinuit.

Aethiopide amnes ac ſtagna ſiccari coniectu, tactu clauſa omnia aperiri.

Achimenide cõiecta in aciem hoſtium, trepidari agmina, ac terga vertere.

Latacen à Perſarum Rege dari ſolitam legatis, vt quocunque veniſſent, omnium rerum copia abundarent.

Aemilianum Scipionem Carthaginis patefeciſſe portas peculiari herba, & pontinas paludes Aethiopide ſiccatas antiquæ hiſtoriæ memorant: Et quis occulta naturæ inſignia omnia attigerit? Quis vero cauſas hic explicare vnquam valuit? aut quæ ſaltem fuit coniectura omnia hæc experiundi? Vere numinis cuiuſdam muneri hãc inuentionem acceptam ferunt naturæ Prudentes.

Atqui ex hoc fundamento pendent quoq; phyſicæ ligaturæ, vt cum

præ-

præſentia adamantis Magnetis actionem, ne ferrum trahat, & oleum ne ſuccinum paleas alliciat, ſiſtit & ligat. Quemadmodum igitur, ſi alterum cum altero conſpicitur habere inimicitiam ad noxias, quas illud inferre poſſet, vſum eius eſſe poſſe veteres pro remedio arbitrati ſunt, in quo etiam ſucceſſus fauit coniecturæ, ſic in ſympathiis occulti aliquid venari licebit, quod ad aliquod malum amouendum vel expellendum vires habeat ſocias,

Et quidem herbarum cum aſtris, cõſenſus admirandus ſpectatur quotidie. Euidentiſſimum Solaris præſentiæ teſtimonium & documentum præbent cichorij flores, Epaticis affectibus ſingulare remedium, qui ſole oriente ſe expandunt, eodem occidente ſe contrahunt.

Lupinus quotidie cum Sole circumagitur, ita vt nubilo etiam cœlo agricolis horas monſtret: ſimiliter &

malua

malua motui se Solis accommodat. Pulegium in coronariis florere ipso brumali die pleiadib. occiduis, quis non animaduertit?

Veratrum nigrum adulterinum, flores circa Decembris finem in viridi flauescentes proferre, conspicuum omnibus est.

Laurum & ficum è cœlo non tangi, sicut nec vituli marini tergus, nec hyænæ pellem, nec vitim albam, authores non proletarii prodiderunt, quare nautę iis vela muniunt, ne fulmine icta deflagent atque decidant. Hoc Octauius se muniebat Augustus, Lauro Tiberius Cæsar, quam pro corona gestabat, ne vterq; scilicet tonitru afflaretur, non solum enim cõtra fulminis impetum, verum etiam aduersus fulminis ictum retorquentem habent naturam. Sed mirabilis est Sympathia illa inter metalla & diuinam virgulam seu bifidum illum surculum ex corylo decisum,

quo

quo metallarii venas auri argentique feraces explorant, frustra certe quis hic ad manifestas qualitates confugerit.

Verum enimuero Orpheo, Theophrasto, & Proclo iudicibus, lapidibus longe efficacior cum astris & spiritibus consensus est quam herbis, non astrorum enim nominibus, sed animis quoq; hominum imperitare videntur. Nam iaspis non modo sacrificia diis reddit accepta, sed Achates animos coniugum conciliat, & supplices voti quoq; reddit compotes. Et lapides virtutis astrorum consortio frui, nemo inficiabitur, qui ferreum cõpasti perpendiculum, cuius obtutu atq; inspectione naucleris velificatio perficitur, magnete cõfricatum, Septentrionalis poli stellam semper spectare animaduertit, & qui Selenitin lapidem ex Arabia candidum, pro Lunæ incremento crescere & decrescere obseruat.

Tur-

Turcosia gemma, quoties mutari, atque expallescere, natiuoq; calore destitui conspicitur in gestante vel languescente, vel valetudinario? Sed magis stupendum, quod imminens periculum coloris huius gemmæ, in fuliginosum vel serenissimi cœli cõtrarium mutatio, vel etiam maculæ alicuius aut fissuræ apparentia præsagire dicitur.

Smaragdum aduersus febres valere & venenum, authores non leuis authoritatis tradunt, imo frangi, si à veneno vincantur, rumpi quoque in prima virginei pudoris excussione, ac quouis illegitimo coitu inquinari, nitoremq; amittere, quo oculorum lassitudinem demulcere solebat. Deperit enim vis insita omnisque nitor sordescit. Itaque dubium nullum est, inuisibilem latentemque vim gemmas eiaculari atque euibrare. Licet enim sit res solida, calor tamen natiuus, & confricatio contactusq; vim

eli-

eliciunt, cordique ac cerebro illam communicant. Hanc vero astrorum & lapidum Sympathian, seu conuenientiam non puto quenquam fore, qui ad manifestas qualitates sit relaturus, cum sint saltem vmbræ rerum, & instrumenta, organaque naturæ cuiusdam sublimioris ac præstantioris, prætereaque nec odores habeant, nec colores, similesque potestates, vt ita iniurius sit in naturam iniusta ac fallaci quatuor qualitatum censura omnia explorare. Medicamenta quædam à similitudine prodesse, miroque modo à morbis liberare quotidiana documenta testantur & experimenta, ob nullam causam aliam, quam quia vnum alterius Anatomiam habet & signaturas. Atq; huc pertinet modus demonstrandi per similitudinẽ, quo sæpe summus rerum Creator diuinas & occultas res solet patefacere, vt supremarũ idearum similitudinem referant atq; de-

monſtrent. Omnes enim herbæ, flores, arbores, aliaque ex terra naſcentia ſunt ſigna magica à Deo conceſſa, per quorum cognitionem ad veram medicinam, id eſt ſignatum peruenitur. Signa igitur, quæ natura externe prodit, intrinſecæ cuiuſdam ac latentis virtutis indicia ſunt, ſemperque ſignatum internuſq; nucleus per externam phyſiogonmiam deſignatur. Hinc multorum morborum curatio, quia promanant ab aſtrali impreſſione firmamenti maioris mundi, non promiſcuis remediis perficienda eſt, ſed per influentiam aſtronomicam, id eſt, per ea vel cum iis, quæ analogiam habent ad maiorem & minorem mundum, in quibus eſt vera magnetica vis firmamenti, & impreſſio cœleſtis morbis reſiſtendi. Hanc influentiam ac ſignaturam à ſtellarum complexu ac radiis plantis quibuſdam illis ſubiectis, videmus impreſſam, quæ in hyperi-
cone

cone ac persicaria est euidentissima maximeq; conspicua. illud enim exilibus foraminib. perforatum, hę foliis macula rubē. ibus, ac si gutta sanguinis super ea decidisset, cernitur.

Eiusmodi quoque signaturæ reperiuntur, in aro, dracunculo & aliis, morborū cognitioni maxime inseruientes, vt ita non sufficiat Botanico naturasq; herbarum inuestiganti, in externis signaturis acquiescere, hoc est, externa tantum plantarum vestimenta diuersoria & habitationes describere, internum autem illud principium operandique virtutem, quæ est creatoris imago creaturis implantata, somnolento & noxio præterire silentio. Omnino enim necesse est, in rerum natura dari aliquid, in quo rosa latitet hyeme, quod scilicet elementis vtcunque etiam modo corruptis, specierū signaturas inuolatas contineat, atque nouorum indiuiduorū procreationem seruet incor-

ruptas, alioquin nouæ rerum ſpecies produci non poſſent. Id vero nihil aliud eſt quam balſamū radicale, vitale, ſpirtuale, cœleſte actionū omnium in natura principiū, cui vni & ſoli accepta ſunt ferenda, quę nec craſi elementarię, nec ſenſui, nec manifeſtis qualitatibus aſſignari poſſunt & debent. Hoc enim in corruptionibus rerum non interit, ſed elementis & mixtis qualicunque etiam modo diſſipatis, ſeruatur. Sic granum, quod terræ committitur, putreſcit, reſoluitur, perit, at radicale balſamum ſeruatur, in quo totius ſeminis anatomia & poteſtas viget, nouaq; reuolutione in mundanum theatrum progrediens, nouum fabricat corpus officiis deſtinatis accommodatū. Hoc ipſum principium variis nominibus appellatur, ab aliis dicitur enim balſamus vniuerſæ naturæ, Sulphur vitale, radicale ſemen, materia prima, mumia balſamita. Deliteſcit autem

non in alimentario, quo perfunditur humore, nec in fæculentis & crassis sordibus, sed in excellentiori quadam humiditate deprehēditur, quoniam externis iniuriis impressionibusque magna vi solet resistere, specierumque signaturas inuiolatas ad nouorum indiuiduorum productionem conseruat. In animantibus & plantis vniuersam corporis anatomiam animale hoc balsamum occupat, in certis tamen animantibus certam magis partem vt cor, proque diuersa impressione tinctura & confluentia, proprietate, & differentiis, diuersas quoque producit actiones. Huius igitur balsami virtute plantæ quædam partesque animalium morbis quibusdam antipatheticę sunt atque resistunt, huius inquam balsamī vi ac virtute, animalium quorundam partes corporis humani partib. sunt sympatheticæ, iuuando illa, corroborando atque in vigore conseruan-

do, id quod testatum faciet medicamentum à me confectum (absit fucata iactantia) pro debili memoria corroboranda & iudicio exacuendo, aduersus præterea Paralysin, Epilepsian, Vertiginem, Colicam, & Arthritiden frigidam, non tantum enim ab his pessimis corporis humani inquilinis præseruat, sed etiam liberat, assumptum, locisq; affectis eo delibutis. Hoc est medicamentum, cui præparando integram hanc pene æstatem occaui, nulli, de quo certus sum, hactenus cognitum, & constat ex mere vegetabilibus, animaliumq; quorundam partibus. Ac licet quidã hoc meum inuentum, superciliosa quadam fatuitate sibi omnia tribuẽtes, sint derisuri, aliis persuadentes, non posse Hippocratis aut Galeni asseclas, nisi ex Paracelsico aut Lulliano cõmentario sapere, malo tamen ἐν τῷ ἔργῳ & experimento cum omnibus iis, qui eo ad nominis Diuini celebra-

lebrationem, & dictorum morborũ profligationẽ sunt vsuri, acquiescere, quam blandis ac bracteatis, vt illi faciunt, verborum lenociniis, mundum decipere. Sed ad priora. Hoc igitur radicale principium, has inquã rerum signaturas qui neglexerit, nec intimius inspexerit atque cognouerit, medici nomen non meretur. Et certe si per nihil aliud, huius tamen ministerii cognitione admirabilis in sua arte euadit medicus, quod Hippocrates, de iis pronunciat, qui morituros & saluandos prænouerint.

Morbos singulos habere sua signa cognitioni inseruientia negari non debet, eademq; quoq; signa reperiri in remediis à natura ita signatis, vt in totum & vere dixisse liceat, hic morbus est huius remedii morbus, & hoc remedium est huius morbi remedium, vt tussilago est remedium obstructi pulmonis, quia gerit eiusdem signa, lingua ceruina & scolo-

pendriũ infarcti & tumefacti splenis remedium sunt, quia splenis exhibẽt signaturam. Vnde apparet, ex signis remediorum naturas cognosci posse, Sympathiasque ac antipathias mysterium, tum rerum, tum qualitatum medico maximo esse emolumento, proindeq; secretioris eiusmodi Philosophiæ peritos, sagacesque rerum naturalium exploratores, admirandas actiones posse producere.

Et quoniam modus vt in aliis nõ vtique manifestus est ac euidens, sed occultatus, miraculosarum illarum actionum causam dæmonum pręstigiis asscribunt imperitiores, tali scilicet Magiæ, quæ Goëtia dicitur, à luctu, & dæmoniaca, est enim malorum spirituum iuxta sepulchra inuocatio, cuius germana soror est Necromantia, quæ ad vocandos defunctorum manes sanguinem humanum, quo dæmones effuso delectantur, vel saltem nigri pecoris cruorem requirit.

His Magiæ speciebus imbuti multa faciunt, quæ nullo modo per causas & media naturalia effici potuerunt, sed necessario referri debent ad substantiam aliquam incorpoream, quæ occulte cum ipsis Magis operatur: faciunt enim statuas è ligno vel alia materia loqui, & ad propositas quæstiones respondere, mouerique loco progressiuo: deinde manifestãt etiam quædam occultissima, & quæ humana ratione nota esse non potuerunt, vt res quæ geruntur vel dicuntur in remotissimis regionibus, quæque quis dixit vel fecit: Hæc autem esse mentis cuiusdam sublimioris opera, quam est humana, prædictasque operationes non perfici causis naturalibus, sed supra omnis corporeæ naturæ potestatem esse necesse est. Vera Magia & naturalis, quæ causis nititur naturalibus, licet non ita sensui obuiis, sed abditioribus & reconditis, nihil aliud est, quam lapi-

dum, quam herbarum, quam mineralium, quam animalium, quam astrorum cum his consensus, vel dissidii scientia, quam exacte callere & didicisse sapientiæ opus est, legi diuinæ non contrarium.

Et hanc Magiam quam omnes sapientes, rerumque cœlestium & sublunariũ solertissimi indagatores semper approbarunt, vt quæ in operum Dei admirationem explorantem ducat, qui callent, multarum abstrusissimarum rerum scientia clarebunt, quamuis paucos hodie inuenias, qui exactam huius cognitionem habeãt, nisi perditos quosdam ardeliones, qui ob pecuniæ aucupium animas dæmonibus deuouent, mentiri non erubescunt, omnia se scire & præscire gloriantes, naturæ & spiritibus imperitare posse imperito vulgo persuadentes, sicque veram magiam nefandis nugis defœdantes, & cum Goëtia confundentes.

Cæte-

Cæterum, quod in præſenti noſtro inſtituto minime prętereundum fuit, non parum enim lucis afferet & veritatis, ad myſterium noſtrum vlterius explicandum, in experimentis non fallacibus eſt, operationem aliquam eſſe & virtutem annulorum confectorum ex auro, argento, aurichalco aut quouis metallo ſtellę, cuius quis ſibi virtutem conciliare cupit, dedicato, defixo in annuli cauitatem cum ſubiecta herba ſtellę huic ſympathica, lapide: his enim animum exhilarari, morbosque profligari graues autores tradunt, Trallianus, Gordonius, Meſue & alii.

Sic Gyges Lydorum Rex annulo ſuo lapidem Draconis capite exemptum incluſerat, ſeſe, Regem & aſtãtes occiſurus, vt impune cum Regina concumberet, inuiſibilem reddidit. Et Alexander Trallianus Herculis imaginem, Leonem ſuffocantis annullo incluſam colicis mederi ſcribit.

Ferunt & Eudæmum Philosophum annulos contra serpentum morsus, fascinationes & morbos concinnasse. Tradit quoque Philosophus, *l. 8. antiq. cap.* 2 se vidisse præsente Vespasiano Imperatore, Eleazarumquendam de gente Hebræa, naribus cuiusdam obsessi annulum, cuius signaculo radix à Salomone reperta, erat subdita, applicuisse, dæmonemq; de naribus odorantis extraxisse, qui cum repente in terram concidisset, Eleazar coniurationis Salomonis Cantico dæmonium proscripsit. Idem Salomonem Magiæ fuisse peritissimum, & Mosen Hebræorum legislatorem in Ægypto Magiæ initiatum annulos amoris & obliuionis fecisse, annulumque obliuionis dedisse Aethiopissæ, vt ipsius obliuisceretur, quo etiam facto in Ægyptum liberè remigrasse prodidit, non quidem superstitiosa dæmonum magia, cuius eum accusabant Apollonius &

Lysimachus, verum à Iosepho propterea refutati, sed ea quæ per sacrosancta nomina & precationes, angelorumq; bonorum implorationem perficiebatur. Testes Eusebius *de præparat. Euang. l. 8 cap.* 2. Iosephus *contra Appion.* in Act. Apostol. *c.* 7. Plin. *l.* 3. *cap.* 1. Magiam quoque ab Ægyptiorum sacerdotibus didicisse, & calluisse Empedoclem, Pythagoram, Democritum & ipsum Platonem in confesso est.

Vnde non omnino vana esse elicitur, quæ de cura characteristica, quæ sculptis imaginibus & de collo appensis naturales operationes perficit per cœlestes proprietates siderũ mira ali influentia cum nostris corporib. concordantium, non inquam plane vana sunt, quæ antiquissimi naturæ exploratores de verbo scripto seu characteribus & sigillis, certis temporibus secundum cœli virtutem & influxum fabrefactis ci-

tra omnem, quam ſola myſterii hu-
ius ignorantia finxit, ſuperſtitio-
nem, citra nominis diuini propha-
nationem & offendiculum, vllam-
que fidei ac religionis violationem,
literis monimentisq; conſecrarunt,
quę licet hactenus, poſtremisque hi-
ſce temporibus occultata & abſcon-
dita delituerunt, apud quoſdam, qui
illis ſunt abuſi potius quam legitime
vſi, cum ad ſuperſtitiones prolapſi,
primordia non intelligentes, plus
iis tribuere ſunt auſi, quam rerum
omnium creator Deus conceſſit, vo-
luitque eſſe per ea patefacta; Tan-
tum vero abeſt, vt hiſce imagini-
bus per ſe virium quid tribuam, cha-
racteresque ſeu nomina conſtellata
virtutem habere ratione figuræ, af-
firmem (cum figura, numerus, ma-
gnitudo, ſitus, continuique ſolutio,
nullius ſunt actionis principia) vt,
niſi aliud ſit agens mouensque, cuius
poteſtate, characteres ſunt efficaces
plane

plane negem. Deus per Prophetas ſolo prolato verbo hominum ſanat: viuus ſiquidem Deus eſt, & viui Dei viuum quoque nomen, & viui nominis viui quoque literæ, viuit Deus propter ſe, viuit nomen eius propter ipſum, & viuunt literæ propter nomen, & ſicuti vitam habet in ſe ipſo Deus, ſic etiam nomini ſuo dedit vitam habere in ſeipſo, & nomen porro literis. Sunt igitur imagines ſeu characteres efficaces ratione virtutis ſeu officii, à Deo vel natura ad tale nomen vel characterem ordinati. Nulla enim eſt virtus vel in cœlo, vel in terra, quæ non deſcendat à Deo: ſic medicamenta ſunt corpora viſibilia, verba corpora inuiſibilia, ſiue herba ſiue verbum ſanet, in cauſa eſt Deus, id eſt, ſpiritus Dei naturæ coadunatus per verbum Fiat. Vnde ipſa herba non eſt medicina, ſed hæc in illa latet inuiſibiliter à Deo videlicet inſita. Quapropter

non

non protinus ad orcum vsq; sunt damnanda, insulseq; deridenda, quæ à sensibus sunt remotiora, & causas habent abstrusas.

Gemmarum miracula quis non obstupescit? Plurimas certe iis esse facultates naturales, negari non potest nec debet, præsertim si certis sub constellationibus sculptæ, imaginibusque ac signaturis impressæ fuerint & signatæ. Ac plane vanum est, quod quidam putant, effectus gemmarū quarundam prouenire vi magica, nec naturales esse, proficiscique ex Magorum schola, qui prætextum suis veneficiis quærăt per gemmas certis constellationibus sculptas. Smaragdum mortui Domini digitis, quibus fuit gestatus, obsilire, cognitum est & cōpertum. Turcosiæ quoque vires quis non miratur? Et innumera possunt non tantum gemmarum, sed etiam plantarum experimenta coaceruari, quæ si non vbique,

que, & ſemper reſpondent, non arguenda ideo ſunt mendacii, quia nō omnia vbiq; & ſemper concurrunt, & raritas eff ctus, ſeu ſingularitas effectus, non tollit cauſam in natura. Rerum enim miracula perpetrantur per debitam cauſarum naturalium agentium cum diſpoſitis patientibus applicationem, adeo occulte, vt cauſa videatur remotiſſima. Itaque veſanum eſt diabolicis machinamentis protinus aſcribere, quæ à noſtris ſenſibus ſunt remotiora, non cogitantes, latentem naturæ vim, quæ diuinum diuinæ potentiæ eſt inſtrumentum, multum poſſe ſine diabolorum ope & auxilio. Sic Veſani ſunt, qui ſuperſtitionib. dediti, etiam manifeſtiſſima pene præ ignorantia aut ſtolida dubitatione, ex occultis prodire cauſis afferunt, vt & in eodem veſaniæ pelago nauigant, qui prę ter odorem, colorem, & ſaporem nullas alias vires plantis quibuſdam
ineſſe

inesse arbitrantur, quasi naturalis illa cœlestium cum elementaribus conspiratio efficere non possit, vt præter qualitates primas tactiles & sensuales occultas etiam vires possideant sine Magicis incantamentis, & anili superstitione, id quod naturales cum experientia effectus demonstrant. Quare in singulari facto non aliam, præterquam quæ nobis videtur esse causam.

Quis enim negare potest, diuinitus aut genii alicuius virtute, aut etiam causis accidentariis & fortuitis, posse produci effectum similem naturali. Et sufficit Physico ostendisse, effectum talem vel talem esse causarum naturalium, aut semper, aut plerunq;. Et licet nō semper respondeat euentus, non tamen ideo naturæ motus est denegandus, siquidem ad vnum sæpe effectum raro concurrunt causæ omnes, quod licet ex illis æstimare, quæ ob raritatem, varietatem

tem & ſingularitatem pro miraculis habentur & prodigiis, hę enim cauſas habent naturales, raro tamen ad effectum talem diſpoſitas, aut omnes paratas.

Itaq; ſi effectus eſt naturalis, etiam cauſa talis erit, & contra. Iam autem imaginum ſub certis aſtris ſculptarum effectus naturalis omnino eſt, ergo cauſam quoque naturalem eſſe neceſſe eſt. Licet vero hæc ſit occulta & abſtruſa, àque ſenſibus exterioribus remotior, nõ tamen ilico ad diabolicam quandam poteſtatem confugiendum, ſed attendendum, quibus auxiliis, quibuſque cauſis concurrentibus fiat aut non fiat effectus, èque mirabilibus cauſis naturalibuſque effectis, mirabilis potius Dei potentia agnoſcenda & prędicanda, qui cum tantas virtutes tamque mirabiles in naturam manifeſtam inſeuit, quantus, dic amabo te, ipſe in ſuis occultis erit? His ita præſtratis, pro

vita

vita saluberrima producenda, honoribusque ac diuitiis augmentandis Iouis sigillum atque imago fabricatur sculpiturque in lapide albo vel claro, vel etiã argento puro aut stanno, ipso tamen Ioue, quod inprimis in hoc mysterio obseruandum est, existente vel in suo domicilio, vt sagittario vel piscibus, vel etiam exaltatione, vt Cancro, libero ab omnibus impedimentis, præcipue vero à radiis malis Saturni vel Martis: in angulo etiam sit Orientis vel Medio Cœli, ascendens in circulo augis, directus, velox cursu, non à Sole combustus, orientalis, in gradibus lucidis, & fortunam augentibus, in Lunę vel Veneris trigono aut sextili, quę omnia diligentissime ab Astrologiæ perito obseruari necesse est.

Sic idem Iupiter contrarium operabitur, si retrogradus fuerit, combustus, afflictus à Saturno vel Marte, in malo cœli loco, non in domici-

micilio vel exaltatione, &c. Idemque iudicium esto de cæteris etiam Planetis.

Eundem in modum fabricatur imago Martis in 1. facie Scorpionis Orientis, contra timiditatem & pusillanimitatem.

Ad fauorem Regum & Principũ conciliandum, morbosque calidos cordiales curandos, imago Solis in auro puro, prima Leonis facie ascendente: ipse vero Sol in leone sit fortis & fortunatus.

Ad lætitiam, venustatem, roburq; corporis, imago Veneris poma floresq; tenentis manu, ascendente cum ea prima facie Libræ, Pisciũ vel tauri.

Ad ingenium & memoriam acuẽdam imago Mercurii orientis, cum prima Geminorum facie vel Virginis: vel contra morbos, odia, & itinera feliciter conficienda à gradu 17. Virginis vsque ad finem fere eiusdem signi.

Ad podagram curandam indubitanter, valere piscium figuram in auro vel argento, seu auro argento permixto, sculptam, Sole permeante Pisces in ascendente aut domo decima, ab infortuniis saluo & libero, domino etiam signi, videlicet Ioue saluo: vel etiam Luna medium cœli tenente Marte non præsente, & Ioue non retrogrado, Soleque supra terram existente, si piscium imago fiat in prima piscium facie, eundem præstare effectum antiquissimis monimentis proditum reperitur: in secunda vero facie factam sanare tibiarum morbos, in tertia morbos genuum & coxarum.

Ad morbos gulę & colli faciebant figuram tauri in facie tertia, Sole existente supra terram, eamque in cupro multum rubente.

Ad morbos capitis difficiles & difficulter curabiles fabricatur figura arietis, Martis & Saturni existentibus

dire-

directis, Ioue non existente in ariete, nec Venere in Scorpione, nec Mercurio in tauro, à gradu primo vsque ad 5, primæ faciei arietis: Sole autem existente in ariete eandem obtinebit virtutem.

Ad bona & honores adipiscendos, morbosq; cerebri frigidos curandos imaginē Lunæ conferre in purissimo argento vel crystallo, ita vt Luna existat in Cancro, atque in fortunis sit libera, in Oriente fortis & fortunata, experimētis patefactum esse Doctores antiqui asserunt, adque eundem quoq; effectum consequendum positus eiusdem in tauro efficax est, quo in signo exaltatur.

Ad ventris ægritudines curandas figura cancri facta hora Saturni, cancro existente in medio cœli, & Saturno in secūda facie, omni auro p ęstare dicitur, omnibus morbis resistendis expellendisque idonea.

Ad tristitiam abigendam & melancholicam desipientiam, figuram

Capri-

Capricorni prodesse proditum est, ita tamen, vt Mercurius non sit retrogradus, sitque cum Venere supra terram, Venus autem sit in parte Orientali, Saturnus vero sub terra: conficiendum autem sigillum est in prima facie, Solis aut Mercurii die, Solis tamen hora.

Ad sensum corruptum & deperditum, morbosque manuum inprimis dextræ commendari video imaginem Sagittarii factam de auro vel argento in prima facie primi gradus vsque ad 5. die Solis & hora eius: hæc figura habet vim expellendi infirmitates, Saturni, Veneris & Martis, oportet autem Saturnum non esse retrogradum, nec Martem in 12. domo, sicut nec Iouem in quarta, Sole quoque supra terram existente.

Atque hæc sunt sigilla & sculpturæ Planetarum & constellationum quarundam cœlestium, à diuersis autoribus repertæ, sequuntur ordine,

quæ in antiquissimorum Sophorum & Doctorum monumentis cõsignatæ imagines inueniuntur, quæ multarum mirandarumque virium esse perhibentur, si in conuenientibus lapidibus sculptæ magna cum reuerentia & deuotione gestentur & custodiantur: & primo quidem inter vetustissimi illius & summi Rhagaelis arcana fuerunt.

Draconis formosi imago, si in Rubino, siue in alio lapide similis naturæ sculpta fuerit, scias virtutem eius esse in augendis bonis huius seculi, gestantemq; hilarẽ & sanum efficere.

Falconis imago, si in Topatio sit, ad acquirẽdam beneuolentiam Regum, principum & magnatum facit.

Astrolabii imago si in Granato sculpta fuerit, virtus eius erit sanum reddere gestantem, & ab omnibus ęgritudinibus aduersisque casibus in itinere liberum.

Asini imago si in Chrysolito sit,

virtus eius erit futura prognostica
& prædicere, (quantum ſcilicet po
teſt euadere in humanam imbecilli
tatem, vere enim futura prædicer
ſolius eſt Dei.

Arietis vel capitis hominis cu
barba imago, in Sapphyrio ſculpt
virtutem habet ſanandi & liberan
à multis infirmitatibus, & à carcer
omnique moleſtia, eſtque imago r
gia, dat enim dignitates & honore
ac in altum extollit.

Ranæ figura ſi in berillo ſculpta
rit, virtutem habet inimicos recon
liandi, & amicitiam inter homines,
diſcordes ipſa tetigeris.

Cameli capitis, & duarum capr
rum inter myrrhi arboris imago,
in Onyche ſit, virtuté habet conu
candi, congregandi, & conſtringe
di demonas, ſi quis ſecum portau
rit, & in ſomno facit terribilia vide
ac mirabilia.

Vulturis imago ſi in Chryſoli

it, virtus eius erit dæmones frenare & congregare, defendere locum, in quo ponitur à malis ſpiritibus, & ab eorum infeſtatione, geſtantique dæmones facit obedientes.

Veſpertilionis imago, ſi in Heliotropio ſculpta erit, geſtanti potentiã dat reſiſtendi dæmonibus.

Hominis bene ornati imago & habentis aliquid pulcri in manibus, ſi in Corneolo ſculpta erit, virtutem habebit ſtringendi ſanguinem, & ad honores confert.

Leonis vel Sagittarii imago, ſi in lapide ſit, ad venena valet, & à febre liberat.

Hominis armati cum arca & ſagitta imago, ſi in iride ſculpta fuerit, virtutem habet cuſtodire geſtantem, & loca, in quibus verſatur à malo.

Hominis imago cum enſe in manu, ſi in Corneolo ſit, virtutem habet præſeruare locum, in quo erit à fulgure & tempeſtate, & geſtantem à vi-

tiis, & à fascinatione custodit.

Tauri imago, si in Prassio sit, a[...] maleficia iuuare dicitur, & in magi[...]steriis gratiam præbet.

Vpupæ figura cũ Dragontea her[...]ba ante se, si in Beryllo sit, virtute[...] habebit aquaticos invocare spiritu[...] & loqui cohibere, deq; quæsitis a[...] eis responsa recipere.

Hominis imago cum dextra ma[...]nu erecta ad cœlum, si in Chalcedo[...]nio sit, virtus eius erit vincere ciuil[...]lites, & gestantem reddere sanum, &[...] in itineribus, ac à causis noxiis præ[...]seruare.

Dei nomina in Ceraunia si sculpt[...] fuerint, virtutem habebit præseruan[...] loca, in quibus erit à tempestatibu[...] & potentiam victoriamque dat ge[...]stantibus contra inimicos suos.

Vrsi imago si in Amethysto sit fu[...]giendi dæmones virtutem habet, &[...] hominem ab ebrietate defenden[...] & præseruandi.

Hominis armati imago in magne-
ısculpta, gestantes in bello reddit
ictoriosos. Hactenus Rhagael.

Imagines seu sigilla Chaelis.

Chael vnus ex filiis filiorum Israel,
ıtiquissimus Doctor, cum in deser-
ɔ esset, obseruauit, & sculpere fecit
ıultas secundum cursum signorum
: planetarum figuras, & maximum
ffectum in eis agnouit, vtque hæ
naginum virtutes posteris paterent,
brum composuit, ex quo sequen-
a sunt excepta. Sitque benedictus
Deus, qui terris tales virtutes de-
it in salutem humani generis. (Hæc
erba reperiuntur in ipso libro à
Chaele conscripto statim in princi-
pio.)

Hominis figura sedentis post ara-
rum, cum longa barba, vultuq; lon-
go & superciliis curuatis, in cuius
collo sint quatuor homines iacen-
tes, & qui teneat in manibus vulpem
& vulturem, si talis lapis, in quo hæc

erunt sculpta, collo suspendatur, ad omnes plantationes valet, & ad inueniendum thesauros, nam si sub ceruice, iturus in lectum posueris, in somno videbis thesauros, ac modum extrahendi: est & alia eius virtus, scilicet conferre ægritudinibus brutorum, cum aquam biberunt, in qua hic lapis lotus fuerit, debet autem sculpi in die & hora Veneris.

Hominis imago habentis in collo clypeum, & in capite galeam, tenentis in manu gladium, ac conculcantis sub pedibus serpentem, in Iaspide rubeo sculpta, si collo suspendatur, omnes superabit inimicos in prelio, & maxime si commissum fuerit die Martis.

Equi imago habentis Crocodilũ, supra se in hiacyntho sculpta, virtutem habet reddere gestantem victorem in ciuilibus causis, amatum, morigeratum, efficit & amabilẽ, debetq; in auro ligari, quia ex auro virtus eius augmentatur. Ho-

Hominis figura sedentis, & mulieris stantis ante eum capillis sparsis ersus renes, & viri sursum aspicien-s in Corneolo sculpta, virtus eius e-t, ex omnibus hoc lapide contactis eneuolentiam acquirere: lapidi au-em debet supponi parum ambræ, & erebinthinæ.

Equi spumantis & feruidi, super quem vir niger sedeat cum sceptro n manu, figura sculpta in hermathi-e, regnandi potestatem præbet, & amissam gratiam restaurat, debet-que in æquali pondere auri & arg. n-ti ligari.

Hominis sedentis cum accensa candela in manu imago, si in Chry-solito sculpta fuerit, gestantem diui-tem efficit, debetque in purissimo auro ligari,

Cerui aut venatoris, aut canis, aut leporis figura sculpta, virtutē habet frenandi dæmones, lunaticos, phreneticos.

Mulieris imaginem habentis in vna manu auem, & in alia piſcē ſculptam, ſcias virtutem habere in capiendis piſcibus & auibus; debet in argento ligari.

Imago cuius anterior pars eſt equus, poſterior vero capra, ſi in aliquo lapide ſculpta ſit, dat fortunam in alendis & armandis animalib. ſeu beſtiis omnium generum, debetque in plumbo ligari.

Mulieris ſedentis cum tuba in equo ſeu militis currentis cum cornu ad collum, & cum arbore ante ſe, figura ſculpta in aliquo lapide venatoribus venandi gratiam præbet, ſi ſecum portauerint.

Hominis flexis genibus ſurſum reſpicientis, & tenentis pannum figura, ſi in lapide ſculpta erit, ac quis ſecum portauerit, dat gratiam & diuitias in rebus emendis & vendendis.

Scorpionis & Sagittarii ad inuicem

cem pugnantium figura, si in aliquo lapide sculpta fuerit, maleuolos & discordes efficiet concordes, inimicos amicos, ligetur autem in argento.

Vulturis imago cum ramo oliuæ in ore, si in pyrite sculpseris, tecumque portaueris in argenteo annulo, ad multa conuiuia vocaberis, & omnes te aspicient cum admiratione & stupore.

Arietis & Leonis medietatis figura, si in aliquo precioso lapide sculpta fuerit, si discordes cum ea tetigeris, amabiles & concordes efficientur, debetque in argento ligari.

Mulieris in superiori parte, in inferiori vero piscis figura, quæ in manu speculum teneat, & in altera manu ramum in hiacyntho sculpta, digitoque in annulo aureo gestata, inuisibiles reddit, voluendus autem annulus cum lapide versus palmam est, palmaque claudenda.

Basilisci:cuius pars vna est fœminæ,inferior vero serpentis figura, si in aliquo preciosorum lapidum sculpta fuerit, virtutem habebit cuncta fugandi animalia venenosa.

Basilisci pugnantis cum Dracone figura, & desuper sit caput hominis in Corneolo sculpta, si collo appendatur, gestanti dabit virtutem superandi omnem bestiam tam terrenam quam marinam.

Hominis nudi inflati figura, cum altera hominis figura bene induti, ac tenentis in vna manu scyphum, in altera vero ramum herbæ, si in Gagate lapide sculpta fuerit, virtutem habere scias liberandi ab omnibus febribus, si per triduum secum portauerit.

Hominis statuam habentis caput bouinum, & pedes aquilæ, sculptam in aliquo lapide, si tecum portaueris, nullus hominum de te male loquetur.

Hominem flectentem genua, & sursum aspicientem, & vnum pannum teneat, in turcosia sculptum, scias valere ad emendas & vendendas res.

Scorpionis & Sagittarii inter se bellantium figura, in aliquo lapide sculpta, & ligata in annulo ferreo ceræ impressa, statim inter se discordes efficit, quoscunque ea tetigeris.

Arietis figuram cum medietate bouis in aliqua gemma sculptam, virtutem habere scias, si in annulo argenteo ligata fuerit, vt quoscunque ea tetigeris, confestim tales concordes fiant.

Fœminæ in superiori & in inferiori parte figura piscis, quæ in vna manu teneat speculum, & in alia ramũ, si in Hiacyntho sculpta fuerit, ligataq; annulo aureo, inuisibilem reddit quandocunq; volueris: est autem sigillum cera cooperiendum, digitoque palmam versus gestandum.

Hominis arantis figura, & ſupra illum ſit manus Domini faciens ſignum, & iuxta illud ſculpta ſit ſtella, ſi in aliqua gemma ſculpta fuerit, & honeſtiſſime geſtaueris, in qua regione eris, à tempeſtate non peribis, & fructus terræ ſimiliter in illa non peribunt.

Viri iuuenis tenentis in capite coronam, & ſedentis ſuper thronum quadrupedem, & ſub quolibet pede ſit vir ſtans, tenens cathedram collo, ſitque circa caput ſedentis circulus, & manus eius ſint erectæ ad cœlum, ſi hanc figuram ſub Hiacyntho albo ſculptam repereris, poſuerisq; hunc lapidem in argẽteo annulo in æquali pondere ad lapidem, & ſub lapide modicum maſtichis & terebinthinę, ac feceris ſigillum in cera, geſtaueriſque ad collum, à Regibus & Principibus impetrabis, quicquid volueris, iuſtiſſime autem & caſtiſſime eſt geſtandus.

Serpentis figuram habentis ſupra dorſum virum, & ſuper eandem coruum, ſi in aliquo lapide ſculptam inuenies, qui hũc lapidem ſecum portarit, omnibus abundabit, & erit aſtutus atque prudens.

Viri ſtantis ſupra draconem, qui in manu teneat gladium, figuram, ſi in hæmatithe ſculptam inuenies, pone in annulo plumbeo, vel ferreo, & obedient ei omnes ſpiritus ſubterranei, & reuelabunt ei omnes theſauros leui carmine, necnon extrahendi modum ipſi oſtendent.

Viri ſtantis & habentis loricam indutam, & in capite galeam, in manu vero gladium euaginatum, figuram, ſi in aliquo lapide ſculptam inuenies & in annulo ferreo tanti ponderis ligaueris, ferenti hunc in prælio nemo reſiſtere poterit.

Viri barbati habentis longum vultum, & curuata ſupercilia, ſedentis ſuper aratrum inter duos tauros, fi-

guram si sculptam in aliquo lapide inueneris, ad plantationes, & ad omnem culturam valet, ad inueniendos thesauros, & bellandum, conuertet inimicos in amicos, & in multis infirmitatibus valet, & si quis eam portauerit, fugient serpentes à facie eius: epilepticos quoque sanat, & si infans eum portauerit ad collum, timorem ab eo expellit, & vexationem malorum spirituum, & si æger portabit, sanitatem recipiet, vtque maiorem virtutem habeat debet poni in annulo ferreo, in duplici pondere ad lapidem.

Aquilæ stantis figuram, si in æthite sculptam inuenies, & in annulo plumbeo ponens, ferens eum erit acceptus & amatus ab hominibus, & animalia obedient ei.

Arietis & simul Leonis figuram, si in aliquo pretiosorum lapidum sculptam inuenies, & in argenteo annulo

liga-

ligaueris, ſi cum eo diſcordes tetigeris, concordabunt.

Capricorni ſignum ſculptum in corneolo, aut in alio lapide, in annulo argenteo liga, & tecum porta, nec enim perſonaliter nec oraliter ab inimicis læderis, nec iudex contra te iniuſtam ſententiam dicet, in negociatione & honore abundabis, & amicitiam multorum acquires, & omnes faſcinationes, quę cõtra te factę fuerint, deſtruētur, in prælio quoque nullus inimicus, quam etiã fortis fuerit, tibi reſiſtere poterit. Hæc Chael.

Sigilla ſeu imagines Hermetis.

Hermes *lib. quadripart.* 14. has commemorat imagines.

Hominis imago ſculpta in diadochoe ſtantis, & magnæ ſtaturæ, tenentis in manu dextra obolum, & in alia ſerpentem, ſitque ſuper caput hominis figura Solis, & proſtratum teneat ſub pedibus Leonem, ſi poſita fuerit in annulo plumbeo cum mo-

dico

dico arthemisiæ ac radice fœni græci, tecumque habueris in ripa fluuii, & vocaueris aquaticos spiritus, ab eis de quæsitis responsa accipies.

Hominis figura stantis ac tenentis fasciculum herbæ collo appensum cum grossitie renum & amplitudine spatularum, si in viridi iaspide sculpta erit, scias ipsam auxilium præbere febricitantibus, & à febre liberare, & si quis artem medicinæ exercet, secumque portauerit, in discernendis ægritudinibus & cognoscendis medicinis & herbis, in dandisque potionibus maximam gratiam præbet, inque omni hæmorrhagia & fluxu sanguinis iuuat, protinusque compescit.

Turturis marini imago, si in lapide marino sculpta sit, & in annulo plumbeo ligata feratur, non poterit lædi ab aliquo, & à senioribus & dominis terrarum diligetur.

Aquarii figura si sculpta fuerit in uiri-

uiridi Iaſpide, & quis ſecum portauerit, lucrum præbet in vendendis & emendis rebus, & ab eo mercatores conſilium quærent, & in ſuum domicilium merces portabunt. Auis quæ in ore folium tenet, & in eius conſpectu ſit caput hominis aſpicientis ipſam auem, ſi in lapide Pangone ſculpta ſit, eamque in auro ligaueris, & tecum portaueris, diues eris, & locuples, & ab omnibus venerabilis.

Iouis figura, quæ eſt hominis ſedentis ſuper cathedram quadrupedem, ſintque ibi quatuor homines ſtantes ante Iouem, ſintq; manus Iouis erectæ cœlum verſus, & in capite habeat diadema, ſi in Hiacyntho ſculpta erit, ac in auro ligata, & quis talem annulum ſecum portauerit, ſeu figuram huius annuli impreſſam in cera collo ſuſpendet, à regibus & ſapientibus quicquid voluerit, impetrabit.

Homi-

Hominis imago habentis vultum Leonis, & pedes aquilæ, & sub pedibus eius sit draco, & cauda sit extensa, in manu vero ipsius hominis sit baculus, cum quo percutiat caput draconis, si in crystallo sculpta erit, aut in aliquo precioso lapide, & ligata sit in orichalco, & sub lapide sit moschus & ambra, si quis fert secum talem lapidem, habebit spiritus obedientes, ac magnas facultates accumulabit.

Hominis sedentis super aquilam, ac in manu virgam tenentis imago, si in crystallo sculpta fuerit, & in annulo æreo, seu cupreo ligata: si quis hūc annulum in die Solis ante exortum ipsius aspexerit, omnes inimicos suos vincet, & superabit, si in die Iouis aspexerit victor belli erit, libenterque omnes homines ei obedient, sed oportet gestantem vestiri albis vestibus, & à columbina carne abstinere.

Homi-

Hominis figura equitantis, ac tenentis in vna manu frenum, & in alia arcum tensum, & habentis gladium cinctum, si in pyrite lapide sculpta fuerit, & in annulo aureo ligata, & quis secum portauerit, eum victorem reddet in præliis, nec quis ei resistere poterit.

Mulieris imago habentis crines sparsos super mamillas, & in eius conspectu sit vir quasi aduenìens, faciensque ei aliquod amoris signum, si in Hyacintho seu crystallo sculpta fuerit, ac in auro ligata, & sub lapide sit ambra, aloe, & artemisia, ferenti hunc lapidem in annulo omnes obedient, & si mulierem cum eo tetigeris, amabit te, & si capiti supposueris, cum vadis dormitum, quicquid volueris, videbis.

Hominis imago sedentis supra piscem, & super caput hominis sit pauo, si in lapide sculpta sit rubeo, & ipsum sub tabulam in conuiuio posue-

ſueris, nemo comedens cum dextra, ſatiabitur.

Hominis nudi ſtantis figura, & à dextra eius ſit puella ſtãs, cuius capilli ſint ligati circa caput, & vir teneat dextram ſuam ſupra collum puellæ, & ſiniſtram ſupra pectus, aſpiciatque vultum eius; ipſa vero in terram, ſi in aliquo lapide ſculpta erit, ac in ferreo ligata annulo, & ſub lapide ſit parum linguæ paſſeris, vpupæ, myrrhæ, aluminis, ſanguinisq; hominis, qui hunc annulum portauerit inuictus erit, nec vllus poterit ei reſiſtere, nec fera aliqua ei nocebit: Epilepticis quoq; valet, ſi ceram rubeam ſignaueris cum eo, & ſi ad collum canis ponatur, latrare non permittit.

Hominis imago tenentis in manu flores, ſi in Corneolo ſculpta erit, ac in annulo ſtanneo poſita, & annulus fabricatus fuerit die Lunæ aut Veneris, 4. 8. aut 12. hora, tange quem volueris hoc annulo, & obediet tibi,

Hominis barbati figuram habentis vultum longum, superciliaq; curua, sedentis super aratrum inter duos tauros, habentisq; vulturem in manu, in lapide sculptam, scias virtutem habere in plantatione arborum, & inuentione thesaurorum, ac victorem in prælio efficere: serpentes à facie gestantis fugantur: epilepticos sanat, omnemq; vexationem malorũ spirituum tollit, debet autem in annullo ferreo ligari, & gestari.

Hominis tenentis falcem in manu super caput suum, figura & sub pedibus crocodilum, si in lapide sculpta erit, ac in annulo plumbeo ligata, & sub lapide sit parum radicis squillæ, qui secum hunc annulum portauerit ab inimicis securus erit, & in itinere à latronibus.

Hominis figura tenentis gladium in manu, & sedentis supra draconem, si in amethysto sculpta fuerit, ac in plumbeo annulo, vel ferreo ligata, &

in

in digito feratur, ſpiritus obedient, reuelabuntque ei qualeſcunque theſauros.

Aquilæ ſtantis figura, ſi in æthite lapide ſculpta fuerit, & in annulo plumbeo ligata, virtutem habet, qui ſecum portauerit capiendi multos piſces, nec vlla fera ei nocebit, àque hominibus diligetur.

Hominis habentis in manu palmam figura, ſi in aliquo lapide ſculpta erit, reddit geſtantem gratum, & amabilem potentibus & principibus. Hæc ex Hermete.

Imagines, ſeu ſigilla Thetelis.

Thetel vetuſtiſſimus Doctor tractans de ſculpturis lapidum, ait, has ſculpturas in conuenientibus lapidibus repertas, maximam habere virtutem.

Hominis imago ſculpta in Iaſpide habentis ſcutum in ſiniſtra, & in dextra idolum, vel aliquid bellicoſum, & loco pedum ſint viperæ & loco capitis

pitis hominis ſit caput Galli vel Leonis, virtutem dabit contra inimicos, & victorem geſtantem reddit, valetque aduerſus venena, ſanguinem quoque ſtringit à quacunque parte fluat.

Hominis figura habens faſciculum herbæ in collo, ſi in Iaſpide ſculpta fuerit, virtutem habet diſcernendi ſeu cognoſcendi infirmitates, ſanguinem à quocunque loco fluat, frenat: dicuntq; hunc lapidem habuiſſe Galenum.

Crucem ſculptam in Iaſpide viridi, dicunt habere potentiam liberandi geſtantem, ab aquæ ſubmerſione.

Fœmina habẽs in vna manu auem, & in altera piſcem: ſi ſculpta fuerit in Chryſolito, ad negociandum multum valet.

Lupi figura ſculpta in Iaſpide contra aſtutiam valet, & inſana verba prohibet proferre.

Cerui figura in Iaſpide ſculpta virtutem habet ſanandi & liberandi lunaticos & phreneticos.

Imperatoris figura in Iaſpide ſculpta cum capite erecto, geſtantem reddit amabilem ab omni creatura, & quicquid petierit, obtinebit.

Virginis figura cum veſte profuſa tenentis in manu laurum, ſi ſculpta fuerit in Iaſpide, geſtantem efficit ſecurum à ſubmerſione aquæ, nec à Dæmone vexabitur, facitque potentem, & omnia impetrantem.

Hominis figura habens in manu inſcriptam palmam, ſi in Iaſpide reperiatur, potentem reddit geſtantem principibusque gratum. Hactenus Thetel.

Sculpturæ Salomoniæ.

Vetuſtiſſimus inuentus eſt libellus in deſerto apud filios Iſraelis, qui, quoniam in eo multa Salomonis opera reperiebãtur, Salomoni fuit aſſcriptus. Titulus libri erat, De Sigil-

is lapidum ſecundum nomen tuum Domine, & ſecundum curſum ſtellarum.

Hominis ſedentis ſuper aratrum figura, habentis collum paruum & prolixam barbam, quatuorque homines iaceant in collo ipſius, & teneat in vna mânu vulpem, in altera vulturem, ſcias iſtud ſigillum collo appenſum ad omnes valere plantationes, omnesq; theſaurorum inuentiones: probationem autem iſtius ſic inſtitues. Accipe lanam nigram purã ſine tinctura, inuolue lapidem, poneq; inter paleas tritici, & capiti ſuppone, videbis tunc in ſomno omnes theſauros iſtius regionis in qua fueris, ſimulque habet virtutem ſanandi omnes beſtiarum languores, ſi aquã, in qua lotus fuerit, biberint.

Hominem ſculptum in Iaſpide viridi, qui habeat clypeum pendentem in collo, & ſupra caput galeam cum gladio erecto, pedibuſque calcet ſer-

pentem, appone collo, & non timebis vllum inimicum, in omnibus rebus eris victor, maxime vero Martialibus, debetque ligari in ære.

Equus gerens in dorso crocodilum in hiacyntho albo sculptus, amabilem facit hominibus & bestiis.

Hominis sedentis figura & mulieris stantis ante eum, habentis capillos extensos vsq; ad femur, leuantis vero oculos sursum, si in Corneolo sculpta fuerit, scias virtutem eius esse, omnem hominem tam marem vel fœminam reddere obedientẽ, debetq; in tanto pondere auri ligari, quantũ ipse lapis habet, subtus autem pone betonicam & ambram.

Equum spumantem cum viro supra se tenentis sceptrum manu, in amethysto sculptum, scias illud sigillum prodesse ad omnes res quas habet, qui illud gerit, omnesque principes & primates erunt ei obedientes, debet autem ligari in auro vel argẽto in duplo ad sigillum.

Capi-

Capitis hominis cum longa barba ac modico ſanguinis circa collũ, ſi in adamãte imago ſculpta reperiatur, ſcias ad victoriam audaciamq; conferre, & corpus ab omni læſione præſeruare, valetque ad impetrandam gratiam à principibus.

Hominis volentis inſtrumẽtis ludere, figura in ſapphyro ſculpta, gratioſiſſimum omnibus reddit.

Galli imago, vel trium puellarum, ſi in Achate reperiatur, hominem gratioſum apud Deum & homines reddit.

Leonis figura in granato ſculpta, diuitias præbet & honores, lætificat, triſtitiamque expellit.

Cerui aut columbi imago in Onyche ſculpta, geſtanti præbet animoſitatem aduerſus dæmonas.

Hominis figura in ſimilitudine mercatoris portantis merces ad vendendum, aut hominis ſedentis ſub centurione, ſi in Smaragdo reperia-

tur, dat diuitias, victoremque reddit, & ab angustiis subleuat.

Tauri vel vituli imago in magnete reperta, portanti felicia præbet itinera per omnia loca, valetque contra omnes incantationes.

Equi aut lupi figura in Iaspide reperta febres fugat, sanguinemque sistit.

Hominis figura coronati in Topatio gestantem efficit bonũ, morigeratum dilectumque Deo & hominib. præbetque honores ac dignitates.

Hominis armati cum ense in manu, si in sardio vel amethysto sculpta reperiatur imago, gerentem acquirere facit perfectam & bonam memoriam, redditque prudentem.

Cerui vel hirci figura in Chalcedonio reperta sculpta, virtutem dat augendi diuitias, si in capsula pecuniaria reseruetur.

Leporis imago in Iaspide portantem à nullo dæmone lædi patitur.

Locusta marina in berillo sculpta, rixas conciliat, & matrimonium in amore coniungit.

Nocticoracis figura, quia Palladis auis est, sculpta in lapide qui facit ad scientiam, hominem facit scientissimum & eloquentem.

Pauonis imago sculpta in conuenienté lapide, gestantem reddit diuitem.

Hominis figura interficientis Leonem, aut aliam bestiam cum gladio, gestantem astutum, victoriosum & amabilem reddit.

Hominis tenentis laurum vel palmam in manu dextra, imago portantem efficit causarum & præliorũ victorem, amabilem & potentem in regione sua,

Hominis alati figura, habentis sub pedibus serpentem ac tenentis caput eius in manibus, gestantem diuitem, prudentem & amabilem reddit omnibus.

Formicę habentis ſpicam vel granum in aliquo lapide ſculpta imago, ad diuitias valet acquirendas.

Galli figura tenentis roſtro coronam vel Zonam, in duello victoriam dabit, præſertim ſi in gallinaceo fuerit.

Hominis ſtantis cuius caput ſit bouis, pedes vero aquilę figura, in gemma aliqua ſculpta ſi inueneris, inque ceram impreſſeris, nullus hominum de te male loquetur.

Baſiliſcum & draconem inter ſe pugnantes, ſi in corneolo inueneris ſculptos, ſitque ibi caput bouis, bellaturus applica collo, omnesque beſtias vinces tam marinas, quam terreſtres.

Hominis nudi inflati & coronati, tenentis in vna manu ſcyphum, in altera ramum herbæ, figuram in gagate ſculptam, ligatamque in annulo cuiusuis metalli, febricitantem, ſi geſtauerit, portinus à febre liberat.

Viri ſedentis ſuper piſce figura in Iaſpide rubeo ſculpta, pannoque alicuius impoſita, conuiuantem ſi cum dextra comederit, non ſaturari faciet.

Mulieris figuram habentis crines ſparſos, vel mammillas nudas, inque conſpectu eius ſit vir cernens eius faciem, ſi in hiacyntho, granato vel cryſtallo inueneris ſculptam, ligaueriſque in annulo aureo, tanti ponderis vt lapis eſt, ſub vero lapide ſit ambra, aloes, polypodium, geſtantem efficiet omnibus amicabilem, ſique ſupponatur capiti, in ſomno videbit, quæcunque voluerit.

Viri equitantis & tenentis in manu frenum, & in alia arcum cum gladio cincto, figuram, ſi in pyrite ſculptam inuenies, ligeturque in annulo aureo, geſtantem victorem reddit in prælio, cui nemo reſiſtere poterit, & ſi quis hunc annulum ſubmerſerit in oleo muſchato, omnes ipſum perti-

mescent, si inunxerit vultum suum illo oleo, nec ei poterũt se opponere.

Viri stantis qui sit nudus, & à dextris eius sit puella nuda stans, eiusque capilli sint ligati circa caput, figuram, si in magnete sculptam inuenies, & vir teneat dextram suam super collo puellæ, sinistram vero supra pectus, & vir aspiciat vultum puellæ, hæc autem terram, pone in annulo ferreo tanti ponderis, quanti est lapis, includeque sub annulo vpupæ linguam, myrrham, alumen, & de sanguine hominis, quantum linguæ pondus est, ferenti hunc annulum, nullus inimicus poterit resistere in conspectu eius, siue in bello, siue alibi, nec latro, nec fera nocens poterit intrare domum, in qua hic nominatus lapis fuerit, & si epilepticus aquam biberit, in qua lotus fuerit, sanabitur; Cera quoque rubea si eo signetur, colloque canis fuerit appensa, latrare prohibebit.

Mili-

Militem ſuper equo currentem cum cornu ad collum, & cum arbore ante ipſum, ſculptum in pretioſo aliquo lapide, ſcias valere ad omnes venationes.

Fœminam tenentem in vna manu auem, in altera piſcem, in cryſtallo ſculptam, ſcias valere ad capiendum aues, debetque ligari in argento.

Hominis figuram cum hircino capite loco ſui, ſcias valere ad acquirendum diuitias.

Aquilæ figura in cryſtallo ſculpta, geſtantem reddit diuitem, victorioſum & eloquentem.

Cornutum animal, quod equum ſubtus ſe ferat, & equus retro ſe ducat medietatem capræ, ſculptum pretioſiore aliquo lapide, ſcias plurimum valere ad domandum quamcunque beſtiam, debetque ligari in annulo plumbeo.

Turturis figuram, ſi in Pangone

inueneris ſculptam , & in annulo plumbeo ferens nunquam vulnerabitur, nec malum accipiet, ſed honorabitur ab omnibus , maxime à Senioribus.

Auis tenentis folium in ore, ſitq; in ore & conſpectu eius caput hominis aut vulturis, figuram, ſi in auro ſculptam inueneris, ferens ex omnibus , quæ emturus eſt & venditurus lucrum acquiret, àque emptoribus inueſtigabitur.

Leonis vel draconis vultus habentis duo capita cum cauda delicata, vel viri in cuius dextra ſit baculus, & percutiat caput Leonis, figuram, ſi in cryſtallo ſculptam inueneris, poſuerıſque in orichalco, ſub vero lapide moſchum & ambram , tecumque portaueris, omnes tibi obedient , facultatemque tuam amplificabis , ſignata cum eo cera, eandem habebit virutem.

Equi

Equi alati, qui Pegasus dicitur figuram, si in aliquo lapide sculptam inuenies, optima est militantibus, & in campestri bello dat audaciam & alacritatem.

Viri & serpentis circumdantes visum figuram, si in aliquo lapide sculptam inuenies, gerenti scias præbere victoriam in prælio campestri.

Arboris, vel vitis, vel spicæ figura in aliquo lapide sculpta, gestantem facit in victu & amictu abundare, principesque reddit beneuolos.

Mars armatus vel virgo stolata, cum circumflexa veste tenens in manu laurum, in Iaspide si inueniatur, potentem gestantem reddit ad arma perficienda, & à morte violenta, aquæque submersione liberat, casibusque aduersis.

Hominis armati in equo cum lancea figura in amethysto sculpta facit gestantem victoriosum in campestri bello.

Herculis figurā, tenentis in dextra clauam, interficientis Leonem, vel aliud monstrum, si in lapide sculptam reperies, scias præbere victoriam in campestri pugna.
Iouis figura, quæ sit in forma hominis cum arietis capite, gestantem facit amabilem, citoq; impetrantem quicquid voluerit.
Virgo aut puella cum lampade in crystallo sculpta, virtutem habet custodiendi oculorum lumen.
Igneæ triplicitatis, id est, Arietis, Leonis & Sagittarii figura sculpta in lapide pretioso, omnib. frigidis ægritudinibus valere perhibetur, opitularique febribus phlegmaticis, & ob Planetarum, qui in illis signis tenent dominium, dignitatem, reddere Deo & hominibus gratum, facundum, ingeniosum, honorumq; & dignitatum facile potiri valentem: debet autem ita sculpi, vt in triangulo Leo teneat conum, aries in basi dextram, Sagittarius sinistram.
Ter-

Terreæ triplicitatis, id eſt, Tauri, Virginis & Capricorni, imago lapidi inſculpta, omnibus calidis & humidis ægritudinib. auxilium præſtabit, geſtantemq; inclinabit ad opera ruralia, vt ſunt arare, plantare, ſeminara, vineas excolere & ſimilia, debet autem in cono eſſe Capricornus, in baſis dextra Taurus, in ſiniſtra Virgo.

Aereæ triplicitatis, id eſt, Geminorum, Libræ & Aquarii imago, in lapide ſculpta ab omnibus ægritudinibus frigidis & ſiccis ex humore melancolico oriundis, liberat, præſertim vero quartana, eritq; in trianguli cuſpide libra, in baſis dextra aquarius, in ſiniſtra gemini.

Aqueæ triplicitatis, id eſt, Cancri, Scorpii, piſcium figura, lapidi inſculpta, à calidis & ſiccis morbis liberat, vt Ethica, omnibusq; choleræ morbis, verum geſtantem reddit inconſtantem, iniuſtum & veritatis oſorē, debet autem in coronide trianguli

esse Cancer, in basis dextra Pisces, in sinistra Mars.

Saturni figura insculpta lapidibus est eiusmodi. Vir senex falcem tenēs in manu, habens barbam non multum pilosam: hæc figura sculpta in lapide de natura S turni, gestantē reddit potentem cum continua potestatis augmentatione.

Iouis Imago est hominis sedentis in solio seu in quadrupede cathedra, virgam tenentis vna, altera vero pilam: seu tenentis idolum Cancrum vel piscem, & ante pedes habentis aquilam: Sed apud Magiæ Doctores aliter figuratur, hominis enim figuram sculpunt cum arietino capite, rugosis calcaneis, subtili pectore, quæ si lapidi, maxime Krabati insculpatur, gestantem reddit fortunatum, amabilem, religiosisque gratum, extollitque ad honores & dignitates.

Martis imago multipliciter in lapide figuratur, interdum cum vexil-

lo in

lo in manu, interdum cum lancea aut alio instrumento bellico, semper tamen armatus, & aliquando equester: huius lapidis sic sculpti virtus gestantem reddit victoriosum, audacem, bellicosum, maxime vero si sculpatur in lapide virtutis consimilis.

Solis figura diuersimode reperitur, interdum instar Solis cum radiis circumquaque, aliquando instar hominis sedentis in solio cum capillis sparsis & veste profusa, necnõ in curru, ac si ab equis quadrigis veheretur, ita vt circumcirca currum, sint 12. Zodiaci signa: Virtus autem huius figuræ in aliquo lapide sculptę gestantem reddit imperantem, Magnatibusque gratum.

Veneris imagines similiter mulę sunt, lapidibus tamen sequens frequentius insculpitur: Mulier cum magna veste & stola, manuq; tenens laurum: huius virtus est agilitatẽ d-

rein

re in rebus agendis, omniaque ad optatum finem deducere, timorẽ submersionis aquaticę auferre, honores vero muliebres afferre.

Mercurii figura homo est gracilis pectoris, pulchram habens barbam cum talaribus, caduceam tenens virgam cum gallo ante pedes, aut cum serpente sub pedibus, virtus eius est conferre ad scientiam & oratioriam comparandam, mercatoribus locupletandis quoque maximum præstare auxilium.

Lunæ imagines variæ sunt, aliquãdo enim figuratur in propria Lunę figura, cum cornibus, interdum in curru, vt puella cum canibus & pharetra, cum canibus sequentibus ceruum: huius imaginis virtus est præbere expeditionem in legionibus, ex his bona & honores, inque omnibus rebus agendis præstare celeritatem & facilitatem, adque optatum finem omnia deducere. Verum caute obser-

seruandum, vt etiam supra monitum est, Planetam, cuius imaginem in annulo conueniente sculptam cupis, optime debere esse dispositũ, hoc est, non combustum, retrogradum, malorumq; radiis oppressum aut tactũ, sed in bono cœli loco, Oriente vel medio Cœli, cum Ioue vel Venere, in dignitatibusq; essentialibus, alias imago vana existet, nulliusque momenti.

Cæterum Vrsi imaginem sic formarunt veteres.

Binas vrsas insculpunt circumuolutas à serpente, Maior vrsa in capite circumflexionis, minor in cauda continetur: quæ imago in aliquo lapide sculpta, gestãtem scientem reddit, versutum & potentem.

Coronæ imago similitudinem coronæ Regiæ cum pluribus habet stellis, interdum in similitudine regis capite coronati figuratur, existitque in Septentrionali parte & signo Sagittarii, estque de natura Veneris

& Mer-

& Mercurii, ſique hæc imago in lapide fuerit ſculpta, dat geſtantibus honores & ſcientiam, regiamque gratiam.

Herculis quoque incuruati imago talis eſt: Vir in genua prolapſus tenens in manu clauam interficiensq; Leonem: aliquãdo vir cum Leonina pelle in manu, talesque figuræ in decente lapide ſculptæ, ad victoriam conferunt bellicam, maxime ſi in Achate geſtetur.

Cygni ſiue gallinæ imago, expanſis alis colloq; incuruato, figura gratum geſtantem reddit populo, ſcientem, diuitem, prodagramque, paralyſin & quartanam pellit.

Cephei figura habentis præcinctum enſem cum brachiis & manibus expanſis in lapide ſculpta, cautum reddit, & ſcientem, & ſi puluinari dormientis ſupponatur, in ſomno res delectabiles facit apparere.

Caſſiopeia mulieris imago eſt ſeden-

dentis in Cathedra, habentis manus porrectas ad modum crucis, aliquã-do cum triangulo in capite, in signo autem tauri cõstituitur, & in septentrionali parte, eius natura est de Saturno & Venere, si hæc sculpta fuerit in conuenienti lapide, virtus eius erit, hominibus sanitatem præbere, infirma & defatigata corpora restaurare, quietem & tranquillitatem post conceptum laborem gestantib. præbere, amœnum & suauem somnum præstare.

Andromeda puellæ imago est, habens crines sparsos, ac remissas manus, à tauro continetur in septentrione, Venerisq; naturæ est: eius virtus est, si in lapide sculpta erit, rixas & iurgia inter virum & vxorem ortas reconciliare, & stabilem amorem firmare: & à quamplurimis infirmitatibus custodire.

Perseus, ensem in dextra manu, in sinistra caput Gorgonis habens, ima-

go eſt, ac locatur in tauro, & in ſeptẽtrionali parte, vim Saturni habet & Veneris, ſi in lapide ſculpta fuerit, ab infortuniis geſtãtem auertit, & à fulgure, & tempeſtate præſeruat, non ſolum geſtantem, ſed & loca, vbi continetur, faſcinationes quoque ſoluit.

Serpẽtarius eſt hominis figura habentis ſerpentem, tenentis in dextra caput, & in ſiniſtra caudam: eſt in ſigno Scorpionis, & in Septentrione, naturam habet Saturni & Martis, Virtus eius in lapide ſculpta, eſt valere contra venena, venenoſorum animalium morſus curare, & ſi lotura eius bibatur, facit venenum euomere ſine læſione.

Aquila ſiue vultur cadens, eſt imago aquilæ volãtis cum ſagitta ſub pedibus, in cancro, & ſeptentrionali parte collocatur, de natura Iouis & Martis ſit, ſed ſagitta de natura Martis & Veneris: hæ cõſtellationes cum in lapide ſculptæ erunt, geſtantis ve-

teres

teres honorum gradus conſeruare,& nouos acquirere , adque victoriam conferre dicuntur.

Piſcis ſiue Delphinus eſt imago gibboſi piſcis : eſt in ſigno Aquarii & in Septentrione, naturam habens Saturni & Martis , quod ſi in lapide ſculpta ſit, artubusq; alligata fuerit, geſtantem fortunatum efficit in piſcando.

Pegaſus ſiue equus alatus , vel ſecundum aliquos medietas equi cum alis:ſecundum alios totus equus cum alis:& ſine freno, in ſigno arietis, & in ſeptentrionali parte naturam habens Martis & Iouis : ſi ſculptus fuerit in lapide , geſtanti in campeſtri bello victoriam præbet, & velocem, cautum, audacemque redddit:ſi vero equi collo ſuſpendatur, aut in aqua ponatur, vbi bibat equus, à multis infirmitatibus eum liberabit.

Cætus eſt figura magni piſc s c m curuata cauda & magno ore , conti-

netur à tauro, & in meridionali parte naturamque obtinet *Saturni*: in lapide hæc figura sculpta, si supra dorsum habeat serpentem cristatum, in mari gestantem fælicitat, eumque prudentem & amabilem reddit, & ablata restaurat.

Orionis armati hominis imago, cum ense seu falce in manu collocatur in signo geminorum, & in parte meridionali, Iouis, *Saturni* & Martis naturam habet, hæc figura in lapide sculpta, gestantem reddit victoriosum & de inimicis victoriam reportare facit.

Nauis imago est cum retorta prora, & eleuato velo, & aliquando sine & cum remis, continetur à leone, & in meridionali parte, est naturæ *Saturni* & Martis, in lapide autē sculpta securum reddit gestantem in agendis rebus in mari, & aqua, nec ab aqua damnum capere permittit.

Canis imago est figura canis leporini

rini cum cauda curuata, exiſtit in ſi-gno Cancri, & meridionali parte naturam Veneris habens: ſi in lapide ſculpta ſit, ipſam vim habere dicunt liberandi totaliter lunaticos, maniacos, Dæmoniacos.

Leporis ad ſimilitudinem leporis imago eſt cum extenſis auribus & pedibus, ac ſi in curſu eſſet, in ſigno geminorum collocatur, & in meridionali parte: natura eius eſt Saturnia & Mercurialis: virtus huius eſt phreneticos curare, & contra Dæmonū verſutias valere, nec à maligno ſpiritu geſtans poterit lædi.

Centaurus, eſt figura tauri vſq; ad collum, reliqua hominis tenentis in ſiniſtra manu haſtam quieſcentē, ſupra ſiniſtram ſpatulam cum appenſo lepore: in dextra vero manu beſtiolam reſupinam cum lebete appenſo: in libra & meridionali parte conſtituitur: eſtque naturæ Iouis & Martis, virtus huius ſculpturę eſt reddere ge-

ſtan-

ſtantem conſtantem, & ſanum perpetura ſanitate.

Canis imago ſedentis in Cancro, de natura Veneris eſt: ſi in lapide ſculpta fuerit, tecumque portaueris, hydropem non timebis, & à peſte, caniſque morſu liberaberis.

Sacrarii ſeu thuribuli figura de natura Veneris & Mercurii, cum accẽſo igne, ſi in lapide ſculpta erit, habilem geſtantem ad cõuocandos ſpiritus efficit, ac in eorum conuerſione eſſe, eoſq; reddit obedientes: dicunt etiam geſtantem reddere ornatum perpetua virginitate, cum caſtitatem inducat.

Hydræ ſeu ſerpentis imago eſt ſerpentis figura habentis ſupra ſe vrnam circa caput, & coruum circa caudam, de natura Saturni & Veneris: virtus eius eſt efficere geſtantem ditiſſimũ, aſtutum, cautum, prudentem, & à nociuis rebus liberum, & reſiſtit omni noxio colori.

Coro-

Coronæ auſtralis figura, imperiali coronæ aſſimilatur, de natura Saturni & Martis, in augendis diuitiis eius virtus eſt, hominemq; hilarem, & iucundum reddere.

Agitatoris ſeu aurigæ imago eſt, hominis figura in curru tenentis hircum in humero ſiniſtro: collocatur in ſigno geminorum, & in ſeptentrione, naturam habens Mercurii: hæc figura in lapide ſculpta facit geſtantem venatorem, & fortunatum in capiendis animalibus.

Vexilli imago fit in ſimilitudinem vexilli expanſi in extremitate haſtæ, Hæc in lapide ſculpta efficit geſtantẽ in militia fortunatum, ac victorem in campeſtri bello.

Imago Leonis ſculpta in auro, Sole exiſtente in Leone, Luna Saturnũ non reſpiciente, præſeruat à calculo calidisque ægritudinibus.

Scorpii imago in annulo aureo & lapide bezoar impreſſa, aut ſculpta

Luna existente in Scorpione, sitque Scorpius in vno ex cardinibus mundi, ad puncturam Scorpionis valet.

Imago Aquarii prodest iis, qui habent falsas imaginationes, vt sunt melancholici, quartanarii, maniaci, oportet autem vt fiat in die Solis & hora eius, & non sit Iupiter combustus, neque Sol sit Ioue altior; neque Saturnus sit in ascendente, neque in 19.gr. Arietis: 3.15 27. Tauri: 11 Geminorum: 3.4.12.15.19. Cancri: 2.5 19. Leonis: 3.13.30. Virginis: 3.5.21. libræ; 7.18. 20. 21. Scorpionis. 13 20. Sagittarii. 12. 13. 24. Capricorni; 7. 18. 20. Aquarii: 13. 20. Piscium.

Imago piscium, Sole existente in piscibus in 12. domo & Luna in ascẽdente, dominoque ascendentis, & domino domus sextæ aspectu sextili aut trigono respicientib. ad inuicem, aut saltẽ Luna respiciente alterutrũ, à podagricis dolorib. gestantẽ sub plãtis pedũ liberare experimẽto dicitur.

Verum

Verum tempus electionis in figuris lapidibus inscribendis vel insculpendis diligenter obseruandum, maiorem enim tunc è cœlo virtutem suscipere, si statis temporibus opportunisq; insculpantur, sic enim magis influunt sidera. Vnde amorem excitare beneuolis, odiū vero accendere volens, iniquis aspectibus vtitur. Saturni igitur imaginem fabricari volunt ipso existente in Capricorno vel Aquario, Iouis in Sagittario & piscib. Martis in Ariete & Scorpione, Solis in Leone, Veneris in Tauro & Libra, Mercurii in Gemmis & Virgine, Lunæ in Cancro. Sic Leonis vel Cancri imago annulo vel lapidi infigi debēt. Sole Leonem, Luna vero Cancrum peragrante, ita tamen, vt vterque ab omni impedimento sit liber, præsertim vero à radiis Saturni vel Martis. Tenendum etiam quodlibet signum quamdiu Sol in eo est, viuum fieri, cæterisque dominari, effectumque

eius præ aliis ſentiri, ideoque ſemper Planetam dirigendum ad locum eſſe, id eſt, ſignum, faciem & gradum, quem Sol illuſtrat.

Hactenus de imaginibus Magicis priſcorum Sapientum, quas eam potiſſimum ob cauſam hic enumeraſſe placuit, vt planũ fiat ex Magicæ Philoſophiæ, hoc eſt, veræ & naturalis Magiæ, non Goetiæ & Necromantiæ principiis eas eſſe extructas, quamq; certum eſt ſuperſtitionem in multis per abuſum irrepſiſſe: *Vſus habet laudẽ, crimen abuſus habet.* Si quis enim cum ſuperſtitione ad male agendũ eas referre velit, ordini diuino & ipſius artis, ex qua fluxerunt, principiis, erit contrarius eique verendum, ne deliris ſuperſtitionib. circumuentus, delirus totus euadat & ſuperſtitioſus.

Cęterum iiſdem fere ex fundamẽtis & cauſis etiam nunc conflari inceperunt laminæ auratæ, argenteæq; rotundæ, quadratæ vel triangulares, qui-

quibus certæ planetarum ſignaturæ & characteres ad certos cœli poſitus & configurationes ſeu conſtellationes inſculpuntur, pro cuiusque Planetæ fauore atque influxu cōciliando: imprimi enim, recipi, atque retineri in eiuſmodi figuris, & ſimulacris, certa ſpecie, imaginibusque inſignitis, planetarum influxum, rationi & experientiæ conſentaneum eſt. Hoc interim accuratiſſime obſeruādum, vt Planeta, cuius influxum petis, ſit fortis & fortunatus, hoc eſt, in proprio domicilio, exaltatione, vel triplicitate, in Orientis angulo vel medio cœli, liber à malis radiis Saturni vel Martis, fultus Veneris vel Iouis trigono, aut Sextili, vel iis iunctus, directus, velox curſu, non combuſtus, aſcendens in circulo augis. Exemplo ſit Mercurius, cuius influxũ ſi quis pro intellectu, ingenio, memoriaq; acuenda conciliare ſibi cupit, obſeruet, quo tempore anni Mer-

curius in Geminis vel Virgine, in quibus signis suum habet domicilium sit fortis & fortunatus in Oriente vel medio cœli: inuenta hora horæque minuto, fiat cœlestis figuræ vna cum aspectuum dilineatione diligens & artificiosa sculptura in argento puro, quæ postea serico albo inclusa reseruatur, tiaræque, ea parte qua præcise cerebellum contingit, additis moschi optimi aliquot granis, insuitur: præcipue autem de nocte, ac euidentius illa hora & tempore, quo sculptura & inchoata, & absoluta, operationem perficere, animaduersum est. Hoc anno. 1608. Mercurius fortis & fortunatus repertus est circa 11. Maii, horamque matutinam secundam: Iterumque fortissimus & fortunatissimus existet circa 14. & 15. diē mensis Septemb. Paulò ante & post horam matutinam 5. quo tēpore Solē in orientali cardine antecedit in proprio domicilio, exaltatione, & felici Iouis triquetro.

Atq;

Atq; hic modus intellectiuam potentiam memoriamque exacuendi è cœlorum virtutibus est, ex vegetabilibus quoque animalibusque, nō parum me gratiæ initurum spero apud eos, qui memoria sunt fragili & fluxili, licet ad intelligendum excitati, si remedia quædam pro memoria corroboranda, quibus clariss. & doctiss. viros feliciter vsos scio, hactenus inter secreta abscondita latuerunt, exprompsero, non inuidens, quæ publico possunt esse vsui. Multa autem iis inesse scias, quæ neque temperamento, neq; materiæ vel vlli qualitati manifestæ inhærescunt, sed soli proprietati cuidam occultæ asscribenda sunt.

Recipe cordium hirundinum, adhuc palpitantium numero 7. turturum num. ii. menthæ siccæ, pulegii, verbenę, eufrasię, coriandri pręparati, galitrichi, sing. vnc. 1, florū rosmarini vnc. 5. calami aromatici, cinna-

momi, ſing. vnc. 2. garyophillorũ vn. 1.5. moſchi, & Galliæ moſchatæ, ſing. grana vi. mellis anacardini, ſtyracis calamitæ ſing. vnc. 5. quæ ex his patiuntur triturationem, redigantur in puluerem tenuem, cumque aqua fœniculi redigantur in Paſtillos ad formam nuclei palmulæ. Vſurus hunc ſeruabit ordinem. Purgato corpore 50. noctib. nihil præter paſſulas cum amygdalis paucis & pauco pane cœnabit, prandium autẽ erit aſſa gallina, aut pullus gallinaceus, turtur, perdix vel ſimile quid, potus vinum vnius anni modice dilutum. Singulis autem noctibus prope ſomni horã, paſtillus dextræ nari inſeretur, cotoque obturabitur, ſicque ſeruabis, non vltra quam XX. Virgilii verſus recitaueris: elapſis diebus aliquot, paſtillum ſiniſtræ nari aqua roſarum madefactum indito, omniaque, quæ lecturus es, tenebis, vel intelligentia cito aſſequeris. Abſtinendum vero qui

qui memoriam ſic ſeruare omnino cupit, ab ebrietate, Venere, cruditate ventriculi inprimis, omni ſatietate, fructibus viridibus, oleribus, carnibus ſalitis, omnibusque flatus generantibus. Poſtrema menſa coriandri præparatum ſemen aſſumendum eſt. Inprimis quoque curandum, vt diligenter & probe præparetur. Non quoque innoxium erit, per interualla paſtillum vnũ ore detinere ac deglutire. Iuuabit quoque paſtillum ſuper prunas proiicere, vt fumus probe recipiatur in nares, receptus retineatur, naribus goſſypio obturatis, ne exhalet, vel etiã paſtillos aliquot aqua lauendulæ vel roſacea, vel aniſi diſſoluere, frontemque, tempora, nares, & occipitium circa memoriæ capſulam mane & veſperi frequenter madefacere, inque nares linteola pura ea imbuta immittere. Atqui hoc remedium paucis patefactum eſt.

Communius eſt, licet à multis ha-

ctenus occultatum, quod recipit:

Zinziberis, piperis longi, galangæ, garyophyllorum, cubebarum, sing. vnciam vnam: nucis moschatæ vnciam vnam & semis, in puluerem redacta condantur sacco lineo, coquantur in vini optimi mensura vna & dimidia in olla noua vitreata bene obturata, ne fiat euaporatio, lento igne, bibatur de hoc vino tribus ante inunctionem diebus ieiuno stomacho plenus & fortis haustus, similiter & vesperi: quo facto hyeme ad ignem, æstate vero ad Solem capitis pori frictionib. & pectine diligentissime aperiantur, vt vapores fuliginesq; exhalent, ipsumq; caput lauetur aqua ruthę simplici, postea circa tempora & occipitiũ cellamq; memoriæ fiat inunctio sequenti vngento, quod recipit:

Florum caulium, liliorum alborũ, melissæ cum floribus menthæ crispæ, sing. manip. 1. contusis, adde olei oliuarum vncias ii. & semis, butyri vaccini

cini maialis non saliti vncias iiii, Vini sublimati fortiss. cochlearia iii. aquæ rosarum cochlearia iiii. buglossę, ruthæ, chelidonii, saluiæ, sing. cochl. ii. commisceãtur omnia, & bulliant super ignẽ sine fumo & flamma, postea reponantur in vitreo vase, insoluentur dies aliquot, vt color in cereũ cõuertatur, & parabitur ante inunctionẽ capitis, paratũ biennio viget in virtute sua. Herbæ autem ipsę colligẽtur in Solstitio ęstiuali, moxq; distillandę sunt & ad vnguenti compositionẽ assumendæ. Triduali igitur purgatione præmissa cum dicto vnguento inungantur tempora, cella memoriæ & occipitium, maneasque calidus & quietus, donec ad interiora penetrarit & hæc fient à principio per dies 4. postea vero singulis annis semel tantum per biduũ crescente Luna: in tertio anno nõ erit necessaria inunctio, nisi semel anno. alimenta sint facilis digestionis, & potus moderatus, excedens enim & continuata hic ebrie-

tas venenum eſt. 3. Et hoc ſequẽs vnguentum excellens eſt, quod recipit, radicis bugloſſi, valerianę ſing. vncias 3. radicis ruthæ vncias ii. redigantur in puluerem: deinde recipiantur ſucci eufraſię, hormini, verbenę ſing. vncias iiii. colentur per pannum. Poſtea miſceantur ſucci & pulueres, addas medullæ anacardiorum vnciã vnam, linguæ auis, id eſt, ſeminis fraxini in puluerẽ redacti drachmas iiii. cumq; pinguedine vrſi dat vnguentum, quo inungantur tempora, frons & memoriæ cellula. Hoc magni viri vſi ſunt: inunctionem ſuadent fieri debere ter vel quater in anno, ego ſingulis menſibus, ſi rarior operatio animaduertatur.

Sed vt ab animalibus & vegetabilibus ad cœleſtia reuertar, eodem plane quo Mercurii, modo & forma reliquorum planetarum vires atque influxus conciliari poterunt, vt pro honoribus & dignitatibus, princi-

pum

pum ac Magnatum fauore atque beneuolentia impetranda, imago Solis existentis in Leone & domo decima, in trigono Iouis vel Lunæ: impeditur tamen hoc anno 1608. Solaris influxus ob Martis oppositum ex Aquario, quod ipsius etiam aeris insignes ac insolitæ mutationes aperte demonstrant. Vnde in his figuris formandis vnice spectandum, vt is Planeta, cuius quis sibi virtutem & influxum cupit conciliare, ab omni impedimento sit liberrimus.

Verum, cur & vnde annuli, imagines & figuræ in certo metallo vel lapide sculptæ, creditas habeant vires, non temperamento, non manifestis qualitatibus, non toti substantiæ est assignandum, sed diuinæ & Magicæ, hoc est, superiori cuidam & sublimiori causæ, quam non inconuenienter Spiritale vehiculũ & vinculum quidam appellitarunt: hoc mediante corpus & anima substan-

tiæ inuicem distantes copulantur inuicem, hac magnes trahit ferrum, cichoriumque motum Solis insequitur.

Hoc vehiculo & vinculo intercedente seu interueniente, Mercurius efficax est in hydrargyro, memoria & cogitatiua acuenda vel debilitãda, alectorio lapide, colore & sapore mixto, Ægypto, Græcia, Anglia, Flandria, Silesia.

Hoc vehiculo interueniente, Luna efficax est in argento & vitris, cerebro, oculo sinistro viri, mulieris dextro, colore albo, cœruleo & cinericio, sapore salso, mediocri odore, crystallo, climate septimo, Flandria, Hollandia, Selandia, Dania.

Saturnus in plumbo, aure dextra, splene, vesica & ossibus; colore nigro, liuido & plumbeo, sapore stiptico, lapidibus nigris & obscuris, climate primo, orientis dextro, *Saxonia*, *Styria*, &c.

Iup-

Iuppiter in ſtanno, pulmone, coſtis, pulſu, ſemine, aure ſiniſtra, colore fuſco, purpureo flauo, viridi: *Smaragdo*, *Sapphyro*, *Amethyſto*: ſapore dulci, Climate ſecundo, ſeptentrione, Babylonia, Perſide, Vngaria, Hiſpania.

Sol in auro, corde, arteriis, oculo dextro, latere dextro: colore aureo, croco, ſubruffo: hiacyntho: ſapore acuto & acri, odore bono, non excedente: Climate quarto, Oriente.

Mars in ferro, aure ſiniſtra, felle, renibus: Iaſpide: ſapore amaro, felleo, acuto: colore rubeo: climate tertio, *Septentrione*, *Sarmatia*, Getulia, Longobardia, Gotia.

Venus in Cupro & omnis generis ſpeculis: matrice, renibus, mammillis, gutture, genitalibus, epate: colore albo: ſapore vnctuoſo, dulci & pingui: margaritis, *Sapphyro*, & carbunculo: Climate quinto: Auſtria, Arabia, Campania, Polonia, Heluetia.

Hu-

Huius igitur influentiæ occultæ principium petere ex principibus & manifestis illis qualitatibus, temperamento vel tota substantia, nõ tam absurdum quam ridiculum est, cum illorum, à quibus hæ virtutes promanant, actiones corporeę non sint, & sine corpore cœlitus illibantur. Quare nulla hic opus ex sensib. mensura, nulla ambitiosa verborum pugna & inani demonstrationum conatu. Omnis philosophicæ demonstrationis initium à sensibus & qualitatibus non peti posse, sed aliunde petendam, vel ex hoc vulgato patescit, si quis quærat de albæ rosæ colore, vnde scilicet ducat originem, causamque velit frigidiori temperamento asscribere, quod quæso dicet de rubra? Intybi species lacteumne iccirco succum fundere dices, quod sint frigidæ? at complures calidissimę, vt sunt tithymali, qui eodem turgent & madent succo. Et aloe iccir-

cone amara eſt, quia calida? Atqui in opio quod pernitioſo frigore necat, amaritudo eſt eximia. Et licet ex totius ſubſtantiæ proprietate talia promanare concedatur, ſublimior tamen & præſtantior opifex, inſculptor & formator ſupra illam in noſtro myſterio collocandus eſt & quęrendus. Fruſtra igitur Alexandrei ad manifeſtas qualitates omnia referre conati ſunt, quod Scalig. *exerc. 318.* ſummæ ait eſſe impudentiæ, & ſaltem in venenis decuit illos acquieſcere. Videmus è naturæ gremio & ſinu quædam prorumpere, quorum cauſæ etſi ſint plane inexplicabiles nobis, iuuat tamen interea & voluptati eſt Philiatro, rerumque naturalium induſtrio, ſagacique inueſtigatori, probabiles rationes comminiſci, quas ſi non aſſequitur plane, non tamen rebus manifeſtis derogat fidem, nec effectus calumniatur, ſed

natu-

naturam eiusq; opificem admiratione prosequitur.

Hactenus de admirâdarum & occultarum in natura actionum principiis & causis, reliquum nunc est, vt supra propositæ quæstionis explicationem ex commemoratis istis principiis deducamus.

Constare autem omnib. arbitror ex iis, quę in publicum sunt àme prolata, plantas, radices, lapides, metalla, spiritus & astra, diuina quadam consortii lege conspirare, quod non aliunde accidere videtur, quam vt Plato in Timæo docet, quod cuilibet rerum speciei peculiare astrum, vt polus magneti, & proprius homini genius, à diuina mente sit cõsecratus & dicatus, vt ita quælibet planta, metallum ac lapis, certæ stellæ vel astro sit sympatheticus. Sed hæc quo sublimiora, eo altius, ac diligentius à primordiis repetenda sunt & inuestiganda. Consentiunt omnes, Cœlum

lum & omnia olim proxime à Deo fuiſſe procreata, à Deo vires accepiſſe & retinere diuinas, quibus tum ſe conſeruent, tum generis ſui propagationi incumbant. Et hoc ſenſu puto, à veteribus dictum, Deum, per naturas eſſe diuiſum, & Deorum plena eſſe omnia, quod vis illa diuinitus accepta in omnibus permaneat, ſed aliter in cœlo, aliter in caducis rebus, in quibus obſcurior, in cœlo autē ad rerum generationem præſtātior. Quæcunq; igitur Deus tum in cœlis, tū in terris progenuit, omnia vnus tuetur atq; regit, cœleſtia quidem per ſe & proxime, animantia vero & ſtirpes aliaq; mortalia, cœlorum ope & interuentu, quibus naturæ leges tum procreatrices tum conſeruantes indixit. Itaq; animantium, ſtirpium, lapidum & metallorum omnium quæcunque fuerunt & eſſe poſſunt, formas vna cœli forma, poteſtate comprehendit, & innumerabilibus illa, quaſi grauidata

data formis omnia gignit & fundit ex se, & sic vna vis & facultas præ se fert omnium caducorum vires: vt ita cœlum nullo semine multas proferat, tum animantes tum stirpes: at semen sine cœlo nõ generat quicquam, sed gignendis rebus materiam duntaxat & cõuenienter, apparat ac instruit, cœlum vero in apparatam illam speciem summamq; perfectionem immittit vitamq; suscitat in omnibus, lucido spiritu intercedente, hic enim mundi & cœlorum existit vector, in totam vniuersitatem diffusus, rebus singulis simul & speciem, & natiuum vitalemque calorem impertit gignẽdis illis accommodatum. Is enim omina continet, calore vitaque fouet, huius vi & ope & inanima quæque persistunt, & animata sui quęque generis habent animam, alia nutrientem quidem, alia sentientem, alia rationis participem Sic tamen vis illa cœlitus demissa rebus sese accommo-

modat, ſic ſingu lis inſeruit, vt quantum cuiuſq; natura deſiderat, quantum ipſa ſubiecti & ratio cōditio ferre poteſt, tantundem exhibeat. Nec tamen illa virtus ſui ſemper eſt ſimilis, aut vno ſe ſemper & modo eodem ſe rebus exhibet, ſed alias aliter pro ſtellarum ſtatu multiformi, quarum commixtio implexioq; plerunque euariat, tametſi vectoris ſpiritus vna ſemper eſt, & impermutabilis ſubſtantia.

Fieri igitur non poteſt, vt quidam exiſtimant, mundi Spiritum, vitā ſtatumque rebus omnibus ſic impertire vt ne minimam quidem aſtrorum opem deſideret, hoc enim ſi eſſet, ſimilia ſimiliter, id eſt, pari menſura perpetuo generaret. Vitalem quidē animam ſecum affert, & naturam ipſam, ac quæcunque ſubierit, vitalia facit, ſed pro cuiuſq; ſubiecti natura, conditione & apparatu.

His ita præſuppoſitis, quod videlicet

licet diuinæ cœlestesque vires ad rerum omnium procreationem, & cõseruationem concurrant, perq; communem illum vectorem spiritũ, intermediæ inter cœlum & sublunaria substantiæ, omnes mundi partes cohæreãt, & cuncta cõplexu concilientur, nihilq; in viuente mundo sit tam abiectum, cui non infusus ille Spiritus diuinorum cœlestiumq; operum aliquid elargiatur, è cœlo & siderib. vires & proprietates, vitæq; seminaria inuehens, cõfundens & permiscens, sicque omnibus inter se concinentibus, vt grauissimis Tullii verbis vtar, necessario omnia vno diuino & continuato spiritu cõtineri, hæc inquam cum ita sese vere habeant, quis sanationem, factam per vnguentum armarium, quo vulnus etiam non applicatis remediis curatur, instrumẽto tantum eo vnguento delibuto, non naturalem, sed superstitiosam dicet & impostoriam? Nemo sane, nisi harum

rum rerum omnium ignarus, quique sensibus omnia metitur. Fit enim illa sanatio per meram naturam atque magneticam quandam efficientiam, attractionem & deductionem, nec nō toties decantatum vectorem Spiritum, qui tanquam medium vinculum, primò ex definitis & propriis constellationibus sympathian, & copulam seu conuenientiam inducit, ex qua deinceps vis sanatoria in telum medicatum deriuatur, è quo postea egreditur, & ad partem vsque vulneratam continuatur ac traducitur, tandemq; actione istius virtutis consequitur effectus. Nec tamen dubium phantasian patiētis plurimum hic habere momenti, (iuxta illud Hippocr. in medendo sæpe concurrunt spes, fiducia & fortuna,) tum ad balsamicam in sanguine existentem virtutem, à telo medicato attrahendā dirigendamque ad partem affectam

& læ-

& læſam, tum ad mouendum principium ſanatiuum in corpore exiſtens. Cœlum igitur, quod pluribus & vni influit, imaginatione, quæ ſemper adeſt, & ſympathiam, quæ intercipi aliquando impediriue, deſtrui non poteſt, ad determinatam in corpore partem vim ſanatoriam deducere ſtatuendum eſt. Nam inter vulnus & telum eſt vis attractrix & deductrix, hæc partem ſpectat affectam, id eſt, vulnus, hoc eſt, traductio fit ad partem vulneratam, virtutis vero attractio ad telum medicatum.

Verum obiicitur, ſpatium interueniens, tempus, & locus, quę iſtam deductionem, ſanationemq; impediãt, nec admittant, nihil enim vltra determinatum agere ſpatium, item corpus à corpore ſanando tangi neceſſe eſt, tangere enim ſe proprie dicuntur, quorum extremitates ſeu fines ſunt ſimul. Iam autem ſola corpora tenent ſuperficies. Ergo ſola copora

ſe tan-

ſe tangunt. Talis autem contactus non fit inter vulnus & telum medicatum, ergo ſanatio quoq; per illud impoſtoria eſt & Magica.

Præcipui hi ſunt arietes, quibus pars aduerſa & ſenſuales Philoſophi ad euertendum ac explodẽdum, naturæque finibus excludendum miraculoſum vnguenti armarii effectum vtitur. Sed facilis occurſus eſt. Et miſeret me eorum. Quis enim neſcit multa ex interuallo exercere actionẽ ſuam, quorum ſcilicet ſuperficies nullo modo coniungi poſſunt, & nihilominus ſunt ſimul, vt Sol & hominis corpus, quæ ſuperficiebus licet coniungi non poſſunt, radiis tamen intermediis coniunguntur, non enim poteſt phyſicum agens agere in extremum, quin prius agat in medium, cum omnis actio phyſica fiat per contactum. Idem Sol per orbem Lunæ calefacit mundum inferiorem, licet neque ipſum tangat, neque

ſphæram Lunæ calefaciat. Sic omnia illa corpora, inter quæ eſt ſympathia & antipathia, mutuo ſe afficiũt, exercentq; operationes ſuas citra vllum viſibilem cõtactum, id eſt, vnius virtus defertur ad alterũ mediante Spiritu intercedente, ita, vt licet ſpatium ſit maximum, citra tamen vllam alterationem, nec ventis diſſipetur, nec etiam aere vaſto, humido, frigidoue rapiatur atque diſcutiatur, ſed propter naturalem communionem, ſimilitudinem, nexumque conſeruetur atque continuetur.

Sic in contagionibus quoq; nullus fit contactus corporum, vt in certo lippitudinis genere afficiuntur oculi illorum, qui lippum intuentur, item graſſantibus febribus peſtilentialib. multi inficiuntur, qui ad ęgrotos nunquam acceſſerunt, hoc eſt quorum extrema nunquam fuerunt ſimul, maligna enim & putrida iſtarum febrium qualitas corpora contami-

taminat propagando ſe, diffundendo & continuando.

Itaque qui alium morbo inquinat non neceſſario eundem tangit, nam putridum halitū vaporemq; in pannum veſtemue aliquam (in his enim & ſimilibus ſeminarium contagii ſæpe deliteſcere experimentis patefactum eſt) expirans, qui poſtea alium multos poſt dies inficit, non recte dicitur infectum ſic contaminatumque tetigiſſe, cùm nihilominus tamen citra dubium affirmari poſſit, morbos de homine vno ad alium non tranſire abſque corpore aliquo, id eſt, non tranſportari abſque vapore ſeu ſpiritu vel humore. Ac ſpiritales qualitates hic plurimum valent. Licet enim ſecundum modum & exiſtentiam, qua exiſtunt, per ſe actionem corpoream non edant: per accidens tamen nihil prohibet, quo minus per medium idoneum propagentur, quod medium nihil eſt aliud

quam ſpiritus vaporue mediæ cuiuſdam inter corporatas & incorporatas ſubſtantias naturæ, qui ſpirituales actiones in ſe recipiat, aeriqueꝫ repræſentet, cumque ſit corporeus, contactu ſuo realiter alteret. Vnde veriſſimum euadit, multas eſſe actiones, ad quas non ſit opus eo, qui vere & ſolus contactus eſt, cum in ſe mutuam actionē exercent corpora multa, quæ ſunt ſimul nō per contactum corporis, ſed virtutis, eſtque hæc virtus, quam per interualla exercēt corpora, eff.induntque, qualitas corporis expers, in qua ſola ineſt efficacitas. Sic vis ex vnguento exiens effundit ſe non in lapidem, ferrum vel lignū, quibus cum nullam habet coniunctionem, ſed virtute motoris ad vulnus ſe propagat.

Primum enim mouens in vnguento, eſt vis balſamica in ſanguine & vſnea, quæ mediante ſpirituali vinculo ad vulnus vſque continuatur, &

nisi intercapedo sit nimia, fiũt vnum per vtriusque formæ cõiunctionem, coniunguntur, inquam, quia formæ seipsas propagant & promouent, ita vt etiam egredientes in media intercapedine mutuo occursu vniantur. Simul igitur sunt mouens, & quod mouetur, ita vt vel secundum immediatam superficierum applicationem se contingant, vel vt vnius virtus ad superficiem alterius, atque ita in corpus alterius deducatur, siue id fiat lumine, siue radiis, siue qualitate occultiore & contactu spiritali. Quare vnguentũ attingit vulnus seu coniungitur vulneri, vt efficiens & agens patienti, seu vt causa transmutans, alteransq; corpori transmutando, quo etiam modo cœlum cõiungitur terræ, quæ tamen secundum superficiem illi non est contigua, hoc est, extrema cœli & terræ se non contingunt, vt ita verissimum sit agẽtia longo sæpe interuallo diuulsa esse ab iis,

quæ patiuntur, vt ſi quis eminus videt hoſtem, etſi hic viciſſim illum non videat, repente tamen commouetur, expalleſcit, trepidatq; & contremiſcit, qui certe motus animi ab externo agente, à ſpecie hoſtis obiecti ab oculo recepta, & ad ſenſum interiorem delata, in mentem primum, ab ea in corpora deinde deriuatur, agenſque longo interuallo à patiente eſt diuulſum.

Itaq; mouens cum re mota ſimul eſt, intelligi debet de agente proximo, hoc enim ſemper ſimul eſt cum re mota, vt ſunt imaginatio & Spiritus, id quod in titillatione quoque conſtat, quæ ſæpe fit ſine contactu & attrectatione, & nihilominus tamen mouens & motum ſimul eſſe recte dicuntur, ſcilicet per contactum internum occultum, qui fit vi ſpirituũ ab imaginatione impulſorum, parteſque illas, quæ titillationẽ perpeti poſſunt, ferientium, eſt enim motus

illorum

illorum celerrimus. Ex his quis non intelligit, falſas in phyſica poſitiones eſſe generaliter acceptas? 1. agentium & patientium extrema ſe ſemper contingunt. 2. Non eſt vis aliqua agentis in patiens, niſi illud hoc ſecundum extrema & ſuperficiẽ contingat. Qualitas enim ſeu virtus cœleſtis & magnetica mediante ſpiritu iſtius deductionis directioniſque in vnguento cauſa eſt, & quaſi vehiculum, quo moto res vecta mouetur, ſimiliter, nã in vehiculo requiritur, vt ſit aptum ad vehendum, ad vehendũ autẽ aptiſſima virtus eſt magnetica, cœleſtis, quæ quaſi interuenit & interiicitur inter telum obligatum, & vulneratum locum, mouetq; ſeu dirigit vim ad effectum conſequendũ. Et qui ignorat vel negat, virtutem quandam ætheris naturis elementaribus à cœlo communicatam (quam Aſtrologiæ periti dicunt formas earũ complere & abſoluere) qua median-

te vis ac proprietas quarundam naturarum formis implantetur, ac inter se corpora connectantur atque cohæreant, & ab hoc ordine nexuque similitudinis naturalis ortum esse, indeq; mirandarum actionum causas eruendas, is in toto hoc mysterio plane cæcutit. Inter virtutem enim & vehiculum primo sympathia est, quæ postea deducitur trãsitque in telum, dehinc in vulnus ob familiaritatem & similitudinem, hæc enim efficiens causa est, vt res inuicem vinciantur. Vnde inter telum obligatũ & vulnus contactum fieri, nemo inficiaturus est, licet is non fiat immediate extremis simul, & tangat quod remotum est primum, id enim in hoc mysterio necesse non est, cum enim principiorum hic actio corporea non sit, contactum corporeum etiam requiri opus non est. Vis enim seu virtus peruenit ad vulnus mediate, non per dęmonem, sed interuentu, vt dictum

est,

eſt, virtutis cuiuſdam ſublimioris & incorporeæ, quam Magiæ naturalis Doctores magneticam recte appellitarunt. Impoſtoria igitur ſanatio nõ eſt, Magica tamen. Impoſtores enim vere ſunt, qui omne Magicum dicunt ſuperſtitioſum & impoſtorium.

Ad extremum ipſius vnguenti deſcriptionem & compoſitionem placuit ſubiicere, vt nemo nõ intelligat, ex mere naturalib. rebus & quidem ipſo homine id componi. Baptiſta Porta *l.* 8. *c.* 12. id deſcribit, refertq; ad authorem Paracelſum, qui huius illuſtrator amplificatorq; extitiſſe perhibetur, non author.

Recipit autem vſneæ concretæ in caluaria hominis aeri derelicta vncias duas: (de hac autem non eſt conſenſus:) alii petitam eẽ volunt ex capite ſtrangulati, alii parum referre aiunt, ſiue ſit ex ſtrangulati, ſiue ex alterius cuiuſdam capite. Verum cur ex ſtrangulati potius quam alterius cu-

iusdam capite vsnea petenda, causas adhuc à nemine scripto explicatas atque allatas vidi. Ego, qui tamen aliorum eruditorum iudicio hic me subiicio, hanc afferri rationem posse existimo, quod in strangulando, Spiritus vitales ob præsentiam mali præsentis in caput ac cerebrum refugiāt, vnde quia regressus illis ob violetnā illam constrictionem ad principium suum nō patet, remanere eos, & cum spiritibus ballamoque capitis ac cerebri misceri ac confundi necesse est, Et licet omnes functiones animales intereant, manet tamen calor ille in ossibus, neruis, aliisque partibus similaribus, qui & in lapide est, & pipere emortuo, scilicet elemētalis His ita commixtis in balsamico sanguine, vi caloris circumfusi ambientisq; humorem vita imbuentis, cœlique influxu cooperante, vsneam ceu vegetabili quadam vi & virtute in calnaria tandem progenerari verisimilimū

limum eſt, maioris potentiæ, quam eſt ea, quæ in alterius cuiuſdam ex morbo defuncti capite reperitur. In decollatis ſpiritus non retineri, ſed diffugere, euaneſcere ac diſſipari omnibus in confeſſo eſt.

Mumiæ, ſanguinis humani, ſing. vnciam ſemis. (Præcipua ac potior cauſa eſt in ſanguine, in quo dominatur Spiritus ille vitalis, vegetabiliſis & balſamiticus.) Hæmatit. vnc. ſ.

Lumbricorum terreſt. aqua vel vino lotorum & exiccatorũ vnicas ii. ſ.

Adipis humani vnicas ii.

Adip. vrſ. verris ap rugni a. vncias ſ.

Ol. lin. terebinth. a. drachmas ii.

Miſceantur omnia ſimul in mortario, ſeruenturque in vrna oblonga & anguſta: conficietur a. Sole exiſtente in Libra.

Immerge ferrum, quod ſauciauit, vel lignum, ſeu ramum ſalignum in apertura cruenta madefactum in vnguentum, & ita relinque: æger mane

ſua vrina vel pura aqua vulnus eluat, deligeturque puro panno lineo, ſemper pus extergendo, & abſque vllo dolore ſanabitur. Hoc Maximilianum Imp. comprobaſſe in confeſſo eſt. Si inſtrumentum quo vulnus inflictum eſt, haberi nequit, aliud ducatur per vulnus, & loco veri teli id inunge vtroque latere, reponatur loco mundo & calido, ſi enim aeri vel frigori exponatur, excitabitur dolor. Attendendum eſt etiam, cæſimne an punctim factum ſit vulnus. In punctura enim telum inungendum eſt à cuſpide capulam verſus, in cæſura ab acie verſus tergum. Meminiſſe præterea oporret obligare tela. Si non apparet, pars illa tantum, quæ fuit in vulnere. Cito ſanaturus ſæpe illine, ſi maturatione opus non eſt, intermitti quidam dies poterunt, imo ſufficit, ſi ſenis diebus id fiat bis, vel ad ſummum ter, ſemper tamen vulnus mane abluendo, extergendo, iterumq; deligando.

LOGIA,

Siue

ORACVLA ZOROASTRI, EX PLATONICORVM

Libris col-
lecta.

Monas, Dyas, & Trias.

VBi paterna Monas est.

Ampliata est monas quæ duo generat.

Duitas enim apud hunc ſedet, & intellectualibus fulget.

Et gubernare cuncta & ordinare, quodcunque non ordinatum.

Toto enim in mundo lucet Trias, cuius monas est princeps.

Principium omnis ſectionis hic, eſt ordo.

In tria namque mens dixit patris ſecari omnia.

Cuius voluntas annuit, & iam omnia ſecta fuere.

In tria namque dixit mens patris æterni.

Mente omnia gubernans.

Et apparuerunt in ipſa virtus & ſapientia.

Et multiſcia Veritas.

Hinc, fluit Triadis vulus ante eſſentiam.

Non Primam, ſed eam, quæ menſuratur.

Principiis tribus hiſce, capias ſeruire cuncta.

Et fons fontium, & fontium cunctorum.

Nutrix continens cuncta.

Inde affatim exilit, generatio multifariæ materiæ.

Inde tractus præſtet exilis ignis flos.

Mun-

Mundorum indens cauitatibus.
Omnia namque inde.
Incipit deorſum tendere radios admirandos.

Pater & Mens.

Seipſum rapuit Pater, neque ſuæ
Potentiæ mentali claudens propriæ ignem.
Non enim à paterno principio imperfectum quid rotatur.
Cuncta namque perfecit Pater.
Et menti tradidit ſecundæ.
Quam primam vocat omne genus hominum.
Patrogenia lux, multum namque ſola.
Et Patris robore decerpens mentis florem.
Opera enim intelligens paterna mens è ſe genita.
Cunctis inſeminauit vinculum igni grauis amoris.

Quo omnia maneant, tempus interminatum amantia.

Neque omnibus, quæ patri mentaliter contexta, monſtret.

Vt in amore maneant, mundi elementa manentia.

Habet ipſa intelligētia, paternam mentem indere.

Omnibus fontibus & principatib.

Eſt enim finis paterni profundi, & fons mentalium.

Neque progreſſus eſt, ſed manſit in paterno profundo.

Et in adyto, pro Deo nutriens ſilentium.

Non enim materiam ignis trans, primus.

Suam potentiam claudit operib. ſed meati.

Symbola enim paterna mens ſeminauit per mundum.

Quæ intelligibilia intelligit, & ineffabilia exornat.

Tota partitio & impartibilis.

Men-

Mente quidem continet intelligibilia, sensum vero inducit mundis.

Mente quidem continent intelligibilia, animam vero inducit mũdis.

Mens, intelligibilia & mentalia.

Et vnius mens intelligibilis.

Non enim sine intelligibili mens est, non seorsum existit.

Quædam sane sunt mẽtalia, & intelligibilia quæcunque dum intelligunt, intelliguntur.

Cibus vero intelligenti, est intelligibile.

Disce intelligibile, quandoquidem extra mentem existit.

Et mentis quæ empyreum mundum ducit.

Mentis enim mens est, quæ mundi est artifex ignei.

Qui super mundanum paternum, profundum estis intelligentes.

Intelligibilis, omnis sectionis princeps est,

Eſtenim quoddam intelligibile, quod oportet intelligere mẽtis flore.

Vel enim inclines vt mentem, & illud intellexeris.

Vt aliquid intelligens, non illud intelliges.

Et enim roboris circumquaque lucidi potentia.

Mentalibus fulgens ſectionibus, non ſane oportet.

Vehementia intelligere, intelligibile illud.

Sed menti amplæ, ampla flamma.

Omnia metiente, præterquam intelligibile illud.

Opus ergo eſt hoc intelligere, nam ſi inclinaueris

Mentem tuam, etiam illud intelliges non parum.

Sed purum conuerte oculum.

Ferentem tuæ animæ, tendere vacuam mentem.

In intelligibile, vt diſcas intelligibile.

Quan-

Quandoquidem extra mentem existit.

Deum hunc intelligit omnis mẽs, non enim sine

Mente est intelligibili, & intelligibile

Non sine mente existit.

Ignis mentalis, mentalibus præsteribus cuncta.

Cedunt seruientia, patris persuasorio consilio.

Et intelligere, semperque manere impigra vertigine.

Fonte & principii vertere, semperque manere impigra vertigine.

Sed nomen venerandum in somni vertigine.

Mundi indens, terribiles ob patris minas.

Sub duabus mentibus, vitigenius fons continetur animarum.

E facta, qui per se operans fabrefeci mundum.

Q i y mente exiliit primus.

In iutas igne ignem. Vinculorum vt temperet.

Fontanos crateras, sui ignis florem sustinens.
Mentalibus fulget sectionibus, amoreque impleuit omnia.
Infigurata figurans.
Examinibus similes, feruntur perrumpentes.
Per mundi corpora.
Quæ mens dicit, intelligendo sane dicit.
Potentiam quidem cum illis. Mens vero ab illa.

Iyngens, Ideæ, Principia.

Multa quidem hæ scandunt lucidu o mundos,
Insilientes, & in quibus summitates sunt tres.
Subiectum ipsis est principale pratum
Principia, quæ patris opera intelligentes intelligibilia.
Sensibilibus operibus & corporibus reuelarunt.

Trans-

Transuectrices ſtantes, dicere patri & materiæ.

Et manifeſta imitamina latentium operantes.

Et latentia in manifeſtã. Coſmopeiam inſcribentes

Mens patris ſtuduit, intelligens vigente conſilio.

Omniformes ideas. Fonte vero ab vno euolantes.

Exilierunt. A patre enim erat cum filio & finis.

Per quæ coniunguntur patri, per aliam atque aliam.

Vitam à compartitis canalibus.

Sed partitæ ſunt mentali igne diſpoſitæ.

In alias mentales. Mundo namq; rex multiformi.

Propoſuit mentalem typum, incorruptibilem, non per mundum.

Veſtigium promouens forma, per quæ mundus apparuit.

Omni-

Omnifariam ideis gratiosus. Quarum vnus fons.

Ex quo strident dispertitæ aliæ.

Immensæ perrumpentes mundi circa corpora.

Quæ per sinus immensos, examinibus similes.

Feruntur conuersæ, circumque alibi alia.

Conceptiones mentalem fonte à peterno

Multum decerpentes ignis florem.

Insomnis temporis. Vigor principigeniæ ideæ.

Prima è patris missa est, cuius per se florens fons.

Intellectæ Iynges à patre, intelligunt & ipsæ.

Consiliis ineffabilibus mouentur, vt intelligant.

Hecate, Synoches & Teletarchæ,

Ex ipso enim omnes exiliunt.

Ami-

Amilictique fulmines & prestero-capaces ſinus.

Omnilucidæ vigoris patrogenii Hecates.

Et Hypezocus ignis flos & fortis.

Spiritus polorum, igneos trans.

Cuſtodire preſterib. ſuis ſummitates dedit.

Immiſcens vigoris proprium robur in Synochis.

Quo mundus habeat mentales ſuſtentatores inflexiles.

Quia operatrix, quia largitrix eſt ignis vitiferi.

Quia & vitigenium implet Hecates ſinum.

Et influit Synochis vigorem vitidonum ignis.

Magni potentis.

Sed & cuſtodes operũ ſunt patris.

Aſſimilat enim ſeipſum ille, vrgens typum induere idolorum.

Teletarchæ, comprehenſi ſunt, cum Synochis.

His

His vero ignis mentalis, mentalibus præstetibus.
Omnia parent seruientia.
Sed & quæcunque materialibus seruiunt Synochis.
Induti armorum vigorem luminis resonantis
Vigore Triglicho, mentem, animamque armantem.
Per uarium Synthema iacere ratiocino.
Neque superincestere empyreis sparsim canalibus
Sed collectim.
Hi vero indiuidua & sensibilia efficiunt.
Et corporiformia & destinata in materiam.

Anima, Natura.

Quoniam anima ignis potentia patris existens lucidus.
Immortalisque manet, & vitæ domina est.

Et

Et tenet mundi multas plenitudines ſinuum.

Mentis enim imitamen eſt, partũ vero habet quid corporis.

Miſtis vero canalibus, ignis incorruptibilis opera efficiens,

Poſt vero paternas conceptiones anima ego habito.

Calida animans omnia, repoſuit enim

Mentem ſane in anima, animam vero in corpore inerti.

Noſtri, impoſuit pater hominumque Deumque.

Affatim animans lucem, ignem, æthera, mundos.

Coexiſtunt namque naturalia opera, mentali ſplendore,

Patris, Anima enim eſt quæ ornauit magnum

Cœlum, & quæ ornat ſimul cum patre.

Cornua & ipſius firmata ſunt ſurſum.

Humeros vero circa Deæ, natura immenſa attollitur.

Imperat rurſus natura infatigabilis, mundisque, operibusque.

Cœlum, vt currat ſurſum æternum trahens.

Er celer Sol circa centrum, vt aſſuetus veniat.

Non naturæ inſpicias natale nomen eius.

Mundus.

Factor qui per ſe operans fabrefacit mundum.

Etenim quædam ignis moles erat altera, hæc omnia

Per ſe efficiens, vt corpus mundanum.

Mundus vt manifeſtus, & non videatur membraneus.

Totum mundum ex igne & aqua.

Et omnia lente aere.

Ineffabilia & fabilia ſynthemata mundi.

Aliam per aliam vitam à partitis canalibus.

Desuſper permeantis in oppoſitum

Per centrum terrę & quintum medium alium Igneum, vbi deſcendit vſque ad materiales canales.

Vitifer ignis.

Centro incitans ſeipſum lumine reſonante.

Fontanum alium, qui Empyreum mundum ducit.

Centrum quo omnes, vſque quo forte æquales fuerint.

Symbola enim paterna mens ſeminauit per mundum.

Medium inter patres ſingulæ centrum fertur.

Mentis enim imitamen eſt, quod vero partum eſt, habet quid corporis.

Cœlum.

Septem enim in moles formauit

pater firmamenta corporis.

Cœlum rotunda figura circumcludens.

Fixitq; multum cœtum aſtrorum inerrantium.

Animaliumque errantium, conſtituit ſeptenarium.

Terram in medio poſuit, aquamque in terræ ſinibus.

Aeremque ſuper hæc.

Fixitq; multum cœtum aſtrorum inerrantium.

Tenſione, non laborioſa mala.

Sed fixione errorem non habente in motu.

Fixitq; multum cœtum aſtrorum inerrantium.

Ignem ad ignem cogens. (motu.
Fixione errorem non habente in
Sex eos conſtituit, ſeptimũ Solis
In medium iaciens ignem.

Inordinationem eorum, bene ordinatis ſuſpendens zonis.

Parturit enim Dea, Solemque

ma-

magnum & ſplendidam lunam.

Æther, Sol, ſpiritus lunæ, aeris ductores.

Solariumque circulorum, & lunarium eſt redituum.

Sinumque aereorum.

Ætheris cantus, Solisque & Lunæ canalium & aeris.

Et latus aer, lunariſque curſus, & polus Solis.

Colligit ipſum accipiens ætheris harmoniam.

Solisque Lunæque & quæcunque aere continentur.

Ignis, ignis deriuatio, & ignis penu.

Crines enim in acutem nato lumini conſpiciuntur.

Vbi Saturnus.

Sol aſſeſſor, intuens polum purum.

Aethereusque curſus, & Lunæ ingens impetus.

Aereique fluxus.

Solemq; magnum & ſplendidam
Lunam.

Tempus.

Deum mundanum, æternum, in-
finitum.

Iuuenem & ſenem.

Et fontanum aliud, quod empy-
reum mundum ducit.

Anima, Corpus, Homo.

Oportet te feſtinare ad lucem &
patris lumina.

Vnde miſſa eſt tibi anima, multam
induta mentem.

Hæc pater mente concepit, mor-
talisque eſt ei animatus.

Symbola enim paterna mens, ſe-
minauit in animis.

Amore profundo replens ani-
mam

Repoſuit enim mẽtem in anima:
in corpore vero

Vos repoſuit, pater hominumq;
Deumque

Incor-

Incorpora quidem ſunt diuina omnia.

Corpora vero in ipſis veſtri cauſa ſunt alligata.

Non potentes continere incorporeos corpora.

Ob corpoream in quam concentrati eſtis naturam.

Inque Deo iacent, faces trahentes validas.

A patre deſcendentes, à quibus anima deſcendentibus

Empyreos carpit fructus, animam alentem florem.

Ideoq; mente concipientes opera patris.

Parcæ fatalis alam fugiunt, inuerecundam.

Et ſi hanc animam videris redeuntem

At aliam immittit pater, vt in numero ſit.

Certe valde illæ ſunt beatiſſimæ ſuper omnes.

Animas ad terram à cœlo profusę.
Illæque diuites, & ineffabilia stamina habentes,
Quæcunque à lucente, ô Rex, à te, vel ipso.
Ioue sunt progenitæ. Miti valde à necessitate.
Ducat animæ profunditas immortalis, oculosque affatim.
Omnes sursum extende.
Nec deorsum pronus sis in nigricantem mundum.
Cui profunditas semper infida substrata est, & Ades;
Circumquaque caligans, squalidus, idolis gaudens, amens.
Præcipitosus, tortuosus, cæcum profundum semper inuoluens.
Semper desponsus obscuram faciem, inertem spiritu carentem.
Et osor luminis mundus, & tortuosi fluxus.
A quibus vulgus attrahitur.
Quare tu animæ canalem, vnde, aut quo ordine. Cor-

Corpori inseruietis, in ordinem à quo effluxisti.

Rursus restituas sacro sermoni operam vniens.

Neque deorsum sis pronus, præcipitium in terra subest.

Septemuios trahere per gradus: sub quo.

Horribile necessitas Thronus est.

Ne tu augeas fatum.

Anima hominum Deum coget quodammodo in seipsam.

Nihil mortale habens, tota à Deo est ebria facta.

Harmoniam resonat namque, sub qua est corpus mortale,

Extendens, ignem mentem, ad opus pietatis.

Et fluxile corpus seruabit.

Est & idolo portio in loco circumlucente.

Vndique inficta anima ignis habenas tende.

Igne calens cogitatio primissimũ habet ordinem,

Igni namq; mortalis propinquãs à Deo lumen habebit.

Immoranti enim mortali præſto Dii aderunt.

Pœnæ hominum ſunt angores.

Et malæ materiæ, germina, vtilia ſunt & bona.

Spes nutriat te, ignea Angelica in regione.

Sed non recipit illius velle, paterna mens.

Donec non exeat ex obliuione, & verbum loquatur.

Memoriam indens paterni Synthematis puri.

His quidem diſcibile lucis dedit notitiam ſuſcipere.

Hos vero, & ſomnolentos ſui fructum dedit roboris.

Ne ſpiritum macules, neque profundum fac ſuperficiem.

Neque materiæ quiſquiliis præcipitio relinquas.

Ne educas, ne exiẽs habeat quidpiã

Vicor-

Vi corpus relinquentium, animæ ſunt puriſſimæ.

Animæ expulſores, reſpiratores, & faciles ſolutu ſunt.

Siniſtris in lumbis, Hecates, virtutis eſt fons.

Intus tota manens, virgineũ non abiiciens.

O audaciſſimæ naturæ, homo, artificium.

Neque ingentes menſuras terræ, in tuam mentem pone.

Non.n.vertatis planta eſt in terra.

Neque in menſuris, menſuras Solis regulas congregans.

Æterno conſilio fertur, non gratia tui.

Lunarem quidem curſum & aſtreum progreſſum.

Lunæ ſtrepitum dimitte, ſemper currit opera neceſſitatis.

Aſtreus progreſſus, tui gratia, non eſt partus.

Æthereus, auium pes latus, nunquã verus eſt.

Non ſacrificia, viſceraque cupio:
Hæc ſunt omnia ludi.

Mercatoriæ deceptionis firmamẽta; fuge tu hæc.

Si vis pietatis ſacrũ paradisũ aperire.

Vbi virtus, ſapientiaque & bona lex congregantur.

Tuum enim vas, beſtiæ terræ habitabunt.

Ipſas autem terra ſepeliit, ad filios vſque.

Dæmones, Sacrificia.

Natura ſuadet eſſe dęmonas puros.

Et mala materiæ germina vtilia, & bo a.

Sed hæc in abditis ſeptis mentis euolue.

Ignis ſimulacrum ſaltatim in aere in tumorem extend en s

Vel etiam ignem infiguratum, vnde vocem currentem.

Vel lumen abundans radians, ſtreperum, conuolutum.

Sed & equum, videre luce magis fulgurantem.

Vel etiã puerum ſuis humeris inequitantem equo.

Ignitum, vel auro diſtinctum, vel ſpoliatum.

Vel etiam ſagittantem, & ſtantem ſuper humeris.

Multoties ſi dixeris mihi, cernes omnia leonem.

Neq; enim cœleſtis curuitas, tunc apparet moles.

Aſtra nõ lucent lunæ lux operta eſt.

Terra nõ ſtat, cernuntur vero cuncta fulminibus.

Neque naturæ, voces per ſe viſile ſimulacrum.

Non enim oportet illos te ſpectare, antequam corpus ſacris purgetur.

Quando animas mulcentes, ſemper à ſacris abducunt.

Ergo ex ſinibus terræ exiliunt terreſtres canes.

Nunquam verum corpus mortali homini monſtrantes.

Operare circa Hecaticum turbinem.

Nomina barbara, nunquam mutaueris.

Sunt enim nomina apud ſingulos à Deo data,

Potentiam in ſacris ineffabilẽ habentia,

Quando videris forma ſine, ſacrum ignem.

Collucentem ſaltatim totius per profundum mundi.

Audi ignis vocem.

ORACVLA,

Siue

MYSTERIA

MYSTICÆ HEBRÆORVM, CHALDÆORVM, Æ yptiorum, Persarum, Arabum, Græcorum & Latinorum Philosophiæ.

Mysteria Hebræorum.

CANON I.

QVi intelligit coronã sapientiã, prouidentiam, clementiam, potentiam, gloriam, triumphum, laudẽ, intellectũ, Ecclesiam, vel vt Capnio enumerat, coronam, sapientiã, prudentiã, vel intelligentiam, clementiã, seu bonitatem, grauitatem, vel seueritatem, ornatum, triumphum, confes-

fessionem laudis, fundamentum & regnum, intelliget trium regionum duo interualla, decem gradus scalæ, per quos ad cognitionem omnium, quę sunt vere, aut sensu, aut scientia, aut fide, ab imo, ad summum ascēdere possumus. Intelliget quoque quid Abraham velit in libr. Ietzira, vbi sic inquit, decem numerationes præter quid, decem & non nouem, decem & non vndecim, intellige in sapientia, & sæpe in intellectu, inuestiga in eis, & proba ex eis, & statue rem super puritates suas, & repone creatorem in thronum suum,

Canon. I I.

Qui intelligit, quomodo diuina idea sit terra viuentium, in virtute Dei viui, & quomodo eam influant per nomen Adonai, quomodo authore Iosue, Deus viuus intra nos est, quomodo denique disperdet in conspectu nostro contra-

rias fortitudines, intelliget diuinem Geneseos iussum: Producat terra animam viuentem, ad speciem suam, intelliget quomodo omnia vitam habentia suo instinctu sursum tendant, & vitam influentia vergant deorsum, & è contra.

Canon. III.

Qui intelligit in scala, seu ascensu naturæ illas tres regiones triplicitatis, & in singulis vnum abstractionis statum, & quomodo quodlibet horum duplicem habeat differentiam, intelliget quid Abraham superior, id est, ratio, siue intellectio, Isaac inferior, id est, sensus exterior, & Iacob medius: id est, inferior sensus significet, quidque scala Iacobo visa reuera sit, videlicet idem quod per Schemhamphoras significatur.

Canon. IV.

Qui intelligit, quomodo est Deus

in

in mundo, & quid velit commentator Arboris decem Sephiroth, in influentia mentis, quæ influit ex re, intelligimus & rectificamur: intelliget quomodo mens in homine, inter decem Sephiroth regni gerat diadema, quomodo ſola diuina ſit, & ſola extrinſecus homini accidat, quomodo ab eius lumine virtutes inferiores diriguntur, & gubernantur, quouſque intellectus, intelligens & intellectum ſint vnum & idem. Intelliget quoque quid magiſtri Hebræorum ſuper verbis Prophetæ, in lumine tuo videbimus lumen, diiudicatum reliquerint.

Canon V.

Qui intelligit magiſtros Hebræorum ſic loquentes, omne id quod in cœlis eſt, nõ ſcit homo aliquid ex eo, niſi ad ipſum modum Matheſeon, id eſt, per firmas demonſtrationes, aut G.ometriæ, aut Aſtronomiæ aut

Muſi-

Musicæ, aut Arithmeticæ, intelliget, quod dictum Abrahæ fuit, suspice cœlum, & numera stellas, si potes, nec potuit ipse.

Canôn V I.

Qui intelligit responsum Iohanan factum, per Rabi Eleazar, dicentem, veni, docebo te opus de sublimioribus contemplationibus, respondit, non incanui, intelliget Iob, in antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia: intelliget Salomonem, qui ait, abominatio Dei est ipse peruersus, hic est ille, qui ab altitudine auersus, vergit ad decliuia, quantumuis eum natura erexerit in alta. Intelliget pariter, quos vere senes, ætate an moribus & eruditione potius tenere debeamus.

Canon V I I.

Qui intelligit, quod Onckelos Chaldæus interpretatur, (Ecce Adam

dam fuit vnigenitus meus, siue vnicus meus in æternitate ex me ipso) sciet quare lignũ scientię boni & mali fuerit prohibitum, sciet, quomdo Angeli intellexerint, ligni vitæ esus futuram concessionem: Sciet quoque, quare Domino vniuersorum, sedenti super thronum suum, gratias egerunt, sciet, inquam, quare Adam per nuncium Razielem edoctus fuerit de instauratione sui casus, per propagationem iusti & pacifici viri Heros, cuius nomen contineret literas quaturo, Iod, He, Vau, He, quod est, secretum secretorum.

Canon. VIII.

Qui intelligit quomodo primus ille mundus intelligibilis, secundum implicat, ac sese mutuo concordiæ vinculis cõstringunt, intelliget, quomodo Ezechielis rota, in rota, cum suis quibuscunq; inuolucris, visa est vna esse similitudo gloriæ Domini, intel-

intelliget quoq; quomodo (secundũ Rabi Saad ę in libro Amunoth,) vitellus in medio oui, instar alboris oui omnius, testaceo firmamento cõtenti, vitellum ipsum inglomerat, sicut typo ipso ab initio expressum est.

Canon IX.

Qui intelligit, quomodo in sensibili mundo sphæræ nouẽ mouentur, ab empyreo immobili, cui Metatron assiduo præest, intelliget proportione ipsa, quomodo in primo nouẽ Angelorum chori mouẽtur, ab immobili Deo, quomodo in immobili silentio cunctorũ Creator primo simul omnia creauit, postea nouenario sermone ad propria singula quæque distinctiones commouit, inquiens, Fiat lux, fiat firmanentum, congregentur aquæ, germinet terra, fiant luminaria, producant aquæ

reptile, crescite, & multiplicamini, producat terra animam viuentem, faciamus hominem in imagine, ad similitudinem nostram.

Canon X.

Qui scit, communcationem hominis microcosmi & mundi sensibilis, mundi item corporei & mundi intellectualis, mundi supremi cum mundo tertio, sciet proportione secretum mentis Metattron, & animæ Messiæ, sciet apud Hebræos ideatam ideam omniũ vitarum, ad quam refertur omnis vtilitas, indiuidualis, specifica & generifica, hoc est, Christũ esse Mediatorem, quo solo homines cum Deo reconciliati coniunguntur.

Canon X I.

Qui intelligit, quantus sit Deus ante creationem, in creatione, & post creationem, intelliget illud Deuteron. Magnus, potens & terribilis, seu potius reuerendus, & qui sciuerit, hunc esse vnum, & magis proprie prin-

rincipium veritatis: intelliget quid
elit Rabi Azariel in commentario
anctitatis, vbi inquit: Ex ſpiritu pro-
ucitur verbum atque vox: intelli-
et quoq; illud in libro Ietzira, quod
creat one legitur, Et hi tres vnus
ſt ſpiritus, intelliget quoque, quod
braham voluit, inquiens, vox &
piritus, & verbum, & hoc eſt Spiri-
us ſanctus, duo ſpiritus ex ſpiritu.
Hinc ſimiliter petat vnitatem illam
oannis, Tres ſunt qui dant teſtimo-
ium in cœlis, & vnum ſunt, tres in
erris ſimiliter vnum ſunt, illi in vni-
ate naturæ, hi in vnitate perſonæ.

Canon XII.

Qui ſciuerit duo contradictoria
n ſuo principio concubinare, via ra-
ionis: ſciet id quod legitur in lib. de
de & expiatione, quod producens,
ci icet Deus, ens de non ente, nullius
get, & quod ens eſt in nõ ente, quo-
d rem non entis, videlicet negatiue,
qua

qua ratione affirmatio pellitur, & nō ens eſt in ente, quoad rem entis, id eſt, affirmatiue, quomodo negatio affirmationi cedit. Itaque & ens, & non ens in ipſo rei principio conueniunt, & à Deo tam entia, quam non entia dependent.

Canon XIII.

Qui ſcit, quomodo iuxta mundum inferiorem & ſuperiorem procedunt affirmationes quoad attributa & negationes, quoad eſſentiam: ſciet, quare 5. Deut. obſeruare diem Sabbathi, & 20. Exod. memorare præcipiatur. Et qui ſcit Sabbathum quietis, id eſt, creationis, aliud à Sabbatho Sabbathorū, ſ. æternitatis, ſciet illud Ezechielis, Sabbatha mea dedi illis, intelliget quidnā in Porta lucis, hebdomada ſuperna, Iobeleus nuncupata, quoad annos Moſaicos ſignificet, & quomodo ſupra Iobeleum mit-

mittentur radices: Iere.17. hoc eſt, per Sopher: & quomodo aſcendat per Angelos ad locum deſtinationis ſuæ quod eſt flumen Dei repletum aquis, id eſt, gentibus, quæ per Sopher, id eſt, triginta tres annos Moſaicos, qui faciunt mille ſexingentos & ſeptuaginta atq; triginta circiter, vel paulo plus, Chriſti miſericordia in hac mimilitanti Eccleſia paſcuntur.

Canon. XIV.

Qui ſcit extrinſec⁹, id eſt, ipſius fori, timorē eſſe inferiorē amore & extrinſecus, i.e. Dei, eſſe ſuperiorē; is intelligit, cur in Geneſi à timore laudatur Abraham, quem tamen ſcimus per proprietatem pietatis omnia feciſſe ex amore, & qui nouerit proprietatem meridionalem in dextrali coordinatione, ſciet, cur omnis perfectio Abraham ſemper ſit verſus Auſtrum, quia videlicet Chriſtus à de-

xtris Dei ſedet, & omnes beati ad dextram ſtatuentur.

Canon XV.

Qui intelligit, quomodo anima bona ſit anima noua, veniens ab oriẽte, ſcilicet Chriſto Domino, ſciet, quare Ioſeph oſſibus tantum ſepultus eſt, & non corpore, propter primi Adam mortificationem, videlicet: ſcit, quare eius oſſa erant virtutes, & militiæ arboris ſuperioris vocati Sadich, influentis ad terram ſuperiorem, quo ſcilicet nouum hominem induere poſſint: ſcit quoque quare Moſis ſepulchrum nemo nouit, ne ſcilicet caro infirma relaberetur ad rebellionem primi Adæ, ſcit inſuper quare exaltatus eſt Moyſes in Iobeleo ſuperiore, & quare miſerit ſuper Iobeleum radices ſuas, id eſt, ſuper Chriſtum, quem digito oſtendit.

Canon XVI.

Qui intelligit proprietates pietatis, & truncationẽ vltimæ plantæ, intelliget ſecretum orationis antelucanę, à pietate dependere, & peccatum Sodomæ, à truncatione vltimæ plantæ, Et qui intellexerit, quare Moyſes abſcondit faciem ſuam, & Ezechias vertit facies ſuas ad parietem, ſciet, quæ eſſe debeat orantis habitudo, & diſpoſitio, ſcilicet non in aperto more Phariſæorum, ſed in occulto, ardenti pietate incenſa.

Canon XVII.

Qui intelligit aquam auſtralem, vnde pax & tranquillitas, ignem Septentrionalem, vbi fletus & ſtridor dentium, & præfectos illorum, de quibus non eſt vltra dicendum: intelliget quid voluerit Iob, cum dixit, Qui facit pacẽ in excelſis ſuis. Et qui intelligit, quid ſit iuſtus & diuinitus, intelliget congregationem aquarum

apud Picum, & mare ad quod tendunt omnia flumina.

Canon. XVIII.

Qui intelligit angelos mundanos, qui hominibus apparent, nō eos, qui non apparent, nisi in spiritu, intelligit volatile, quod creatū die quinta, id est, Angelos mundanos, intelliget, cur nullus Angelus, (vt Picus habet) habens sex alas, de quibus Apocal. 4. vnquam mutatur. Verbum enim Domini manet in æternum. Et qui intelligit datam esse circumcisionem ad liberationem à virtutib. immundis, quæ in circuitu ambulant, intelliget illud, Pici, inquientis, ideo circumcisio fit octaua die, quia est superior, quam sponsa vniuersali rata. Hæc enim septimum non excedit.

Canon XIX.

Qui intellexerit copulationē medi-

diā nocte cum Tipheret, id est, cum magno Adam, quod nomē est inclitum, & præconii plenū, quod tanquā cor in viuēte, ita inter decem Sephiroth, circiter mediū collocatur. Quocirca in lib. Paralip. scriptum est. Nos igitur Deus noster, cōfitemur tibi, & laudamus nomen Tipheret, inclitum tuum. Idem Psl. 88. Esai. 63. Significat autem Tiphereth ornatum, vel gloriam, ideoq; prosperam omnē generationem: intelliget proprietatē, quæ est secretum tenebrarum, & cur mali dæmones plus nocte, quam die nocent, quia Adam per prævaricationē, præcipitauit se in tenebras, & cur animæ à tertio lumine, id est, memoria, ad quartam diem, id est, intellectum, & inde ad quintam descendunt, videlicet voluntatem, inde exeuntes corpris noctem subintrant, hoc est, corpori includuntur, vel ab intelligentia ad phantasiam, hinc ad imaginationem, & tandem ad sen-

ſum deſcendunt, ſciet, quare cum fiet lux ſpeculi non lucentis, ſicut ſpeculi lucentis erit nox ſicut dies, vt dicit Dauid, quia corruptibile hoc induet incorruptionem, & mortale immortalitatem.

Canon XX.

Qui intelligit, quid ſit viridis linea, quæ gyrat vniuerſum, intelliget, quid Salomon intendat in oratione ſua, lib. Reg. Exaudi ô cœlum, intelliget, cur nomen ineffabile cõtineat proprietatem, & clementię & iudicii, quia ſcilicet ſemper viret erga bonos miſericordia, erga malos iudicium; intelliget quoque ex Eden exire fluuium, qui diuiditur in quatuor capita, ad ſignificandum, quod ex ſecunda numeratione procedit tertia, quæ in quartam, quintam, ſextam & decimam diuiditur, moreque collectiuo decadem continet.

Canon XXI.

Qui intellexerit creationem naturæ intellectualis, & naturæ animalis, quæ naturali ordine præcessit creationem cœli & terræ, proportione ſcilicet prouidentiæ, imaginis, & ſimilitudinis: intelliget, quid per dictionem quæ bis à Moyſe ponitur in illo textu, in principio creauit Deus cœlum & terram, id eſt, mundum intelligibilem, & ſenſibilem, vtpote terram inanem & vacuam, ſignificetur.

Canon XXII.

Qui intelligit dicta Hebræorum de rubedine Eſau, & dictum illud, quod eſt in libr. Breſſit Rhaba, quod Eſau fuerit rubeus, & rubeus eum vlciſcetur, de quo dicitur, Quare rubeum veſtimentum tuum, intelligit haberi expreſſe, quod Chriſtus ille erit, qui vltionem faciet per effuſionē

sanguinis sui, quod aspersum sanguine indumentum dicitur, de virtutib. immundis. Et qui intelligit illud dictum Hieremiæ, lacerauit verbũ suũ, quare Deum sanctum & benedictum lacerauit Deus pro peccatoribus.

Canon XXIII.

De Deo absolute considerato, vt infinito, vt vno, & secundũ se intellecto, qui intelligit nihil nos intelligere, nisi separate à rebus, posse: intelligit, cur dicatur apud Hebræos, quod Deus induit se decẽ vestimẽtis, id est, decẽ attributis primi canonis, quando creauit sæculum. Et qui intellexerit in dextrali coordinatione, de qua paulo ante dictum est, subordinationem pietatis ad sapientiam, perfecte intelliget per viam Hebræorũ, quomodo Abraham in die suo, per lineã rectã vidit diem Christi, & gauisus est. Et qui scit proprietatẽ Aquilonis, in Hebræorũ doctrina, sciet, cur Sathan

Chri-

Christo promisit regna mundi, si cadens eum adorasset, quia malorum à sinistro latere est locus. Et qui sciuerit plenam lunam in Salomone, sc. sapiētiæ, qua cunctos mortales superauit, sciet plenū Solem in vero Messia.

Canon XXIV.

Qui intelligit, quid sit apud Hebræos Li fiat lux, & Li facta est lux, intelliget, quid sit speculum lucens, & non lucens, intelliget quoque quid sit lumen, repositum in septuplo plus lucere, quam lumen relictum: & quam mirabiliter hæc Arithmeticæ Pythagoricæ conveniant, hoc est, homo per gratiā infinito modo plura intelligit, quam naturalem relictum igniculum.

Canon XXV.

Qui sciuerit quaternarium deducere collectiuo scilicet more in denarium, habebit modum, si sit peri-

tus in Hebræorum doctrina, deducendi ex nomine ineffabili, nomen 72. literarum, potest insuper intelligens intelligere, quod operari per Shem hamphoras, id est, expositorium illud magnum nomen, est proprium rationalis naturæ. Et qui sciuerit, quid sit denarius in Arithmetica formali, id est, dupla proportio sphærici numeri in se multiplicata, & cognouerit naturam primi numeri sphærici, id est, quinarium in circulo denariæ reuolutionis, sciet fundamentum secreti magni Iobolei, sciet pariter cum Pico, secretum quinquaginta portarum intelligentiæ, & millesimæ generationis, & regni omnium seculorum.

Canon XXVI.

Qui intelligit apud Hebræos Celem & Demur, & horum Toar, intelliget, quare Deus dixit, Ad imaginem & similitudinem nostram, intelliget

illud Psalmistæ, Similis factus sum pelicano in solitudine: intelliget similiter vbi dicitur, Furor illius secundum similitudinem serpentis, intelliget cum dicitur, similitudo throni, intelliget similitudinem animalium, quam vidit Ezechiel, & in eo, quod separatus est, hoc in modo, secundum Rabi Mosses, multum mirabili, cui non est similis in omnibus creatis sub sphæra Lunæ. Hic enim est ille fluuius Cobar, propter quem Ezechiel manu Dei tactus, vidit similitudinem quatuor animalium, & quatuor in quatuor. In eodem quoq; fluuio quatuor Cherubin in quatuor rotis, & rotam in medio rotæ. Ipsum est animal, quod viderat iuxta flumē Cobar. Hoc ipsum est mare magnū, in quo iuxta visionem Danielis, pugnabant quatuor venti cœli, & quatuor bestiæ grandes ascendebant de mari. Atq; hoc est illud mysteriū, Iehoua, intelliget qualiter hæc appre-

hensio intelligibilis sit, quæ nō indiget aliquo membro, vel sensu, & quo modo assimilauit ipsum creatori, qui non est corpus. Ideo qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, filii Dei nuncupantur.

Canon XXVII.

Qui scit apprehensionem scientię ad scitum, & intellectus ad rem intellectā, & qui scit appropinquationis & tactionis apud Hebræos virtutem: intelliget illud, Prope est Dominus omnib. inuocantibus eum, & appropinquate Domino: item, Appropinquabit Moyses Domino, & populus nō appropinquabit: intelliget illud, Tange montes & fumigabunt, intelliget illud Rabi Messei, vbi inquit, Et scire debes, quod si possibile esset, vt aliquis homo esset in summo noni cœli, nō esset propinquior Deo, quā ille, qui esset in centro terrę neq;

remo-

remorior, quia Deus est idem vbiq;.

Canon XXVIII.

Qui scit, quæ sint admiranda sapiẽtiæ, tradita per Zadkiel Abrahæ patri nostro, in traditione fœderis, sciet, numerum semitarum & familiaritatem literas conciliare: sciet, quod scriptum est in Ietzira, decẽ numerationes Belima, & 22. literæ iunctæ faciunt consurgere numerũ semitarum, quæ sunt intelligentia miraculosa, sanctificans, absoluta, munda, fulgida, resplendens, inductiua, radicata, triumphalis, vel æterna, dispositiua, claritatis notata, recondita, illuminans, subtiliata, fidelis, probatoria, confirmans, voluntatis, constituens, innouans, domus largitatis, actiuitatum, medians, collectiua, adminicularis, perpetua, corporalis, complacentiæ quæsiti, concitatiua sensuum, imaginaria, & intelligentia naturalis, intelliget quoque qua-

re & RABI COHEN dicit, Antiqui Patres ambulauerunt per vias multas, vt tandem ſtarent in ſemitis iſtis: intelliget etiam, quomodo ex literarum collegio, cum quinquaginta portis iuncto, ſeptuaginta duorum angelorum felix ſeries comperiatur, & binarii multiplicatione cubica idem oriatur, & portæ illæ prudentię ſiue intelligentiæ enumeratę. Et qui ſcit per diminutionem redire, ſciet naturã angelicam, & quomodo Deo iungamur, tetragrammato ineffabili Iehoua: & quomodo hinc ſumma 27. expoſitoria nominis Dei inenarrabilis ſurgat, quibus Schemhamphoras conſtare perhibetur.

Canon XXIX.

Qui ſcit ineffabile nomen Tetragrammaton, per ſeptuaginta duo nomina, Vehuiah, Ieliel, Sitael, Elemiah, Mahaſiah, Ielahel, Achaiah,

Cahetel, Haziel, Aladiah, Lauiah, Hahaiah, Iezalel, Mebahel, Hariel, Hakamiah, Louiah, Caliel, Leuuiah, Pahaliah, Nelchael, Ieiaiel, Melahel, Haiuiah, Nitthaiah, Haaiah, Ietathael, Sœchia, Reiaiel, Omael, Lecabel, Vaſariah, Iehuiah, Lehabia, Chauakiah, Manadel, Arriel, Haamiah, Rehael, Ieiazel, Hahahel, Michael, Veualiah, Ielehiah, Sealiah, Ariel, Aſaliah, Mihael, Vehuel, Daniel, Hahaſiah, Imamiah, Nanael, Nithel, Mebahiah, Poiel, Neminiah, Ieiabel, Harahel, Mizrael, Vmabel, Iahhael, Anauel, Mehiel, Damabiah, Mauakel, Eiael, Habuiah, Roehel, Iabamiah, Haiaiel, Mumiah, quæ ex ſacra Scriptura colliguntur, videlicet 1. nomen ex Pſal. 3. verſ. 4. 2. ex Pſal. 21. verſ. 21. 3. ex pſalm. 90. verſ. 2. 4. ex pſalm. 6. verſ. 5. 5. ex pſalm. 33. verſ. 5. 6. ex pſal. 9. verſ. 12. 7. ex pſalm. 102. verſ. 8. 8. ex pſal. 94. verſ. 6. 9. ex pſalm. 24. verſ. 6. 10. ex Pſal-

Psal. 32. vers. 22. 11. ex Psal. 17. v. 47.
12. ex Psal. 9. v. 22. 13. ex Psal. 97. v. 4.
14. ex. Psal. 9. v. 10. 15. ex Psal. 93. v. 22.
16. ex Psal. 87. v. 2. 17. ex Psal. 8. v. 2.
18. ex Psal. 34. v. 24. 19. ex Psal. 39. v. 1.
20. ex Psal. 114. v. 4. 21. ex Ps. 30. v. 15.
22. ex Psal. 120. v. 5. 23. ex Psal. 120. v. 8.
24. ex Psal. 146. vers. 11. 25. ex Ps. 9. v. 2.
26. ex Ps. 118. v. 145. 27. ex Ps. 139. v. 2.
28. ex Ps. 70. v. 12. 29. ex Ps. 53. vers. 6.
30. ex Psal. 70. v. 5. 31. ex Psal. 70. v. 16.
32. ex Ps. 32. v. 4. 33. ex. Ps. 93. v. 11. 34. ex
Ps. 130. v. 3. 35. ex Ps. 114. v. 1. 36. ex Ps.
25. v. 8. 37. ex Ps. 79. v. 8. 38. ex Ps. 90.
v. 9. 39. ex Ps. 29. v. 11. 40. ex Ps. 87. v.
15. 41. ex Ps. 119. v. 2. 42. ex Ps. 120. v. 7.
43. ex Ps. 87. v. 14. 44. ex ps. 118. v. 108.
45. ex ps. 93. v. 18. 46. ex ps. 144. v. 9.
47. ex ps. 91. v. 6. 48. ex ps. 97. v. 2. 49.
ex ps. 144. v. 3. 50. ex ps. 144. v. 8. 51. ex
ps. 103. v. 31. 52. ex ps. 7. v. 18. 53. ex ps.
118. v. 75. 54. ex ps. 102. v. 19. 55. ex ps.
101. v. 13. 56. ex pi. 144. v. 14. 57. ex. ps.

133.v.11 58.ex.psſ.6.v.4.59.ex.pſ.112.
v.3.60.ex pſ.144.v.17 61.ex pſ.112.v.2.
62.ex pſ. 118 v.159.63.ex pſ.99.v.2.
64.ex pſ.32.v.18.65.ex pſ.89.v.13.66.
ex pſ.37.v.22.67.ex.Pſ.36.v.4.68.ex
p.106.v.1.69.ex pſ.15.v.5 70.Gen.1.
v.1.71.ex pſ.108.v.30 72.ex pſ.114.
verſ.7.

Qui igitur ſcit ineffabile nomen tetragrammaton, per hæc ſeptuaginta duo nomina, quæ dicto modo ex ſacra Scriptura colliguntur, explanare: ſciet cur Rabi Ioſeph ben Carnicol, in libro portarum iuſtitię inquit, diuiſit Deus terram iuxta numerum Angelorum eius, duo diuina nomina repræſentantia, Iah & El. Et quare ſi quotocuique ſeptuaginta duorum nominum, alterum horum cõiunxeris, in ſigno vocabulum oxytonum efficiamus, intelliget quoque cur omnes gentes traditæ ſint in poteſtatem ſeptuaginta præfectorũ: cognoſcet, qui ſint angeli fortes vniuerſæ ter-

ſæ terræ, & quomodo Moyſes in liberatione filiorum Iſrael manu ſua mare vſque ad ſiccum diuiſit. Et qui ſcit, quomodo ſpiritus diuini linguis Angelorum loquuntur, ſciet, quomodo ſpiritus humani auribus mentium auſcultant.

MYSTE-

MYSTERIA CHALDÆORVM ET ÆGYPtiorum.

Canon I.

QVi intelligit, quomdo ſuper principalem ordinẽ ſeparatorũ, eſt ordo fontalis vnialiter ſuperexaltatus, intelliget illud Mercurii Triſmegiſti, Vbicunque vita, ibi anima, vbicunq; anima, ibi mens, & quomodo anima in corpore, mens in anima, in mente verbũ, tum horũ pater Deu ; & quomodo Deus circa omnia atque per omnia, mens circa animam, anima circa aerem, aer circa materiam.

Canon II.

Qui intelligit ſeriem naturarum vniuerſi à nõ gradu materiæ ad eum, qui eſt ſuper omnem gradum, graduate

duate protensum, & virtutem naturalis Magiæ, intelliget quod dicunt interpretes Chaldæi super primum dictum Zoroastris de scala, à tartaro ad primum ignem, & quid intelligere velint per virtutes mysteriales, intelliget, cur fatum non sit necessitas primæ potentiæ seminalis, sed intellectualiter participata habitudo animalium rationum, indeclinans à superioribus, ineuitabilis ab inferioribus.

Canon III.

Qui intelligit, quomodo omne elementum quod potest diuidi per purum & impurum, habeat habitatores rationales & irrationales, quod vero purum est tantum, rationales tantum intelliget, quod dicunt interpretes super dictū secundum Zoroastris, de duplici aere, aqua & terra.

Et qui intelligit vitam vegetalem, conuenienter ad dicta Empedoclis, qui

qui ponit transanimationem etiam in plantas, intelliget quid hi velint per radices terræ significare.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo à primo receptaculo fontis luminum substãtiales rerum visibilium qualitates per animalem splendorem depẽdentem resultant, & quomodo partiales animæ mediantib. totalibus animabus dæmoniacis ab intellectuali splẽdore illuminantur, intelliget, quomodo Æ yptii substantiales rerum visibilium qualitates, à virtute separata particulari dependenter resultare, & animas partiales immediate illuminari, asserunt.

Canon V.

Qui intelligit & expressum habet veritatem de peccato originali: intelliget ex dicto illo Zoroastris, Ha ha hos, quomodo terra deflet vsque ad fili-

ad filios, iuxta expoſitionem Oſiæ Chaldæi. Et qui intelligit dicta ſapientum Hebræorum de duplici vino, intelliget dicta interpretũ Chaldæorum ſuper xi. Aphoriſmo, de duplici ebriatione Bacchi & Sileni: Silenus autem Bacchi pædagogus fuit.

Canon VI.

Qui intelligit, coordinationem intelligibilem eſſe ſuper omnem intellectualem hierarchiam in abyſſo primæ vnitatis, & ſub caligine primarum tenebrarũ imparticipaliter abſcondita: intelliget coordinationem, intelligibile eſſe in intellectuali coordinatione, vt dixit Amoſis Aegyptius. Et qui intelligit ſubſtantiam orbium mundanorum: intelliget, ſupra Lunam purum lumen.

Canon VII.

Qui intelligit triplex animæ habitacu-

aculum, cœleſte, ſpiritale & terrenum: intelliget, quid Magi in 17. Aphoriſmo per triplex indumentum ex lino, panno, & pellibus, intellexerint: intelliget de pelliceis tunicis, quas ſibi fecit Adam: & de pellibus, quæ erant in tabernaculo.

Canon VIII.

Qui intelligit illud Triſmegiſti, Omne motum corporeum, omne mouens incorporeum: intelliget, nihil eſſe in mundo expers vitæ, nihil eſſe in vniuerſo paſſibile mortis vel corruptionis, ſed vbique vitam, vbique prouidentiam, vbique immortalitatem.

Canon IX.

Qui intellexerit partem irrationalem animæ, & proportionalia: cognoſcet quid per canem Zoroaſtres intellexerit. Et qui intellexerit illud Exodi: Quando ſunt prohibiti Iſraelitæ exire domos ſuas, in tranſitu Angeli,

geli, interficientis primogenita Ægy-ptiorum: intelliget illud Zoroastris, Nec exeas cum transit lictor, Ne forte te tradat aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Matth. 5.

Canon X.

Qui intellexerit, quomodo non perturbatum, non determinatum, non coloratum, non figuratum, non concussum, nudum, perspicuum, à seipso comprehensibile, intransmutabile, bonum, ac penitus incorporeum, verũ est: intelliget, quomodo sex viis futura homini Deus denunciat, per somnia, portenta, aues, intestina, spiritum, & Sibyllam.

Canon XI.

Qui vere intelligit partem animæ rationalem, & intellectum, intelliget quid per Sirenam, id est, libidinis vinculum, apud Zoroastrem, & per pue-

rum apud interpretes intelligatur. Et qui intelligit per Arithmeticam superioris Merchianæ illos computandi dies, in quibus prædicitur aduentus Christi, id quod in Daniele Bibilc. annot. explicuimus: intelliget illud Zoroastris, Adhuc tres dies sacrificabitis, & non vltra. Dixit enim Dominus, Ecce sanitates perficio, hodie & cras, & tertia die consumor: quod tum finis sit sacrificii Leuitici, Et qui sciuerit, quæ sit in lib. Bair affinitas capris, & quæ agnis cum spiritibus: sciet, quid sit intelligendum per capras apud Zoroastrem, id est, spiritus malos.

Canon XII.

Qui intelligit, quomodo intra vnumquemq; sint decẽ vltores; ignorantia, tristitia, inconstantia, cupiditas, iniustitia, luxuries, inuidia, fraus, ira, malitia; intelliget malam coordinationem denariam, in via Hebræo-

rum ſapientum, & præfectos illius. Quod eſt ſecretũ, de quo plura non licet ponere: qua de re ſupra plura in Emanationibus.

Canon XIII.

Qui ſcit, cur Hebræi ſua ſabbatha, Ethnici ſuas ferias, nos ſacrorum noſtrorum ſolemnes dies, ſumma ſemper celebritate accepimus venerandos: ſciet, cur Magi non ſecus quam planetarios dies, cœleſteſq; diſpoſitiones, obſeruari iubent dies Aegyptiacos: cuiuſmodi apud Romanos, ante diem quartum nonas ſextilis, & omnibus diebus poſtriduanis ſolebant aduerti, quos atros nuncupabant. Qui hæc intelligit: intelliget, quales ſint dies apud Hebræos decimus ſeptimus Iunii, nonus Iulii, & quando Moyſes confregit tabulas, Manaſſes erexit idolũ in ſancta Sanctorum, muri Hieruſalem ab hoſtibus diruti ſunt, quo deinde tempore vtra-

re vtraq; templi destructio perpetrata est. Qui hæc intellexit, intelliget ordinem cœlestis Hierusalem, scilicet proportione, siquidem hic non sit permanens ciuitas, futura sit nobis inquirenda.

Canon XIV.

Qui scit, cur Moyses & Helias vsque ad quadragesimum diem ieiunium protraxerunt: intelliget, cur Brachmanes nullos ad suum admittebant collegium, nisi abstinentes à vino, carnibus & vitiis, vt scilicet tãto commodius virtutibus incumberent: cur sacerdotes Atheniensium, qui græce Hierophantæ appellantur, consueuerunt sorbitione cicutæ seipsos castrare. Et qui intelligit, cur Moyses in vastas Æthiopiæ solitudinens concessit: intelliget, cur & Zoroastres solitudinem 20. annor. cur Orpheus Thraciæ desertum, cur Pythagoras decem annis latuisse fertur,

cur Democritus ſolitudine delectabatur, ac quamobrem & quomodo Epimenides Cretenſis annis 50. dormiuerit. Hæc omnia propterea fiebant, quo poſſent illi ab omnibus curis, & moleſtiis vacui in ſola diuini numinis contemplatione conquieſcere.

DE MYSTERIIS PERSARVM.

Canon I.

QVi nouit qualitates rerum, & eſt opifex in aſpectib. & figuris ſtellarum, atq; manifeſtas habet ſubſtãtias immateriales: poterit aperire proprietates occultas cuiuslibet entis, & inueſtigare cuiuslibet rei ſublimis virtutes, atq; diſpenſare & adminiſtrare omnia: intelliget ſimiliter, cur Picus prima cõcluſione Magiam, ſcilicet diabolicam, & quomodo ſecun-

eundum Ecclesiæ ſententiam extermінet: quomodo deinde ſecunda concluſione eam propugnet atq; defendat, videlicet naturalem.

Canon II.

Qui intelligit, quomodo dato quocunq; obiecto practicabili, nobilior eſt operatio, quæ ipſum practicat, quam quæ contemplatur: intelliget, cur Picus in ſuis concluſionibus Magiam nobiliſſimã partem, & eam quidem practicam ſcientiæ naturalis ponat: & cur dicat, nullam eſſe virtutem in cœlo aut in terra ſeminaliter & ſeparatam, quam & actuare & vnire Magus non poſſit, per reductionem multitudinis ad vnitatem,

Canon III.

Qui intelligit, ex collatione inter Brachmanes, Gymnoſophiſtas, Babylonios, Romanos, Thracas, Hy-

perboreos, Aegyptios & Persas, formalem proportionem: quorum cultores fuerunt, Hiarchas, Thespion, Budda, Numa Pompilius, Zamolxides, Abbatis, Hermes, Zoroastres Oromasii filius: intelliget, quare Persarum regum filii imbuebantur Magia: quare apud ipsos nemo regno potitur, qui prius eam non didicerit: quomodo Picus miracula Christi nō ratione rei factę, sed ratione modi faciendi, suæ *Diuinitatis* argumentum certissimū esse asseueret: quid deinde velit, cum ait, Nulla est scientia, quæ nos magis certificet de Diuinitate Christi, quam Magia & Cabala. Hæc enim prestigias Magię diabolicę nulla difficultate intelligit.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo Magia rerum omnium naturalium atq; cœlestium vires contemplatur, & eorundem sympathiam curiosa indagine scrutatur, reconditas ac latentes

in na-

in natura potestates in apertum producit, inferiora superiorum dotibus copulat: intelliget illud Pici, cum dicit, Quod Magus homo facit per artem, facit naturaliter faciendo hominem, & vbi ait: Mirabilia artis Magicæ non fiunt, nisi per vnionem & actuationem eorum, quæ seminaliter & saparate sunt in natura. Nihil enim est Magia aliud, quam simia naturæ.

Canon V.

Qui intelligit, quomodo, qui iam cohibitis elementis, victa natura, superatis cœlis, progressus Angelos ad ipsum archetypum vsq; transcendit, eius tunc cooperator affectus potest omnia: intelliget illud Pici, formam nimirum totius Magicæ virtutis esse ab anima hominis stante, & non cadente: Impii enim hanc Magiã exercere nequeunt: intelliget quoque, quomodo Magiam operari, non sit

aliud, quam maritare mũdum, multiplicando in eo, & replendo opera creationis.

Canon VI.

Qui intelligit, in quo consistit dignificatio hominis, scilicet in impolluta vita, casta religione, firma fide, inconcussa spe, & charitate ardenti: intelliget clauem omniũ magicarum operationum: intelliget illud Pici: *Si* qua est natura immediata nobis, quæ sit vel simpliciter, vel saltem vt multum rationaliter rationalis: Magiam habet in summo, & eius participatione potest in hominibus esse perfectior. intelliget quoq; illud, vbi inquit: Nulla potest esse operatio magica alicuius efficaciæ, nisi annexũ habeat opus Cabalæ, explicitum, vel implicitum. Nulla enim nomina in Magico licitoque opere æque virtutem habent, sicut Hebraica, vel inde proxime deriuata, eo quod omnium pri-

primum hæc Dei voce formantur. Illud autem in quo potissimum Magicam exercet natura, vox est Dei.

Canon VII.

Qui scit, qua ratione affectus carnales, caducumque sensum, matetialesq; passiones deserere possit, qua via & quomodo ad purum ipsum intellectum, Deorumq; virtutibus cõiunctum ascendere: sciet naturam, quæ est horizon temporis æternalis, & quomodo proxima Mago infra se: sciet quoque naturam, quæ est horizon temporis & æternitatis, propriam Magiam: & quomodo hinc sit petenda per modus debitos, sapientibus notos: quos suo loco infra exponemus. sciet insuper naturam, quę est horizon æternitatis temporalis, Mago proximam supra se, & propriam Cabalæ.

Canon VIII.

Qui scit, quomodo omnium re-

rum esse atque operari à summo Deo omnium creatore depen‍det: sciet, vnde quælibet vox virtutem habeat in Magia, & efficaciam: quomodo illud, in quo primo magica exercetur natura, vox sit Dei: & quomodo quælibet virtus in Magia, voce Dei formatur. Et qui dicta intelligit: intelliget, quare nō significatiuæ voces plus possint in Magia, quam significatiuæ: & cur sola Hebræa nomina, vel inde proxime deriuata, in magico opere virtutem habeant, vt paulo ante dictum est.

Canon IX.

Qui scit ex numero naturali, quo ad corporis dimensiones, formali, quoad symbolismum, & rationali, quoad diuisionem, & additionem, magna sacramenta eruere, tam in naturalibus quam in diuinis, atque cœlestibus: sciet, quid in Magia sint numeri materiales & formales, & quare

ii nu-

ii numeri numerorum nuncupētur: ſciet quoque viam ad omnia ſcibilia indaganda, & intelligēda: ſciet deinde, proximum acceſſum ad prophetiam naturalem : & intelliget, quomodo Abbas Ioachim in ſuis propheтiis proceſſerit, De hoc numero paulo poſt fuſius.

Canon X.

Qui intelligit, quomodo characteres habent communitatem ſuam ex radiis cœleſtium, ſecundum certum numerum in ſe inuicem peculiari quadam proprietate conie&tis: intelliget, quod Picus dixit, Plus poſſe characteres & figuras (ſcilicet diuinas, & non ſuperſtitioſas atq; Aegyptiacæ vanitatis) in opere Magico, quam poſſit quæcunque qualitas materialis, ſcilicet lapidum, herbarū, metallorum, &c. intelliget, quomodo per appropriationem characterū

operi Magico, appropríetur numerus operi Cabaliſtico: & quomodo per Cabalam poſſit fieri aliquid, ad quod nulla attingit Magia, ratione virtutis verborum.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo antiquum accedat æuo, æuum æternitati propinquum ſit, & æternitas vicina Deo, qui ſupra æternitatem regnat: intelliget, quare antiquus Dierum à priſcis Theologis nuncupatur, qui regno præſidet omnium ſeculorum: intelliget, cur barbara diuinitati cognatiora ſunt, & quare Zoroaſtres primus Ethnicorum Theologus vetat barbara verba mutari.

DE

DE MYSTERIIS ORPHIRICIS.

Canon I.

QVi intelligit, quid ſit principium vniuerſorum, & conthoralis omniparens, de qua Orpheus inquit, Abſq; te nihil omnino vitæ naturam agnouit: atq; diſtributionem, quam cognominauit naturæ confirmatiuum: intellig t, quid idem Orpheus per tria principia, Iouem, Iunonem, & Legem voluerit innuere, videlicet infinitum, vnum, & numerum.

Canon II.

Qui ſciuerit, quomodo deſeruiant hymni Dauid ipſi Cabalæ: ſciet, quomodo hymni Orphei operi veræ & licitæ Magiæ: ſciet quoque, quomo-

do nomina deorum, quæ Orpheus canit, à Deo sint, & quare hominib. ac mundo distributa, & quomodo sint naturalium diuinarumq; virtutum: sciet insuper, miram efficaciam ex hymnis Orphei prouenire, cum vera modulatio sapientum fuerit adhibita, propulsata scilicet superstitione & idololatria.

Canon III.

Qui scit perfecte proprietates sensibiles per viam secretæ Analogiæ intelligere: sciet, multa secreta latere in hymnis Orphei, & quarumcunq; virtutum naturalium vel diuinarum eandem esse proprietatem analogicam, idem nomen, opus, hymnum, seruata proportione: intelliget numerum hymnorum Orphei, & numerum cum quo Deus triplex creauit seculum, naturæ, legis, gratiæ, & quomodo sub quaternarii Pythagorici forma numeretur, quod cum in-

effa-

effabili nomine Iehoua concurrit, quod Celtæ per oculum, baculum, scutum, & serpentem significarunt.

Canon IV.

Qui nouit vnitatis Venereæ, Fatalis & Saturniæ, quæ diuinitati respõdet, diuisionem, profunde & intellectualiter: nouit proculdubio præter modum debite procedẽdi in Orphica theologia, etiam modum millesimæ generationis, & seculi seculorum, de quo iam antea dictum est: nouit cognationem Orphei & Dionysii, & in quo Curetes Orphei cum potestatibus Dionysii conueniant, & quomodo per Cabalã huic operi appropriata timori Isaac adhiberi debeant, quem illi Pahad nominant.

Canon V.

Qui scit, circa primariam animalem Trinitatem, scilicet esse, viuere, & sentire, operari: sciet, Palæmonem,

nem, id est Portunum, qui portubus Deus præest, & Leucotheam, id est, auroram, Albam videlicet deam, adire, Nereum, id est, mare & Deorum antiquissimum, attrahere, Typhonem & Zamaelem, noctem & Ensoph concordare, idem enim est Typhon Orpheo, quod Zamael Symbolistis: & his idem Ensoph, quod illis nox. Est autem Ensoph regnum omnium seculorum, videlicet Deitas ipsa sine indumento: cur etiam Opifex mundi noctem consulat de opificio mundano, quod nec Proclus, nec sui imitatores, imo rari intellexerunt. concordabit id, quod superius meminimus, Poros nempe consilii filium, & magni consilii Angelum: & intelliget, quomodo per octonarium numerum hymnorum maritimorum, corporalis naturæ proprietas designetur.

Canon VI.

Qui intelligit, quomodo anima

æquea inferiora generat, superiora contemplatur, in seipsa se sistit: intelliget, quid Orpheus hymno Maris, Neptuni & Oceani significet: quid proueniat ex attractu Vestæ, id est, terræ maris Saturni, & filiæ eiusdẽ, virgini, per quam ignis intelligitur: & quomodo per septennariũ numerũ paternæ menti attributũ, Protog[illegible]i, siue Protogenis, à quo genus incipit: Palladis, hoc est, Deæ artium & sapientiæ: Saturni, qui cursum, & conuersionem spaciorum ac temporum continet: generis Rheæ, quæ vxor erat Saturni, cœli & terræ filia: legis Bacchi, qui bis genitus est: poterit ille de consummatione seculi coniectare, id quod paulo ante attigimus.

Canon VII.

Qui intelligit practicare omnem quantitatem formalem, continuam & discretam: scit natiuos & aduentitios heroas: sciet adire Apollinem, mediare opus per Bacchum trieteri-

cum

cum & consummare per nomen ineffabile: nec inebriabitur per aliquem Bacchum, qui suæ Musæ prius copulatus non fuerit, nisi trieterica sacra Bacchi, quæ tertio quoq; anno, sumptuosiora annuis eius agitabantur, partiatur, & in eleemosynas eroget.

Canon VIII.

Qui scit adire naturam, & Proteũ Panaq; attrahere: sciet adire Iouẽ tertium vt viuentem, non vt viuificantem: sciet insuper perfecte in animã redire, primæq; formæ suam formam æquare: ac per quaternariũ hymnorum primæ formæ mundanæ attributorum, sui formabilis naturam nobis designare.

Canon IX.

Qui scit definitionẽ animæ apud Peripateticos: sciet, cur Orpheus Palladi & Veneri vigilantiam attribuerit

buerit: ſciet, cur Ouidius Terram inuocet, & Neptunum: & quare ad proportionem vniuerſalis animationis, & particularis, ſequatur vniuerſalis prouidentia, & particularis.

Canon X.

Qui intelligit, quod Zacharias propheta appellat vinum germinans virgines: intelliget diuinum illud Ambroſianum nectar, ſuper cœleſtē illum Bacchum, ſummum Deorum, & Sacerdotum antiſtitem, regenerationis authorem: quomodo bis natus, & quales producat riuos.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo Eccleſia primitiua pellebat morbos & tempeſtates, ſub veneratione alicuius numinis, orando, aut ſcripta ſacra & diuina appenſa ſeu alligata deferendo: intelliget carmen Orphei ad Aſtra compoſitum,

Voci-

Vocibus ergo sacris iam Dæmones
inueco puros:

intelliget, cur sæpe ab eo numine, cui aliqua veneratio impenditur, mirandas virtutes obtinemus: cur res materiales haud parũ sactitatis ac virtutis ex consecratione, maxime sacerdotali, concipiant.

DE MYSTERIIS PYTHAGO-RICIS.

Canon I.

QVi scit occultas cogitandi, & credendi vires in discendo, maximeq; (vt ait Terentius) fide & taciturnitate: intelliget, cur Pythagoras, primus Philosophiæ creditor, omnibus disciplinis toto orbe haustis, primum discipulorum suorum initium posuit tacere: & primum contemplatiuæ sapientiæ rudimentum,

medi-

meditari condiſcere, & loquitari dediſcere.

Canon II.

Qui intellexerit illud Anaxagoræ vbi inquit, Erant omnia ſimul: & Democriti, vbi ait, Erant omnia potentia ſimul in ipſo eſſe: intelliget illud Pythagoræ, poſſe ipſum inſeparatum abeſſe, indiuiſibilem eſſentiam, & tetractyn: intelliget quoque, æternitatem in quauis etiam artificiali re, ratione ſuorum principiorum eſſe: intelliget, quid per infinitum, vnum, & numerũ ab eo ſtatuatur: quomodo deinde Pythagoras, arcanorum parens, verius omnibus Philoſophis, numerũ omnium rerum principium aſtruat.

Canon III.

Qui intelligit principia Orphica, Iouem, Iunonem & Legem: Sophroniſci quoque & Ariſtonis Deum, ideam,

deam,& materiam intelliget. Qui vtriusque mentem tenet: intelliget, quod Pythagoras occulte symbolizauit arcanis his notis, asserēdo principia vniuersorum esse, Infinitum, vnum,& duo.

Canon IV.

Qui intelligit, quomodo omnia entia continuo ad ideas,& idearum ideam referantur: intelliget ternos vtrinque mundos, & tribus omnia constare: intelliget, quæ sint, quæue habitant & obseruant corpora & magnitudines,& qui sint principatus originesq; habitantium & custodum: & quomodo Olympica tecta dicantur,complectentia superos, essentias incorporeas, diuina exemplaria, & orbis huius sigilla, quorum instar omnium rerum inferiorum facies sunt factæ intelliget, hæc qui tenet, quid Pythagoras per immortales prima Deos, & immortales secunda Deos, voluerit significare: & quid per te-
tra-

actyn, fontem & parentem natu-
am statuerit, intelliget quoque illud
lcinoi, quid cognitio, quid exem-
lar, quidque considerata essentia
icatur

Canon V.

Qui intelligit, quod Hermes Tris-
negistus Æ yptiorum Doctor in lib.
d Asclepium inquit: Vna pars sim-
lex est, quam vocamus diuinæ simi-
itudinis formam. ac paulo inferius,
bi duas imagines Dei, mundum &
ominem statuit: intelliget, quod
ythagoras recte persensit, vbi in si-
gillo Dei imaginem nos circum ferre
docet, ac exemplaria & species rerum
ta distinxisse vt mutuo transmutari
onfundiue nequeant.

Canon VI.

Qui intelligit Pythagoram, vbi in-
quit, Ne vnitas quidem substantiua
certi numeri secundum naturam, est
vnitas alterius numeri: & vnitates in
dui-

duitate ipſa, ad eas, quæ ſunt in ternitate ipſa, eſſe inconiectiles: intelliget inuidos carptores, Timonem, Cratinum, Hermippum, & alios (quorum non exigua multitudo eſt) qui de Pythagora ſuis in libris plurima mendacia ſcripſerunt, nulla ratione ex ſcriptis Pythagoræ, humanam eſſentiam communicare bruto, poſſe probare.

Canon VII.

Qui intelligit Orphicos, dicẽtes, animam ante corpus eſſe non tempore, ſed puritate, & naturæ dignitate: intelliget Pythagoram, vbi ait, animam ſolam, quorum ſacra natura demonſtrat ſingula, diuinum eſſe genus, cuius ſpecies nec mutetur, nec conuertatur: intelliget quoque, vbi inquit, Generum ſingulorum formas eſſe permanentes, & in eadem ſua forma diſſimiles.

Canon VIII.

Qui ſcit, quid viris reuera doctis ſit æqualis cura, ſimilis motus, & par ſtudium alicuius mortui: intelliget, quid tranſanimatio proprie ſit. Et qui intelligit antiquũ illud ænigma, quo arcanum quoddam illi ſeculo incognitum innuebatur: ſcilicet materiam primam omnium formarum non ſolum capacem, ſed auaram etiã eſſe ac ſemper deſiderio motam nulla forma ſatiari: intelliget (aſſentiente Capnione) quid Pythagoras voluerit innuere per tranſmutationem, ex eo quod ſe Euphorbum prius fuiſſe dixerit: intelliget quoque profundus rerum arcanarum ſcrutator, eos toto cœlo aberrare, qui hinc colligunt, Pythagoram docuiſſe animas tranſire in alia corpora.

Canon IX.

Qui ſcit multitudinis primæ, & primi numeri non compoſiti, primique compoſiti proprietatem: ſciet il-

ludPythagoræ, Multitudinis, nempe productiuum, tanquam numeri de numero, & illud essentiale quod est in eo, vnum omnis productionis fons & origo simul, & omnis processionis initium, & omnis substantiæ immutabilis permanentia, & quomodo sese in seipsum retorquet, quo modo item per modum vnitatis & duitatis semetipsum multiplicat, atq; tetractyn producit.

Canon X.

Qui scit, quæ sit omnium rerum creatarum idea, qua omnis progressio perficitur: sciet, quid sit apud Pythagoram decas, & vnde oriatur, & quæ sint decem genera generalissima. Et qui scit, quid sit tetractys originaliter, sigillatim posita: sciet de omnipotente potentia exeundo ad energiæ actum producere decem, signiferũ ponere, latera statuere, semper denarium producentia tam in ascensu quam in descensu: quæ vltimo

mo redacta ad vnum, cadunt similiter in decem: ad vigintirelata incipiunt denuo esse vnitas, & ad omnes numeros cardinales, vsq; ad centum, mille, & vltra.

Canon XI.

Qui intelligit, quid Zaratas Pythagoræ præceptor per nomina propagationis pronunciare consueuit: intelliget, quid Pythagoras ipse symbolo suo, nempe vno & duobus significet. Et qui intelligit, quomodo in corporeis nil diuinius mente, ac in separatis nihil simplicius numero: intelliget, quid Pythagoras velit, dum numerum pro mente accipit.

Canon XII.

Qui scit, quomodo in æthera sit fulgor æternitatis, vbi nec corpus, nec locus, neq; vacuũ, neq; tempus, neque senectus, neque transmutatio est, & quomodo ibi sint entia inalterabilia & impassibilia: & qui proprietates eius, conditionem, chorum &

ordinem intellexerit, intelliget illud Pythagoræ vbi inquit: *Si recta ratione vixeris, male acta dolendo, & bene acta gaudendo: Deosq; oraueris, vt opus tuum perficiant: tum exuto corpore profectus in ætherem, eris immortalis Deus.* Et qui scit, quomodo mundus principia prima habuerit incorporea: sciet cur Pythagoras eum æternitatis imitatorem, & continentiam esse omnium totorum, secundum ordinationem, quæ est in eo, asseueret.

Canon XIII.

Qui intelligit proportiones ex numeris ortas, & quomodo per lineas & puncta constituant characteres & figuras: intelliget Pythagoreorum numerorum virtutem, & quo pacto Pythagoras numerum esse, quo cuncta constant, & qui distribuat singulis singulas virtutes, asserat: & quid Proclus velit, dum ait, numerum semper existere, alium in voce, alium in pro-

in proportione, alium in anima & ratione, & alium in diuinis: quid etiam Themiſtius Boetius & Auerroes Babylonius cum Platone ſignificent, dum numeros ſic extollunt, vt neminem abſque illis recte philoſophari putent.

Canon XIV.

Qui ſcit indagare numerorũ magitudinem & multitudinem: ſciet, quod Pythagorici dicunt, dum numerum parem in maxima minimaq; poſſe diuidi, maxima quidem ſpacio, minima vero quantitate, aſſerunt: intelliget quid ſit diuiſibilis numerus in duo æqualia, vnitate non media: & quomodo vtendum numero pariter pari, pariter impari, & impariter pari.

Canon XV.

Qui intelligit proportionalitates continuas, diſiunctas, permutatas & conuerſas: intelliget, quomodo Arithmetica, Geometrica, & Harmo-

nica, harum medietates appellentur, & qui intelligit vnum, alteritatem, & id quod est: intelliget, numerum se extendere ad omnia genera, tam absoluta quam respectiua.

Canon XVI.

Qui scit venari numeros in linea, superficie & corpore: scit animæ cōpositionem formalem: scit totius mundi Sympathiam, habet viam ad prophetiam naturalem, & facile secretarum rerum omnium perfectam notitiam.

Canon XVII.

Qui intelligit, quomodo esse proprietatum præceditur ab esse quidditatiuo, & esse quidditatiuum ab esse vniali: intelliget, quomodo ex eo, quod attingitur res in præcisione suę vnionis, attingatur res vt est ipsa: quomodo ex eo, quod attingit rem in definitione, attingat rem in alteritate: quare modus cognitionis eminentissimus in intellectu disproportiona-

tionato, sit imperfectus & inutilis, & cognitio per demonstrationem (alioquin quo ad statum hominis perfectissima) simpliciter inter cognitiones est imperfectissima.

Canon XVIII.

Qui intelligit, quomodo Deus est simpliciter cognitio totius esse: intellectus, definitio eiusdem: & anima, scientiā totius esse: intelliget quid Picus velit, vbi inquit, si Theologia theologice tradatur, erit vt de primo subiecto, de eo quod est vnialiter vnum, & de quolibet quod est secundum suum esse vniale tanquā de subiecto secundario: intelliget, quomodo contradictoria in natura intellectuali se compatiantur, & coincidant in natura vniali: & quomodo est hoc & illud, sed non est hoc extra illud.

Canon XIX.

Qui intelligit, quare Anaxagoras intellectum appellauerit immixtum,

cum secundum Picum maxime sit mixtus, quia maxima mixtio coincidit cum maxima simplicitate, in natura intellectuali: & qui intellexerit, quæ sit homiomera Anaxagoræ, quam opifex intellectus distinguit: intelliget, quare vnumquodq; in natura intellectuali habet à sua intelligibili vnitate, & quod sibi quodlibet vniat, & quod immaculatam ac impermixtam sibi suam seruet proprietatem.

Canon XX.

Qui intelligit illud Pici, quomodo formæ substantiales in secundo mundo sunt per modum accidentiũ, & formæ accidẽtales in primo mundo per modum substantiarum: intelliget in intellectu veram denominationem idearum: & quare, nisi destruxerimus naturam intellectualem nõ possimus intelligere ideas numerari, nisi per intimationem ideæ numeri per reliquas, sicut est cuiuslibet

per

per omnes: intelliget, qui priora intellexit, qui ſit formalis numerus, quem Pythagoras dixit eſſe principium omnium rerum.

Canon XXI.

Qui intelligit, quid ſit ſimpliciter vnum ens vnum, vnum habens ad vnum extremalem correſpondẽtiam: intelliget, quomodo Zenophanes, Parmenides, & Meliſſus conuenienter dixerint omnia eſſe vnum, obſeruata diſcreta ratione: & qui intelligit, quid Empedocles per litẽ & amicitiam voluerit: intelliget quomodo eadem proportionentur in ſcientia Sephirot, id eſt, decem numerationum, æternitati & decori.

DE MYSTERIIS ARABVM.

Canon I.

QVi profunde intelligit, quid ſit ſcientia, quæ tractat de his, quæ

ſunt omnino extra materiam: tum quæ poſſunt exiſtimari abſque materia, non habentia eſſe niſi in materia, & quæ ſignata ſunt in materia: intelliget Algazelis Arabis proceſſum in ſcientiis, & quid velit cum inquit, Quod nō cōnſequitur ens, niſi poſtquam ſit ſubiectum vel Mathematicæ, vel Phyſicæ, non pertinet ad conſiderationem ſcientiæ diuinæ: intelliget quoque, quomodo in ſciētiam diuinam incidat cōſideratio de cauſa vniuerſi eſſe.

Canon II.

Qui ſcit, quid Picus iuxta Auerrois ſententiam intendat, cum dicit, Vnum Metaphyſicum eſt fundamētum vnius Arithmetici: & quod numerus præciſe ita reperitur in abſtractis, ſicut in materialibus: intelliget quid Algazel velit in enumeratione quatuor ſpecierum ſubſtantiæ, quæ ſunt hyle, forma, corpus, & intelligentia ſeparata per ſe exiſtens. Qui

hæc

hæc intelligit: intelliget illud Pici, secundum Auerroem, nempe substantiam esse priorem accidente, non solum natura, sed tempore.

Canon III.

Qui scit, quomodo esse omnis eius quod est aliud pendet ab alio: à se sic, vt ad remotionem eius sequatur remotio istius, aliud non pendet: sciet, quid possibile & debitum per se apud Arabes occulte significet: & quomodo causa vniuersi esse, non sit aliud ab eo quod est ipsum: & quid velit Algazelis sententia in eo vbi dicit, quod necesse esse non pendet ab alio sic, vt illud aliud pendeat ab ipso: & quomodo vniuersale sit singulare per differentiã, vel per accidens: deinde quomodo quicquid est aliud à necesse esse, oportet vt proueniat ab eo secundum ordinem.

Canon IV.

Qui intelligit apud Arabes designationes quinque, vt cum dicitur

aliquis homo, corpus, albus, sciens, largiens, indigens: intelliget, quare Algazel in ipso necesse esse nullo modo pluralitatē concedat: & quare Mahumeth Toletinus relationē nullem rem dicere extra animam affirmet: tū quomodo sensibilia communia proprias species ad sensus multiplicant, distinctas à speciebus sensibilium propriorum.

Canon V.

Qui scit, quomodo primum esse nô habeat similitudinem, nec æqualitatem, nec possit recipere diuisionem, & quomodo negari incepit suum esse: & quid sit relatio ad actiones, quæ proueniunt ex eo: intelliget, quid significent Arabes per vnū, æternum, largum, dapsilem, & prius: & quomodo primum viuens sit primum principium: & quare Auicenna dicat, non posse esse in anima notionem intelligibilem, sine actuali intellectione: & quomodo Algazelis sen-

ſententia, Scire ſeipſum non addit primo principio aliquid, vnde quaſi per hoc ſit multitudo in eo: & cur eius ſcientia non ſit niſi ipſemet, & quod primus ſcit omnes ſpecies & genera omnium quæ ſunt: & quomodo Auicenna dicat, primam ſubſtantiam priorem eſſe qualibet ſubſtantia, habente habitudinẽ ad operationem tranſeuntem, quæcunq; ſit illa, alicuius cauſæ, ſiue formalis, ſiue materialis, ſiue efficientis, ſiue finalis.

Canon VI.

Qui intelligit quomodo ſcientia de multis ſcitis non poſſit eſſe vna: intelliget illud Algazelis, Intellectus de hoc, quod vere vnum eſt, hoc eſt, quia non eſt in eo aliud, & aliud, tunc vt habeat poſitionem diſtictionis alicuius de illo, ſequatur ipſum non eſſe, quoniam non habet partes: co noſcet, quomodo anima ſit quaſi tabula breuis, in ſe omnia continens quæ ſunt in mundo: intelliget magnum

gnum secretum Algazelis, vbi inquit, Primus qui est laudabilis, non potest scire singularia, scientia in qua sit præteritum, futurum, & præsens: & quod primus est volens, & ei est voluntas & causa, & quod hoc non sit aliud ab eius essentia: intelliget etiam, vbi inquit, Imaginatio igitur casus, & inquisitio formæ eius, in eadē hora est causa rei imaginatæ.

Canon VII.

Qui intelligit illud Isaac Narbonensis, Corpora cœlestia non largiuntur formaliter inferioribus, nisi caliditatem: intelliget quomodo Algazel dicat, Essentia primi vero talis est, quod ex ea fluit sine dubio, omne quod est secundum modum pleniorem & perfectiorem, iuxta ordinem: quod est possibile in esse à principio, vsque ad finem ordinis.

Canon VIII.

Qui intelligit, quomodo delectatio sensibilis non habet comparatio-
nem

nem ad delectationē intelligibilem: intelliget illud Algazelis, Apprehensibile quod solet afferre delectationem, aliquando est præsens, sed non percipit huiusmodi delectationem eius, vel quia non recordatur eius, vel quia intentus est in aliis. Similiter anima separata post mortem, sentit dolorem pro ignorantia, & delectationem pro sapientia.

Canon IX.

Qui intelligit illud Moysis Aegyptii, Simplicitas primi & omnimoda immaterialitas probari non potest per causalitatem efficientem motus, sed per finalem tantum: intelliget Algazelem, vbi ait, Nos autem non apprehendimus de ipso, & de proprietatibus eius, nisi vniuersalia, & hæc paucissima: quomodo etiam (vt idē ait) angelorum delectatio sit sine fine, & infra delectationem primi: & quomodo delectatio ex contemplatione primi, vincit delectationem de appre-

apprehensione sui, quam Algazel agnitionem serui affirmat: & quomodo intelligendum eiusdem dictum, Angeli non habent voluptatem cibi & coitus, propter Dei propinquitatem: & si exierit virtus intelligibilis de potentia ad effectum, homo poterit acquirere fœlicitatem.

Canon X.

Qui intelligit illud Abumaron Babylonii, Intellectus agens nihil aliud est quam Deus: intelliget illud Algazelis, Scire rei in Deo, est principium essendi ipsam rem, & quod paulo post inquit: Nihil de Deo potest intelligi, nisi secundum aliquid, quod est in re. & vbi ait, Vnum non cognoscit Deum, nisi Deus.

Canon XI.

Qui intelligit, quomodo anima excitatur ab exterioribus speciebus: intelliget illud Adelandi, quod & omnes Mauri dicunt, & Picus introducit, quomodo species actu & substan-

ſtantialiter ſint in parte, quæ non cadit, & recipiantur de nouo & accidentaliter in parte quæ cadit.

Hinc intelligere poterit diligens rerum ſepultarum indagator, quod ſcribit Tabet Chaldæus, de dormitione ſuper epar in reuelatione ſomniorum: & quod dixit Abdala, Videre ſomnia, eſt fortitudo imaginationis. Intelligere ea, eſt fortitudo intellectus. Ideo qui videt ea, vt plurimum non intelliget ea.

DE MYSTERIIS GRÆCORVM.

Canon I.

QVi ſcit formas ſeparatas & coniunctas, quo ad rem & modum, apud Iamblichum: ſcit terminum & infinitum, marem & fœminam, identitatem & alteritatem, ſimilitudinem & diſſimilitudinem, circulationem eiuſdem, & circulationem alte-

alterius, in intelligibilibus, intellectualibus, supermundanis & anima, venari apud Proclum: scit insuper patris & factoris apud Platonem virtutem: & quomodo intellectus agens sit pars animæ, quæ sursum manet, & non cadit, apud Adelandum Arabem, quomodo etiam occulte symbolizare debeamus illud Plotini: Primum intelligibile non est extra primum intellectum. & quid apud Themistium: Intellectus agens, illuminans tantus, vnus, & agentes, participati, illuminantes & illuminati, & apud Aphrodiseum, quomodo primus intellectus, ac vltimus, se & alia intelligit: & quomodo se habeat apud Theophrastũ, intellectus agens ad producenda intelligibilia, in possibilem intellectum.

Canon II.

Qui intelligit apud Simplicium, quomodo intellectus agens ab intellectu possibili liberatur: intelliget apud

pud eundē, quādo eadem pars rationalis dicitur intellectus agēs, vel possibilis: & quādo in effectu vel habitu: & quare intellectus agens recipiat artis, habitus & luminis assimilationem: cur apud Plotinum omnis vita sit immortalis, ac ens, vita & intellectus in idem coincidunt: & quid apud Porphyrium Apollo atq; Aesculapius significent, & cur Luna in ascēdente dat Astrologis sanitatem nato.

Canon III.

Qui intelligit apud Proclum, Saturnias leges, Iouias, Fatales & Adrastias, id est, arbitras & vltrices, veluti diuinarum legum ineuitabilem potestatem, qua futuris circuitibus rependatur vnicuiq; pro ratione & meritis vitae prioris: intelliget, vnde Dii contentiui & perfectiui oriantur, vnde Dii Saturnii, vnde anima viuens intellectualiter, & cui omnia obediant: & quid sit apud Platonem anima in medio mundi posita, quam impar-

imparticipatam Picus appellat: & quomodo elemēta in octo cœli corporibus, cœlesti modo (secundum Iamblichum) bis inueniūtur ex processu retrogrado: secundum Picum, in bina numeratione, à terra inchoādo ad ignem: deinde à Luna ad Solem, & à firmamento ad Martem, vt infra lib. 12. patebit: & quomodo, secundum Porphyrium, Deus, intellectus, & anima, vbiq; & nullibi sint: & quomodo, secundum Iamblichum, sit corporalis natura in intellectu, in animo, in animali, in cœlo, & infra lunam.

Canon IV.

Qui intelligit apud Platonem, id quod vere est, nullo modo genitum: & quod vere genitum, nullo modo ens: & ens genitum, atque genitum ens: intelliget totam doctrinam de tota natura, & quid apud Porphyrium animæ & substantiales dæmones, materiales potentiæ, & accidentales

tales dæmones: & actum corporis ab Aristotele de ratio ali anima, secundum Ammonium causaliter, & non formaliter: & quomodo cognoscere actum suum, humanis sensib. apud Simplicium sit speciale: & cur passio à sensibili facta in organo solo, sensatio in anima sola recipitur.

Canon V.

Qui intelligit Proclum, quomodo ponat numerum & multitudinem in intellectualia, ac in intelligibilia solam multitudinem: intelliget illud sacrati patris Areopagitæ, de diuina caligine: & in Apocalypsi, cur factum sit silentium in cœlo, cum aperuisset sigillum septimum: & quod sit silentium cœleste, ad quod erat Paulus raptus: quid sit apud Psalmistam nubes & caligo, iustitia & iudicium: & quid sit Exodi nubes tenebrosa, illuminans noctem, & caligo, in qua erat Deus: & quid significet diuinus Bartholomæus, vbi ait, & pluri-

& plurimam Theologiam esse, & minimam.

Canon VI.

Qui intelligit, secundũ Proclum, quomodo Dei appellatio vni competat, qui est Deus Deorum, quomodo cuilibet supersubstantialium, cuilibet intellectualium, animis diuinis, dæmonibus, & animis humanis: intelliget apud Areopagitam, quænam in Theologia sint affirmatiua, & quæ negatiua: quo pacto ex Deo Patre spirituali, ac indiuiduo bonitatis fonte, in suæ substantiæ intimo ac sinu, filius ac Spiritus sanctus vt gemina bonitatis lumina spiritualia, sunt exorti: quo itidem modo in Deo Patre, ac mutuo in se inuicem, trium personarum mansiones, cum perpetua tamen emanatione, persistunt: & nunquam ab inuicem digrediendo, intime per inhabitationem mutuam permanent: & quod nil sensibilium est, qui sensibilis o-

mnis eminenter eſt author: & quomodo diuinæ excellenteſq; negationes, excellentibus abſolutisq; affirmationibus oppoſitæ non ſint: & quod nil intelligibilium eſt, qui intelligibilis omnis rei autuhor eſt: quo modo neque filii, neq; patris eſt denominatio: neque paternitas eſt, neque (ſi ſermo patitur, vt ſcholia Stapulenſis habent) filialitas.

Canon VII.

Qui intelligit, quare materia ſit principium incognoſcibilitatis, & intellectus agens congnoſcibilitatis: intelliget, cur quælibet res in puritate ſui eſſe conſtituta, eſt intelligens, intellectus & intellectum: & quo modo ab intellectu ſit, quod perfecte cognoſcatur ſingulare, cum intellectus non intelligat ſingulariter, nec ſingulare intelligitur ab intellectu, ſecundum opinionem Ariſtot. Commentatoris & Thomæ.

Canon

Canon VIII.

Qui intelligit quid ſit efficientia vera, quæ eſt reductio de potentia ad actum, & efficientia, quæ eſt naturalis fluxus & effectualis conſecutio: intelliget, quomodo potuit eſſe à Deo efficienter mundus ab æterno, & quomodo potuit produci, & fuit de facto ſecundum Ariſtotelem productus ab æterno, ſaluo vtroque ſenſu: intelliget, quomodo cœlum ſit animatũ, non repugnante Ariſtotele.

Canon IX.

Qui intelligit, quid ſit abſoluta præciſio ab omni extraneo, quid ſit vnita perfectio imparticipatæ ſubſtantię, quid ſit extrapoſitio partis ad partem, quid ſit veritas denominationis per inhærentem participationem, quid ſit eſſe imaginarium: intelliget, quare entium diuerſitas reducatur ab Archita primum, deinde ab Ariſtotele ad decem: quare à Plotino quinq;, à Stoicis quatuor ponãtur.

Canon X.

Qui intelligit numeros triplares, qui à Platone in Timæo ponuntur in triangulo animam significante, & numeros duplares: intelliget, quousque sit in formis numerandis progrediendum, per naturã illius quod est prima forma formans: & quomodo coordinãda sunt media per naturam eius, quod est medium in vniuerso: intelliget quid exemplar genitum, quid ingenitum, quid animales rationes, & quid ideæ intellectuales: intelliget modum illuminationis superiorem super media: intelliget cõgregationem animarũ in Idea, secũdum Platonicos: & in monte Sinai, secundum Hebræos.

Canon XI.

Qui sciuerit illud Pici, rationem causæ præsupponere, & rationẽ perfecti: intelliget iuxta Platonicam doctrinam, quare dixerit Pherecydes, non prius Iouem mundum fabricasse,

ſe, quam in amorem fuerit transformatus: intelliget, quid Empedocles per ſphæram intelligibilem à Venere contentam ſignificet: quare amor ab Orpheo ſine oculis dicitur, quia ſcilicet eſt ſupra intellectum.

Canon XII.

Qui intelligit, quid ſit virga Mercurii ſoporifera: intelliget quomodo ſecundum Platonicos anima viuat cum Saturno vitam contemplatiuã, cum Ioue politicam & practicam, cum Marte iraſcibilem & ambitioſam, cum Venere concupiſcibilem & voluptuoſam, cum Mercurio vegetalem cùm ſtupido ſenſu: intelliget, quomodo quinque illa Platonis: ens, idem, alterum, ſtatus, & motus, infra ambitum terminati entis, pro tranſcendentibus ponuntur: intelliget, cur primus ſeptenarius vitæ humanæ ſit ſub Mercurio, ſecundus ſub Venere, tertius ſub Marte, quartus ſub Ioue, quintus ſub Saturno, & reli-

reliqui Septenarii ſecundum eum, qui fuerit prædominatus in præcedentibus: intelliget, cur prædictis vitis cooperantur Sol & Luna, vt cauſę vniuerſales, & per appropriationem Luna Mercurio & Saturno, Sol Veneri & Marti, ſimul vterque Ioui.

Canon XIII.

Qui intelligit, quomodo reperiatur pulchritudo in intelligibilibus, quomodo item in ſenſibilibus: intelliget quomodo apud Platonem amor ſit ex congreſſu Peniæ & Pori, in hortis Iouis, in natalibus Veneris, Diis diſcumbentibus: nihil enim Plato aliud intelligit, quam in Angeli mente tunc primum amorem, id eſt, deſiderium pulchritudinis eſſe natum, cum in eo idearum ſplendor, imperfectius tamen refulſit: item intelliget quid amor, de quo in Sympoſio loquitur Plato, per duplicem Venerem: nihil enim aliud ſignificat, quam duplicem pulchritudinē,

ſenſibilem & inſenſibilem. Ita nec amor de quo Plotinus loquitur, eſt cœleſtis ille amor, de quo Plato agit, ſed illius vera, & proxima imago. Similiter & quæ pugnantia videtur in dictis Orphei, & Agathonis, quorum alter amorem antiquiorem omnibus Diis dicit, alter iuniorem, perfecte ſoluemus, ſi ad duplex Deorum eſſe, intelligibile & naturale, reſpexerimus, ſicut infra ſuo loco patebit. Item quomodo pulchritudo in Deo eſt per cauſam, in totali intellectu vere, eſſentialiter, totaliter: in particulari intellectu vere partialiter, eſſentialiter: in anima rationali vere participaliter: in viſibilibus cœli accidentibus imaginarie, eſſentialiter, totaliter: in ſubcœleſtibus qualitatibus viſibilibus, imaginarie, partialiter, eſſentialiter: in quantitatibus, imaginarie, participaliter.

Canon XIV.

Qui intelligit quid velit Plato in Timæo,

Timæo, dicens, Ex indiuidua, diuiduaq; substantia conflatam animam: intelliget Picum declarantem illud Platonis, cum dicit, Omne quod fit, à causa fieri, id est, referendum est per se, ad per se: & per accidens ad per accidens: intelliget, quomodo anima intelligat per inspectionem ad ideas, quis sit modus cognoscẽdi per ideas: quid in fabula Critiæ per quinq; partus significatur, scil. quinque formæ corporis. quid per aliam vitã in Epinomide, scilicet connexionem partium cum suo toto. quomodo ibidem Arithmetica sit ea scientia, quæ maxime inter speculatiuas faciat felicitatem. quid per cœlum ibidem, videlicet cœleste animal. quid in Symposio Platonis per necessitatis regnum, vtpote superabundantiam naturæ alterius, supra naturam eiusdem, & infiniti supra terminum. quomodo Picus intelligendus, cum dicit, Per demonstrationem Platonis

in Phædro de animæ immortalitate, nec de noſtris animis, (vt Proclus, Hermias & Siranus credunt) nec de omni anima, vt Plotinus, & Numenius, nec de mundi tantum anima, vt Poſſidonius, ſed de cœleſti qualibet anima probatur & concluditur immortalitas.

Canon XV.

Qui intelligit, quomodo ſit tempus in incorporeis, videlicet eſſentialiter, & in corporeis ſcilicet participatiue, intelliget vbi habeat eſſe eſſentiale, totale, & participatiuũ: quomodo tempus habeat ab anima ſuũ eſſe participatum, à prima quidem anima, per modum effectiuæ cauſalitatis, ab vltima vero per modum obiectiuæ conſequutionis, & quare apud Picum motus primi cœli, & vniuerſaliter quilibet motus, ſiue localis ſiue alterationis, ſecundario & per accidens tempore menſuratur.

Canon XVI.

Qui intelligit, quod ſicut videtur & auditur homo ab homine per motionem ſenſus ad extra, ita & videtur & auditur dæmon ab homine, & à dæmone, per motionem ſenſus ad intra; intelliget, cur homo non poſſit non videri, ſi ſit præſens à recte diſpoſito in potentia viſiua: dæmon autem tunc ſolum videatur, cum vult videri: id quod (Pici ſententia) ex modo quo vnuſquiſque eorum videtur, haberi poteſt: intelliget, quid ſit ſenſus naturæ, quem ponunt Alchindus Bacon, Guilielmus Pariſienſis, & quidam alii, maxime autem omnes Magi: quod nihil aliud ſit quam ſenſus vehiculi, quem ponunt Platonici.

Canon XVII.

Qui intelligit hãc propoſitionem in Phædro, Omnis anima totius inanimati curam habet: intelliget quomodo prouidentia ſit in Deo, ſtatuti-

tiue: in intelligentia, ordinatiue: in anima, executiue: in cœlo, denunciatiue: & toto vniuerſo, terminatiue: & quomodo per dicta in Phœdro de furore amatorio, conſtet ſecundum Platonem, nō eſſe felicitatem in actu amoris, quia furor non eſt felicitas, ſed impetus concitans, vrgens, & impellens ad felicitatem: item quomodo ex oratione Socratis in Phœdro ad Pana, habeatur complete opinio Platonis de felicitate: intelliget, quod dicitur in Euthydemo, Non in habitu, ſad actu conſiſtere felicitatem: intelligendo ſecundum Picum de actu reflexo.

Canon XVIII.

Qui intelligit apud Peripateticos, quid ſit ſcientia vniuerſalis: intelliget id, quod in Lachete dicitur, Quorumcunq; eſt ſcientia, non eſſe aliam eorundem vt præteritorum, aliam vt preſentium, aliam vt futurorum, non eſt enim ſcientia niſi vniuerſalium:

intel-

intelliget dictum illud in Sophiste: Qui vnum non dicit, nihil dicit: idem esse, quod Aristoteles inquit, Qui vnum non intelligit, nihil intelligit. Hoc vnum intelligit Picus, vnum in alteritate.

DE MYSTERIIS LATINORVM.

Canon I.

QVi intelligit, quomodo secundum Albertum, in quolibet pũcto materiæ sunt, per habitũ inchoationis potestatiuum, essentiæ omniũ formarum naturalium: intelliget illud Thomæ, quomodo materia signata sit principiũ indiuiduationis, quomodo forma generatur per accidens, quomodo vnum supra ens non addat priuationem, subiectũ & propria passio realiter distinguantur, eademq; sit numero qualitas à principio alterationis vsque ad finem: &

quomodo, secundum Franciscum, quidditates habeant ab ęterno suum esse formale à se, non ab extrinseco: & pluralitas formalitatum stat cum identitate reali: & quomodo Ens, secundum Scotum, de suis passionibus & vltimis differentiis quidditatiue non prædicatur.

Canon II.

Qui scit, secundum Thomam, quomodo contingens rerum, quæ sunt, erunt, aut fuerunt, existentia fuit Deo ab æterno infallibiliter nota: sciet, quomodo contingentia ad vtrumlibet futurorum, cognitorum à Deo, simul stat cum infallibilitate diuinæ scientiæ: & quomodo quodcunque contingens Deus sciuit esse futurum, necessario sciuit illud esse futurum: sciet solam voluntatem esse rationem prædestinationis, & reprobationis, sine impositione necessaria, necessitatis, rebus volitis.

Canon III.

Qui ſcit, ſecundum Scotum, quomodo aliquid poſſit ſeipſum mouere de actu virtuali ad actum formalem: ſciet ſecundum Thomam, quomodo beatitudo ſit eſſentialiter in actu intellectus, quomodo nec fruitio, nec aliquis actus voluntatis ſit eſſentialiter beatitudo: intelliget quoque, quomodo Chriſtus in vltimo iudicio iudicabit non ſolum in natura humana, ſed etiam ſecundum naturam humanam: intelliget illud Alberti, quomodo forma in intentione & remiſſione, non variatur ſecundum eſſentiam, ſed ſecundum eſſe: & quomodo anima ſeparata intelligat, per ſpecies ſibi à principio ſui eſſe concreatas, quibus dum eſt in corpore, aut nunquam aut raro vtitur: & quomodo, ſecundũ ipſummet Scotum, poſt paſſionem Chriſti potuerunt ceremonialia veteris legis ſine peccato obſeruari: & quomodo,

ſecundum Gandauenſem, habere aliquid ditatiuam & diffinibilem realitatem, commune eſt figmentis & non figmentis.

Canon IV.

Qui intelligit illud ad Romanos: Qui prædeſtinatus eſt filius Dei in virtute, ſecundum ſpiritum iuſtificationis, ex reſurrectione mortuorum Ieſu Chriſti Domini noſtri: intelliget myſterium incarnationis, quantum ad perſonam incarnatam, quantum ad modum incarnationis, quantum ad coniunctionem humanitatis cum Deitate, quantum ad humanam genealogiam, quantũ ad humilitatem: & quomodo verbum caro factum ſit: quomodo filius Dei ſecundum carnem factus, & ſupernaturaliter Deo, vt coniunctum organum ex ſemine Dauid, præordinatus ſecundum ſpiritũ, ſanctificatus propria authoritate, ex tempore, & cauſa propriæ reſurrectionis, qua ſurrexit à mor-

mortuis: quomodo etiã primum esse spirituale in mysterio incarnationis sit, quomodo vnctus vnctione gloriæ super omnes Reges.

Canon V.

Qui intelligit Ambrosium, cum dicit, Fides est radix omnium virtutum: & quod super hoc fundamentum ædificaueris, hoc solum ad operis tui fructus, & virtutis proficit mercedem: intelliget illud Gregorii, Nec fides habet meritum, vbi humana ratio præbet experimentum, sciet quoque, quomodo, secundum Augustinum, fides sit prima quę subiugat animam Deo, quæ præcepta dat viuendi, quibus custoditis spes nostra firmatur, & nutritur charitas & incipit lucere, quod antea tantummodo credebatur: & secundum Hieronymum, quomodo fidem spes sequitur.

Canon VI.

Qui intelligit quomodo innascibili-

bilitas est positiua proprietas, constituens patrem in esse hypostatico incommunicabili: intelliget quomodo hæc ab opinione sancti Doctoris, à qua (vt Picus sentit) multum secũdam verba videntur dissentire, nihil discordant: intelliget iuxta certum Doctorum fundamentum de ponẽda sexta notione, quæ est inspirabilitas, non debere discordare Thomistas & Scotistas, nec in subiecto Theologię in quo radicaliter & fundamentaliter concordant Thomas, Scotus & Egidius, nec in distinctione ex natura rei, nec in distinctione attributorum.

Canon VII.

Qui intelligit, vtrum Angelus potuerit diuinam æqualitatem simpliciter appetere: intelliget, quomodo in hoc articulo præciso à suis appendicibus, non discordet Thomas & Scotus, nec de modo quo Angeli sint in loco, nec in materia, quid prius

cogno-

cognoſcatur, magis an minus vniuerſale, intelliget vtriuſq; mentem, quomodo de re nominaliter concepta, primus conceptus qui habetur, eſt concepus vniuerſaliſſimus, quomodo de re definitiue concepta, primus conceptus, qui habetur, eſt conceptus rei, conceptus proprius & cõuertibilis. quomodo in diſtinctiſſima cognitione, vltimo nota nobis ſunt prædicata maxime vniuerſalia.

Canon VIII.

Qui intelligit dimenſiones interminatas: intelliget, opinionem commentatoris de principiis fundamentis doctrinæ Thomæ nihil repugnare, nec in materia de obiecto intellectus, Thomam & Scotum diſcordare, nec in quæſtione de contingentia, ad vtrumlibet in materia de caſu & fortuna, nec in quæſtione, an corpus compoſitum accipiat Phyſicus à Metaphyſico, re & fundamentaliter Auerroẽ & Auicennã diſſidere.

Canon

Canon IX.

Qui intelligit Picum dicentem, vbi ideæ ſunt idealiter, ibi non ſunt formaliter, vbi ſunt formaliter, ibi non ſunt idealiter: intelliget, quomodo ideales rerum formalesq; rationes, à Deo in prima creata mente formaliter primo reperiũtur, & quomodo deus cognoſcat creaturas, vt obiectum ſecundarium ſuę intentionis. Ex huius poſitione intelliget Picum dicentem, Pater prius producit verbum, quam creaturas cognoſcat, intelliget, quomodo attributales perfectiones, nec in Deo, nec ſecundum ſe quidditatiue ſumpto, dicunt diuerſas rationes in recto & principaliter definibiles, vel deſcriptibiles.

Canon X.

Qui intelligit, quomodo nulla multitudo intellectorum ſit in Deo, ſed vnum penitus ſimpliciſſimũ intellectum, intelliget intuitum diuinæ cognitionis ad creaturas, tanquam

quam ad obiecta priuantia, vel secundaria formaliter non terminari: & quomodo se tantum, & nil aliud à se intuens, primarie, nec secundarie, vnitiue & eminenter, & plus quã æquipollenter omnes cognoscit, intelliget multas difficultates Pici, & plurima secreta.

Canon omnium Canonum.

Qui scit Bresit, iuxta Pici profundissimam inquisitionem, exponere, sciet, quomodo pater in filio, & per filium, principiũ & finem, sine quietem, creauit caput, ignem & fundamentum magni hominis, fœdere bono, intelliget illud: Ego sum A & O. Ego sum via, veritas & vita: sciet totam virtutem & naturam omnium quæ in mundo angelico, cœlesti & sublunari sunt, & quomodo non sit aliquis vnus ex eis, in quo nõ omnia sint, quæ sunt in singulis, & quomodo hic omnis cognitio, omnis motus & omnis generatio consistat. Hic

totus apex, tota omnium ſenſuum ſacræ Scripturæ latet ſcientia, quam adhuc reſeratam nemo reliquit, quia eſt prima & principalis ex ſecretis ſecretorum.

CONCLVSIONES, DE ORACVLIS.

P. S.

1. Cupiens ad ſupremum animæ ſtatum accedere, & ipſa oracula petere, ſanctè caſteque diſpoſitus ſit.

2. Conſequi verum effectum oraculorum volens, religioni ſit conformis.

3. Pedetentim & veluti per gradus quoſdam ad hanc animi puritatem perueniendum eſt.

4. Anima pura, naturali ſua ſolertia ſubito quod cupit, aſſequitur.

5. Verum animarum purgatoriũ eſt ipſa munditia, dum in hoc corpore verſamur, itẽ abſtinentia, pœnitentia & eleemoſyna.

6. Ita-

6. Itaque in oraculis versari, est munditiam seruare, sordesq; omnes & animi perturbationes, & quæcunque sensum ac spiritus offendunt, pellere.

7. Sic fit, vt homo ad Dei contuitum vnionemque sit dispositus.

8. Abstinentia suos passim obseruatores contra vitia & malos dæmones munit, & mentē Deo coniungit.

9. Nihil ad sanitatem & complexionis temporantiam melius conducit, quam superflua minime congregare, modumq; necessarii victus non excedere.

10. Vsus siccorum ciborū & corpus crassum ieiuniis extenuatum & facile permeabilem spiritum humanum purum & potentem reddit.

11. Quod anima nostra sæpissime somnians, nonnunquam etiam vigilans, semper supernis influxibus subiiciatur, temperantia vitæ complexionisq; id efficit.

12. Ad

12. Ad diuturnam vitam consequendam & perpetuam sanitatem, moderatio prudens per abstinẽdiam singularum cum animi, tum corporis sui notionum conducit.

13. Nemo potest Deum intelligere, nisi æmulatione & conuersatione diuina, ideo intelligere volens, abstinentissimus esse debet.

14. Præterea, si quid agere præclari aut diuinitus illuminari cupiuerimus, abstinendum nedum à cibis, verum etiam ab omnibus iniustitiæ famulabus est.

15. Anima corpore & libidine suffocata, nihil cœleste perspicere potest.

16. Et hoc est haud absimile ieiunium, abstinere ab iis, quæ videntur in philocaptis, inuidis & ambitiosis.

17. Animus omni cura solutus sacris numinibus ac cœlestibus vacans, eadem quotidie sentit, quæ cœlestia munera cogitant efficere.

18. Quanto magis animalem vitam

tam & humanam relinquimus, tanto magis viuimus Angelos & Deum, quib. coniuncti in omnia possumus, omnibus dominantes.

19. Maxima purgationum pars est, voluntaria pœnitentia delictorũ.

20. Cum quem pœnitet peccasse, pene est innocens.

21. Pœnitentia primam adfert expiationem.

22. Hæc siquidem gladio spiritus ex omni parte confoditur.

23. Eleemosyna secunda est à pœnitentia.

24. Adoratio diutissime continuata, & frequentata sæpius intellectum, & animam ad suscipienda diuina lumina efficit ampliorem.

25. Item amorem diuinum accẽdit, spem fidemque & mores sacros infert.

26. Reuertitur homo ad Deum per orationes: quo perueniens si tit equos & cubiculum symposii intrat,

vbi pascitur Ambrosia, & potatur nectare.

27. Hæc autem est optima ratio, quæ silentio sancto, voce mentis inclamando, offertur Deo.

28. Adeo nihil petendũ est, quod velle nos indecorum est.

29. Itaq; omnis testatur antiquitas, per orationes, ieiunia, eleemosynas, pœnitentiã & castam mentem nos, magna & miranda efficere.

Eiusdem Conclusiones,

DE SECRETA PHILOSOPHIA.

1. Vites non putatæ, impossibile est, vt cognoscant infinitum seu vnũ.

2. Gallus candidus non recipit harmoniam.

3. Vitis nõ putata, nunquã sedet.

4. Harmonia circumactionem non attingit.

5. Neque sal, neq; statera intrant viam publicam.

6. Sol vt plurimum acutum habet gladium.

7. Lotium ipſum cōſequitur annulus ſtrictus.

8. Stragula lecti remedium habet lyram & cantum.

9. Eſcam habebit omne lotium, & omnis vitis non putata.

10. Farina vero habebit infinitū & ipſam ſtateram.

11. Olla giginit vngues recuruos.

12. Chœnix per terminum in harmonia, ſubinde expectat rem decidentem.

13. Nigræ caudæ dextra omnino iungenda non eſt.

14. Vngues & crines hirundineos periculoſum eſt ferre.

15. Nihil in farina pulchrius eſt pane.

16. Oleum non decet panem.

17. Ignis eſt proxima cauſa gladii.

18. Grauius onus in natura nō eſt ipſa cauda nigra.

19. Hi-

19. Hirundo est matella vnius.

20. Arbor mitis respicit infinitum.

21. Piscis dignus est gallo candido.

22. A fabis pius vir necessario abstinere debet.

23. Sicut homo & sacerdos inferior sacrificat Deo animas animaliũ irrationalium, ita Michael sacerdos superior sacrificat animas animalium rationalium.

24. Cum arbore scientiæ boni & mali, in qua peccauit primus homo, creauit Deus seculum.

25. Magnus aquilo fons est animarum omnium simpliciter, sicut alii dies quarundam, & non omnium.

26. Animæ à tertio lumine ad quartam diem, & inde ad quintam descendunt, inde exeuntes, corporis noctem subintrant.

27. Per sex dies Geneseos intelligendæ

gendæ sunt sex extremitates ædificii, procedentes à Bresit, sicut procedunt cedri à Libano.

26. Cum fiet lux speculi non lucẽtis, sicut lucentis, erit nox sicut dies.

29. Nullus Angelus habens sex alas vnquam transformatur.

30. Nulla res spiritualis descendens, operatur sine indumento.

31. Omnis anima bona est anima noua, veniens ab oriente.

32. Sapientes Israel post cessionem prophetiæ per spiritum, prophetarunt per filium vocis.

33. Non ponitur rex terræ in terra, quin prius humilietur militia cœlestis in cœlo.

34. Rectius est vt amen Tiphereth dicat, & regnum sicut per viã numeri ostẽditur, quam quod dicat regnum tantum, vt quidam volunt.

35. Motus cum sensu terminum, terminus cum lege infinitum pariũt.

36. Genus in diapente vitam, vita

cum infinito Iouem producunt.

37. Numerus cum mixtione vnū, vnum cum Ioue Iunonem generan.

38. Concentus cum ratione numerum, numerus cum Iunone legem exerunt.

39. Et analogiam vnitatis, mentis & sacerdotii in bonitate habet,

40. Messiah Enos cum denari spiritu & Leuita coniungit.

41. Olle centenarium, animam & Israelitam cœlo adiecit.

42. Hinc est necessarium, quinquaginta portas intelligentiarum, & triginta duas semitas sapientię, vnum numerum & infinitū agnoscere, verum luminum datorem.

43. Firmamentum igitur & aquæ sub firmamento, item cœlum visibile 17. 18. & 19. portæ ei attribuuntur.

44. Quapropter ex spiritu producitur verbum atq; vox, tria nihilominus hæc num sunt.

45. Et imperfectiones influentiarum, in collectione communicanti à 10. vſque ad 5110. procedunt.

46. Abſolutum vero quid in ſubiectis, ab vnitate ad nouenarium.

47. Item ordo in procedenti à 10. ad 90.

48. Subſtantia in propriis manet imperfectiones tamen earum in collectione vniuerſali à 20 ad 7670.

49. Vltimo, imperfectiones partium in diſtributione virtutum recta procedunt à 25. ad. 2138.

FINIS.

